
Shri Ram Charit Manas

श्री राम चरित मानस

Document Information

Text title : Shri Ram Charit Manas - Balkand

File name : manas1_i.itx

Category : raama, tulasIdAsa, hindi

Location : doc_z_otherlang_hindi

Author : Goswami Tulasidas

Transliterated by : Mr. Balram J. Rathore, Ratlam, M.P., a retired railway driver

Description-comments : Awadhi, Converted from ISCII to ITRANS

Acknowledge-Permission: Dr. Vineet Chaitanya, vc@iiit.net

Latest update : August 28, 2021

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

February 13, 2024

sanskritdocuments.org

Shri Ram Charit Manas

श्री राम चरित मानस

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

श्रीजानकीवल्लभो विजयते

श्री रामचरित मानस

प्रथम सोपान

(बालकाण्ड)

श्लोक

वर्णानामर्थसंधानां रसानां छन्दसामपि ।

मङ्गलानां च कर्तारौ वन्दे वाणीविनायकौ ॥ १ ॥

भवानीशङ्कुरौ वन्दे श्रद्धाविश्वासरूपिणौ ।

याभ्यां विना न पश्यन्ति सिद्धाः स्वान्तःस्थमीश्वरम् ॥ २ ॥

वन्दे बोधमयं नित्यं गुरुं शङ्कररूपिणम् ।

यमाश्रितो हि वक्रोऽपि यन्द्रः सर्वत्र वन्द्यते ॥ ३ ॥

सीतारामगुणग्रामपुण्यारण्यविहारिणौ ।

वन्दे विशुद्धविज्ञानौ कबीश्वरकपीश्वरौ ॥ ४ ॥

उद्भवस्थितिसंसारकारिणीं क्लेशहारिणीम् ।

सर्वश्रेयस्करीं सीतां नतोऽहं रामवल्लभाम् ॥ ५ ॥

यन्मायावशवर्ति विश्वमपिलं ब्रह्मादिदेवासुरा

यत्सत्त्वादमृषैव भाति सकलं रज्जुतै यथाउर्ध्वमः ।

यत्पादप्लवमेकमेव हि भवाम्बोधेस्तितीर्षावतां

वन्देऽहं तमशेषकारणपरं रामाभ्यमीशं हरिम् ॥ ६ ॥

नानापुत्राणनिगमागमसम्मतं यद्

रामायणे निगदितं क्वचिदन्यतोऽपि ।

स्वान्तःसुभाय तुलसी रघुनाथगाथा-

भाषानिबन्धमतिमञ्जुलमातनोति ॥ ७ ॥

सो. जो सुमिरत सिधि डोई गन नायक करिबर बदन ।

करुँ अनुग्रह सोई बुद्धि रासि सुभ गुन सदन ॥ १ ॥

मूक डोई बायाल पंगु चढई गिरिबर गहन ।

जासु कृपाँ सो दयाल द्रवुँ सकल कलि मल दहन ॥ २ ॥

नील सरोरुड स्याम तरुन अरुन बारिज नयन ।

करुँ सो मम उर धाम सदा छीरसागर सयन ॥ ३ ॥

कुँद धँदु सम देल उमा रमन करुना अयन ।

जाडि दीन पर नेह करुँ कृपा मर्दन मयन ॥ ४ ॥

अँदुँ गुरु पद कंज कृपा सिंधु नररूप हरि ।

मडामोड तम पुंज जासु अयन रबि कर निकर ॥ ५ ॥

अँदुँ गुरु पद पदुम परागा । सुरुचि सुभास सरस अनुरागा ॥

अमिय मूरिमय यूरन याड । समन सकल भव रुज परिवाड ॥

सुकृति संभु तन भिमल बिभूती । मंजुल मंगल मोद प्रसूती ॥

जन मन मंजु मुकुर मल डरनी । किअँ तिलक गुन गन अस करनी ॥

श्रीगुर पद नभ मनि गन जोती । सुमिरत दिव्य दृष्टि डियँ डोती ॥

दलन मोड तम सो सप्रकासू । अःे भाग उर आवई जासू ॥

उधरडिं बिमल बिलोचन डी डे । मिटडिं दोष दुष भव रजनी डे ॥

सूअडिं राम चरित मनि मानिक । गुपुत प्रगट जडँ जो जेडि आनिक ॥

दो. जथा सुअंजन अंजि दृग साधक सिद्ध सुजान ।

कौतुक देभत सैल बन भूतल भूरि निधान ॥ १ ॥

गुरु पद रज मृदु मंजुल अंजन । नयन अमिश्र दृग दोष बिभंजन ॥

तेडिं करि बिमल बिभेक बिलोचन । बरनडँ राम चरित भव भोचन ॥

अँदुँ प्रथम मडीसुर यरना । मोड जनित संसय सब डरना ॥

सुजन समाज सकल गुन भानी । करुँ प्रनाम सप्रेम सुभानी ॥

साधु चरित सुभ चरित कपासू । निरस बिसद गुनमय डल जासू ॥

जो सडि दुष परछिद्र दुरावा । अँदनीय जेडिं जग जस पावा ॥

मुद मंगलमय संत समाजू । जो जग जंगम तीरथराजू ॥

राम भक्ति जडँ सुरसरि धारा । सरसई ब्रह्म बियार प्रथारा ॥

બિધિ નિષેધમય કલિ મલ હરની । કરમ કથા રબિનંદનિ બરની ॥
હરિ હર કથા બિરાજતિ બેની । સુનત સકલ મુદ મંગલ દેની ॥
બટુ બિસ્વાસ અચલ નિજ ધરમા । તીરથરાજ સમાજ સુકરમા ॥
સબહિં સુલભ સબ દિન સબ દેસા । સેવત સાદર સમન કલેસા ॥
અકથ અલૌકિક તીરથરાગા । દેઇ સધ ફલ પ્રગટ પ્રભાગા ॥

દો. સુનિ સમુઝહિં જન મુદિત મન મજ્જહિં અતિ અનુરાગા ।
લહહિં ચારિ ફલ અછત તનુ સાધુ સમાજ પ્રયાગ ॥ ૨ ॥

મજ્જન ફલ પેખિઅ તતકાલા । કાક હોહિં પિક બકઉ મરાલા ॥
સુનિ આચરજ કરૈ જનિ કોઈ । સતસંગતિ મહિમા નહિં ગોઈ ॥
બાલમીક નારદ ઘટજોની । નિજ નિજ મુખનિ કહી નિજ હોની ॥
જલચર થલચર નભચર નાના । જે જડઃ ચેતન જીવ જહાના ॥
મતિ કીરતિ ગતિ ભૂતિ ભલાઈ । જબ જેહિં જતન જહાં જેહિં પાઈ ॥
સો જાનબ સતસંગ પ્રભાગા । લોકહું બેદ ન આન ઉપાગા ॥
બિનુ સતસંગ બિબેક ન હોઈ । રામ કૃપા બિનુ સુલભ ન સોઈ ॥
સતસંગત મુદ મંગલ મૂલા । સોઈ ફલ સિધિ સબ સાધન ફૂલા ॥
સઠ સુધરહિં સતસંગતિ પાઈ । પારસ પરસ કુધાત સુહાઈ ॥
બિધિ બસ સુજન કુસંગત પરહીં । ફનિ મનિ સમ નિજ ગુન અનુસરહીં ॥
બિધિ હરિ હર કબિ કોબિદ બાની । કહત સાધુ મહિમા સકુચાની ॥
સો મો સન કહિ જાત ન કૈસેં । સાક બનિક મનિ ગુન ગન જૈસેં ॥

દો. બંદઉં સંત સમાન ચિત હિત અનહિત નહિં કોઈ ।
અંજલિ ગત સુભ સુમન જિમિ સમ સુગંધ કર દોઈ ॥ ૩(ક) ॥

સંત સરલ ચિત જગત હિત જાનિ સુભાઉ સનેહુ ।
બાલબિનય સુનિ કરિ કૃપા રામ ચરન રતિ દેહુ ॥ ૩(ખ) ॥

બહુરિ બંદિ ખલ ગન સતિભાએં । જે બિનુ કાજ દાહિનેહુ બાએં ॥
પર હિત હાનિ લાભ જિન્હ કેરેં । ઉજરેં હરષ બિષાદ બસેરેં ॥
હરિ હર જસ રાકેસ રાહુ સે । પર અકાજ ભટ સહસબાહુ સે ॥
જે પર દોષ લખહિં સહસાખી । પર હિત ઘૃત જિન્હ કે મન માખી ॥
તેજ કુસાનુ રોષ મહિષેસા । અઘ અવગુન ધન ધની ધનેસા ॥
ઉદય કેત સમ હિત સબહી કે । કુંભકરન સમ સોવત નીકે ॥
પર અકાજુ લગિ તનુ પરિહરહીં । જિમિ હિમ ઉપલ કૃષી દલિ ગરહીં ॥

बंदउँ भल जस सेष सरोषा । सडस बदन बरनछ पर दोषा ॥
 पुनि प्रनवउँ पृथुराज समाना । पर अघ सुनछ सडस दस डाना ॥
 बडुरि सड सम बिनवउँ तेडी । संतत सुरानीक छित जेडी ॥
 बयन बज जेछि सदा पिआरा । सडस नयन पर दोष निडारा ॥

दो. उदासीन अरि भीत छित सुनत जरछिं भल रीति ।
 जानि पानि जुग जोरि जन बिनती करछ संप्रीति ॥ ४ ॥

मैं अपनी दिसि कीन्ड निडोरा । तिन्ड निज ओर न लाउब भोरा ॥
 बायस पविअछिं अति अनुरागा । डोछिं निरामिष कबडुँ डि कागा ॥
 बंदउँ संत असज्जन यरना । दुषप्रद उभय बीय कछु बरना ॥
 बिछुरत ओक प्रान डरि लेडी । मिलत ओक दुष दारुन देडी ॥
 उपजछिं ओक संग जग माडी । जलज जौं क जिमि गुन बिलगाली ॥
 सुधा सुरा सम साधू असाधू । जनक ओक जग जलधि अगाधू ॥
 भल अनभल निज निज करतूती । लडत सुजस अपलोक बिभूती ॥
 सुधा सुधाकर सुरसरि साधू । गरल अनल कलिमल सरि ब्याधू ॥
 गुन अवगुन जानत सब कोई । जो जेछि भाव नीक तेछि सोई ॥

दो. भलो भलाछि पै लडछ लडछ नियाछि निच्यु ।
 सुधा सराछिअ अमरताँ गरल सराछिअ मीच्यु ॥ ५ ॥

भल अघ अगुन साधू गुन गाडा । उभय अपार उदधि अवगाडा ॥
 तेछि तें कछु गुन दोष बभाने । संग्रह त्याग न बिनु पछियाने ॥
 भलेउ पोय सब बिधि उपजाये । गनि गुन दोष बेद बिलगाये ॥
 कडछिं बेद छतिडास पुराना । बिधि प्रपंच्यु गुन अवगुन साना ॥
 दुष सुष पाप पुन्य दिन राती । साधु असाधु सुजाति कुजाती ॥
 दानव देव ठौंय अरु नीच्यु । अमिअ सुजुवनु माडुरु मीच्यु ॥
 माया ब्रह्म जुव जगदीसा । लच्छि अलच्छि रेंक अवनीसा ॥
 कासी मग सुरसरि कमनासा । मरु मारव मडिदेव गवासा ॥
 सरग नरक अनुराग बिरागा । निगमागम गुन दोष बिभागा ॥

दो. जडः येतन गुन दोषमय बिस्व कीन्ड करतार ।
 संत डंस गुन गडछिं पय परिडरि बारि बिकार ॥ ६ ॥

अस बिबेक जब देछ बिधाता । तब तजि दोष गुनछिं मनु राता ॥
 काल सुभाउ करम बरिआछ । भलेउ प्रकृति बस चुकछ भलाछ ॥

સો સુધારિ હરિજન જિમિ લેહીં । દલિ દુખ દોષ બિમલ જસુ દેહીં ॥
 ખલઉ કરહિં ભલ પાઇ સુસંગૂ । મિટઇ ન મલિન સુભાઉ અભંગૂ ॥
 લખિ સુબેષ જગ બંચક જેઠા । બેષ પ્રતાપ પૂજિઅહિં તેઠા ॥
 ઉધરહિં અંત ન હોઇ નિબાહૂ । કાલનેમિ જિમિ રાવન રાહૂ ॥
 કિએહું કુબેષ સાધુ સનમાનૂ । જિમિ જગ જામવંત હનુમાનૂ ॥
 હાનિ કુસંગ સુસંગતિ લાહૂ । લોકહું બેદ બિદિત સબ કાહૂ ॥
 ગગન ચઢેંઈ રજ પવન પ્રસંગા । કીચહિં મિલઇ નીચ જલ સંગા ॥
 સાધુ અસાધુ સદન સુક સારી । સુમિરહિં રામ દેહિં ગનિ ગારી ॥
 ધૂમ કુસંગતિ કારિખ હોઈ । લિખિઅ પુરાન મંજુ મસિ સોઈ ॥
 સોઈ જલ અનલ અનિલ સંઘાતા । હોઈ જલદ જગ જીવન દાતા ॥

દો. ગ્રહ ભેષજ જલ પવન પટ પાઇ કુજોગ સુજોગ ।

હોહિ કુબસ્તુ સુબસ્તુ જગ લખહિં સુલચ્છન લોગ ॥ ૭(ક) ॥

સમ પ્રકાસ તમ પાખ દુહું નામ ભેદ બિધિ કીન્હ ।

સસિ સોષક પોષક સમુજિ જગ જસ અપજસ દીન્હ ॥ ૭(ખ) ॥

જડઃ ચેતન જગ જીવ જત સકલ રામમય જાનિ ।

બંદઉં સબ કે પદ કમલ સદા જોરિ જુગ પાનિ ॥ ૭(ગ) ॥

દેવ દનુજ નર નાગ ખગ પ્રેત પિતર ગંધર્ભ ।

બંદઉં કિંનર રજનિચર કૃપા કરહુ અબ સર્ભ ॥ ૭(ઘ) ॥

આકર ચારિ લાખ ચૌરાસી । જાતિ જીવ જલ થલ નભ બાસી ॥

સીય રામમય સબ જગ જાની । કરઉં પ્રનામ જોરિ જુગ પાની ॥

જાનિ કૃપાકર કિંકર મોહૂ । સબ મિલિ કરહુ છાડઃિ છલ છોહૂ ॥

નિજ બુધિ બલ ભરોસ મોહિ નાહીં । તારેં બિનય કરઉં સબ પાહી ॥

કરન ચહઉં રઘુપતિ ગુન ગાહા । લઘુ મતિ મોરિ ચરિત અવગાહા ॥

સૂઝ ન એકઉ અંગ ઉપાઠા । મન મતિ રંક મનોરથ રાઠા ॥

મતિ અતિ નીચ ઊંચિ રુચિ આછી । ચહિઅ અમિઅ જગ જુરઇ ન છાછી ॥

છમિહહિં સજજન મોરિ ઢિઠાઈ । સુનિહહિં બાલબચન મન લાઈ ॥

જૌ બાલક કહ તોતરિ બાતા । સુનહિં મુદિત મન પિતુ અરુ માતા ॥

હંસિહહિ કૂર કુટિલ કુબિચારી । જે પર દૂષન ભૂષનધારી ॥

નિજ કવિત કેહિ લાગ ન નીકા । સરસ હોઉ અથવા અતિ ફીકા ॥

જે પર ભનિતિ સુનત હરષાહી । તે બર પુરુષ બહુત જગ નાહી ॥

जग बलु नर सर सरि सम भाई। जे निज बाढःि बढःि जल पाई ॥
सज्जन सकृत् सिंधु सम कोई। दैपि पूर बिधु बाढःि जौई ॥

दो. भाग छोट अबिलाषु बडः करैँ अेक बिस्वास।
पैडलिं सुभ सुनि सुजन सब भल करडलिं उपडास ॥ ८ ॥

भल परिडास डोई छित मोरा। काक कडलिं कलकंठ कठोरा ॥
डंसलिं बक दादुर यातकडी। डंसलिं मलिन भल बिमल बतकडी ॥
कबित रसिक न राम पद नेडू। तिन्ड कडँ सुभद डास रस अेडू ॥
भाषा भनिति मोरि मति मोरी। डंसिबे जोग डंसैँ नलिं षोरी ॥
प्रभु पद प्रीति न सामुजि नीकी। तिन्डलिं कथा सुनि लागलिं डीकी ॥
डरि डर पद रति मति न कुतरकी। तिन्ड कडँ मधुर कथा रघुवर की ॥
राम भगति भूषित जिँयँ जानी। सुनिडलिं सुजन सरालिं सुभानी ॥
कबि न डोईँ नलिं बचन प्रभनी। सकल कला सब बिधा डीनू ॥
आभर अरथ अलंकृति नाना। छंद प्रबंध अनेक बिधाना ॥
भाव भेद रस भेद अपारा। कबित दोष गुन बिबिध प्रकारा ॥
कबित बिबेक अेक नलिं मोरैँ। सत्य कडँ लिपि कागद कोरे ॥

दो. भनिति मोरि सब गुन रडित बिस्व बिदित गुन अेक।
सो बिचारि सुनिडलिं सुमति जिन्ड डँ बिमल बिवेक ॥ ९ ॥

अेडि मडँ रघुपति नाम उदारा। अति पावन पुरान श्रुति सारा ॥
मंगल भवन अमंगल डारी। उमा सडित जेडि जपत पुरारी ॥
भनिति बिचित्र सुकबि कृत जौडो। राम नाम बिनु सोड न सोडो ॥
बिधुबदनी सब भाँति सँवारी। सोन न बसन बिना बर नारी ॥
सब गुन रडित कुकबि कृत भानी। राम नाम जस अंकित जानी ॥
सादर कडलिं सुनलिं बुध ताडी। मधुकर सरिस संत गुनग्राडी ॥
जदपि कबित रस अेकड नाडी। राम प्रताप प्रकट अेडि मारडी ॥
सोड भरोस मोरैँ मन आवा। डेडिं न सुसंग बडप्पनु पावा ॥
धूमड तजई सडज करुआई। अगुरु प्रसंग सुगंध बसाई ॥
भनिति भद्रेस अस्तु भलि बरनी। राम कथा जग मंगल करनी ॥

छं. मंगल करनि कलि मल डरनि तुलसी कथा रघुनाथ की ॥
गति कूर कबिता सरित की ज्यौँ सरित पावन पाथ की ॥
प्रभु सुजस संगति भनिति भलि डोईडि सुजन मन भावनी ॥

ભવ અંગ ભૂતિ મસાન કી સુમિરત સુહાવનિ પાવની ॥

દો. પ્રિય લાગિહિ અતિ સબહિ મમ ભનિતિ રામ જસ સંગ ।

દારુ બિચારુ કિ કરઇ કોઉ બંદિઅ મલય પ્રસંગ ॥ ૧૦(ક) ॥

સ્થામ સુરભિ પય બિસદ અતિ ગુનદ કરહિં સબ પાન ।

ગિરા ગ્રામ્ય સિય રામ જસ ગાવહિં સુનહિં સુજાન ॥ ૧૦(ખ) ॥

મનિ માનિક મુકુતા છબિ જૈસી । અહિ ગિરિ ગજ સિર સોહ ન તૈસી ॥

નૂપ કિરીટ તરુની તનુ પાઈ । લહહિં સકલ સોભા અધિકાઈ ॥

તૈસેહિં સુકબિ કબિત બુધ કહહીં । ઉપજહિં અનત અનત છબિ લહહીં ॥

ભગતિ હેતુ બિધિ ભવન બિહાઈ । સુમિરત સારદ આવતિ ધાઈ ॥

રામ ચરિત સર બિનુ અન્હવાઅં । સો શ્રમ જાઇ ન કોટિ ઉપાઅં ॥

કબિ કોબિદ અસ હૃદયં બિચારી । ગાવહિં હરિ જસ કલિ મલ હારી ॥

કીન્હે પ્રાકૃત જન ગુન ગાના । સિર ધુનિ ગિરા લગત પછિતાના ॥

હૃદય સિંધુ મતિ સીપ સમાના । સ્વાતિ સારદા કહહિં સુજાના ॥

જૌ બરષઇ બર બારિ બિચારૂ । હોહિં કબિત મુકુતામનિ ચારૂ ॥

દો. જુગુતિ બેધિ પુનિ પોહિઅહિં રામચરિત બર તાગ ।

પહિરહિં સજજન બિમલ ઉર સોભા અતિ અનુરાગ ॥ ૧૧ ॥

જે જનમે કલિકાલ કરાલા । કરતબ બાયસ બેષ મરાલા ॥

ચલત કુપંથ બેદ મગ છાંડે । કપટ કલેવર કલિ મલ ભાંડે ॥

બંચક ભગત કહાઇ રામ કે । કિંકર કંચન કોહ કામ કે ॥

તિન્હ મહં પ્રથમ રેખ જગ મોરી । ધીંગ ધરમધ્વજ ધંધક ધોરી ॥

જૌ અપને અવગુન સબ કહહીં । બાઢેઠ કથા પાર નહિં લહહીં ॥

તાતે મૈ અતિ અલપ બખાને । થોરે મહું જાનિહહિં સયાને ॥

સમુઝિ બિબિધિ બિધિ બિનતી મોરી । કોઉ ન કથા સુનિ દેઇહિ ખોરી ॥

એતેહુ પર કરિહહિં જે અસંકા । મોહિ તે અધિક તે જડે મતિ રંકા ॥

કબિ ન હોઉં નહિં ચતુર કહાવઉં । મતિ અનુરૂપ રામ ગુન ગાવઉં ॥

કહું રઘુપતિ કે ચરિત અપારા । કહું મતિ મોરિ નિરત સંસારા ॥

જેહિં મારુત ગિરિ મેરુ ઉડેહીં । કહહુ તૂલ કેહિ લેખે માહીં ॥

સમુઝત અમિત રામ પ્રભુતાઈ । કરત કથા મન અતિ કદરાઈ ॥

દો. સારદ સેસ મહેસ બિધિ આગમ નિગમ પુરાન ।

નેતિ નેતિ કહિ જાસુ ગુન કરહિં નિરંતર ગાન ॥ ૧૨ ॥

सब जानत प्रभु प्रभुता सोई। तदपि कळें बिनु रछा न कोई ॥
 तहाँ बेद अस कारन राषा। लजन प्रभाउ भाँति बडु भाषा ॥
 अेक अनीछ अरुप अनामा। अज सख्येदानंद पर धामा ॥
 व्यापक बिरवडुप भगवाना। तेहिं धरि देउ चरित कृत नाना ॥
 सो केवल भगतन छित लागी। परम कृपाल प्रनत अनुरागी ॥
 जेछि जन पर ममता अति छोडू। जेछि करुना करि कीन्ड न कोडू ॥
 गछ बडोर गरीब नेवाजू। सरल सबल साछिब रघुराजू ॥
 बुध बरनछिं छरि जस अस जानी। करछि पुनीत सुकुल निज बानी ॥
 तेहिं बल मै रघुपति गुन गाथा। कछिछुँ नाछि राम पद माथा ॥
 मुनिन्ड प्रथम छरि कीरति गाछि। तेहिं मग चलत सुगम मोछि भाछि ॥

दो. अति अपार जे सरित बर जौं नृप सेतु कराछिं।

चढि पिपीलिकछ परम लघु बिनु श्रम पारछि जाछि ॥ १३ ॥

अेछि प्रकार बल मनछि देभाछि। करिछुँ रघुपति कथा सुडाछि ॥
 व्यास आदि कबि पुंगव नाना। जिन्ड सादर छरि सुजस बभाना ॥
 चरन कमल बंदछुँ तिन्ड केरे। पुरवडुँ सकल मनोरथ मेरे ॥
 कलि के कबिन्ड करछुँ परनामा। जिन्ड बरने रघुपति गुन ग्रामा ॥
 जे प्राकृत कबि परम सयाने। भाषाँ जिन्ड छरि चरित बभाने ॥
 भअे जे अछछिं जे डोछछिं आगे। प्रनवछुँ सबछिं कपट सब त्यागे ॥
 डोछु प्रसन्न देछु बरदानू। साधु समाज भनिति सनमानू ॥
 जो प्रबंध बुध नछिं आदरछीं। सो श्रम बादि बाल कबि करछीं ॥
 कीरति भनिति भूति भलि सोछि। सुरसरि सम सब कळुँ छित डोछि ॥
 राम सुकीरति भनिति भदेसा। असमंजस अस मोछि अँदेसा ॥
 तुम्हरी कृपा सुलभ सोछु मोरे। सिअनि सुडावनि टाट पटोरे ॥

दो. सरल कबित कीरति बिमल सोछि आदरछिं सुजान।

सछज बयर बिसराछ रिपु जो सुनि करछिं बभान ॥ १४(क) ॥

सो न डोछ बिनु बिमल मति मोछि मति बल अति थोर।

करछु कृपा छरि जस कळुँ पुनि पुनि करछुँ निडोर ॥ १४(ख) ॥

कबि कोबिद रघुबर चरित मानस मंजु मराल।

बाल बिनय सुनि सुरुचि लभि मोपर डोछु कृपाल ॥ १४(ग) ॥

सो. बंदछुँ मुनि पद कंजु रामायन जेछिं निरमयछु।

સખર સુકોમલ મંજુ દોષ રહિત દૂષન સહિત ॥ ૧૪(ઘ) ॥
 બંદઉં ચારિઉ બેદ ભવ બારિધિ બોહિત સરિસ ।
 જિન્હહિ ન સપનેહું ખેદ બરનત રઘુબર બિસદ જસુ ॥ ૧૪(ડ) ॥
 બંદઉં બિધિ પદ રેનુ ભવ સાગર જેહિ કીન્હ જહું ।
 સંત સુધા સસિ ધેનુ પ્રગટે ખલ બિષ બારુની ॥ ૧૪(ચ) ॥

દો. બિબુધ બિપ્ર બુધ ગ્રહ ચરન બંદિ કહઉં કર જોરિ ।
 હોઇ પ્રસન્ન પુરવહુ સકલ મંજુ મનોરથ મોરિ ॥ ૧૪(છ) ॥

પુનિ બંદઉં સારદ સુરસરિતા । જુગલ પુનીત મનોહર ચરિતા ॥
 મજ્જન પાન પાપ હર એકા । કહત સુનત એક હર અબિબેકા ॥
 ગુર પિતુ માતુ મહેસ ભવાની । પ્રનવઉં દીનબંધુ દિન દાની ॥
 સેવક સ્વામિ સખા સિય પી કે । હિત નિરુપધિ સબ બિધિ તુલસીકે ॥
 કલિ બિલોકિ જગ હિત હર ગિરિજા । સાબર મંત્ર જાલ જિન્હ સિરિજા ॥
 અનમિલ આખર અરથ ન જાપૂ । પ્રગટ પ્રભાઉ મહેસ પ્રતાપૂ ॥
 સો ઉમેસ મોહિ પર અનુકૂલા । કરિહિં કથા મુદ મંગલ મૂલા ॥
 સુમિરિ સિવા સિવ પાઇ પસાગી । બરનઉં રામચરિત ચિત યાગી ॥
 ભનિતિ મોરિ સિવ કૃપાં બિભાતી । સસિ સમાજ મિલિ મનહું સુરાતી ॥
 જે એહિ કથહિ સનેહ સમેતા । કહિહિં સુનિહિં સમુજિ સચેતા ॥
 હોઇહહિં રામ ચરન અનુરાગી । કલિ મલ રહિત સુમંગલ ભાગી ॥
 દો. સપનેહું સાચેહું મોહિ પર જૌં હર ગૌરિ પસાઉ ।
 તૌ કુર હોઉ જો કહેઉં સબ ભાષા ભનિતિ પ્રભાઉ ॥ ૧૫ ॥

બંદઉં અવધ પુરી અતિ પાવનિ । સરજૂ સરિ કલિ કલુષ નસાવનિ ॥
 પ્રનવઉં પુર નર નારિ બહોરી । મમતા જિન્હ પર પ્રભુહિ ન થોરી ॥
 સિય નિંદક અઘ ઓઘ નસાએ । લોક બિસોક બનાઇ બસાએ ॥
 બંદઉં કૌસલ્યા દિસિ પ્રાચી । કીરતિ જાસુ સકલ જગ માચી ॥
 પ્રગટેઉ જહું રઘુપતિ સસિ ચાઝ । બિસ્વ સુખદ ખલ કમલ તુસાઝ ॥
 દસરથ રાઉ સહિત સબ રાની । સુકૃત સુમંગલ મૂરતિ માની ॥
 કરઉં પ્રનામ કરમ મન બાની । કરહુ કૃપા સુત સેવક જાની ॥
 જિન્હહિ બિરચિ બડઃ ભયઉ બિધાતા । મહિમા અવધિ રામ પિતુ માતા ॥

સો. બંદઉં અવધ ભુઆલ સત્ય પ્રેમ જેહિ રામ પદ ।
 બિછુરત દીનદયાલ પ્રિય તનુ તૃન ઇવ પરિહરેઉ ॥ ૧૬ ॥

प्रनवउँ परिजन सखित बिदेहू । जाडि राम पद गूढः सनेहू ॥
 जोग भोग महुँ राषेठि गोष्ठ । राम बिलोकत प्रगटेठि सोष्ठ ॥
 प्रनवउँ प्रथम भरत के चरना । जासु नेम ब्रत जाठ न बरना ॥
 राम चरन पंकज मन जासू । लुबुध मधुप ठव तजठ न पासू ॥
 बंदउँ लछिमन पद जलजाता । सीतल सुभग भगत सुभ दाता ॥
 रघुपति कीरति बिमल पताका । दंड समान भयठि जस जाका ॥
 शेष सडस्रसीस जग कारन । जो अवतरेठि भूमि भय टारन ॥
 सदा सो सानुकूल रड मो पर । कृपासिंधु सौमित्रि गुनाकर ॥
 रिपुसूदन पद कमल नमाभी । सूर सुसील भरत अनुगामी ॥
 मडावीर बिनवउँ डनुमाना । राम जासु जस आप बभाना ॥

सो. प्रनवउँ पवनकुमार भल बन पावक ग्यानधन ।

जासु हृदय आगार बसखि राम सर थाप धर ॥ १७ ॥

कपिपति रीछ निसाचर राजा । अंगदादि जे कीस समाजा ॥
 बंदउँ सब के चरन सुडाओ । अधम सरिीर राम जिन्ड पाओ ॥
 रघुपति चरन उपासक जेते । भग मृग सुर नर असुर समेते ॥
 बंदउँ पद सरोज सब केरे । जे बिनु काम राम के येरे ॥
 सुक सनकादि भगत मुनि नारद । जे मुनिबर बिग्यान बिसारद ॥
 प्रनवउँ सबखि धरनि धरि सीसा । करडु कृपा जन जानि मुनीसा ॥
 जनकसुता जग जननि जानकी । अतिसय प्रिय करुना निधान की ॥
 ताके जुग पद कमल मनावउँ । जासु कृपाँ निरमल मति पावउँ ॥
 पुनि मन बचन कर्म रघुनायक । चरन कमल बंदउँ सब लायक ॥
 राजिवनयन धरें धनु सायक । भगत बिपति भंजन सुभ दायक ॥

दो. गिरा अरथ जल बीचि सम कडिअत भिन्न न भिन्न ।

बंदउँ सीता राम पद जिन्डखि परम प्रिय भिन्न ॥ १८ ॥

बंदउँ नाम राम रघुवर को । डेतु कृसानु भानु छिमकर को ॥
 बिधि हरि डरमय बेद प्रान सो । अगुन अनूपम गुन निधान सो ॥
 मडामंत्र जोठ जपत मडेसू । कासीं मुकुति डेतु उपदेसू ॥
 मडिमा जासु जान गनराठि । प्रथम पूजिअत नाम प्रभाउ ॥
 जान आदिकबि नाम प्रतापू । भयठि सुद्ध करि उलटा जापू ॥

સહસ નામ સમ સુનિ સિવ બાની । જપિ જેઠ પિય સંગ ભવાની ॥
 હરષે હેતુ હેરિ હર હી કો । કિય ભૂષન તિય ભૂષન તી કો ॥
 નામ પ્રભાઉ જાન સિવ નીકો । કાલકૂટ કૃલુ દીન્હ અમી કો ॥

દો. બરષા રિતુ રઘુપતિ ભગતિ તુલસી સાલિ સુદાસ ॥

રામ નામ બર બરન જુગ સાવન ભાદવ માસ ॥ ૧૯ ॥

આખર મધુર મનોહર દોઊ । બરન બિલોચન જન જિય જોઊ ॥
 સુમિરત સુલભ સુખદ સબ કાહૂ । લોક લાહુ પરલોક નિબાહૂ ॥
 કહત સુનત સુમિરત સુઠિ નીકે । રામ લખન સમ પ્રિય તુલસી કે ॥
 બરનત બરન પ્રીતિ બિલગાતી । બ્રહ્મ જીવ સમ સહજ સંઘાતી ॥
 નર નારાયન સરિસ સુભ્રાતા । જગ પાલક બિસેષિ જન ત્રાતા ॥
 ભગતિ સુતિય કલ કરન બિભૂષન । જગ હિત હેતુ બિમલ બિધુ પૂષન ।
 સ્વાદ તોષ સમ સુગતિ સુધા કે । કમઠ સેષ સમ ધર બસુધા કે ॥
 જન મન મંજુ કંજ મધુકર સે । જીહ જસોમતિ હરિ હલધર સે ॥

દો. એકુ છનુ એકુ મુકુટમનિ સબ બરનનિ પર જોઉ ।

તુલસી રઘુબર નામ કે બરન બિરાજત દોઉ ॥ ૨૦ ॥

સમુજત સરિસ નામ અરુ નામી । પ્રીતિ પરસપર પ્રભુ અનુગામી ॥
 નામ રૂપ દુહ ઈસ ઉપાધી । અકથ અનાદિ સુસામુઝિ સાધી ॥
 કો બડઃ છોટ કહત અપરાધૂ । સુનિ ગુન ભેદ સમુઝિહલિં સાધૂ ॥
 દેખિઅહિં રૂપ નામ આધીના । રૂપ ગ્યાન નહિં નામ બિહીના ॥
 રૂપ બિસેષ નામ બિનુ જાને । કરતલ ગત ન પરહિં પહિચાને ॥
 સુમિરિઅ નામ રૂપ બિનુ દેખે । આવત હૃદય સનેહ બિસેષે ॥
 નામ રૂપ ગતિ અકથ કહાની । સમુજત સુખદ ન પરતિ બખાની ॥
 અગુન સગુન બિચ નામ સુસાખી । ઉભય પ્રબોધક ચતુર દુભાષી ॥

દો. રામ નામ મનિદીપ ધરુ જીહ દેહરી દ્વાર ।

તુલસી ભીતર બાહેરહું જૌ ચાહસિ ઉજિઆર ॥ ૨૧ ॥

નામ જીહ જપિ જાગહિં જોગી । બિરતિ બિરંચિ પ્રપંચ બિયોગી ॥
 બ્રહ્મસુખહિં અનુભવહિં અનૂપા । અકથ અનામય નામ ન રૂપા ॥
 જાના ચહહિં ગૂઢઃ ગતિ જેઊ । નામ જીહ જપિ જાનહિં તેઊ ॥
 સાધક નામ જપહિં લય લાચ્ઞે । હોહિં સિદ્ધ અનિમાદિક પાચ્ઞે ॥
 જપહિં નામુ જન આરત ભારી । મિટહિં કુસંકટ હોહિં સુખારી ॥

राम भगत जग यारि प्रकारा । सुकृती यारिउ अनघ उदारा ॥
यलू यतुर कडुँ नाम अधारा । ग्यानी प्रभुछि बिसेषि पिआरा ॥
यडुँ जुग यडुँ श्रुति ना प्रभाउ । कलि बिसेषि नहिँ आन उपाउ ॥

दो. सकल कामना हीन जे राम भगति रस वीन ।

नाम सुप्रेम पियूष उद तिन्डुँ डिअे मन मीन ॥ २२ ॥

अगुन सगुन दुष्ट ब्रह्म सङ्घा । अकथ अगाध अनादि अनूपा ॥
भोरें मत बडुँ नामु दुलू तें । डिअे जेहिँ जुग निज बस निज बूतें ॥
प्रोढःि सुजुन जनि जानहिँ जन की । कलुँ प्रतीति प्रीति रुचि मन की ॥
अेकु दारुगत देभिअ अेकु । पावक सम जुग ब्रह्म बिबेकु ॥
उभय अगम जुग सुगम नाम तें । कलुँ नामु बडुँ ब्रह्म राम तें ॥
व्यापकु अेकु ब्रह्म अभिनासी । सत येतन धन आनँद रासी ॥
अस प्रभु लृदयँ अछत अभिकारी । सकल जुव जग हीन दुभारी ॥
नाम निरुपन नाम जतन तें । सोउ प्रगटत जिमि मोल रतन तें ॥

दो. निरगुन तें अेहिँ भाँति बडुँ नाम प्रभाउ अपार ।

कलुँ नामु बडुँ राम तें निज बियार अनुसार ॥ २३ ॥

राम भगत छित नर तनु धारी । सछि संकट डिअे साधु सुभारी ॥
नामु सप्रेम जपत अनयासा । भगत छोछि मुद भंगल बासा ॥
राम अेक तापस तिय तारी । नाम कोटि भल कुमति सुधारी ॥
रिषि छित राम सुकेतुसुता की । सछित सेन सुत कीन्ड बिबाकी ॥
सछित दोष दुभ दास दुरासा । दलछ नामु जिमि रबि निशि नासा ॥
भंजेउ राम आपु भव यापू । भव भय भंजन नाम प्रतापू ॥
दंडक बनु प्रभु कीन्ड सुडावन । जन मन अमित नाम डिअे पावन ॥ ।
निशियर निकर दले रघुनंदन । नामु सकल कलि कलुष निकंदन ॥

दो. सबरी गीध सुसेवकनि सुगति दीन्डि रघुनाथ ।

नाम उधारे अमित भल बेद बिदित गुन गाथ ॥ २४ ॥

राम सुकंठ बिभीषन दौउ । राभे सरन जान सबु कोउ ॥
नाम गरीब अनेक नेवाजे । लोक बेद भर बिरिद बिराजे ॥
राम भालु कपि कटकु बटोरा । सेतु डेतु श्रमु कीन्ड न थोरा ॥
नामु लेत भवसिंधु सुभार्डी । करडु बियारु सुजन मन मारडी ॥
राम सकुल रन रावनु मारा । सीय सछित निज पुर पगु धारा ॥

રાજા રામુ અવધ રજધાની। ગાવત ગુન સુર મુનિ બર બાની ॥
 સેવક સુમિરત નામુ સાપ્રીતી। બિનુ શ્રમ પ્રબલ મોહ દલુ જીતી ॥
 ફિરત સનેહ મગન સુખ અપને। નામ પ્રસાદ સોચ નહિં સપને ॥

દો. બ્રહ્મ રામ તે નામુ બડઃ બર દાયક બર દાનિ।

રામચરિત સત કોટિ મહં લિચ મહેસ જિયં જાનિ ॥ ૨૫ ॥

માસપારાયણ, પહલા વિશ્રામ

નામ પ્રસાદ સંભુ અબિનાસી। સાજુ અમંગલ મંગલ રાસી ॥
 સુક સનકાદિ સિદ્ધ મુનિ જોગી। નામ પ્રસાદ બ્રહ્મસુખ ભોગી ॥
 નારદ જાનેઉ નામ પ્રતાપૂ। જગ પ્રિય હરિ હરિ હર પ્રિય આપૂ ॥
 નામુ જપત પ્રભુ કીન્હ પ્રસાદૂ। ભગત સિરોમનિ ભે પ્રહલાદૂ ॥
 ધ્રુવં સગલાનિ જપેઉ હરિ નાઊં। પાયઉ અચલ અનૂપમ ઠાઊં ॥
 સુમિરિ પવનસુત પાવન નામૂ। અપને બસ કરિ રાખે રામૂ ॥
 અપતુ અજામિલુ ગજુ ગનિકાઊ। ભએ મુકુત હરિ નામ પ્રભાઊ ॥
 કહોં કહોં લગિ નામ બડઃ ાઈ। રામુ ન સકહિં નામ ગુન ગાઈ ॥

દો. નામુ રામ કો કલપતરુ કલિ કલ્યાન નિવાસુ।

જો સુમિરત ભયો ભાંગ તે તુલસી તુલસીદાસુ ॥ ૨૬ ॥

ચહું જુગ તીનિ કાલ તિહું લોકા। ભએ નામ જપિ જીવ બિસોકા ॥
 બેદ પુરાન સંત મત એહૂ। સકલ સુકૃત ફલ રામ સનેહૂ ॥
 ધ્યાનુ પ્રથમ જુગ મખબિધિ દૂજેં। દ્વાપર પરિતોષત પ્રભુ પૂજેં ॥
 કલિ કેવલ મલ મૂલ મલીના। પાપ પયોનિધિ જન જન મીના ॥
 નામ કામતરુ કાલ કરાલા। સુમિરત સમન સકલ જગ જાલા ॥
 રામ નામ કલિ અભિમત દાતા। હિત પરલોક લોક પિતુ માતા ॥
 નહિં કલિ કરમ ન ભગતિ બિબેકૂ। રામ નામ અવલંબન એકૂ ॥
 કાલનેમિ કલિ કપટ નિધાનૂ। નામ સુમતિ સમરથ હનુમાનૂ ॥

દો. રામ નામ નરકેસરી કનકકસિપુ કલિકાલ।

જાપક જન પ્રહલાદ જિમિ પાલિહિ દલિ સુરસાલ ॥ ૨૭ ॥

ભાયં કુભાયં અનખ આલસહૂં। નામ જપત મંગલ દિસિ દસહૂં ॥
 સુમિરિ સો નામ રામ ગુન ગાથા। કરહેં નાઈ રઘુનાથહિ માથા ॥
 મોરિ સુધારિહિ સો સબ ભાંતી। જાસુ કૃપા નહિં કૃપાં અઘાતી ॥
 રામ સુસ્વામિ કુસેવકુ મોસો। નિજ દિસિ દૈબિ દયાનિધિ પોસો ॥

लोडहुँ भेद सुसाधिब रीती। बिनय सुनत पडियानत प्रीती ॥
 गनी गरीब ग्रामनर नागर। पंडित मूढः मलीन उजागर ॥
 सुकभि कुकभि निज मति अनुधारी। नृपडि सराहत सब नर नारी ॥
 साधु सुजान सुसील नृपाला। ठस अंस भव परम कृपाला ॥
 सुनि सनमानडिं सबडि सुबानी। भनिति भगति नति गति पडियानी ॥
 यल प्राकृत मडिपाल सुभाठा। जान सिरोमनि कोसलराठा ॥
 रीऊत राम सनेह निसोते। को जग मंद मलिनमति मोते ॥

दो. सठ सेवक की प्रीति रुचि रषिडलिं राम कृपालु।
 उपल डिअे जलजान जेडिं सखिव सुमति कपि भालु ॥ २८(क) ॥
 डौडु कडावत सबु कडत राम सडत उपडास।
 साडिब सीतानाय सो सेवक तुलसीदास ॥ २८(ख) ॥

अति बडःि मोरि ढिठाठ भोरी। सुनि अघ नरकहुँ नाक सकोरी ॥
 समुजि सडम मोडि अपडर अपने। सो सुधि राम कीन्डि नडिं सपने ॥
 सुनि अवलोकि सुचित यष याडी। भगति मोरि मति स्वामि सराडी ॥
 कडत नसाठ डोठ डियँ नीकी। रीऊत राम जानि जन जू की ॥
 रडति न प्रभु चित यूक डिअे की। करत सुरति सय बार डिअे की ॥
 जेडिं अघ बघेठ व्याघ जिमि बाली। डिरि सुकंठ सोठ कीन्ड कुयाली ॥
 सोठ करतूति बिभीषन डेरी। सपनेहुँ सो न राम डियँ डेरी ॥
 ते भरतडि भेंटत सनमाने। राजसभाँ रघुबीर बभाने ॥

दो. प्रभु तरु तर कपि डार पर ते डिअे आपु समान ॥
 तुलसी कहुँ न राम से साडिब सीलनिधान ॥ २८(क) ॥
 राम निकाठ रावरी डै सबडी को नीक।
 जौं यल साँथी डै सदा तौ नीको तुलसीक ॥ २८(ख) ॥
 अेडि बिधि निज गुन डोष कडि सबडि बडुरि सिरु नाठ।
 बरनउँ रघुबर बिसद जसु सुनि कलि कलुष नसाठ ॥ २८(ग) ॥

जागबलिक जो कथा सुडाठ। भरद्वाज मुनिबरडि सुनाठ ॥
 कडिडठै सोठ संबाद बभानी। सुनहुँ सकल सज्जन सुभु मानी ॥
 संभु कीन्ड यल चरित सुडावा। बडुरि कृपा करि उमडि सुनावा ॥
 सोठ सिव कागभुसुडिडि डीन्डा। राम भगत अधिकारी यीन्डा ॥
 तेडि सन जागबलिक पुनि पावा। तिन्ड पुनि भरद्वाज प्रति गावा ॥

તે શ્રોતા બકતા સમસીલા । સર્વંદરસી જાનહિં હરિલીલા ॥
જાનહિં તીન કાલ નિજ ગ્યાના । કરતલ ગત આમલક સમાના ॥
ઔરઉ જે હરિભગત સુજાના । કહહિં સુનહિં સમુજહિં બિધિ નાના ॥

દો. મૈ પુનિ નિજ ગુર સન સુની કથા સો સૂકરખેત ।
સમુઝી નહિ તસિ બાલપન તબ અતિ રહેઉં અચેત ॥ ૩૦(ક) ॥

શ્રોતા બકતા ગ્યાનનિધિ કથા રામ કે ગૂઢઃ ।
કિમિ સમુઝીં મૈ જીવ જડઃ કલિ મલ ગ્રસિત બિમૂઢઃ ॥ ૩૦(ખ)

તદપિ કહી ગુર બારહિં બારા । સમુઝિ પરી કછુ મતિ અનુસારા ॥
ભાષાબદ્ધ કરબિ મૈં સોઈ । મોરેં મન પ્રબોધ જેહિં હોઈ ॥
જસ કછુ બુધિ બિબેક બલ મેરેં । તસ કહિહઉં હિયેં હરિ કે પ્રેરેં ॥
નિજ સંદેહ મોહ ભ્રમ હરની । કરઉં કથા ભવ સરિતા તરની ॥
બુધ બિશ્રામ સકલ જન રંજનિ । રામકથા કલિ કલુષ બિભંજનિ ॥
રામકથા કલિ પંનગ ભરની । પુનિ બિબેક પાવક કહું અરની ॥
રામકથા કલિ કામદ ગાઈ । સુજન સજીવનિ મૂરિ સુહાઈ ॥
સોઈ બસુધાતલ સુધા તરંગિનિ । ભય ભંજનિ ભ્રમ ભેક ભુઅંગિનિ ॥
અસુર સેન સમ નરક નિકંદિનિ । સાધુ બિબુધ કુલ હિત ગિરિનંદિનિ ॥
સંત સમાજ પયોધિ રમા સી । બિસ્વ ભાર ભર અચલ છમા સી ॥
જમ ગન મુહું મસિ જગ જમુના સી । જીવન મુકુતિ હેતુ જનુ કાસી ॥
રામહિ પ્રિય પાવનિ તુલસી સી । તુલસિદાસ હિત હિયેં હુલસી સી ॥
સિવપ્રય મેકલ સૈલ સુતા સી । સકલ સિદ્ધિ સુખ સંપતિ રાસી ॥
સદગુન સુરગન અંબ અદિતિ સી । રઘુબર ભગતિ પ્રેમ પરમિતિ સી ॥

દો. રામ કથા મંદાકિની ચિત્રકૂટ ચિત ચારુ ।
તુલસી સુભગ સનેહ બન સિય રઘુબીર બિહારુ ॥ ૩૧ ॥

રામ ચરિત ચિંતામનિ ચારુ । સંત સુમતિ તિય સુભગ સિંગારુ ॥
જગ મંગલ ગુન ગ્રામ રામ કે । દાનિ મુકુતિ ધન ધરમ ધામ કે ॥
સદગુર ગ્યાન બિરાગ જોગ કે । બિબુધ બૈદ ભવ ભીમ રોગ કે ॥
જનનિ જનક સિય રામ પ્રેમ કે । બીજ સકલ બ્રત ધરમ નેમ કે ॥
સમન પાપ સંતાપ સોક કે । પ્રિય પાલક પરલોક લોક કે ॥
સચિવ સુભટ ભૂપતિ બિચાર કે । કુંભજ લોભ ઉદધિ અપાર કે ॥
કામ કોહ કલિમલ કરિગન કે । કેહરિ સાવક જન મન બન કે ॥

अतिथि पूज्य प्रियतम पुरारि के । कामद धन दारिद दवारि के ॥
 मंत्र मडामनि बिषय ब्याल के । मेटत कठिन कुअंक बाल के ॥
 डरन मोड तम दिनकर कर से । सेवक सालि पाल जलधर से ॥
 अभिमत दानि देवतरु बर से । सेवत सुलभ सुभद उरि डर से ॥
 सुकबि सरद नभ मन उडगन से । रामभगत जन शुवन धन से ॥
 सकल सुकृत इल भूरि भोग से । जग छित निरुपधि साधु लोग से ॥
 सेवक मन मानस मराल से । पावक गंग तरंग माल से ॥

दो. कुपथ कुतरक कुयालि कलि कपट दंभ पाषंड ।
 दडन राम गुन ग्राम जिमि धंधन अनल प्रचंड ॥ ३२(क) ॥
 रामचरित राकेस कर सरिस सुभद सब काडु ।
 सज्जन कुमुद यकोर चित छित बिसेषि बडः लाडु ॥ ३२(ख) ॥

कीन्दि प्रस्न जेहि भाँति भवानी । जेहि बिधि संकर कडा बभानी ॥
 सो सब लेतु कडभ मै गाँठ । कथाप्रबंध बिचित्र बनाँठ ॥
 जेहि यड कथा सुनी नहिं डोँठ । जनि आचरजू करै सुनि सोँठ ॥
 कथा अलौकिक सुनहिं जे ग्यानी । नहिं आचरजू करहिं अस जानी ॥
 रामकथा कै मिति जग नाडी । असि प्रतीति तिन्ड के मन माडी ॥
 नाना भाँति राम अवतारा । रामायन सत कोटि अपारा ॥
 कलपभेद डरिचरित सुडाये । भाँति अनेक मुनीसन्ड गाये ॥
 करिअ न संसय अस डर आनी । सुनिअ कथा सारद रति मानी ॥

दो. राम अनंत अनंत गुन अमित कथा बिस्तार ।
 सुनि आचरजू न मानिडहिं जिन्ड केँ बिमल बिचार ॥ ३३ ॥

ओहि बिधि सब संसय करि दूरी । सिर धरि गुर पद पंजध धूरी ॥
 पुनि सबडी बिनवउँ कर जोरी । करत कथा जेहिं लाग न जोरी ॥
 सादर सिवलि नाँठ अब माथा । बरनउँ बिसद राम गुन गाथा ॥
 संभत सोरड सै ओकतीसा । करउँ कथा डरि पद धरि सीसा ॥
 नौमी भौम बार मधु मासा । अवधपुरी यड चरित प्रकासा ॥
 जेहि दिन राम जनम श्रुति गावलिं । तीरथ सकल तडाँ यलि आवलिं ॥
 असुर नाग भग नर मुनि देवा । आँठ करहिं रघुनायक सेवा ॥
 जन्म मडोत्सव रयलिं सुजाना । करहिं राम कल कीरति गाना ॥

दो. मज्जहि सज्जन बृंद बहु पावन सरजू नीर ।

જપહિં રામ ધરિ ધ્યાન ઉર સુંદર સ્યામ સરીર ॥ ૩૪ ॥

દરસ પરસ મજજન અરુ પાના । હરઇ પાપ કહ બેદ પુરાના ॥
 નદી પુનીત અમિત મહિમા અતિ । કહિ ન સકઇ સારદ બિમલમતિ ॥
 રામ ધામદા પુરી સુહાવનિ । લોક સમસ્ત બિદિત અતિ પાવનિ ॥
 ચારિ ખાનિ જગ જીવ અપારા । અવધ તજે તનુ નહિ સંસારા ॥
 સબ બિધિ પુરી મનોહર જાની । સકલ સિદ્ધિપ્રદ મંગલ ખાની ॥
 બિમલ કથા કર કીન્હ અરંભા । સુનત નસાહિં કામ મદ દંભા ॥
 રામચરિતમાનસ એહિ નામા । સુનત શ્રવન પાઇઅ બિશ્રામા ॥
 મન કરિ વિષય અનલ બન જરઇ । હોઇ સુખી જૌ એહિં સર પરઇ ॥
 રામચરિતમાનસ મુનિ ભાવન । બિરચેઉ સંભુ સુહાવન પાવન ॥
 ત્રિબિધ દોષ દુખ દારિદ દાવન । કલિ કુચાલિ કુલિ કલુષ નસાવન ॥
 રચિ મહેસ નિજ માનસ રાખા । પાઇ સુસમઉ સિવા સન ભાષા ॥
 તાર્તે રામચરિતમાનસ બર । ધરેઉ નામ હિચેં હેરિ હરષિ હર ॥
 કહઉં કથા સોઇ સુખદ સુહાઇ । સાદર સુનહુ સુજન મન લાઇ ॥

દો. જસ માનસ જેહિ બિધિ ભયઉ જગ પ્રચાર જેહિ હેતુ ।

અબ સોઇ કહઉં પ્રસંગ સબ સુમિરિ ઉમા બૃષકેતુ ॥ ૩૫ ॥

સંભુ પ્રસાદ સુમતિ હિચેં હુલસી । રામચરિતમાનસ કબિ તુલસી ॥
 કરઇ મનોહર મતિ અનુહારી । સુજન સુચિત સુનિ લેહુ સુધારી ॥
 સુમતિ ભૂમિ થલ હૃદય અગાધૂ । બેદ પુરાન ઉદધિ ઘન સાધૂ ॥
 બરષહિં રામ સુજસ બર બારી । મધુર મનોહર મંગલકારી ॥
 લીલા સગુન જો કહહિં બખાની । સોઇ સ્વચ્છતા કરઇ મલ હાની ॥
 પ્રેમ ભગતિ જો બરનિ ન જાઇ । સોઇ મધુરતા સુસીતલતાઇ ॥
 સો જલ સુકૃત સાલિ હિત હોઇ । રામ ભગત જન જીવન સોઇ ॥
 મેધા મહિ ગત સો જલ પાવન । સકિલિ શ્રવન મગ ચલેઉ સુહાવન ॥
 ભરેઉ સુમાનસ સુથલ ચિરાના । સુખદ સીત રુચિ ચારુ ચિરાના ॥

દો. સુઠિ સુંદર સંબાદ બર બિરચે બુદ્ધિ બિચારિ ।

તેઇ એહિ પાવન સુભગ સર ઘાટ મનોહર ચારિ ॥ ૩૬ ॥

સપ્ત પ્રબન્ધ સુભગ સોપાના । ગ્યાન નયન નિરખત મન માના ॥
 રઘુપતિ મહિમા અગુન અબાધા । બરનબ સોઇ બર બારિ અગાધા ॥
 રામ સીય જસ સલિલ સુધાસમ । ઉપમા બીચિ બિલાસ મનોરમ ॥

पुरथनि सघन यारु यौपाथ । जुगुति मंजु मनि सीप सुडाथ ॥
 छंद सोरठा सुंदर दोडा । सोथ बडुंरंग कमल कुल सोडा ॥
 अरथ अनूप सुभावा सुभासा । सोथ पराग मकरंद सुभासा ॥
 सुकृत पुंज मंजुल अलि माला । ग्यान बिराग बियार मराला ॥
 धुनि अवरेभ कबित गुन जाती । मीन मनोडर ते बडुभांती ॥
 अरथ धरम कामादिक यारी । कडव ग्यान बिग्यान बियारी ॥
 नव रस जप तप जोग बिरागा । ते सब जलयर यारु तऽागा ॥
 सुकृती साधु नाम गुन गाना । ते बिचित्र जल बिडग समाना ॥
 संतसभा यहुँ दिसि अवँराथ । श्रद्धा रितु बसंत सम गाथ ॥
 भगति निरुपन बिबिध बिधाना । छमा दया दम लता बिताना ॥
 सम जम नियम डूल डूल ग्याना । हरि पत रति रस बेद बाभाना ॥
 औरठि कथा अनेक प्रसंगा । तेथ सुक पिंक बडुबरन बिडंगा ॥

दो. पुलक बाटिका बाग बन सुभ सुबिडंग बिडारु ।

माली सुमन सनेड जल सींयत लोचन यारु ॥ ३७ ॥

जे गावळि यड चरित सँभारे । तेथ अेलि ताल यतुर रभवारे ॥
 सदा सुनळि सादर नर नारी । तेथ सुरबर मानस अधिकारी ॥
 अति भल जे बिषथ बग कागा । अेलि सर निकट न जाळि अभागा ॥
 संबुकु भेक सेवार समाना । छळीं न बिषय कथा रस नाना ॥
 तेळि कारन आवत छियँ छारे । कामी काक बलाक बियारे ॥
 आवत अेलि सर अति कठिनाथ । राम कृपा बिनु आथ न जाथ ॥
 कठिन कुसंग कुपंध करावा । तिन्ड डे बयन बाघ हरि व्यावा ॥
 गृड कारज नाना जंजावा । ते अति दुर्गम सैल बिसावा ॥
 बन बडु बिषम मोड मंद माना । नदी कुतर्क भयंकर नाना ॥

दो. जे श्रद्धा संभल रळित नळि संतन्ड कर साथ ।

तिन्ड कुहुँ मानस अगम अति जिन्डळि न प्रिय रघुनाथ ॥ ३८ ॥

जौ करि कष्ट जाथ पुनि कोथ । जातळि नींद जुऽाथ डोथ ॥
 जऽता जाऽ बिषम उर लागा । गअेहुँ न मज्जन पाव अभागा ॥
 करि न जाथ सर मज्जन पाना । हिरि आवथ समेत अभिमाना ॥
 जौ बडोरि कोठि पूछन आवा । सर निंदा करि ताळि बुजावा ॥
 सकल बिघ्न व्यापळि नळि तेडी । राम सुकृपाँ बिलोकळि जेडी ॥

સોઈ સાદર સર મજજનુ કરઈ । મહા ઘોર ત્રયતાપ ન જરઈ ॥
 તે નર ચહ સર તજહિં ન કાઠિ । જિન્હ કે રામ ચરન ભલ ભાઠિ ॥
 જો નહાઈ ચહ એહિં સર ભાઈ । સો સતસંગ કરઉ મન લાઈ ॥
 અસ માનસ માનસ ચખ ચાહી । ભઈ કબિ બુદ્ધિ બિમલ અવગાહી ॥
 ભયઉ હૃદય આનંદ ઉછાહૂ । ઉમગેઉ પ્રેમ પ્રમોદ પ્રબાહૂ ॥
 ચલી સુભગ કબિતા સરિતા સો । રામ બિમલ જસ જલ ભરિતા સો ॥
 સરજૂ નામ સુમંગલ મૂલા । લોક બેદ મત મંજુલ કૂલા ॥
 નદી પુનીત સુમાનસ નંદિનિ । કલિમલ તૃન તરુ મૂલ નિકંદિનિ ॥
 દો. શ્રોતા ત્રિબિધ સમાજ પુર ગ્રામ નગર દુહુ કૂલ ।

સંતસભા અનુપમ અવધ સકલ સુમંગલ મૂલ ॥ ૩૯ ॥

રામભગતિ સુરસરિતહિ જાઈ । મિલી સુકીરતિ સરજુ સુહાઈ ॥
 સાનુજ રામ સમર જસુ પાવન । મિલેઉ મહાનદુ સોન સુહાવન ॥
 જુગ બિચ ભગતિ દેવધુનિ ધારા । સોહતિ સહિત સુબિરતિ બિચારા ॥
 ત્રિબિધ તાપ ત્રાસક તિમુહાની । રામ સરુપ સિંધુ સમુહાની ॥
 માનસ મૂલ મિલી સુરસરિહી । સુનત સુજન મન પાવન કરિહી ॥
 બિચ બિચ કથા બિચિત્ર બિભાગા । જનુ સરિ તીર તીર બન બાગા ॥
 ઉમા મહેસ બિબાહ બરાતી । તે જલચર અગનિત બહુભાંતી ॥
 રઘુબર જનમ અનંદ બધાઈ । ભવંર તરંગ મનોહરતાઈ ॥

દો. બાલચરિત ચહુ બંધુ કે બનજ બિપુલ બહુરંગ ।

નૃપ રાની પરિજન સુકૃત મધુકર બારિબિહંગ ॥ ૪૦ ॥

સીય સ્વયંબર કથા સુહાઈ । સરિત સુહાવનિ સો છબિ છાઈ ॥
 નદી નાવ પટુ પ્રસ્ન અનેકા । કેવટ કુસલ ઉતર સબિબેકા ॥
 સુનિ અનુકથન પરસ્પર હોઈ । પથિક સમાજ સોહ સરિ સોઈ ॥
 ઘોર ધાર ભૃગુનાથ રિસાની । ઘાટ સુબદ્ધ રામ બર બાની ॥
 સાનુજ રામ બિબાહ ઉછાહૂ । સો સુભ ઉમગ સુખદ સબ કાહૂ ॥
 કહત સુનત હરષહિં પુલકાહી । તે સુકૃતી મન મુદિત નહાહી ॥
 રામ તિલક હિત મંગલ સાજા । પરબ જોગ જનુ જુરે સમાજા ॥
 કાઈ કુમતિ કેકઈ કેરી । પરી જાસુ ફલ બિપતિ ઘનેરી ॥

દો. સમન અમિત ઉતપાત સબ ભરતચરિત જપજાગ ।

કલિ અઘ ખલ અવગુન કથન તે જલમલ બગ કાગ ॥ ૪૧ ॥

कीरति सरित छडूँ रितु रूरी । समय सुडावनि पावनि भूरी ॥
 डिम डिमसैलसुता सिव व्याडू । सिसिर सुभट प्रभु जनम उछाडू ॥
 बरनब राम बिबाड समाजू । सो मुट मंगलमय रितुराजू ॥
 ग्रीषम दुसल राम बनगवनू । पंथकथा भर आतप पवनू ॥
 बरषा घोर निसाथर रारी । सुरकुल सावि सुमंगलकारी ॥
 राम राज सुभ बिनय बडूँ । बिसट सुभट सोठ सरट सुडाठ ॥
 सती सिरोमनि सिय गुनगाथा । सोठ गुन अमल अनूपम पाथा ॥
 भरत सुभाउ सुसीतलताठ । सदा अकरस बरनि न जाठ ॥

दो. अवलोकनि बोलनि मिलनि प्रीति परसपर डस ।
 भाथप भलि यडु बंधु की जल माधुरी सुभास ॥ ४२ ॥

आरति बिनय दीनता मोरी । लघुता ललित सुभारि न थोरी ॥
 अटभुत सलिल सुनत गुनकारी । आस पिआस मनोमल डारी ॥
 राम सुप्रेमडि पोषत पानी । डरत सकल कलि कलुष गलानौ ॥
 भव श्रम सोषक तोषक तोषा । समन दुरित दुष दारिद दौषा ॥
 काम डोड मट मोड नसावन । बिमल बिबेक बिराग बडूँ ।
 सादर मज्जन पान डिये तें । मिटडि पाप परिताप डिये तें ॥
 जिन्ड अछि बारि न मानस धोअे । ते काथर कलिकाल बिगोअे ॥
 तृषित निरभि रबि कर भव बारी । डिरिडडि मृग जिमि जिव दुभारी ॥

दो. मति अनुडारि सुभारि गुन गनि मन अन्डवाठ ।
 सुमिरि भवानी संकरडि कल कबि कथा सुडाठ ॥ ४३(क) ॥

अब रघुपति पट पंकरुड डियँ धरि पाठ प्रसाद ।
 कडुँ जगल मुनिबर्ज कर मिलन सुभग संभाद ॥ ४३(ख) ॥

भरद्वाज मुनि बसडि प्रयागा । तिन्डडि राम पट अति अनुरागा ॥
 तापस सम दम दया निधाना । परमारथ पथ परम सुजाना ॥
 माघ मकरगत रबि जब डोठ । तीरथपतिडि आव सब डोठ ॥
 देव दनुज डिनर नर श्रेनी । सादर मज्जडि सकल त्रिबेनी ॥
 पूजडि माधव पट जलजाता । परसि अपय बटु डरषडि गाता ॥
 भरद्वाज आश्रम अति पावन । परम रम्य मुनिबर मन भावन ॥
 तडूँ डोठ मुनि रिषय समाजा । जाडिं जे मज्जन तीरथराजा ॥
 मज्जडि प्रात समेत उछाडा । कडडि परसपर डरि गुन गाडा ॥

દો. બ્રહ્મ નિરૂપમ ધરમ બિધિ બરનહિં તત્ત્વ બિભાગ ।

કહહિં ભગતિ ભગવંત કૈ સંજુત ગ્યાન બિરાગ ॥ ૪૪ ॥

એહિ પ્રકાર ભરિ માઘ નહાહીં । પુનિ સબ નિજ નિજ આશ્રમ જાહીં ॥
 પ્રતિ સંબત અતિ હોઇ અનંદા । મકર મજ્જિ ગવનહિં મુનિબૃંદા ॥
 એક બાર ભરિ મકર નહાએ । સબ મુનીસ આશ્રમન્હ સિધાએ ॥
 જગબાલિક મુનિ પરમ બિબેકી । ભરવ્દાજ રાખે પદ ટેકી ॥
 સાદર ચરન સરોજ પખારે । અતિ પુનીત આસન બૈઠારે ॥
 કરિ પૂજા મુનિ સુજસ બખાની । બોલે અતિ પુનીત મૃદુ બાની ॥
 નાથ એક સંસઉ બડ઼ો મોરેં । કરગત બેદતત્ત્વ સબુ તોરેં ॥
 કહત સો મોહિ લાગત ભય લાજા । જૌ ન કહઉં બડ઼ો હોઇ અકાજા ॥

દો. સંત કહહિ અસિ નીતિ પ્રભુ શ્રુતિ પુરાન મુનિ ગાવ ।

હોઇ ન બિમલ બિબેક ઉર ગુર સન કિઅૈ દુરાવ ॥ ૪૫ ॥

અસ બિચારિ પ્રગટઉં નિજ મોહૂ । હરહુ નાથ કરિ જન પર છોહૂ ॥
 રાસ નામ કર અમિત પ્રભાવા । સંત પુરાન ઉપનિષદ ગાવા ॥
 સંતત જપત સંભુ અબિનાસી । સિવ ભગવાન ગ્યાન ગુન રાસી ॥
 આકર ચારિ જીવ જગ અહીં । કાસીં મરત પરમ પદ લહીં ॥
 સોડપિ રામ મહિમા મુનિરાયા । સિવ ઉપદેસુ કરત કરિ દાયા ॥
 રામુ કવન પ્રભુ પૂછઉં તોહી । કહિઅ બુઝાઇ કૃપાનિધિ મોહી ॥
 એક રામ અવધેસ કુમારા । તિન્હ કર ચરિત બિદિત સંસારા ॥
 નારિ બિરહૈં દુખુ લહેઉ અપારા । ભયહુ રોષુ રન રાવનુ મારા ॥

દો. પ્રભુ સોઇ રામ કિ અપર કોઉ જાહિ જપત ત્રિપુરારિ ।

સત્યધામ સર્બગ્ય તુમ્હ કહહુ બિબેકુ બિચારિ ॥ ૪૬ ॥

જૈસે મિટૈ મોર ભ્રમ ભારી । કહહુ સો કથા નાથ બિસ્તારી ॥
 જાગબલિક બોલે મુસુકાઇ । તુમ્હહિ બિદિત રઘુપતિ પ્રભુતાઇ ॥
 રામમગત તુમ્હ મન કમ બાની । ચતુરાઇ તુમ્હારી મૈ જાની ॥
 ચાહહુ સુને રામ ગુન ગૂઢ઼ો । કીન્હિહુ પ્રસ્ન મનહુ અતિ મૂઢ઼ો ॥
 તાત સુનહુ સાદર મનુ લાઇ । કહઉં રામ કૈ કથા સુહાઇ ॥
 મહામોહુ મહિષેસુ બિસાલા । રામકથા કાલિકા કરાલા ॥
 રામકથા સસિ કિરન સમાના । સંત ચકોર કરહિ જેહિ પાના ॥
 એસેઇ સંસય કીન્હ ભવાની । મહાદેવ તબ કહા બખાની ॥

दो. कडुँ सो मति अनुडारि अब उमा संभु संभाद ।

भयउ समय जेहि डेतु जेहि सुनु मुनि मिटिहि बिषाद ॥ ४७ ॥

अेक बार त्रेता जुग माडी । संभु गअे कुंभज रिषि पाडी ॥
संग सती जगजननि भवानी । पूजे रिषि अपिलेस्वर जानी ॥
रामकथा मुनीबर्ज बभानी । सुनी भडेस परम सुभु मानी ॥
रिषि पूछी उरिभगति सुडाए । कडी संभु अधिकारी पाए ॥
कडत सुनत रघुपति गुन गाथा । कछु दिन तहाँ रडे गिरिनाथा ॥
मुनि सन बिदा मागि त्रिपुरारी । यवे भवन सँग द्यखकुमारी ॥
तेहि अवसर भंजन मडिभारा । उरि रघुबंस लीन्ड अवतारा ॥
पिता बयन तजि राजु उदासी । दंडक बन बिचरत अभिनासी ॥

दो. दुदयँ बियारत जात उर डेहि बिधि दरसनु डोए ।

गुप्त रुप अवतरेउ प्रभु गअँ जान सभु डोए ॥ ४८(क) ॥

सो. संकर उर अति छोभु सती न जानडिं मरमु सोए ॥

तुलसी दरसन लोभु मन उरु लोचन लालथी ॥ ४८(ख) ॥

रावन मरन मनुज कर जाया । प्रभु बिधि बयनु कीन्ड यड साया ॥
जौं नडिं जाउँ रडए पछितावा । करत बियारु न बनत बनावा ॥
अेहि बिधि भअे सोचबस एसा । तेहि समय जाए दससीसा ॥
लीन्ड नीच मारीयडि संग्गा । भयउ तुरत सोए कपट कुरंगा ॥
करि छलु मूढः उरी भैदेडी । प्रभु प्रभाउ तस बिदित न तेडी ॥
मृग बधि बन्धु सडित उरि आअे । आश्रमु देभि नयन जल छाअे ॥
बिरड बिकल नर एव रघुराए । भोजत बिपिन हिरत दोउ भाए ॥
कबहुँ जोग बियोग न जाकें । देभा प्रगट बिरड दुभ ताकें ॥

दो. अति विचित्र रघुपति चरित जानडिं परम सुजान ।

जे मतिभंद बिमोड बस दुदयँ धरडिं कछु आन ॥ ४९ ॥

संभु समय तेहि रामहि देभा । उपजा डियँ अति उरपु बिसेषा ॥
भरि लोचन छबिसिंधु निडारी । कुसमय जानिन कीन्डे चिन्डारी ॥
जय सख्यिदानंद जग पावन । अस कडि यवेउ मनोज नसावन ॥
यवे जात सिव सती समेता । पुनि पुनि पुलकत कृपानिकेता ॥
सती सो दसा संभु डै देभी । उर उपजा सदेहु बिसेषी ॥
संकरु जगतबंध जगदीसा । सुर नर मुनि सभ नावत सीसा ॥

તિન્હ નૃપસુતહિ નહ પરનામા । કહિ સચ્ચિદાનંદ પરધામા ॥
ભયે મગન છબિ તાસુ બિલોકી । અજહું પ્રીતિ ઉર રહતિ ન રોકી ॥

દો. બ્રહ્મ જો વ્યાપક બિરજ અજ અકલ અનીહ અભેદ ।

સો કિ દેહ ધરિ હોઇ નર જાહિ ન જાનત વેદ ॥ ૫૦ ॥

બિષ્નુ જો સુર હિત નરતનુ ધારી । સોઉ સર્બગ્ય જથા ત્રિપુરારી ॥
ખોજઇ સો કિ અગ્ય ઇવ નારી । ગ્યાનધામ શ્રીપતિ અસુરારી ॥
સંભુગિરા પુનિ મૃષા ન હોઈ । સિવ સર્બગ્ય જાન સબુ કોઈ ॥
અસ સંસય મન ભયઉ અપારા । હોઈ ન હૃદયં પ્રબોધ પ્રચારા ॥
જથપિ પ્રગટ ન કહેઉ ભવાની । હર અંતરજામી સબ જાની ॥
સુનહિ સતી તવ નારિ સુભાગી । સંસય અસ ન ધરિઅ ઉર કાગી ॥
જાસુ કથા કુભંજ રિષિ ગાઈ । ભગતિ જાસુ મૈ મુનિહિ સુનાઈ ॥
સોઉ મમ ઇષ્ટદેવ રઘુબીરા । સેવત જાહિ સદા મુનિ ધીરા ॥

ઇ. મુનિ ધીર જોગી સિદ્ધ સંતત બિમલ મન જેહિ ધ્યાવહીં ।
કહિ નેતિ નિગમ પુરાન આગમ જાસુ કીરતિ ગાવહીં ॥
સોઇ રામુ બ્યાપક બ્રહ્મ ભુવન નિકાય પતિ માયા ધની ।
અવતરેઉ અપને ભગત હિત નિજતંત્ર નિત રઘુકુલમનિ ॥

સો. લાગ ન ઉર ઉપદેસુ જદપિ કહેઉ સિવં બાર બહુ ।
બોલે બિહસિ મહેસુ હરિમાયા બલુ જાનિ જિયં ॥ ૫૧ ॥

જૈ તુમહરે મન અતિ સંદેહુ । તૌ કિન જાઇ પરીછા લેહુ ॥
તબ લગિ બૈઠ અહઉં બટછાહિ । જબ લગિ તુમહ ઐહહુ મોહિ પાહી ॥
જૈસેં જાઇ મોહ ભ્રમ ભારી । કરેહુ સો જતનુ બિબેક બિચારી ॥
ચલીં સતી સિવ આયસુ પાઈ । કરહિં બિચારુ કરૌં કા ભાઈ ॥
ઇહાં સંભુ અસ મન અનુમાના । દચ્છસુતા કહું નહિં કલ્યાના ॥
મોરેહુ કહેં ન સંસય જાહીં । બિધી બિપરીત ભલાઈ નાહીં ॥
હોઇહિ સોઇ જો રામ રચિ રાખા । કો કરિ તર્ક બઢ઼ાવૈ સાખા ॥
અસ કહિ લગે જપન હરિનામા । ગઈ સતી જહું પ્રભુ સુખધામા ॥

દો. પુનિ પુનિ હૃદયં વિચારુ કરિ ધરિ સીતા કર રુપ ।
આગેં હોઇ ચલિ પંચ તેહિ જેહિ આવત નરભૂપ ॥ ૫૨ ॥

લછિમન દીખ ઉમાકૃત બેષા ચકિત ભયે ભ્રમ હૃદયં બિસેષા ॥

कछि न सकत कछु अति गंभीरा । प्रभु प्रभाउ जानत मतिधीरा ॥
 सती कपटु जानेउ सुरस्वामी । सभदरसी सभ अंतरजामी ॥
 सुमिरत जाछि मिटथ अग्याना । सोछ सरबग्य रामु भगवाना ॥
 सती कीन्ड यछ तछँडुँ दुराजि । टेभडु नारि सुभाव प्रभाजि ॥
 निज माया बलु लृट्यँ बप्पानी । ओवे भिडसि रामु मृदु बानी ॥
 जोरि पानि प्रभु कीन्ड प्रनामू । पिता समेत वीन्ड निज नामू ॥
 कछेउ बछोरि कछाँ बृषकेतू । बिपिन अकेलि ड्किरडु केछि छेतू ॥

दो. राम बयन मृदु गूढः सुनि उपजा अति संकोयु ।

सती सभित मछेस पछिं यलीं लृट्यँ बडः सोयु ॥ पउ ॥

मैं संकर कर कछा न माना । निज अग्यानु राम पर आना ॥
 जाछ उतरु अब देछुँ काछा । उर उपजा अति दारुन दाछा ॥
 जाना राम सतीं दुभु पावा । निज प्रभाउ कछु प्रगटि जनावा ॥
 सतीं दीभ कौतुकु मग जाता । आगें रामु सछित श्री भ्राता ॥
 ड्किरि चितवा पाछें प्रभु टेभा । सछित बंधु सिय सुंदर वेषा ॥
 जहँ चितवछिं तछँ प्रभु आसीना । सेवछिं सिध्द मुनीस प्रबीना ॥
 टेभे सिय बिधि बिष्नु अनेका । अमित प्रभाउ अेक तें अेका ॥
 बंदत चरन करत प्रभु सेवा । बिबिध भेष टेभे सभ देवा ॥

दो. सती बिधानी छंदिरा टेभीं अमित अनूप ।

जेछिं जेछिं भेष अजादि सुर तेछि तेछि तन अनुरूप ॥ पछ ॥

टेभे जहँ तछँ रघुपति जेते । सज्जिन्ड सछित सकल सुर तेते ॥
 जुव यरायर जो संसारा । टेभे सकल अनेक प्रकारा ॥
 पूजछिं प्रभुछि देव बडु भेषा । राम रूप दूसर नछिं टेभा ॥
 अवलोके रघुपति बडुतेरे । सीता सछित न भेष धनेरे ॥
 सोछ रघुबर सोछ लछिमनु सीता । टेभि सती अति बछ सभिता ॥
 लृट्य कंप तन सुधि कछु नाडीं । नयन मूदि बैठीं मग माडीं ॥
 बडुरि बिलोकेउ नयन उधारी । कछु न दीभ तछँ द्यखकुमारी ॥
 पुनि पुनि नाछ राम पद सीसा । यलीं तछाँ जहँ रछे गिरीसा ॥

दो. गछ समीप मछेस तब छँसि पूछी कुसवात ।

लीन्डी परीछा कवन बिधि कछु सत्य सभ बात ॥ पप ॥

मासपारायण, दूसरा विश्राम

સતીં સમુજિ રઘુબીર પ્રભાઊ। ભય બસ સિવ સન કીન્હ દુરાઊ ॥
 કછુ ન પરીછા લીન્હિ ગોસાઈ। કીન્હ પ્રનામુ તુમ્હારિહિ નાઈ ॥
 જો તુમ્હ કહા સો મૂષા ન હોઈ। મોરેં મન પ્રતીતિ અતિ સોઈ ॥
 તબ સંકર દેખેઉ ધરિ ધ્યાના। સતીં જો કીન્હ ચરિત સબ જાના ॥
 બહુરિ રામમાયહિ સિરુ નાવા। પ્રેરિ સતિહિ જેહિં ઝૂંઠ કહાવા ॥
 હરિ ઇચ્છા ભાવી બલવાના। હૃદયેં બિચારત સંભુ સુજાના ॥
 સતીં કીન્હ સીતા કર બેષા। સિવ ઉર ભયઉ બિષાદ બિસેષા ॥
 જો અબ કરઉં સતી સન પ્રીતી। મિટઈ ભગતિ પથુ હોઈ અનીતી ॥

દો. પરમ પુનીત ન જાઈ તજિ કિઅેં પ્રેમ બડ઼ પાપુ।

પ્રગટિ ન કહત મહેસુ કછુ હૃદયેં અધિક સંતાપુ ॥ ૫૬ ॥

તબ સંકર પ્રભુ પદ સિરુ નાવા। સુમિરત રામુ હૃદયેં અસ આવા ॥
 એહિં તન સતિહિ ભેટ મોહિ નાહીં। સિવ સંકલ્પુ કીન્હ મન માર્હી ॥
 અસ બિચારિ સંકરુ મતિધીરા। ચલે ભવન સુમિરત રઘુબીરા ॥
 ચલત ગગન ભૈ ગિરા સુહાઈ। જય મહેસ ભલિ ભગતિ દૃઢ઼ાઈ ॥
 અસ પન તુમ્હ બિનુ કરઈ કો આના। રામભગત સમરથ ભગવાના ॥
 સુનિ નભગિરા સતી ઉર સોચા। પૂછા સિવહિ સમેત સકોચા ॥
 કીન્હ કવન પન કહહુ કૃપાલા। સત્યધામ પ્રભુ દીનદયાલા ॥
 જદપિ સતીં પૂછા બહુ ભાંતી। તદપિ ન કહેઉ ત્રિપુર આરાતી ॥

દો. સતીં હૃદય અનુમાન કિય સબુ જાનેઉ સર્બગ્ય।

કીન્હ કપટુ મૈં સંભુ સન નારિ સહજ જડ઼ અગ્ય ॥ ૫૭ક ॥

હૃદયેં સોચુ સમુજત નિજ કરની। ચિંતા અમિત જાઈ નહિ બરની ॥
 કૃપાસિંધુ સિવ પરમ અગાધા। પ્રગટ ન કહેઉ મોર અપરાધા ॥
 સંકર રુખ અવલોકિ ભવાની। પ્રભુ મોહિ તજેઉ હૃદયેં અકુલાની ॥
 નિજ અધ સમુજિ ન કછુ કહિ જાઈ। તપઈ અવાં ઇવ ઉર અધિકાઈ ॥
 સતિહિ સસોચ જાનિ બૃષકેતૂ। કહીં કથા સુંદર સુખ હેતૂ ॥
 બરનત પંથ બિબિધ ઇતિહાસા। બિસ્વનાથ પહુંચે કૈલાસા ॥
 તહું પુનિ સંભુ સમુજિ પન આપન। બૈઠે બટ તર કરિ કમલાસન ॥
 સંકર સહજ સરુપ સંહારા। લાગિ સમાધિ અખંડ અપારા ॥

દો. સતી બસહિ કૈલાસ તબ અધિક સોચુ મન માહિં।

મરમુ ન કોઊ જાન કછુ જુગ સમ દિવસ સિરાહિં ॥ ૫૮ ॥

नित नव सोयु सतीं उर भारा । कब जैलुँ द्रुप सागर पारा ॥
 मैं जो कीन्ड रघुपति अपमाना । पुनिपति बयनु मृषा करि जना ॥
 सो ह्रुलु मोहि बिधातां दीन्डा । जो कछु उचित रडा सोध कीन्डा ॥
 अब बिधि अस बूझिय नहि तोडी । संकर बिमुष जिआवसि मोडी ॥
 कडि न जाध कछु लृट्य गलानी । मन महुँ रामाहि सुमिर सयानी ॥
 जौ प्रभु दीनदयालु कडावा । आरती हरन भेद जसु गावा ॥
 तौ मैं बिनय करुँ कर जोरी । छूटउ बेगि देल यल मोरी ॥
 जौ मोरे सिव चरन सनेहू । मन कम बयन सत्य ब्रतु अहू ॥

दो. तौ सबदरसी सुनिअ प्रभु करउ सो बेगि उपाध ।
 डोध मरनु जेडी बिनहिं श्रम दुसल बिपत्ति बिडाध ॥ ५८ ॥

सो. जलु पय सरिस बिकाध टेभलु प्रीति डि रीति भलि ।
 बिलग डोध रसु जाध कपट भटाध परत पुनि ॥ ५७ ॥

अेहि बिधि द्रुपित प्रजेसकुमारी । अकथनीय दारुन द्रुपु भारी ॥
 भीतें संबत सदस सतासी । तजु समाधि संभु अविनासी ॥
 राम नाम सिव सुमिरन लागे । जानेउ सतीं जगतपति जागे ॥
 जाध संभु पद भंननु कीन्डी । सनमुष संकर आसनु दीन्डा ॥
 लगे कडन हरिकथा रसावा । दख प्रजेस भये तेहि काला ॥
 टेभा बिधि बिचारि सब लायक । दखहि कीन्ड प्रजापति नायक ॥
 बडः अधिकार दख जब पावा । अति अभिमानु लृट्यँ तब आवा ॥
 नहिं कोउ अस जनमा जग माडी । प्रभुता पाध जाहि मद नाडी ॥

दो. दख लिअे मुनि बोलि सब करन लगे बडः जाग ।
 नेवते सादर सकल सुर जे पावत मभ भाग ॥ ६० ॥

किंनर नाग सिद्ध गंधर्वा । बधुन्ड समेत यले सुर सर्वा ॥
 बिष्नु बिरंशि मडेसु बिडाध । यले सकल सुर जान बनाध ॥
 सतीं बिलोडे व्योम बिमाना । जात यले सुंदर बिधि नाना ॥
 सुर सुंदरी करलिं कल गाना । सुनत श्रवन छूटलिं मुनि ध्याना ॥
 पूछेउ तब सिवँ कडेउ भषानी । पिता जग्य सुनि कछु डरषानी ॥
 जौ मडेसु मोहि आयसु देही । कुछ दिन जाध रळीं मिस अेही ॥
 पति परित्याग लृट्य द्रुपु भारी । कडध न निज अपराध बिचारी ॥
 बोली सती मनोडर बानी । भय संकोच प्रेम रस सानी ॥

દો. પિતા ભવન ઉત્સવ પરમ જૈં પ્રભુ આયસુ હોઇ ।

તૌ મૈ જાઉં કૃપાયતન સાદર દેખન સોઇ ॥ ૬૧ ॥

કહેલુ નીક મોરેલુ મન ભાવા । યહ અનુચિત નહિ નેવત પઠાવા ॥
 દચ્ચ સકલ નિજ સુતા બોલાઈ । હમરેં બચર તુમહઉ બિસરાઈ ॥
 બ્રહ્મસભાં હમ સન દુખુ માના । તેહિ તેં અજલુ કરહિં અપમાના ॥
 જૈં બિનુ બોલેં જાહુ ભવાની । રહઇ ન સીલુ સનેહુ ન કાની ॥
 જદપિ મિત્ર પ્રભુ પિતુ ગુર ગેહા । જાઇઅ બિનુ બોલેલું ન સંદેહા ॥
 તદપિ બિરોધ માન જહં કોઇ । તહાં ગઅં કલ્યાનુ ન હોઇ ॥
 ભાંતિ અનેક સંભુ સમુઝાવા । ભાવી બસ ન ગ્યાનુ ઉર આવા ॥
 કહ પ્રભુ જાહુ જો બિનહિં બોલાઅં । નહિં ભલિ બાત હમારે ભાઅં ॥

દો. કહિ દેખા હર જતન બહુ રહઇ ન દચ્ચકુમારિ ।

દિએ મુખ્ય ગન સંગ તબ બિદા કીન્હ ત્રિપુરારિ ॥ ૬૨ ॥

પિતા ભવન જબ ગઈ ભવાની । દચ્ચ ત્રાસ કાહું ન સનમાની ॥
 સાદર ભલેહિં મિલી એક માતા । ભગિનીં મિલીં બહુત મુસુકાતા ॥
 દચ્ચ ન કછુ પૂછી કુસલાતા । સતિહિ બિલોકિ જરે સબ ગાતા ॥
 સર્તી જાઇ દેખેઉ તબ જાગા । કતહું ન દીખ સંભુ કર ભાગા ॥
 તબ ચિત ચઢેં જો સંકર કહેહી । પ્રભુ અપમાનુ સમુજિ ઉર દહેહી ॥
 પાછિલ દુખુ ન હૃદયેં અસ બ્યાપા । જસ યહ ભયઉ મહા પરિતાપા ॥
 જદપિ જગ દારુન દુખ નાના । સબ તેં કઠિન જાતિ અવમાના ॥
 સમુજિ સો સતિહિ ભયઉ અતિ કોધા । બહુ બિધિ જનનીં કીન્હ પ્રબોધા ॥

દો. સિવ અપમાનુ ન જાઇ સહિ હૃદયેં ન હોઇ પ્રબોધ ।

સકલ સભહિ હઠિ હટકિ તબ બોલીં બચન સકોધ ॥ ૬૩ ॥

સુનહુ સભાસદ સકલ મુનિદા । કહી સુની જિન્હ સંકર નિદા ॥
 સો ફલુ તુરત લહબ સબ કાહું । ભલી ભાંતિ પછિતાબ પિતાહું ॥
 સંત સંભુ શ્રીપતિ અપબાદા । સુનિઅ જહાં તહં અસિ મરજાદા ॥
 કાટિઅ તાસુ જીભ જો બસાઈ । શ્રવન મૂદિ ન ત ચલિઅ પરાઈ ॥
 જગદાતમા મહેસુ પુરારી । જગત જનક સબ કે હિતકારી ॥
 પિતા મંદમતિ નિદત તેહી । દચ્ચ સુક સંભવ યહ દેહી ॥
 તજિહઉં તુરત દેહ તેહિ હેતૂ । ઉર ધરિ ચંદ્રમૌલિ બૃષકેતૂ ॥
 અસ કહિ જોગ અગિનિ તનુ જારા । ભયઉ સકલ મખ હાહાકારા ॥

दो. सती मरनु सुनि संभु गन लगे करन मभ भीस ।

जग्य बिधंस बिलोकि भृगु रच्छा कीन्धि मुनीस ॥ ६४ ॥

समाचार सब संकर पाये । भीरभद्रु करि कोप पठाये ॥

जग्य बिधंस जाठ तिन्ड कीन्डा । सकल सुरन्ड बिधिवत हुलु दीन्डा ॥

भे जगबिदित द्यख गति सोठ । जसि कछु संभु बिमुभु डै डोठ ॥

यड धतिडास सकल जग जानी । ताते मै संछेप बजानी ॥

सती मरत डरि सन बरु मागा । जनम जनम सिव पद अनुरागा ॥

तेहि कारन डिमगिरि गृह जाठ । जनमी पारबती तनु पाठ ॥

जब ते उमा सैल गृह जाठ । सकल सिद्धि संपति तडँ छाठ ॥

जडँ तडँ मुनिन्ड सुआश्रम कीन्डे । उचित बास डिम भूधर दीन्डे ॥

दो. सदा सुमन हुल सडित सब द्रुम नव नाना जाति ।

प्रगठी सुंदर सैल पर मनि आकर बडु भाँति ॥ ६५ ॥

सरिता सब पुनित जलु बडडी । भग भृगु मधुप सुभी सब रडडी ॥

सडज बयरु सब जुवन्ड त्यागा । गिरि पर सकल करडि अनुरागा ॥

सोड सैल गिरिजा गृह आये । जिमि जनु रामभगति के पाये ॥

नित नूतन मंगल गृह तासू । ब्रह्मादिक गावडिं जसु जासू ॥

नारद समाचार सब पाये । कौतुकडी गिरि गेड सिधाये ॥

सैलराज बडः आदर कीन्डा । पद पजारि बर आसनु दीन्डा ॥

नारि सडित मुनि पद सिरु नावा । यरन सलिल सबु भवनु सिंखावा ॥

निज सौभाग्य बडुत गिरि बरना । सुता बोलि मेली मुनि यरना ॥

दो. त्रिकालग्य सर्बग्य तुम्ह गति सर्बत्र तुम्हारि ॥

कडडु सुता के दोष गुन मुनिबर डुदयँ बियारि ॥ ६६ ॥

कड मुनि बिडसि गूढः मृदु बानी । सुता तुम्हारि सकल गुन जानी ॥

सुंदर सडज सुसील सयानी । नाम उमा अंबिका भवानी ॥

सब लखन संपन्न कुमारी । डोठडि संतत पियडि पिआरी ॥

सदा अथल अेडि कर अडिवाता । अेडि ते जसु पैडडिं पितु माता ॥

डोठडि पूज्य सकल जग माडी । अेडि सेवत कछु दुर्बल नाडी ॥

अेडि कर नामु सुमिरि संसारा । त्रिय यडः डडिं पतिभ्रत असिधारा ॥

सैल सुलखन सुता तुम्हारी । सुनडु जे अब अवगुन दुठ यारी ॥

अगुन अमान मातु पितु डीना । उदासीन सब संसय छीना ॥

દો. જોગી જટિલ અકામ મન નગન અમંગલ બેષ ॥

અસ સ્વામી એહિ કહું મિલિહિ પરી હસ્ત અસિ રેખ ॥ ૬૭ ॥

સુનિ મુનિ ગિરા સત્ય જિયં જાની। દુખ દંપતિહિ ઉમા હરષાની ॥
નારદહું ચહ ભેદુ ન જાના। દસા એક સમુઝબ બિલગાના ॥
સકલ સર્પી ગિરિજા ગિરિ મૈના। પુલક સરીર ભરે જલ નૈના ॥
હોઇ ન મૃષા દેવરિષિ ભાષા। ઉમા સો બચનુ હૃદયં ધરિ રાખા ॥
ઉપજેઉ સિવ પદ કમલ સનેહૂ। મિલન કઠિન મન ભા સદેહૂ ॥
જાનિ કુઅવસરુ પ્રીતિ દુરાઈ। સખી ઉછંચ બૈઠી પુનિ જાઈ ॥
ઝૂઠિ ન હોઈ દેવરિષિ બાની। સોચહિ દંપતિ સર્પી સયાની ॥
ઉર ધરિ ધીર કહઈ ગિરિરાઊ। કહહુ નાથ કા કરિઅ ઉપાઊ ॥

દો. કહ મુનીસ હિમવંત સુનુ જો બિધિ લિખા લિવાર।

દેવ દનુજ નર નાગ મુનિ કોઉ ન મેટનિહાર ॥ ૬૮ ॥

તદપિ એક મૈ કહઉ ઉપાઈ। હોઈ કરૈ જૌ દૈઉ સહાઈ ॥
જસ બરુ મૈ બરનેઉ તુમ્હ પાહી। મિલહિ ઉમહિ તસ સંસય નાહી ॥
જે જે બર કે દોષ બખાને। તે સબ સિવ પહિ મૈ અનુમાને ॥
જૌ બિબાહુ સંકર સન હોઈ। દોષઉ ગુન સમ કહ સબુ કોઈ ॥
જૌ અહિ સેજ સયન હરિ કરહી। બુધ કછુ તિન્હ કર દોષુ ન ધરહી ॥
ભાનુ કૃસાનુ સર્બ રસ ખાહી। તિન્હ કહું મંદ કહત કોઉ નાહી ॥
સુભ અરુ અસુભ સલિલ સબ બહઈ। સુરસરિ કોઉ અપુનીત ન કહઈ ॥
સમરથ કહું નહિ દોષુ ગોસાઈ। રબિ પાવક સુરસરિ કી નાઈ ॥

દો. જૌ અસ હિસિષા કરહિ નર જડઃિ બિબેક અભિમાન।

પરહિ કલપ ભરિ નરક મહું જીવ કિ ઈસ સમાન ॥ ૬૯ ॥

સુરસરિ જલ કૃત બારુનિ જાના। કબહું ન સંત કરહિ તેહિ પાના ॥
સુરસરિ મિલેં સો પાવન જૈસેં। ઈસ અનીસહિ અંતરુ તૈસેં ॥
સંભુ સહજ સમરથ ભગવાના। એહિ બિબાહું સબ બિધિ કલ્યાના ॥
દુરારાધ્ય પૈ અહહિ મહેસૂ। આસુતોષ પુનિ કિઅં કલેસૂ ॥
જૌ તપુ કરૈ કુમારિ તુમ્હારી। ભાવિઉ મેટિ સકહિં ત્રિપુરારી ॥
જદપિ બર અનેક જગ માહી। એહિ કહું સિવ તજિ દૂસર નાહી ॥
બર દાયક પ્રનતારતિ ભંજન। કૃપાસિંધુ સેવક મન રંજન ॥
ઇચ્છિત ફલ બિનુ સિવ અવરાધે। લહિઅ ન કોટિ જોગ જપ સાધેં ॥

दो. अस कछि नारद सुमिरि हरि गिरिजलि दीन्दि असीस ।
डोछलि यड कल्यान अब संसय तजडु गिरीस ॥ ७० ॥

कछि अस ब्रह्मभवन मुनि गयउ । आगिल चरित सुनडु जस भयउ ॥
पतिछि अेकांत पाछ कड मैना । नाथ न मै समुजे मुनि बैना ॥
जौ धरु बरु कुलु डोछ अनूपा । करिअ बिबाडु सुता अनुरुपा ॥
न त कन्या बरु रडछ कुआरी । कंत उमा मम प्रानपिआरी ॥
जौ न मिलछि बरु गिरिजलि जोगू । गिरि जडः सडज कछिछि सभु लोगू ॥
सोछ बिआरि पति करेडु बिबाडू । जेछि न बडोरि डोछ उर दाडू ॥
अस कछि परि चरन धरि सीसा । बोले सछित सनेछ गिरीसा ॥
बरु पावक प्रगटै ससि माडी । नारद बयनु अन्यथा नाडी ॥

दो. प्रिया सोयु परिडरडु सभु सुमिरडु श्रीभगवान ।
पारबतिछि निरमयउ जेछि सोछ करिछि कल्यान ॥ ७१ ॥

अब जौ तुम्हछि सुता पर नेडू । तौ अस जाछ सिप्पावन देडू ॥
करै सो तपु जेछि मिलछि मडेसू । आन उपायँ न मिटछि कवेसू ॥
नारद बयन सगर्भ सडेतू । सुंदर सब गुन निधि बृषडेतू ॥
अस बिआरि तुम्ह तजडु असंका । सभलि भाँति संकरु अकलंका ॥
सुनि पति बयन डरषि मन माडी । गछ तुरत उठि गिरिजा पाडी ॥
उमछि बिलोकि नयन भरे भारी । सछित सनेछ गोद बैठारी ॥
भारछिं भार लेति उर लाछ । गदगद कंठ न कछु कछि जाछ ॥
जगत मातु सर्बग्य भवानी । मातु सुभद बोली मूडु बानी ॥

दो. सुनछि मातु मै दीप अस सपन सुनावउँ तोछि ।
सुंदर गौर सुभिप्रबर अस उपदेसेउ मोछि ॥ ७२ ॥

करछि जाछ तपु सैलकुमारी । नारद कछा सो सत्य बिआरी ॥
मातु पितछि पुनि यड मत भावा । तपु सुभप्रद दृष दोष नसावा ॥
तपबल रयछ प्रपंच बिधाता । तपबल बिष्नु सकल जग त्राता ॥
तपबल संभु करछिं संघारा । तपबल सेषु धरछ मछिभारा ॥
तप आधार सब सृष्टि भवानी । करछि जाछ तपु अस जियँ जानी ॥
सुनत बयन बिसमित मछतारी । सपन सुनायउ गिरिछि डँकारी ॥
मातु पितुछि अडुबिधि समुजाछ । यलीं उमा तप छित डरषाछ ॥
प्रिय परिवार पिता अरु माता । भये बिकल मुष आव न बाता ॥

દો. બેદસિરા મુનિ આઇ તબ સબહિ કહા સમુઝાઇ ॥

પારબતી મહિમા સુનત રહે પ્રબોધહિ પાઇ ॥ ૭૩ ॥

ઉર ધરિ ઉમા પ્રાનપતિ ચરના । જાઇ બિપિન લાગીં તપુ કરના ॥
 અતિ સુકુમાર ન તનુ તપ જોગૂ । પતિ પદ સુમિરિ તજેઉ સબુ ભોગૂ ॥
 નિત નવ ચરન ઉપજ અનુરાગા । બિસરી દેહ તપહિં મનુ લાગા ॥
 સંબત સહસ મૂલ ફલ ખાએ । સાગુ ખાઇ સત બરષ ગવૉંએ ॥
 કછુ દિન ભોજનુ બારિ બતાસા । કિએ કઠિન કછુ દિન ઉપબાસા ॥
 બેલ પાતી મહિ પરઇ સુખાઇ । તીનિ સહસ સંબત સોઈ ખાઈ ॥
 પુનિ પરિહરે સુખાનેઉ પરના । ઉમહિ નામ તબ ભયઉ અપરના ॥
 દેખિ ઉમહિ તપ ખીન સરીરા । બ્રહ્મગિરા ભૈ ગગન ગભીરા ॥

દો. ભયઉ મનોરથ સુફલ તવ સુનુ ગિરિજાકુમારિ ।

પરિહરુ દુસહ કલેસ સબ અબ મિલિહલિં ત્રિપુરારિ ॥ ૭૪ ॥

અસ તપુ કાહું ન કીન્હ ભવાની । ભઉ અનેક ધીર મુનિ ગ્યાની ॥
 અબ ઉર ધરહુ બ્રહ્મ બર બાની । સત્ય સદા સંતત સુચિ જાની ॥
 આવૈ પિતા બોલાવન જબહીં । હઠ પરિહરિ ઘર જાએહુ તબહીં ॥
 મિલહિં તુમહિ જબ સમ રિષીસા । જાનેહુ તબ પ્રમાન બાગીસા ॥
 સુનત ગિરા બિધિ ગગન બખાની । પુલક ગાત ગિરિજા હરયાની ॥
 ઉમા ચરિત સુંદર મૈ ગાવા । સુનહુ સંભુ કર ચરિત સુહાવા ॥
 જબ તેં સતી જાઇ તનુ ત્યાગા । તબ સૈં સિવ મન ભયઉ બિરાગા ॥
 જપહિં સદા રઘુનાયક નામા । જહું તહું સુનહિં રામ ગુન ગ્રામા ॥

દો. ચિદાનન્દ સુખધામ સિવ બિગત મોહ મદ કામ ।

બિચરહિં મહિ ધરિ હૃદયૈં હરિ સકલ લોક અભિરામ ॥ ૭૫ ॥

કતહું મુનિન્હ ઉપદેસહિં ગ્યાના । કતહું રામ ગુન કરહિં બખાના ॥
 જદપિ અકામ તદપિ ભગવાના । ભગત બિરહ દુખ દુખિત સુજાના ॥
 એહિ બિધિ ગયઉ કાલુ બહુ બીતી । નિત નૈ હોઇ રામ પદ પ્રીતી ॥
 નૈમુ પ્રેમુ સંકર કર દેખા । અબિચલ હૃદયૈં ભગતિ કે રેખા ॥
 પ્રગટૈ રામુ કૃતગ્ય કૃપાલા । રૂપ સીલ નિધિ તેજ બિસાલા ॥
 બહુ પ્રકાર સંકરહિ સરાહા । તુમહ બિનુ અસ બ્રતુ કો નિરબાહા ॥
 બહુબિધિ રામ સિવહિ સમુઝાવા । પારબતી કર જન્મુ સુનાવા ॥
 અતિ પુનીત ગિરિજા કે કરની । બિસ્તર સહિત કૃપાનિધિ બરની ॥

दो. अब बिनती मम सुनेहु सिव जौं मो पर निज नेहु ।

जाँठ बिबाहु सुँलजहि यहु मोहि मार्गें देहु ॥ ७६ ॥

कहु सिव जदपि उचित अस नाहीं । नाथ बचन पुनि मेटि न जाहीं ॥
सिर धरि आयसु करिअ तुम्हारा । परम धरमु यहु नाथ हमारा ॥
मातु पिता गुर प्रभु कै बानी । बिनहिं बियार करिअ सुभ जानी ॥
तुम्ह सब भाँति परम छितकारी । अग्या सिर पर नाथ तुम्हारी ॥
प्रभु तोषेउ सुनि संकर बचना । भक्ति बिभेक धर्म जुत रचना ॥
कहु प्रभु उर तुम्हार पन रडेउ । अब उर राप्तेहु जो हम कडेउ ॥
अंतरधान भये अस भाषी । संकर सोँठ मूरति उर रापी ॥
तबहिं समरिषि सिव पछिं आये । बोले प्रभु अति बचन सुडाये ॥

दो. पारबती पछिं जाँठ तुम्ह प्रेम परिच्छा लेहु ।

गिरिहिं प्रेरि पठयेहु भवन दूरि करेहु संदेहु ॥ ७७ ॥

रिषिन्ह गौरि देभी तहँ कैसी । मूरतिमंत तपस्या जैसी ॥
बोले मुनि सुनु सैलकुमारी । करहु कवन कारन तपु भारी ॥
केहि अवराधहु का तुम्ह यहु । हम सन सत्य मरमु किन कहु ॥
कहत बचत मनु अति सकुयाँ । हँसिहु सुनि हमारि जडःताँ ॥
मनु उठ परा न सुनँ सिभावा । यहत भारि पर भीति उठावा ॥
नारद कडा सत्य सोँठ जाना । बिनु पंभन्ह हम यहुहिं उडःाना ॥
देभु मुनि अबिभेकु हमारा । याहिअ सदा सिवहिं भरतारा ॥

दो. सुनत बचन बिहसे रिषय गिरिसंभव तब देउ ।

नारद कर उपदेसु सुनि कहुहु बसेउ किसु गेउ ॥ ७८ ॥

दृश्यसुतन्ह उपदेसेन्हि जाँठ । तिन्ह ड़िरि भवनु न देषा आँ ॥
चित्रकेतु कर धरु उन धावा । कनककसिपु कर पुनि अस डावा ॥
नारद सिभ जे सुनहिं नर नारी । अवसि डोहिं तजि भवनु भिपारी ॥
मन कपटी तन सज्जन थीन्डा । आपु सरिस सबही यहु कीन्डा ॥
तेहिं केँ बचन मानि बिस्वासा । तुम्ह चाहुहु पति सलज उदासा ॥
निर्गुन निलज कुबेप कपाली । अकुल अगेउ दिगंबर ब्याली ॥
कहुहु कवन सुभु अस भरु पायँ । भल भूलिहु ठग केँ बौरायँ ॥
पंच कहेँ सिवँ सती बिबाही । पुनि अवउरि मरायेन्हि ताही ॥

दो. अब सुभ सोवत सोयु नहिं भीष मागि भव जाहिं ।

સહજ એકાકિન્દ કે ભવન કબહું કિ નારિ ખટાહિં ॥ ૭૯ ॥

અજહૂં માનહુ કહા હમારા । હમ તુમહ કહું બરુ નીક બિચારા ॥
 અતિ સુંદર સુચિ સુખદ સુસીલા । ગાવહિં બેદ જાસુ જસ લીલા ॥
 દૂષન રહિત સકલ ગુન રાસી । શ્રીપતિ પુર બૈકુંઠ નિવાસી ॥
 અસ બરુ તુમહહિ મિલાઉબ આની । સુનત બિહસિ કહ બચન ભવાની ॥
 સત્ય કહેહુ ગિરિભવ તનુ એહા । હઠ ન છૂટ છૂટૈ બરુ દેહા ॥
 કનકઉ પુનિ પષાન તે હોઈ । જારેહું સહજુ ન પરિહર સોઈ ॥
 નારદ બચન ન મૈં પરિહરોઁ । બસઉ ભવનુ ઉજરઉ નહિં ડરોઁ ॥
 ગુર કેં બચન પ્રતીતિ ન જેહી । સપનેહું સુગમ ન સુખ સિધિ તેહી ॥

દો. મહાદેવ અવગુન ભવન બિષ્નુ સકલ ગુન ધામ ।

જેહિ કર મનુ રમ જાહિ સન તેહિ તેહી સન કામ ॥ ૮૦ ॥

જૌં તુમહ મિલતેહુ પ્રથમ મુનીસા । સુનતિઉં સિખ તુમહારિ ધરિ સીસા ॥
 અબ મૈં જન્મુ સંભુ હિત હારા । કો ગુન દૂષન કરૈ બિચારા ॥
 જૌં તુમહરે હઠ હૃદયેં બિસેષી । રહિ ન જાઇ બિનુ કિએં બરેષી ॥
 તૌ કૌતુકિઅન્હ આલસુ નાહીં । બર કન્યા અનેક જગ માહીં ॥
 જન્મ કોટિ લગિ રગર હમારી । બરઉં સંભુ ન ત રહઉં કુઆરી ॥
 તજઉં ન નારદ કર ઉપદેસૂ । આપુ કહહિ સત બાર મહેસૂ ॥
 મૈં પા પરઉં કહઇ જગદંબા । તુમહ ગૃહ ગવનહુ ભયઉ બિલંબા ॥
 દેખિ પ્રેમુ બોલે મુનિ ગ્યાની । જય જય જગદંબિકે ભવાની ॥

દો. તુમહ માયા ભગવાન સિવ સકલ જગત પિતુ માતુ ।

નાઇ ચરન સિર મુનિ ચલે પુનિ પુનિ હરષત ગાતુ ॥ ૮૧ ॥

જાઇ મુનિન્હ હિમવંતુ પઠાએ । કરિ બિનતી ગિરજહિં ગૃહ લ્યાએ ॥
 બહુરિ સમરિષિ સિવ પહિં જાઇ । કથા ઉમા કૈ સકલ સુનાઇ ॥
 ભએ મગન સિવ સુનત સનેહા । હરષિ સમરિષિ ગવને ગેહા ॥
 મનુ થિર કરિ તબ સંભુ સુજાના । લગે કરન રઘુનાયક ધ્યાના ॥
 તારકુ અસુર ભયઉ તેહિ કાલા । ભુજ પ્રતાપ બલ તેજ બિસાલા ॥
 તેહિ સબ લોક લોકપતિ જીતે । ભએ દેવ સુખ સંપતિ રીતે ॥
 અજર અમર સો જીતિ ન જાઇ । હારે સુર કરિ બિબિધ લરાઇ ॥
 તબ બિરંચિ સન જાઇ પુકારે । દેખે બિધિ સબ દેવ દુખારે ॥

દો. સબ સન કહા બુઝાઇ બિધિ દનુજ નિધન તબ હોઇ ।

संभु सुक संभूत सुत अेलि जूतठ रन सोठ ॥ ८२ ॥

मोर कडा सुनि करलु उपाठ। डोठलि ठरवर करलि सडाठ ॥
 सतीं जो तजु दख मभ देडा। जनमी जाठ डिमायल गेडा ॥
 तेळिं तपु कीन्ड संभु पति लागी। सिव समाधि बैठे सभु त्यागी ॥
 जदपि अडठ असमंजस भाारी। तदपि बात अेक सुनलु डमारी ॥
 पठवलु कामु जाठ सिव पाडीं। करै छोभु संकर मन माडीं ॥
 तभ डम जाठ सिवलि सिर नाठ। करवाडभ बिबाडु बरिआठ ॥
 अेलि बिधि भलेलि देवलित डोठ। मर अति नीक कडठ सभु डोठ ॥
 अस्तुति सुरन्ड कीन्डि अति डेतू। प्रगटेठ बिषमभान ञषकेतू ॥

दो. सुरन्ड कडीं निज बिपति सभ सुनि मन कीन्ड बियार।

संभु बिरोध न कुसल मोलि बिडसि कडेठ अस मार ॥ ८३ ॥

तदपि करभ मैं काजु तुम्डारा। श्रुति कड परम धरम उपकारा ॥
 पर डित लागि तजुठ जो देडी। संतत संत प्रसंसलिं तेडी ॥
 अस कडि यलेठ सभलि सिरु नाठ। सुमन धनुष कर सडित सडाठ ॥
 यलत मार अस डृदयें बियारा। सिव बिरोध ध्रुव मरनु डमारा ॥
 तभ आपन प्रभाठ बिस्तारा। निज अस कीन्ड सकल संसारा ॥
 डोपेठ जभलि बारियरकेतू। छन मडुं मिटे सकल श्रुति सेतू ॥
 ब्रह्मचर्यं ब्रत संजम नाना। धीरज धरम ग्यान बिग्याना ॥
 सदायार जप जोग बिरागा। सभय बिबेक कटकु सभ भागा ॥

छं. भागेठ बिबेक सडाय सडित सो सुभट संजुग मलि मुरे।

सदग्रंथ पर्बत कंटरन्डि मडुं जाठ तेळि अवसर दुरे ॥

डोनिडार का करतार को रभवार जग परभरु परा।

दुठ माथ डेळि रतिनाथ जेळि कडुं डोडपि कर धनु सरु धरा ॥

दो. जे सजुव जग अयर यर नारि पुरुष अस नाम।

ते निज निज मरजाद तजि भये सकल अस काम ॥ ८४ ॥

सभ डे डृदयें मदन अबिलाषा। लता निडारि नवलिं तरु साषा ॥
 नदीं उमगि अंभुधि कडुं धाठ। संगम करलिं तलाव तलाठ ॥
 जडुं असि दसा जडुंन्ड डै बरनी। डो कडि सकठ सयेतन करनी ॥
 पसु पय्छी नभ जल थलयारी। भये डामअस समय बिसारी ॥
 मदन अंध व्याकुल सभ लोका। निसि दिनु नलिं अवलोडलिं डोका ॥

દેવ દનુજ નર કિંનર બ્યાલા । પ્રેત પિસાચ ભૂત બેતાલા ॥
 ઇન્દ કે દસા ન કહેઉં બખાની । સદા કામ કે ચેરે જાની ॥
 સિદ્ધ બિરક્ત મહામુનિ જોગી । તેપિ કામબસ ભચ્ચે બિયોગી ॥

ઇ. ભચ્ચે કામબસ જોગીસ તાપસ પાવૈરન્હિ કી કો કહે ।
 દેખાહિ ચરાચર નારિમય જે બ્રહ્મમય દેખત રહે ॥
 અબલા બિલોકહિં પુરુષમય જગુ પુરુષ સબ અબલામયં ।
 દુઇ દંડ ભરિ બ્રહ્માંડ ભીતર કામકૃત કૌતુક અચં ॥

સો. ધરી ન કાહૂં ધિર સબકે મન મનસિજ હરે ।
 જે રાખે રઘુબીર તે ઉબરે તેહિ કાલ મહૂં ॥ ૮૫ ॥

ઉભય ધરી અસ કૌતુક ભયભી । જૌ લગિ કામુ સંભુ પહિં ગયભી ॥
 સિવહિ બિલોકિ સસંકેઉ મારૂ । ભયઉ જથાથિતિ સબુ સંસારૂ ॥
 ભચ્ચે તુરત સબ જીવ સુખારે । જિમિ મદ ઉતરિ ગચ્ચે મતવારે ॥
 રુદ્રહિ દેખિ મદન ભય માના । દુરાધરષ દુર્ગમ ભગવાના ॥
 ફિરત લાજ કછુ કરિ નહિ જાઇ । મરનુ ઠાનિ મન રચેસિ ઉપાઇ ॥
 પ્રગટેસિ તુરત રુચિર રિતુરાજા । કુસુમિત નવ તરુ રાજિ બિરાજા ॥
 બન ઉપબન બાપિકા તડાગા । પરમ સુભગ સબ દિસા બિભાગા ॥
 જહૂં તહૂં જનુ ઉમગત અનુરાગા । દેખિ મુચ્ચેહૂં મન મનસિજ જાગા ॥

ઇ. જાગઇ મનોભવ મુચ્ચેહૂં મન બન સુભગતા ન પરૈ કહી ।
 સીતલ સુગંધ સુમંદ મારુત મદન અનલ સખા સહી ॥
 બિકસે સરન્હિ બહુ કંજ ગુંજત પુંજ મંજુલ મધુકરા ।
 કલહંસ પિક સુક સરસ રવ કરિ ગાન નાચહિં અપછરા ॥

દો. સકલ કલા કરિ કોટિ બિધિ હારેઉ સેન સમેત ।
 ચલી ન અચલ સમાધિ સિવ કોપેઉ હૃદયનિકેત ॥ ૮૬ ॥

દેખિ રસાલ બિટપ બર સાખા । તેહિ પર ચઢેઉ મદનુ મન માખા ॥
 સુમન ચાપ નિજ સર સંધાને । અતિ રિસ તાકિ શ્રવન લગિ તાને ॥
 છાડે બિષમ બિસિખ ઉર લાગે । છુટિ સમાધિ સંભુ તબ જાગે ॥
 ભયઉ ઈસ મન છોભુ બિસેષી । નયન ઉઘારિ સકલ દિસિ દેખી ॥
 સૌરભ પલ્લવ મદનુ બિલોકા । ભયઉ કોપુ કંપેઉ ત્રૈલોકા ॥
 તબ સિવૈં તીસર નયન ઉઘારા । ચિતવત કામુ ભયઉ જરિ છારા ॥
 હાહાકાર ભયઉ જગ ભારી । ડરપે સુર ભચ્ચે અસુર સુખારી ॥

समुजि कामसुभु सोचलिं भोगी । लभे अकंटक साधक जोगी ॥

छ. जोगि अकंटक लभे पति गति सुनत रति मुरुछित भई ।
रोदति बधति बडु भाँति करुना करति संकर पछिं गछ ।
अति प्रेम करि बिनती बिबिध बिधि जोरि कर सन्भुभ रडी ।
प्रभु आसुतोष कृपाल सिव अबला निरपि बोले सडी ॥

दो. अब ते रति तव नाथ कर डोछलि नामु अनंगु ।

बिनु अपु व्यापिछि सभलि पुनि सुनु निज मिलन प्रसंगु ॥ ८७ ॥

जब जदुबंस कृष्ण अवतारा । डोछलि डरन मडा मछिभारा ॥
कृष्ण तनय डोछलि पति तोरा । बयनु अन्यथा डोछ न मोरा ॥
रति गवनी सुनि संकर भानी । कथा अपर अब कडुँ बपानी ॥
देवन्ड समाचार सब पाये । ब्रह्मादिक बैकुंठ सिधाये ॥
सब सुर बिष्णु बिरंघि समेता । गये जहाँ सिव कृपानिकेता ॥
पृथक पृथक तिन्ड कीन्डि प्रसंसा । लभे प्रसन्न चंद्र अवतंसा ॥
बोले कृपासिंधु बृषडेतु । कडुँ अमर आये डेछि डेतु ॥
कडु बिधि तुम्ह प्रभु अंतरजामी । तदपि भगति बस बिनवडुँ स्वामी ॥

दो. सकल सुरन्ड के डुदयँ अस संकर परम उछाडु ।

निज नयनन्डि देभा यडलिं नाथ तुम्हार बिभाडु ॥ ८८ ॥

यड उत्सव देप्पिअ भरि लोचन । सोछ कछु करडु मदन मद भोचन ।
कामु जारि रति कडुँ बरु दीन्डा । कृपासिंधु यड अति भल कीन्डा ॥
सासति करि पुनि करलिं पसाओ । नाथ प्रभुन्ड कर सडज सुभाओ ॥
पारबती तपु कीन्ड अपारा । करडु तासु अब अंगीकारा ॥
सुनि बिधि बिनय समुजि प्रभु भानी । अैसेछि डोछि कडा सुभु मानी ॥
तब देवन्ड दंडुबीं बजाछ । बरषि सुमन जय जय सुर साछ ॥
अवसर जानि सप्तरिषि आये । तुरतलिं बिधि गिरिभवन पडाये ॥
प्रथम गये जडुँ रडी भवानी । बोले मधुर बयन छल सानी ॥

दो. कडा डमार न सुनेडु तब नारद केँ उपदेस ।

अब भा जूठ तुम्हार पन जारेछि कामु मडेस ॥ ८९ ॥

मासपारायण, तीसरा विश्राम

सुनि बोलीं मुसकाछ भवानी । उचित कडेडु मुनिबर बिग्यानी ॥
तुम्हरेँ जान कामु अब जारा । अब लगि संभु रडे सभिकारा ॥

હમરે જાન સદા સિવ જોગી । અજ અનવદ્ય અકામ અભોગી ॥
 જૌ મૈ સિવ સેયે અસ જાની । પ્રીતિ સમેત કર્મ મન બાની ॥
 તૌ હમાર પન સુનહુ મુનીસા । કરિહલિં સત્ય કૃપાનિધિ ઈસા ॥
 તુમ્હ જો કહા હર જારેઉ મારા । સોઇ અતિ બડ઼ અબિબેકુ તુમ્હારા ॥
 તાત અનલ કર સહજ સુભાગી । હિમ તેહિ નિકટ જાઇ નહિં કાગી ॥
 ગઅં સમીપ સો અવસિ નસાઈ । અસિ મન્મથ મહેસ કી નાઈ ॥

દો. હિયં હરષે મુનિ બચન સુનિ દેખિ પ્રીતિ બિસ્વાસ ॥

ચલે ભવાનિહિ નાઇ સિર ગઅે હિમાચલ પાસ ॥ ૯૦ ॥

સબુ પ્રસંગુ ગિરિપતિહિ સુનાવા । મદન દહન સુનિ અતિ દુખુ પાવા ॥
 બહુરિ કહેઉ રતિ કર બરદાના । સુનિ હિમવંત બહુત સુખુ માના ॥
 હૃદયં બિચારિ સંભુ પ્રભુતાઈ । સાદર મુનિબર લિએ બોલાઈ ॥
 સુદિનુ સુનખતુ સુઘરી સોચાઈ । બેગિ બેદબિધિ લગન ધરાઈ ॥
 પત્રી સમરિષિન્હ સોઇ દીન્હી । ગહિ પદ બિનય હિમાચલ કીન્હી ॥
 જાઇ બિધિહિ દીન્હિ સો પાતી । બાયત પ્રીતિ ન હૃદયં સમાતી ॥
 લગન બાચિ અજ સબહિ સુનાઈ । હરષે મુનિ સબ સુર સમુદાઈ ॥
 સુમન બૃષ્ટિ નભ બાજન બાજે । મંગલ કલસ દસહુ દિસિ સાજે ॥

દો. લગે સંવારન સકલ સુર બાહન બિબિધ બિમાન ।

હોહિ સગુન મંગલ સુભદ કરહિં અપછરા ગાન ॥ ૯૧ ॥

સિવહિ સંભુ ગન કરહિં સિંગારા । જટા મુકુટ અહિ મૌરુ સંવારા ॥
 કુંડલ કંકન પહિરે બ્યાલા । તન બિભૂતિ પટ કેહરિ છાલા ॥
 સસિ લલાટ સુંદર સિર ગંગા । નયન તીનિ ઉપબીત ભુજંગા ॥
 ગરલ કંઠ ઉર નર સિર માલા । અસિવ બેષ સિવધામ કૃપાલા ॥
 કર ત્રિસૂલ અરુ ડમરુ બિરાજા । ચલે બસહં ચઢ઼િ બાજહિં બાજા ॥
 દેખિ સિવહિ સુરત્રિય મુસુકારી । બર લાયક દુલહિનિ જગ નારી ॥
 બિખ્નુ બિરંચિ આદિ સુરબ્રાતા । ચઢ઼િ ચઢ઼િ બાહન ચલે બરાતા ॥
 સુર સમાજ સબ ભાંતિ અનૂપા । નહિં બરાત દૂલહ અનુરૂપા ॥

દો. બિખ્નુ કહા અસ બિહસિ તબ બોલિ સકલ દિસિરાજ ।

બિલગ બિલગ હોઇ ચલહુ સબ નિજ નિજ સહિત સમાજ ॥ ૯૨ ॥

બર અનુહારિ બરાત ન ભાઈ । હંસી કરૈહુ પર પુર જાઈ ॥
 બિખ્નુ બચન સુનિ સુર મુસકાને । નિજ નિજ સેન સહિત બિલગાને ॥

मनडीं मन मडेसु मुसुकाडीं । उरि के बिंग्य बयन नहिं जाडीं ॥
 अति प्रिय बयन सुनत प्रिय केरे । भृंगिडि प्रेरि सकल गन टेरे ॥
 सिव अनुसासन सुनि सब आये । प्रभु पद जलज सीस तिन्ड नाये ॥
 नाना बाहन नाना बेषा । बिडसे सिव समाज निज देषा ॥
 कोउ मुभडीन बिपुल मुभ काडू । बिनु पद कर कोउ बडु पद बाडू ॥
 बिपुल नयन कोउ नयन बिडीना । रिष्टपुष्ट कोउ अति तनपीना ॥

छं. तन पीन कोउ अति पीन पावन कोउ अपावन गति धरें ।
 भूषन कराल कपाल कर सब सध सोनित तन भरें ॥
 भर स्वान सुअर सुकाल मुभ गन बेष अगनित को गनै ।
 बडु जिनस प्रेत पिसाय जोगि जमात बरनत नहिं बनै ॥

सो. नायहिं गावहिं गीत परम तरंगी भूत सब ।
 देभत अति बिपरीत ओलहिं बयन बिचित्र बिधि ॥ ८३ ॥

जस दूलडु तसि बनी बराता । कौतुक बिबिध डोहिं मग जाता ॥
 छडॉ डिमायल रयेठि बिताना । अति बिचित्र नहिं जाठ बभाना ॥
 सैल सकल जडँ लगि जग माडीं । लघु बिसाल नहिं बरनि सिराडीं ॥
 बन सागर सब नदीं तलावा । डिमगिरि सब कडुँ नेवत पठावा ॥
 कामरूप सुंदर तन धारी । सडित समाज सडित बर नारी ॥
 गये सकल तुडिनायल गोडा । गावहिं मंगल सडित सनेडा ॥
 प्रथमहिं गिरि बडु गृह सँवराये । जथाजोगु तडँ तडँ सब छाये ॥
 पुर सोभा अवलोकि सुडाए । लागए लघु बिरंचि निपुनाए ॥

छं. लघु लाग बिधि डी निपुनता अवलोकि पुर सोभा सडी ।
 बन बाग कूप तऽाग सरिता सुभग सब सक को कडी ॥
 मंगल बिपुल तोरन पताका केतु गृह गृह सोलडीं ॥
 अनिता पुरुष सुंदर यतुर छबि देभि मुनि मन मोलडीं ॥

दो. जगदंबा जडँ अवतरी सो पुरु बरनि कि जाए ।
 रिद्धि सिद्धि संपत्ति सुभ नित नूतन अधिकाए ॥ ८४ ॥

नगर निकट बरात सुनि आए । पुर भरभरु सोभा अधिकाए ॥
 करि बनाव सजि बाहन नाना । यले लेन सादर अगवाना ॥
 छियँ उरषे सुर सेन निहारी । उरिडि देभि अति भये सुभारी ॥
 सिव समाज जब देभन लागे । बिडरि यले बाहन सब भागे ॥

ધરિ ધીરજુ તહ્ રહે સયાને । બાલક સબ લૈ જીવ પરાને ॥
 ગઅં ભવન પૂછહિં પિતુ માતા । કહહિં બચન ભય કંપિત ગાતા ॥
 કહિઅ કાહ કહિ જાઇ ન બાતા । જમ કર ધાર કિધૌં બરિઆતા ॥
 બરુ બૌરાહ બસહ્ અસવારા । બ્યાલ કપાલ બિભૂષન છારા ॥

ઇ. તન છાર બ્યાલ કપાલ ભૂષન નગન જટિલ ભયંકરા ।
 સંગ ભૂત પ્રેત પિસાય જોગિનિ બિકટ મુખ રજનીચરા ॥
 જો જિઅત રહિહિ બરાત દેખત પુન્ય બડ઼ તેહિ કર સહી ।
 દેખિહિ સો ઉમા બિબાહુ ઘર ઘર બાત અસિ લરિકન્હ કહી ॥

દો. સમુજિ મહેસ સમાજ સબ જનનિ જનક મુસુકાહિં ।
 બાલ બુઝાએ બિબિધ બિધિ નિડર હોહુ ડરુ નાહિં ॥ ૯૫ ॥

લૈ અગવાન બરાતહિ આએ । દિએ સબહિ જનવાસ સુહાએ ॥
 મૈનાં સુભ આરતી સંવારી । સંગ સુમંગલ ગાવહિં નારી ॥
 કંચન થાર સોહ બર પાની । પરિછન ચલી હરહિ હરષાની ॥
 બિકટ બેષ રુદ્રહિ જબ દેખા । અબલન્હ ઉર ભય ભયઉ બિસેષા ॥
 ભાગિ ભવન પૈઠી અતિ ત્રાસા । ગએ મહેસુ જહાં જનવાસા ॥
 મૈના હૃદયે ભયઉ દુખુ ભારી । લીન્હી બોલિ ગિરીસકુમારી ॥
 અધિક સનેહ્ ગોદ બૈઠારી । સ્યામ સરોજ નચન ભરે બારી ॥
 જેહિં બિધિ તુમ્હહિ રૂપુ અસ દીન્હા । તેહિં જડ઼ બરુ બાઉર કસ કીન્હા ॥

ઇ. કસ કીન્હ બરુ બૌરાહ બિધિ જેહિં તુમ્હહિ સુંદરતા દઈ ।
 જો ફલુ ચહિઅ સુરતરુહિં સો બરબસ બબૂરહિં લાગઈ ॥
 તુમ્હ સહિત ગિરિ તેં ગિરૌં પાવક જરૌં જલનિધિ મહું પરૌં ॥
 ઘરુ જાઉ અપજસુ હોઉ જગ જીવત બિબાહુ ન હૌં કરૌં ॥

દો. ભઈ બિકલ અબલા સકલ દુખિત દેખિ ગિરિનારિ ।
 કરિ બિલાપુ રોદતિ બદતિ સુતા સનેહુ સંભારિ ॥ ૯૬ ॥

નારદ કર મૈ કાહ બિગારા । ભવનુ મોર જિન્હ બસત ઉજારા ॥
 અસ ઉપદેસુ ઉમહિ જિન્હ દીન્હા । બૌરે બરહિ લગિ તપુ કીન્હા ॥
 સાચેહું ઉન્હ કે મોહ ન માયા । ઉદાસીન ધનુ ધામુ ન જાયા ॥
 પર ઘર ઘાલક લાજ ન ભીરા । બાઝં કિ જાન પ્રસવ કૈ પીરા ॥
 જનનિહિ બિકલ બિલોકિ ભવાની । બોલી જુત બિબેક મૃદુ બાની ॥
 અસ બિચારિ સોચહિ મતિ માતા । સો ન ટરઈ જો રચઈ બિધાતા ॥

करम लिप्पा जौ बाउर नाहू । तौ कत दोसु लगाएअ काहू ॥

तुम्ह सन मिटलिं डि बिधि के अंका । मातु व्यर्थ जनि लेहु कलंका ॥

छं. जनि लेहु मातु कलंकु करुना परिहरहु अवसर नडी ।

दुभु सुप्पु जो लिप्पा विलार डमरें जाब जहँ पाउब तडी ॥

सुनि उमा भयन बिनीत कोमल सकल अबला सोयडी ॥

बहु भाँति बिधिदि लगाए दूषन नयन बारि बिमोयडी ॥

दो. तेहि अवसर नारद सखित अरु रिषि सभ समेत ।

समाचार सुनि तुछिनगिरि गवने तुरत निकेत ॥ ८७ ॥

तब नारद सबलि समुजावा । पूरुब कथाप्रसंगु सुनावा ॥

मयना सत्य सुनहु मम बानी । जगदंबा तव सुता भवानी ॥

अजा अनादि सक्ति अबिनासिनि । सदा संभु अरधंग निवासिनि ॥

जग संभव पालन लय कारिनि । निज छच्छा लीला अपु धारिनि ॥

जनमी प्रथम दृश्य गृह जाई । नामु सती सुंदर तनु पाई ॥

तहुँहुँ सती संकरलि बिबाडी । कथा प्रसिद्ध सकल जग माडी ॥

अेक बार आवत सिव संग्गा । देभेउ रघुकुल कमल पतंग्गा ॥

भयउ मोहु सिव कडा न डीन्डा । भ्रम बस भेषु सीय कर लीन्डा ॥

छं. सिव भेषु सती जो डीन्ड तेहि अपराध संकर परिहरी ।

उर बिरहँ जाई बडोरि पितु कें जग्य जोगानल जरी ॥

अब जनमि तुम्हरे भवन निज पति लागि दारुन तपु डिया ।

अस जानि संसय तजहु गिरिजा सर्बदा संकर प्रिया ॥

दो. सुनि नारद के भयन तब सब कर मिटा बिषाद ।

छन महुँ ब्यापेउ सकल पुर धर धर यड संबाद ॥ ८८ ॥

तब मयना छिमवंतु अनंदे । पुनि पुनि पारबती पद बंदे ॥

नारि पुरुष सिंसु जुबा सयाने । नगर लोग सब अति डरषाने ॥

लगे डीन पुर मंगलगाना । सजे सबलि डाटक घट नाना ॥

भाँति अनेक भई जेवराना । सूपसात्र जस कछु ब्यवडारा ॥

सो जेवनार डि जाई बभानी । बसलिं भवन जेहिं मातु भवानी ॥

सादर बोले सकल बराती । बिज्नु बिरंघि देव सब जाती ॥

बिबिधि पाँति भैही जेवनारा । लागे परुसन निपुन सुआरा ॥

नारिभृंद सुर जेवँत जानी । लगीं देन गारीं मृदु बानी ॥

છ. ગારી મધુર સ્વર દેહિં સુંદરિ બિંગ્ય બચન સુનાવહી ।
ભોજનુ કરહિં સુર અતિ બિલંબુ બિનોદુ સુનિ સચુ પાવહી ॥
જેવંત જો બઢ્યો અનંદુ સો મુખ કોટિહૂં ન પરૈ કહ્યો ।
અચવાઈ દીન્હે પાન ગવને બાસ જહૂં જાકો રહ્યો ॥

દો. બહુરિ મુનિન્હ હિમવંત કહૂં લગન સુનાઈ આઈ ।
સમય બિલોકિ બિબાહ કર પઠએ દેવ બોલાઈ ॥ ૯૯ ॥

બોલિ સકલ સુર સાદર લીન્હે । સબહિ જથોચિત આસન દીન્હે ॥
બેદી બેદ બિધાન સંવારી । સુભગ સુમંગલ ગાવહિં નારી ॥
સિંધાસનુ અતિ દિવ્ય સુહાવા । જાઈ ન બરનિ બિરંચિ બનાવા ॥
બૈઠે સિવ બિપ્રન્હ સિરુ નાઈ । હૃદયં સુમિરિ નિજ પ્રભુ રઘુરાઈ ॥
બહુરિ મુનીસન્હ ઉમા બોલાઈ । કરિ સિંગારુ સર્ખી લૈ આઈ ॥
દેખત રૂપુ સકલ સુર મોહે । બરનૈ છબિ અસ જગ કબિ કો હૈ ॥
જગદંબિકા જાનિ ભવ ભામા । સુરન્હ મનહિં મન કીન્હ પ્રનામા ॥
સુંદરતા મરજાદ ભવાની । જાઈ ન કોટિહૂં બદન બખાની ॥

છ. કોટિહૂં બદન નહિં બનૈ બરનત જગ જનનિ સોભા મહા ।
સકુચહિં કહત શ્રુતિ સેષ સારદ મંદમતિ તુલસી કહા ॥
છબિખાનિ માતુ ભવાનિ ગવની મધ્ય મંડપ સિવ જહાં ॥
અવલોકિ સકહિં ન સકુચ પતિ પદ કમલ મનુ મધુકરુ તહાં ॥

દો. મુનિ અનુસાસન ગનપતિહિ પૂજેઉ સંભુ ભવાનિ ।
કોઉ સુનિ સંસય કરૈ જનિ સુર અનાદિ જિયં જાનિ ॥ ૧૦૦ ॥

જસિ બિબાહ હૈ બિધિ શ્રુતિ ગાઈ । મહામુનિન્હ સો સબ કરવાઈ ॥
ગહિ ગિરીસ કુસ કન્યા પાની । ભવહિ સમરખી જાનિ ભવાની ॥
પાનિગ્રહન જબ કીન્હ મહેસા । હિંચં હરષે તબ સકલ સુરેસા ॥
બેદ મંત્ર મુનિબર ઉચ્ચરહી । જય જય જય સંકર સુર કરહી ॥
બાજહિં બાજન બિબિધ બિધાના । સુમનબૃષ્ટિ નભ ભૈ બિધિ નાના ॥
હર ગિરિજા કર ભયઉ બિબાહૂ । સકલ ભુવન ભરિ રહા ઉછાહૂ ॥
દાસી દાસ તુરગ રથ નાગા । ધેનુ બસન મનિ બસ્તુ બિભાગા ॥
અન્ન કનકભાજન ભરિ જાના । દાઈજ દીન્હ ન જાઈ બખાના ॥

छं. दायज दियो बहु भाँति पुनि कर जोरि छिमभूधर कड्यो ।
 का देउँ पूरनकाम संकर यरन पंकज गछि रड्यो ॥
 सिवँ कृपासागर ससुर कर संतोषु सब भाँतिछिं डियो ।
 पुनि गळे पद पाथोज मथनाँ प्रेम परिपूरन छियो ॥

दो. नाथ उमा मन प्रान सम गृहकिंकरि करेडु ।
 छमेडु सकल अपराध अब छोछ प्रसन्न बरु देडु ॥ १०१ ॥

बहु बिधि संभु सास समुजाछ । गवनी भवन यरन सिरु नाछ ॥
 जननी उमा बोलि तब लीन्डी । वै उछंग सुंदर सिभ दीन्डी ॥
 करेडु सदा संकर पद पूजा । नारिधरमु पति देउ न दूजा ॥
 बयन कडत भरे लोचन बारी । बहुरि लाछ उर लीन्छि कुमारी ॥
 कत बिधि सृज्ज नारि जग माछी । पराधीन सपनेडुँ सुभु नाछी ॥
 भै अति प्रेम बिकल मडतारी । धीरजु कीन्ड कुसमय बियारी ॥
 पुनि पुनि मिलति परति गछि यरना । परम प्रेम कछु जाछ न बरना ॥
 सब नारिन्ड मिलि भेटि भवानी । जाछ जननि उर पुनि लपटानी ॥

छं. जननिछि बहुरि मिलि यवी उचित असीस सब काडूँ दछ ।
 द्विरि द्विरि बिलोकति मातु तन तब सप्पी वै सिय पछिं गछ ॥
 जायक सकल संतोषि संकरु उमा सछित भवन यवे ।
 सब अमर डरषे सुमन बरषि निसान नभ बाजे भवे ॥

दो. यवे संग छिमवंतु तब पडुँयावन अति डेतु ।
 बिबिध भाँति परितोषु करि बिदा कीन्ड बृषकेतु ॥ १०२ ॥

तुरत भवन आये गिरिराछ । सकल सैव सर लिअे बोलाछ ॥
 आदर दान बिनय बहुमाना । सब कर बिदा कीन्ड छिमवाना ॥
 जबछिं संभु कैलासछिं आये । सुर सब निज निज लोक सिधाये ॥
 जगत मातु पितु संभु भवानी । तेडी सिंगारु न कडुँ बप्पानी ॥
 करछिं बिबिध बिधि भोग बिलासा । गनन्ड समेत बसछिं कैलासा ॥
 डर गिरिजा बिहार नित नयछि । अछि बिधि बिपुल काल यवि गयछि ॥
 तब जनमेउ षट्बदन कुमारा । तारकु असुर समर जेछिं मारा ॥
 आगम निगम प्रसिद्ध पुराना । चन्भुष जन्मु सकल जग जाना ॥

छं. जगु जान चन्भुष जन्मु कर्मु प्रतापु पुरुषारथु मडा ।
 तेछि डेतु मै बृषकेतु सुत कर यरित संछेपछिं कडा ॥

ચહ ઉમા સંગુ બિબાહુ જે નર નારિ કહલિં જે ગાવહી ।
કલ્યાન કાજ બિબાહ મંગલ સર્બદા સુખુ પાવહી ॥

દો. ચરિત સિંધુ ગિરિજા રમન બેદ ન પાવહિં પારુ ।
બરનૈ તુલસીદાસુ કિમિ અતિ મતિમંદ ગવાૈરુ ॥ ૧૦૩ ॥

સંભુ ચરિત સુનિ સરસ સુહાવા । ભરદ્વાજ મુનિ અતિ સુખ પાવા ॥
બહુ લાલસા કથા પર બાઢ્ી । નયનન્હિ નીરુ રોમાવલિ ઠાઢ્ી ॥
પ્રેમ બિબસ મુખ આવ ન બાની । દસા દેખિ હરષે મુનિ ગ્યાની ॥
અહો ધન્ય તવ જન્મુ મુનીસા । તુમ્હલિ પ્રાન સમ પ્રિય ગૌરીસા ॥
સિવ પદ કમલ જિન્હલિ રતિ નાહી । રામહિ તે સપનેહુ ન સોહાહી ॥
બિનુ છલ બિસ્વનાથ પદ નેહૂ । રામ ભગત કર લચ્છન એહૂ ॥
સિવ સમ કો રઘુપતિ બ્રતધારી । બિનુ અઘ તજી સતી અસિ નારી ॥
પનુ કરિ રઘુપતિ ભગતિ દેખાઈ । કો સિવ સમ રામહિ પ્રિય ભાઈ ॥

દો. પ્રથમહિં મૈ કહિ સિવ ચરિત બૂઝા મરમુ તુમ્હાર ।
સુચિ સેવક તુમ્હ રામ કે રહિત સમસ્ત બિકાર ॥ ૧૦૪ ॥

મૈ જાના તુમ્હાર ગુન સીલા । કહઉં સુનહુ અબ રઘુપતિ લીલા ॥
સુનુ મુનિ આજુ સમાગમ તોરૈ । કહિ ન જાઈ જસ સુખુ મન મોરૈ ॥
રામ ચરિત અતિ અમિત મુનિસા । કહિ ન સકહિં સત કોટિ અહીસા ॥
તદપિ જથાશ્રુત કહઉં બખાની । સુમિરિ ગિરાપતિ પ્રભુ ધનુપાની ॥
સારદ દારુનારિ સમ સ્વામી । રામુ સૂત્રધર અંતરજામી ॥
જેહિ પર કૃપા કરહિં જનુ જાની । કબિ ઉર અજિર નચાવહિં બાની ॥
પ્રનવઉં સોઈ કૃપાલ રઘુનાથા । બરનઉં બિસદ તાસુ ગુન ગાથા ॥
પરમ રમ્ય ગિરિબરુ કૈલાસૂ । સદા જહાં સિવ ઉમા નિવાસૂ ॥

દો. સિદ્ધ તપોધન જોગિજન સૂર કિંનર મુનિબૃદ ।
બસાહિં તહાં સુકૃતી સકલ સેવહિં સિબ સુખકંદ ॥ ૧૦૫ ॥

હરિ હર બિમુખ ધર્મ રતિ નાહી । તે નર તહં સપનેહુ નહિં જાહી ॥
તેહિ ગિરિ પર બટ બિટપ બિસાલા । નિત નૂતન સુંદર સબ કાલા ॥
ત્રિબિધ સમીર સુસીતલિ છાયા । સિવ બિશ્રામ બિટપ શ્રુતિ ગાયા ॥
એક બાર તેહિ તર પ્રભુ ગયઊ । તરુ બિલોકિ ઉર અતિ સુખુ ભયઊ ॥
નિજ કર ડાસિ નાગરિપુ છાલા । બૈઠૈ સહજહિં સંભુ કૃપાલા ॥
કુંદ ઇંદુ દર ગૌર સરીરા । ભુજ પ્રલંબ પરિધન મુનિચીરા ॥

तरुन अरुन अंबुज सम चरना । नभ द्रुति भगत वृद्धय तम उरना ॥
भुजग भूति भूषन त्रिपुरारी । आननु सरद चंद छबि डारी ॥

दो. जटा मुकुट सुरसरित सिर लोचन नलिन बिसाल ।
नीलकंठ लावन्निधि सोड बालबिधु भाल ॥ १०६ ॥

बैठे सोड कामरिपु डैरें । धरें सरीरु सांतरसु जैरें ॥
पारबती भल अवसरु जानी । गह संभु पछि मातु भवानी ॥
जानि प्रिया आदरु अति कीन्डा । बाम भाग आसनु उर दीन्डा ॥
बैहीं सिव समीप उरघाई । पूरुब जन्म कथा चित आई ॥
पति डियँ डेतु अधिक अनुमानी । बिडसि उमा बोली प्रिय बानी ॥
कथा जो सकल लोक छितकारी । सोई पूछन यड सैलकुमारी ॥
बिस्वनाथ मम नाथ पुरारी । त्रिभुवन मडिमा बिदित तुम्हारी ॥
चर अरु अचर नाग नर देवा । सकल करछि पद पंक्ज सेवा ॥

दो. प्रभु समरथ सर्बग्य सिव सकल कला गुन धाम ॥
जोग ग्यान बैराग्य निधि प्रनत कलपतरु नाम ॥ १०७ ॥

जौं मो पर प्रसन्न सुभरासी । जानिअ सत्य मोछि निज दासी ॥
तौं प्रभु उरडु मोर अग्याना । कछि रघुनाथ कथा बिधि नाना ॥
जासु भवनु सुरतरु तर डोई । सछि डि दरिद्र जनित दुभु सोई ॥
ससिभूषन अस वृद्धयँ बियारी । उरडु नाथ मम मति भ्रम भारी ॥
प्रभु जे मुनि परमारथबादी । कडछिं राम कडुँ ब्रह्म अनादी ॥
सेस सारदा बेद पुराना । सकल करछिं रघुपति गुन गाना ॥
तुम्ह पुनि राम राम दिन राती । सादर जपडु अनंग आराती ॥
रामु सो अवध नृपति सुत सोई । की अज अगुन अलपगति कोई ॥

दो. जौं नृप तनय त ब्रह्म किमि नारि बिरडुँ मति भोरि ।
देभ चरित मडिमा सुनत भ्रमति बुद्धि अति मोरि ॥ १०८ ॥

जौं अनीड व्यापक बिभु कोळि । कबडु बुझाई नाथ मोछि सोळि ॥
अग्य जानि रिस उर जनि धरडु । जेछि बिधि मोड मिटै सोई करडु ॥
मै बन दीप्ति राम प्रभुताई । अति भय बिकल न तुम्हछि सुनाई ॥
तदपि मलिन मन बोधु न आवा । सो क्लु भली भाँति डम पावा ॥
अजडुँ कछु संसडि मन मोरे । करडु कृपा बिनवडुँ कर जोरे ॥
प्रभु तब मोछि बडु भाँति प्रबोधा । नाथ सो समुजि करडु जनि डोधा ॥

તબ કર અસ બિમોહ અબ નાહી । રામકથા પર રુચિ મન માહી ॥
કહહુ પુનીત રામ ગુન ગાથા । ભુજગરાજ ભૂષન સુરનાથા ॥

દો. બંદઉ પદ ધરિ ધરનિ સિરુ બિનય કરઉં કર જોરિ ।
બરનહુ રઘુબર બિસદ જસુ શ્રુતિ સિદ્ધાંત નિચોરિ ॥ ૧૦૯ ॥

જદપિ જોષિતા નહિં અધિકારી । દાસી મન ક્રમ બચન તુમહારી ॥
ગૂઢુંઉ તત્ત્વ ન સાધુ દુરાવહિં । આરત અધિકારી જહું પાવહિં ॥
અતિ આરતિ પૂછઉં સુરરાયા । રઘુપતિ કથા કહહુ કરિ દાયા ॥
પ્રથમ સો કારન કહહુ બિચારી । નિર્ગુન બ્રહ્મ સગુન બપુ ધારી ॥
પુનિ પ્રભુ કહહુ રામ અવતારા । બાલચરિત પુનિ કહહુ ઉદારા ॥
કહહુ જથા જાનકી બિબાહી । રાજ તજા સો દૂષન કાહી ॥
બન બસિ કીન્હે ચરિત અપારા । કહહુ નાથ જિમિ રાવન મારા ॥
રાજ બૈઠિ કીન્હી બહુ લીલા । સકલ કહહુ સંકર સુખલીલા ॥

દો. બહુરિ કહહુ કરુનાયતન કીન્હ જો અચરજ રામ ।
પ્રજા સહિત રઘુબંસમનિ કિમિ ગવને નિજ ધામ ॥ ૧૧૦ ॥

પુનિ પ્રભુ કહહુ સો તત્ત્વ બખાની । જેહિં બિગ્યાન મગન મુનિ ગ્યાની ॥
ભગતિ ગ્યાન બિગ્યાન બિરાગા । પુનિ સબ બરનહુ સહિત બિભાગા ॥
ઔરઉ રામ રહસ્ય અનેકા । કહહુ નાથ અતિ બિમલ બિબેકા ॥
જો પ્રભુ મૈ પૂછા નહિ હોઈ । સોઉ દયાલ રાખહુ જનિ ગોઈ ॥
તુમ્હ ત્રિભુવન ગુર બેદ બખાના । આન જીવ પાંવર કા જાના ॥
પ્રસ્ન ઉમા કે સહજ સુહાઈ । છલ બિહીન સુનિ સિવ મન ભાઈ ॥
હર હિયેં રામચરિત સબ આએ । પ્રેમ પુલક લોચન જલ છાએ ॥
શ્રીરઘુનાથ રૂપ ઉર આવા । પરમાનંદ અમિત સુખ પાવા ॥

દો. મગન ધ્યાનરસ દંડ જુગ પુનિ મન બાહેર કીન્હ ।
રઘુપતિ ચરિત મહેસ તબ હરષિત બરને લીન્હ ॥ ૧૧૧ ॥

ઝૂઠેઉ સત્ય જાહિ બિનુ જાને । જિમિ ભુજંગ બિનુ રજુ પહિચાને ॥
જેહિ જાને જગ જાઈ હેરાઈ । જાગે જથા સપન ભ્રમ જાઈ ॥
બંદઉ બાલરૂપ સોઈ રામૂ । સબ સિધિ સુલભ જપત જિસુ નામૂ ॥
મંગલ ભવન અમંગલ હારી । દ્રવઉ સો દસરથ અજિર બિહારી ॥
કરિ પ્રનામ રામહિ ત્રિપુરારી । હરષિ સુધા સમ ગિરા ઉચારી ॥
ધન્ય ધન્ય ગિરિરાજકુમારી । તુમ્હ સમાન નહિં કોઉ ઉપકારી ॥

पूँछेहु रघुपति कथा प्रसंगा । सकल लोक जग पावनि गंगा ॥
तुम्ह रघुभीरु चरन अनुरागी । कीन्हहु प्रस्न जगत छित लागी ॥

दो. रामकृपा तें पारबति सपनेहुँ तव मन माळि ।

सोक मोड संदेल भ्रम मम बियार कछु नाळि ॥ ११२ ॥

तदपि असंका कीन्हिहु सोई । कळत सुनत सब कर छित छोई ॥
जिन्ह उरि कथा सुनी नळि काना । श्रवन रंघ्र अलिभवन समाना ॥
नयनन्धि संत दरस नळि देभा । लोचन मोरपंभ कर लेभा ॥
ते सिर कटु तुंभरि समतूला । जे न नमत उरि गुर पद मूला ॥
जिन्ह उरिभगति वृदयँ नळि आनी । ज्वत सव समान तेई प्रानी ॥
जो नळि करई राम गुन गाना । जुळ सो दादुर जुळ समाना ॥
कुलिस कहीर निहुर सोई छाती । सुनि उरिचरित न जो उरचाती ॥
गिरिजा सुनहु राम कै लीला । सुर छित दनुज भिमोहनसीला ॥

दो. रामकथा सुरधेनु सम सेवत सब सुषु दानि ।

सतसमाज सुरलोक सब को न सुनै अस जानि ॥ ११३ ॥

रामकथा सुंदर कर तारी । संसय बिडग उडावनिहारी ॥
रामकथा कलि बिटप कुहारी । सादर सुनु गिरिराजकुमारी ॥
राम नाम गुन चरित सुडाये । जनम करम अगनित श्रुति गाये ॥
जथा अनंत राम भगवाना । तथा कथा कीरति गुन नाना ॥
तदपि जथा श्रुत जसि मति मोरी । कळिउँ देषि प्रीति अति तोरी ॥
उमा प्रस्न तव सडज सुडाई । सुषुद संतसंमत मोळि भाई ॥
अेक भात नळि मोळि सोडानी । जदपि मोड बस कडेहु लवानी ॥
तुम जो कडा राम कोउ आना । जेहि श्रुति गाव घरळि मुनि ध्याना ॥

दो. कळि सुनळि अस अधम नर असे जे मोड पिसाय ।

पाषंडी उरि पद भिभुष जानळि जूठ न साय ॥ ११४ ॥

अग्य अकोबिद अंध अभागी । काई बिषय मुकर मन लागी ॥
लंपट कपटी कुटिल बिसेषी । सपनेहुँ संतसभा नळि देषी ॥
कळि ते बेद असंमत बानी । जिन्ह कें सऊ लामु नळि डानी ॥
मुकर मलिन अरु नयन बिडीना । राम वृष देभळि किमि दीना ॥
जिन्ह कें अगुन न सगुन बिबेका । जल्पळि कल्पित बयन अनेका ॥
उरिमाया बस जगत भ्रमाडी । तिन्हळि कळत कछु अघटित नाडी ॥

બાતુલ ભૂત બિબસ મતવારે । તે નહિં બોલહિં બચન બિચારે ॥
જિન્હ કૃત મહામોહ મદ પાના । તિન્ કર કહા કરિઅ નહિં કાના ॥

સો. અસ નિજ હૃદયેં બિચારિ તજુ સંસય ભજુ રામ પદ ।

સુનુ ગિરિરાજ કુમારિ ભ્રમ તમ રબિ કર બચન મમ ॥ ૧૧૫ ॥

સગુનહિ અગુનહિ નહિં કછુ ભેદા । ગાવહિં મુનિ પુરાન બુધ બેદા ॥
અગુન અરુપ અલખ અજ જોઈ । ભગત પ્રેમ બસ સગુન સો હોઈ ॥
જો ગુન રહિત સગુન સોઈ કેસેં । જલુ હિમ ઉપલ બિલગ નહિં જૈસેં ॥
જાસુ નામ ભ્રમ તિમિર પતંગા । તેહિ કિમિ કહિઅ બિમોહ પ્રસંગા ॥
રામ સચ્ચિદાનંદ દિનેસા । નહિં તહું મોહ નિસા લવલેસા ॥
સહજ પ્રકાસરુપ ભગવાના । નહિં તહું પુનિ બિગ્યાન બિહાના ॥
હરષ બિષાદ ગ્યાન અગ્યાના । જીવ ધર્મ અહમિતિ અભિમાના ॥
રામ બ્રહ્મ વ્યાપક જગ જાના । પરમાનન્દ પરેસ પુરાના ॥

દો. પુરુષ પ્રસિદ્ધ પ્રકાસ નિધિ પ્રગટ પરાવર નાથ ॥

રઘુકુલમનિ મમ સ્વામિ સોઈ કહિ સિવેં નાયઉ માથ ॥ ૧૧૬ ॥

નિજ ભ્રમ નહિં સમુઝહિં અગ્યાની । પ્રભુ પર મોહ ધરહિં જડઃ પ્રાની ॥
જથા ગગન ઘન પટલ નિહારી । ઝાંપેઉ માનુ કહહિં કુબિચારી ॥
ચિતવ જો લોચન અંગુલિ લાઝેં । પ્રગટ જુગલ સસિ તેહિ કે ભાઝેં ॥
ઉમા રામ બિષદક અસ મોહા । નભ તમ ધૂમ ધૂરિ જિમિ સોહા ॥
બિષય કરન સુર જીવ સમેતા । સકલ એક તેં એક સચેતા ॥
સબ કર પરમ પ્રકાસક જોઈ । રામ અનાદિ અવધપતિ સોઈ ॥
જગત પ્રકાસ્ય પ્રકાસક રામૂ । માયાધીસ ગ્યાન ગુન ધામૂ ॥
જાસુ સત્યતા તેં જડ માયા । ભાસ સત્ય ઇવ મોહ સહાયા ॥

દો. રજત સીપ મહું માસ જિમિ જથા ભાનુ કર બારિ ।

જદપિ મૃષા તિહું કાલ સોઈ ભ્રમ ન સકઈ કોઉ ટારિ ॥ ૧૧૭ ॥

એહિ બિધિ જગ હરિ આશ્રિત રહઈ । જદપિ અસત્ય દેત દુખ અહઈ ॥
જૌં સપનેં સિર કાટૈ કોઈ । બિનુ જાગેં ન દૂરિ દુખ હોઈ ॥
જાસુ કૃપાં અસ ભ્રમ મિટિ જાઈ । ગિરિજા સોઈ કૃપાલ રઘુરાઈ ॥
આદિ અંત કોઉ જાસુ ન પાવા । મતિ અનુમાનિ નિગમ અસ ગાવા ॥
બિનુ પદ ચલઈ સુનઈ બિનુ કાના । કર બિનુ કરમ કરઈ બિધિ નાના ॥
આનન રહિત સકલ રસ ભોગી । બિનુ બાની બકતા બડઃ જોગી ॥

तनु बिनु परस नयन बिनु देखा । अरुध धान बिनु बास असेषा ॥
असि सब भाँति अलौकिक करनी । मडिमा जासु जाध नहिं बरनी ॥

दो. जेहि धमि गावलि बेद बुध जाहि धरलिं मुनि ध्यान ॥
सोथ दसरथ सुत भगत छित कोसलपति भगवान ॥ ११८ ॥

कासीं मरत जंतु अवलोकी । जासु नाम बल करउँ बिसोकी ॥
सोथ प्रभु मोर यरायर स्वामी । रघुबर सब उर अंतरजामी ॥
बिबसहुँ जासु नाम नर कडडीं । जनम अनेक रचित अध दडडीं ॥
साधर सुमिरन जे नर करडीं । भव बारिधि गोपद धव तरडीं ॥
राम सो परमात्मा भवानी । तहँ भ्रम अति अबिछित तव बानी ॥
अस संसय आनत उर माडीं । ग्यान बिराग सकल गुन जाडीं ॥
सुनि सिव के भ्रम भंजन बयना । मिटि गै सब कुतरक डै रयना ॥
भध रघुपति पद प्रीति प्रतीती । दारुन असंभावना बीती ॥

दो. पुनि पुनि प्रभु पद कमल गलि जेरि पंकरुड पानि ।
बोली गिरिजा बयन बर मनहुँ प्रेम रस सानि ॥ ११९ ॥

ससि कर सम सुनि गिरा तुम्हारी । मिटा मोड सरदातप भारी ॥
तुम्ह कृपाल सबु संसुठि डरेठि । राम स्वरुप जानि मोडि परेठि ॥
नाथ कृपाँ अब गयठि बिषादा । सुधी भयठँ प्रभु यरन प्रसादा ॥
अब मोडि आपनि किंकरि जानी । जदपि सडज जड नारि अयानी ॥
प्रथम जो मैं पूछा सोथ कडलू । जौं मो पर प्रसन्न प्रभु अडलू ॥
राम भ्रम धिनमय अबिनासी । सर्ब रछित सब उर पुर बासी ॥
नाथ धरेठि नरतनु केडि डेतू । मोडि समुजाठ कडलु बृषकेतू ॥
उमा बयन सुनि परम बिनीता । रामकथा पर प्रीति पुनीता ॥

दो. छिँयँ उरषे कामारि तब संकर सडज सुजान
बहु बिधि उमलि प्रसंसि पुनि बोले कृपानिधान ॥ १२०(क) ॥

नवान्धपारायन, पडला विश्राम
मासपारायण, यौथा विश्राम

सो. सुनु सुभ कथा भवानि रामचरितमानस बिमल ।
कडा सुसुंठि बभानि सुना बिडग नायक गरुड ॥ १२०(ख) ॥
सो संभाद उदार जेहि बिधि भा आगें कडब ।

સુનહુ રામ અવતાર ચરિત પરમ સુંદર અનઘ ॥ ૧૨૦(ગ) ॥

હરિ ગુન નામ અપાર કથા રૂપ અગનિત અમિત ।

મૈં નિજ મતિ અનુસાર કહઉં ઉમા સાદર સુનહુ ॥ ૧૨૦(ઘ) ॥

સુનુ ગિરિજા હરિચરિત સુહાએ । બિપુલ બિસદ નિગમાગમ ગાએ ॥

હરિ અવતાર હેતુ જેહિ હોઈ । ઇદમિત્યં કહિ જાઈ ન સોઈ ॥

રામ અતકર્ય બુદ્ધિ મન બાની । મત હમાર અસ સુનહિ સયાની ॥

તદપિ સંત મુનિ બેદ પુરાના । જસ કછુ કહહિં સ્વમતિ અનુમાના ॥

તસ મૈં સુમુખિ સુનાવઉં તોહી । સમુજિ પરઈ જસ કારન મોહી ॥

જબ જબ હોઈ ધરમ કે હાની । બાઢહિં અસુર અઘમ અભિમાની ॥

કરહિં અનીતિ જાઈ નહિં બરની । સીદહિં બિપ્ર ધેનુ સુર ધરની ॥

તબ તબ પ્રભુ ધરિ બિબિધ સરીરા । હરહિ કૃપાનિધિ સજ્જન પીરા ॥

દો. અસુર મારિ થાપહિં સુરન્હ રાખહિં નિજ શ્રુતિ સેતુ ।

જગ બિસ્તારહિં બિસદ જસ રામ જન્મ કર હેતુ ॥ ૧૨૧ ॥

સોઈ જસ ગાઈ ભગત ભવ તરહીં । કૃપાસિંધુ જન હિત તનુ ધરહીં ॥

રામ જનમ કે હેતુ અનેકા । પરમ બિચિત્ર એક તેં એકા ॥

જનમ એક દુહ કહઉં બખાની । સાવધાન સુનુ સુમતિ ભવાની ॥

દ્વારપાલ હરિ કે પ્રિય દોહી । જય અરુ બિજય જાન સબ કોહી ॥

બિપ્ર શ્રાપ તેં દૂનઉ ભાઈ । તામસ અસુર દેહ તિન્હ પાઈ ॥

કનકકસિપુ અરુ હાટક લોચન । જગત બિદિત સુરપતિ મદ મોચન ॥

બિજઈ સમર બીર બિખ્યાતા । ધરિ બરાહ બપુ એક નિપાતા ॥

હોઈ નરહરિ દૂસર પુનિ મારા । જન પ્રહલાદ સુજસ બિસ્તારા ॥

દો. ભએ નિસાચર જાઈ તેઈ મહાબીર બલવાન ।

કુંભકરન રાવણ સુભટ સુર બિજઈ જગ જાન ॥ ૧૨૨ ॥

મુકુત ન ભએ હતે ભગવાના । તીનિ જનમ દ્વિજ બચન પ્રવાના ॥

એક બાર તિન્હ કે હિત લાગી । ધરેઉ સરીર ભગત અનુરાગી ॥

કસ્યપ અદિતિ તહાં પિતુ માતા । દસરથ કૌસલ્યા બિખ્યાતા ॥

એક કલપ એહિ બિધિ અવતારા । ચરિત્ર પવિત્ર કિએ સંસારા ॥

એક કલપ સુર દેખિ દુખારે । સમર જલંધર સન સબ હારે ॥

સંભુ કીન્હ સંગ્રામ અપારા । દનુજ મહાબલ મરઈ ન મારા ॥

પરમ સતી અસુરાધિપ નારી । તેહિ બલ તાહિ ન જિતહિં પુરારી ॥

दो. छल करि टारेउ तासु अत प्रभु सुर कारज कीन्ड ॥
जब तेहि जानेउ मरम तब श्राप कोप करि दीन्ड ॥ १२३ ॥

तासु श्राप उरि दीन्ड प्रमाना । कौतुकनिधि कृपाल भगवाना ॥
तहाँ जलंधर रावन भयउ । रन उति राम परम पद द्यउ ॥
अेक जनम कर कारन अेडा । जेहि लागि राम धरी नरदेंडा ॥
प्रति अवतार कथा प्रभु केरी । सुनु मुनि बरनी कबिन्ड धनेरी ॥
नारद श्राप दीन्ड अेक आरा । कल्प अेक तेहि लागि अवतारा ॥
गिरिजा चकित भई सुनि जानी । नारद बिष्णुभगत पुनि ग्यानि ॥
कारन कवन श्राप मुनि दीन्डा । का अपराध रमापति कीन्डा ॥
यड प्रसंग मोहि कडडु पुरारी । मुनि मन मोड आचरज भारी ॥

दो. बोले बिडसि मडेस तब ग्यानी मूढः न कोठ ।
जेहि जस रघुपति करहिं जब सो तस तेहि छन डोठ ॥ १२४(क) ॥

सो. कडठँ राम गुन गाथ भरद्वाज सादर सुनडु ।
भव भंजन रघुनाथ भजू तुलसी तजि मान मद ॥ १२४(ख) ॥

डिमगिरि गुडा अेक अति पावनि । बड समीप सुरसरी सुडावनि ॥
आश्रम परम पुनीत सुडावा । देभि देवरिषि मन अति भावा ॥
निरभि सैल सरि बिपिन बिभागा । भयउ रमापति पद अनुरागा ॥
सुमिरत डरिडि श्राप गति बाधी । सलज बिमल मन लागि समाधी ॥
मुनि गति देभि सुरेस उेराना । कामहि बोलि कीन्ड समाना ॥
सखित सडाय जाडु मम डेतू । यडेउ डरषि डियँ जलयरकेतू ॥
सुनासीर मन मडुँ असि त्रासा । यडत देवरिषि मम पुर आसा ॥
जे कामी लोलुप जग माडी । कुटिल काक धव सबडि उेशाडी ॥

दो. सुभ डडः वै भाग सह स्वान निरभि मृगराज ।
छीनि वेध जनि जान जडः तिमि सुरपतिडि न लाज ॥ १२५ ॥

तेहि आश्रमहिं मदन जब गयउ । निज मायाँ बसंत निरमयउ ॥
कुसुमित बिबिध बिटप बडुरंगा । कूजहिं कोडिल गुंजहिं भृंगा ॥
यली सुडावनि त्रिबिध बयारी । काम कृसानु बढः ावनिडारी ॥
रंभाटिक सुरनारि नबीना । सकल असमसर कला प्रबीना ॥
करहिं गान बडु तान तरंगा । बडुबिधि कीडः डि पानि पतंगा ॥
देभि सडाय मदन डरषाना । कीन्डेसि पुनि प्रपंच बिधि नाना ॥

કામ કલા કછુ મુનિહિ ન બ્યાપી । નિજ ભયં ડરેઉ મનોભવ પાપી ॥
સીમ કિ ચાંપિ સકઇ કોઉ તાસુ । બડઃ રખવાર રમાપતિ જાસૂ ॥

દો. સહિત સહાય સભીત અતિ માનિ હારિ મન મૈન ।

ગહેસિ જાઇ મુનિ ચરન તબ કહિ સુઠિ આરત બૈન ॥ ૧૨૬ ॥

ભયઉ ન નારદ મન કછુ રોષા । કહિ પ્રિય બચન કામ પરિતોષા ॥
નાઇ ચરન સિરુ આયસુ પાઈ । ગયઉ મદન તબ સહિત સહાઈ ॥
મુનિ સુસીલતા આપનિ કરની । સુરપતિ સભાં જાઇ સબ બરની ॥
સુનિ સબ કેં મન અચરજુ આવા । મુનિહિ પ્રસંસિ હરિહિ સિરુ નાવા ॥
તબ નારદ ગવને સિવ પાહી । જિતા કામ અહમિતિ મન માહી ॥
માર ચરિત સંકરહિં સુનાએ । અતિપ્રિય જાનિ મહેસ સિખાએ ॥
બાર બાર બિનવઉં મુનિ તોહી । જિમિ યહ કથા સુનાયહુ મોહી ॥
તિમિ જનિ હરિહિ સુનાવહુ કબહૂં । યલેહૂં પ્રસંગ દુરાએડુ તબહૂં ॥

દો. સંભુ દીન્હ ઉપદેસ હિત નહિં નારદહિ સોહાન ।

ભારદ્વાજ કૌતુક સુનહુ હરિ ઇચ્છા બલવાન ॥ ૧૨૭ ॥

રામ કીન્હ ચાહહિં સોઇ હોઈ । કરૈ અન્યથા અસ નહિં કોઈ ॥
સંભુ બચન મુનિ મન નહિં ભાએ । તબ બિરંચિ કે લોક સિધાએ ॥
એક બાર કરતલ બર બીના । ગાવત હરિ ગુન ગાન પ્રબીના ॥
છીરસિંધુ ગવને મુનિનાથા । જહૂં બસ શ્રીનિવાસ શ્રુતિમાથા ॥
હરષિ મિલે ઉઠિ રમાનિકેતા । બૈઠે આસન રિષિહિ સમેતા ॥
બોલે બિહસિ ચરાચર રાયા । બહુતે દિનન કીન્હે મુનિ દાયા ॥
કામ ચરિત નારદ સબ ભાષે । જદાપિ પ્રથમ બરજિ સિવૈં રાખે ॥
અતિ પ્રચંડ રઘુપતિ કે માયા । જેહિ ન મોહ અસ કો જગ જાયા ॥

દો. રૂપ બદન કરિ બચન મૃદુ બોલે શ્રીભગવાન ।

તુમ્હરે સુમિરન તેં મિટહિં મોહ માર મદ માન ॥ ૧૨૮ ॥

સુનુ મુનિ મોહ હોઈ મન તાકે । ગ્યાન બિરાગ હૃદય નહિં જાકે ॥
બ્રહ્મચરજ બ્રત રત મતિધીરા । તુમ્હહિ કિ કરઇ મનોભવ પીરા ॥
નારદ કહેઉ સહિત અભિમાના । કૃપા તુમ્હારિ સકલ ભગવાના ॥
કરુનાનિધિ મન દીખ બિચારી । ઉર અંકુરેઉ ગરબ તરુ ભારી ॥
બેગિ સો મૈ ડારિહઉ ઉખારી । પન હમાર સેવક હિતકારી ॥
મુનિ કર હિત મમ કૌતુક હોઈ । અવસિ ઉપાય કરબિ મૈ સોઈ ॥

तब नारद उरि पद सिर नाई। यले वृद्धयँ अडमिति अधिकाई ॥
श्रीपति निज माया तब प्रेरी। सुनहु कठिन करनी तेहि डेरी ॥

दो. बिरयेउ मग महुँ नगर तेहिं सत जोजन बिस्तार।
श्रीनिवासपुर तें अधिक रथना बिबिध प्रकार ॥ १२८ ॥

बसलिं नगर सुंदर नर नारी। जनु बहु मनसिज रति तनुधारी ॥
तेहिं पुर बसई सीलनिधि राजा। अगनित ड्य गय सेन समाजा ॥
सत सुरेस सम बिभव बिलासा। रुप तेज बल नीति निवासा ॥
बिस्वमोडनी तासु कुमारी। श्री बिमोड जिसु रुपु निहारी ॥
सोई उरिमाया सब गुन भानी। सोभा तासु डि जाई बभानी ॥
करई स्वयंभर सो नृपबाला। आये तहुँ अगनित मडिपाला ॥
मुनि कौतुकी नगर तेहिं गयउ। पुरबासिंह सब पूछत भयउ ॥
सुनि सब चरित भूपगुहँ आये। करि पूजा नृप मुनि बैठाये ॥

दो. आनि दैभाई नारदहि भूपति राजकुमारि।
कडहु नाथ गुन दोष सब ऐलि डे वृद्धयँ बियारि ॥ १३० ॥

देषि रुप मुनि बिरति बिसारी। अङ्गी बार लगि रडे निहारी ॥
लखन तासु बिलोकि भुवाने। वृद्धयँ उरष नलिं प्रगट बभाने ॥
जो ऐलि बरई अमर सोई डोई। समरभूमि तेहिं जित न डोई ॥
सेवलिं सकल चराचर ताडी। बरई सीलनिधि कन्या जाडी ॥
लखन सब बियारि उर राप्ते। कछुक बनाई भूप सन भापे ॥
सुता सुलखन कलि नृप पाडी। नारद यले सोय मन माडी ॥
करौं जाई सोई जतन बियारी। जेहि प्रकार मोहि बरै कुमारी ॥
जप तप कछु न डोई तेहि काला। डे बिधि मिलई कवन बिधि बाला ॥

दो. ऐलि अवसर याडिअ परम सोभा रुप बिसाल।
जो बिलोकि रीजै कुअँरि तब मेवै जयमाल ॥ १३१ ॥

उरि सन मागौं सुंदरताई। डोईलि जात गडरु अति भाई ॥
मोरें छित उरि सम नलिं डोई। ऐलि अवसर सडाय सोई डोई ॥
बहुबिधि बिनय कीन्डि तेहि काला। प्रगटेउ प्रभु कौतुकी कृपाला ॥
प्रभु बिलोकि मुनि नयन जुडःाने। डोईलि काजु डिअँ उरषाने ॥
अति आरति कलि कथा सुनाई। करहु कृपा करि डोहु सडाय ॥
आपन रुप देहु प्रभु मोडी। आन भाँति नलिं पावौं ओडी ॥

જેહિ બિધિ નાથ હોઇ હિત મોરા । કરહુ સો બેગિ દાસ મૈં તોરા ॥
નિજ માયા બલ દેખિ બિસાલા । હિયૈં હૈંસિ બોલે દીનદયાલા ॥

દો. જેહિ બિધિ હોઇહિ પરમ હિત નારદ સુનહુ તુમહાર ।
સોઇ હમ કરબ ન આન કછુ બચન ન મૃષા હમાર ॥ ૧૩૨ ॥

કુપથ માગ રુજ બ્યાકુલ રોગી । બૈદ ન દેઇ સુનહુ મુનિ જોગી ॥
એહિ બિધિ હિત તુમહાર મૈં ઠયભી । કહિ અસ અંતરહિત પ્રભુ ભયભી ॥
માયા બિબસ ભએ મુનિ મૂઢાં । સમુઝી નહિં હરિ ગિરા નિગૂઢાં ॥
ગવને તુરત તહાં રિષિરાઇ । જહાં સ્વયંબર ભૂમિ બનાઇ ॥
નિજ નિજ આસન બૈઠે રાજા । બહુ બનાવ કરિ સહિત સમાજા ॥
મુનિ મન હરષ રૂપ અતિ મોરૈં । મોહિ તજિ આનહિ બારિહિ ન ભોરૈં ॥
મુનિ હિત કારન કૃપાનિધાના । દીન્હ કુરૂપ ન જાઇ બખાના ॥
સો ચરિત્ર લખિ કાહું ન પાવા । નારદ જાનિ સબહિં સિર નાવા ॥

દો. રહે તહાં દુઇ રુદ્ર ગન તે જાનહિં સબ ભેઉ ।
બિપ્રબેષ દેખત ફિરહિં પરમ કૌતુકી તેઉ ॥ ૧૩૩ ॥

જેહિ સમાજ બૈઠે મુનિ જાઇ । હૃદયૈં રૂપ અહમિતિ અધિકાઇ ॥
તહાં બૈઠ મહેસ ગન દોભી । બિપ્રબેષ ગતિ લખઇ ન કોભી ॥
કરહિં કૂટિ નારદહિ સુનાઇ । નીકિ દીન્હિ હરિ સુંદરતાઇ ॥
રીઝહિ રાજકુઅરિ છબિ દેખી । ઇન્હહિ બરિહિ હરિ જાનિ બિસેષી ॥
મુનિહિ મોહ મન હાથ પરાઅૈં । હૈંસહિં સંભુ ગન અતિ સચુ પાઅૈં ॥
જદપિ સુનહિં મુનિ અટપટિ બાની । સમુઝિ ન પરઇ બુદ્ધિ ભ્રમ સાની ॥
કાહું ન લખા સો ચરિત્ર બિસેષા । સો સરૂપ નૃપકન્યાૈં દેખા ॥
મર્કટ બદન ભયંકર દેહી । દેખત હૃદયૈં ક્રોધ ભા તેહી ॥

દો. સર્ખી સંગ લૈ કુઅરિ તબ ચલિ જનુ રાજમરાલ ।
દેખત ફિરઇ મહીપ સબ કર સરોજ જયમાલ ॥ ૧૩૪ ॥

જેહિ દિસિ બૈઠે નારદ ફૂલી । સો દિસિ દેહિ ન બિલોકી ભૂલી ॥
પુનિ પુનિ મુનિ ઉકસહિં અકુલાહી । દેખિ દસા હર ગન મુસકાહી ॥
ધરિ નૃપતનુ તહાં ગયઉ કૃપાલા । કુઅરિ હરષિ મેલેઉ જયમાલા ॥
દુલહિનિ લૈ ગે લચ્છિનિવાસા । નૃપસમાજ સબ ભયઉ નિરાસા ॥
મુનિ અતિ બિકલ મોહૈં મતિ નાઠી । મનિ ગિરિ ગઇ છૂટિ જનુ ગાઠી ॥
તબ હર ગન બોલે મુસુકાઇ । નિજ મુખ મુકુર બિલોકહુ જાઇ ॥

अस कछि दौडि भागे भयँ भारी । बदन दीप मुनि बारि निहारी ॥
बेषु बिलोकि क्रोध अति बाढः । तिन्हछि सराप दीन्ह अति गाढः ॥

दो. डोडु निसायर जाठ तुम्ह कपटी पापी दौडि ।
उँसेडु डमछि सो लेडु डल बडुरि उँसेडु मुनि कोडि ॥ १३५ ॥

पुनि जल दीप रुप निज पावा । तदपि दृढयँ संतोष न आवा ॥
डरकत अधर कोप मन मार्ली । सपदी यले कमलापति पार्ली ॥
देडुँ श्राप कि मरिडुँ जाठ । जगत मोर उपडास कराठ ॥
बीयछि पंथ मिले दनुजारी । संग रमा सोठ राजकुमारी ॥
बोले मधुर बयन सुरसाठ । मुनि कळँ यले बिकल की नाठ ॥
सुनत बयन उपजा अति क्रोधा । माया अस न रडा मन बोधा ॥
पर संपदा सकडु नछि देपी । तुम्हरेँ छरिषा कपट बिसेषी ॥
मथत सिंधु रुद्रछि बौरायडु । सुरन्ह प्रेरी बिष पान करायडु ॥

दो. असुर सुरा बिष संकरछि आपु रमा मनि थारु ।
स्वारथ साधक कुटिल तुम्ह सदा कपट व्यवहारु ॥ १३६ ॥

परम स्वतंत्र न सिर पर कोठ । भावठ मनछि करडु तुम्ह सोठ ॥
भलेछि मंद मंदेछि भल करडु । बिसमय डरष न छियँ कछु धरडु ॥
उडकि उडकि परिशेडु सब काडु । अति असंक मन सदा उछाडु ॥
करम सुभासुभ तुम्हछि न बाधा । अब लगि तुम्हछि न काडुँ साधा ॥
भले भवन अब बायन दीन्हा । पावडुगे डल आपन कीन्हा ॥
बंशेडु मोछि जवनि धरि देडा । सोठ तनु धरडु श्राप मम अेडा ॥
कपि आडुति तुम्ह कीन्हे डमारी । करिडुछि कीस सडाय तुम्हारी ॥
मम अपकार कीन्डी तुम्ह भारी । नारी बिरडुँ तुम्ह डोब दुभारी ॥

दो. श्राप सीस धरी डरषि छियँ प्रभु बडु बिनती कीन्हे ।
निज माया कै प्रभवता करषि कृपानिधि वीन्हे ॥ १३७ ॥

जब डरि माया दूरि निवारी । नछि तडँ रमा न राजकुमारी ॥
तब मुनि अति सत्तीत डरि यरना । गडे पाछि प्रनतारति डरना ॥
मृषा डोडि मम श्राप कृपाला । मम शंखा कड दीनदयाला ॥
मैँ दूर्बयन कडे बडुतेरे । कड मुनि पाप मिटिछि डिमि मेरे ॥
जपडु जाठ संकर सत नामा । डोठछि दृढयँ तुरत बिश्रामा ॥
कोड नछि सिव समान प्रिय मोरेँ । असि परतीति तजडु जनि भोरेँ ॥

જેહિ પર કૃપા ન કરહિં પુરારી । સો ન પાવ મુનિ ભગતિ હમારી ॥
અસ ઉર ધરિ મહિ બિચરહુ જાઈ । અબ ન તુમહહિ માયા નિઅરાઈ ॥

દો. બહુબિધિ મુનિહિ પ્રબોધિ પ્રભુ તબ ભએ અંતરધાન ॥
સત્યલોક નારદ ચલે કરત રામ ગુન ગાન ॥ ૧૩૮ ॥

હર ગન મુનિહિ જાત પથ દેખી । બિગતમોહ મન હરષ બિસેષી ॥
અતિ સભીત નારદ પહિં આએ । ગહિ પદ આરત બચન સુનાએ ॥
હર ગન હમ ન બિપ્ર મુનિરાયા । બડ઼ અપરાધ કીન્હ ફલ પાયા ॥
શ્રાપ અનુગ્રહ કરહુ કૃપાલા । બોલે નારદ દીનદયાલા ॥
નિસિચર જાઈ હોહુ તુમહ દોહી । બૈભવ બિપુલ તેજ બલ હોહી ॥
ભુજબલ બિસ્વ જિતબ તુમહ જહિઆ । ધરિહહિં બિષ્નુ મનુજ તનુ તહિઆ ।
સમર મરન હરિ હાથ તુમહારા । હોઈહહુ મુકુત ન પુનિ સંસારા ॥
ચલે જુગલ મુનિ પદ સિર નાઈ । ભએ નિસાચર કાલહિ પાઈ ॥

દો. એક કલપ એહિ હેતુ પ્રભુ લીન્હ મનુજ અવતાર ।
સુર રંજન સજ્જન સુખદ હરિ ભંજન ભુબિ ભાર ॥ ૧૩૯ ॥

એહિ બિધિ જનમ કરમ હરિ કેરે । સુંદર સુખદ બિચિત્ર ઘનેરે ॥
કલપ કલપ પ્રતિ પ્રભુ અવતરહીં । ચારુ ચરિત નાનાબિધિ કરહીં ॥
તબ તબ કથા મુનીસન્હ ગાઈ । પરમ પુનીત પ્રબંધ બનાઈ ॥
બિબિધ પ્રસંગ અનૂપ બખાને । કરહિં ન સુનિ આચરજુ સયાને ॥
હરિ અનંત હરિકથા અનંતા । કહહિં સુનહિં બહુબિધિ સબ સંતા ॥
રામચંદ્ર કે ચરિત સુહાએ । કલપ કોટિ લગિ જાહિં ન ગાએ ॥
ચહ પ્રસંગ મૈં કહા ભવાની । હરિમાયાં મોહહિં મુનિ ગ્યાની ॥
પ્રભુ કૌતુકી પ્રનત હિતકારી ॥ સેવત સુલભ સકલ દુખ હારી ॥

સો. સુર નર મુનિ કોઉ નાહિં જેહિ ન મોહ માયા પ્રબલ ॥
અસ બિચારિ મન માહિં ભજિઅ મહામાયા પતિહિ ॥ ૧૪૦ ॥

અપર હેતુ સુનુ સૈલકુમારી । કહઉં બિચિત્ર કથા બિસ્તારી ॥
જેહિ કારન અજ અગુન અરૂપા । બ્રહ્મ ભયઉ કોસલપુર ભૂપા ॥
જો પ્રભુ બિપિન ફિરત તુમહ દેખા । બંધુ સમેત ધરેં મુનિબેષા ॥
જાસુ ચરિત અવલોકિ ભવાની । સતી સરીર રહિહુ બૌરાની ॥
અજહું ન છાયા મિટતિ તુમહારી । તાસુ ચરિત સુનુ ભ્રમ રુજ હારી ॥
લીલા કીન્હિ જો તેહિં અવતારા । સો સબ કહિહઉં મતિ અનુસારા ॥

भरद्वाज सुनि संकर बानी । सकुचि सप्रेम उमा मुसकानी ॥
लगे बहुरि भरने बृषकेतू । सो अवतार भयउ जेहि छेतू ॥

दो. सो मै तुम्ह सन कलउँ सबु सुनु मुनीस मन लाछ ॥
राम कथा कलि मल डरनि मंगल करनि सुछाछ ॥ १४१ ॥

स्वायंभू मनु अरु सतःपुपा । जिन्ह तें लै नरसृष्टि अनूपा ॥
दंपति धरम आचरन नीका । अजहुँ गाव श्रुति जिन्ह डै लीका ॥
नृप उत्तानपाद सुत तासू । ध्रुव डरि भगत भयउ सुत जासू ॥
लघु सुत नाम प्रियभ्रत ताछी । बेद पुरान प्रसंसछि जाछी ॥
देवदूति पुनि तासु कुमारी । जो मुनि कर्म डै प्रिय नारी ॥
आदिदेव प्रभु दीनदयाला । जठर धरेउ जेहिं कपिल कृपाला ॥
सांभ्य सास्त्र जिन्ह प्रगट बजाना । तत्त्व बिचार निपुन भगवाना ॥
तेहिं मनु राज कीन्ह बहु काला । प्रभु आयसु सब बिधि प्रतिपाला ॥

सो. छोछ न बिषय बिराग भवन बसत भा चौथपन ।
दृष्टयँ बहुत दुःख लाग जनम गयउ डरिभगति बिनु ॥ १४२ ॥

भरबस राज सुतछि तब दीन्छा । नारि समेत गवन बन कीन्छा ॥
तीरथ बर नैमिष बिभ्याता । अति पुनीत साधक सिधि दाता ॥
बसछि तहाँ मुनि सिद्ध समाजा । तहाँ छियँ डरषि चलेउ मनु राजा ॥
पंथ जात सोछलिं मतिधीरा । ग्यान भगति जनु धरँ सरीरा ॥
पहुँये जाछ धेनुमति तीरा । डरषि नछाने निरमल नीरा ॥
आये मिलन सिद्ध मुनि ग्यानी । धरम धुरंधर नृपरिषि जानी ॥
जहुँ जँड तीरथ रछे सुछाये । मुनिन्ह सकल सादर करवाये ॥
कृस सरीर मुनिपट परिधाना । सत समाज नित सुनछि पुराना ॥

दो. द्वादस अश्वर मंत्र पुनि जपछिं सछित अनुराग ।
बासुदेव पद पंकरुछ दंपति मन अति लाग ॥ १४३ ॥

करछि अडार साक इल कंदा । सुमिरछिं ब्रह्म सच्चिदानंदा ॥
पुनि डरि छेतु करन तप लागे । बारि अधार मूल इल त्यागे ॥
उर अभिलाष निरंतर छोछ । देवा नयन परम प्रभु सोछ ॥
अगुन अभंड अनंत अनादी । जेहि चिंतछिं परमारथबादी ॥
नेति नेति जेहि बेद निरुपा । निजानंद निरुपाधि अनूपा ॥
संभु बिरंघि बिष्नु भगवाना । उपजछिं जासु अंस तें नाना ॥

એસેઉ પ્રભુ સેવક બસ અહઈ । ભગત હેતુ લીલાતનુ ગહઈ ॥
જૈં યહ બચન સત્ય શ્રુતિ ભાષા । તૌ હમાર પૂજહિ અભિલાષા ॥

દો. એહિ બિધિ બીતેં બરષ ષટ સહસ બારિ આહાર ।
સંબત સમ સહસ્ર પુનિ રહે સમીર અધાર ॥ ૧૪૪ ॥

બરષ સહસ દસ ત્યાગેઉ સોહિ । ઠાઠ઼ે રહે એક પદ દોહિ ॥
બિધિ હરિ તપ દેખિ અપારા । મનુ સમીપ આએ બહુ બારા ॥
માગહુ બર બહુ ભાંતિ લોભાએ । પરમ ધીર નહિં ચલહિં ચલાએ ॥
અસ્થિમાત્ર હોઈ રહે સરીરા । તદપિ મનાગ મનહિં નહિં પીરા ॥
પ્રભુ સર્બગ્ય દાસ નિજ જાની । ગતિ અનન્ય તાપસ નૃપ રાની ॥
માગુ માગુ બરુ ભૈ નભ બાની । પરમ ગભીર કૃપામૃત સાની ॥
મૃતક જિઆવનિ ગિરા સુહાઈ । શ્રબન રંધ્ર હોઈ ઉર જબ આઈ ॥
ઢ્રષ્ટપુષ્ટ તન ભએ સુહાએ । માનહું અબહિં ભવન તે આએ ॥

દો. શ્રવન સુધા સમ બચન સુનિ પુલક પ્રહુલ્લિત ગાત ।
બોલે મનુ કરિ દંડવત પ્રેમ ન હૃદયં સમાત ॥ ૧૪૫ ॥

સુનુ સેવક સુરતરુ સુરધેનુ । બિધિ હરિ હર બંદિત પદ રેનૂ ॥
સેવત સુલભ સકલ સુખ દાયક । પ્રનતપાલ સચરાચર નાયક ॥
જૈં અનાથ હિત હમ પર નેહૂ । તૌ પ્રસન્ન હોઈ યહ બર દેહૂ ॥
જો સરૂપ બસ સિવ મન માહીં । જેહિ કારન મુનિ જતન કરાહીં ॥
જો ભુસુંડિ મન માનસ હંસા । સગુન અગુન જેહિ નિગમ પ્રસંસા ॥
દેખહિં હમ સો રૂપ ભરિ લોચન । કૃપા કરહુ પ્રનતારતિ મોચન ॥
દંપતિ બચન પરમ પ્રિય લાગે । મુદુલ બિનીત પ્રેમ રસ પાગે ॥
ભગત બછલ પ્રભુ કૃપાનિધાના । બિસ્વબાસ પ્રગટે ભગવાના ॥

દો. નીલ સરોરુહ નીલ મનિ નીલ નીરધર સ્યામ ।
લાજહિં તન સોભા નિરખિ કોટિ કોટિ સત કામ ॥ ૧૪૬ ॥

સરદ મયંક બદન છબિ સીંવા । ચારુ કપોલ ચિબુક દર ગ્રીવા ॥
અધર અરુન રદ સુંદર નાસા । બિધુ કર નિકર બિનિંદક હાસા ॥
નવ અબુંજ અંબક છબિ નીકી । ચિતવનિ લલિત ભાવંતી જી કી ॥
ભુકુટિ મનોજ ચાપ છબિ હારી । તિલક લલાટ પટલ દુતિકારી ॥
કુંડલ મકર મુકુટ સિર ભ્રાજા । કુટિલ કેસ જનુ મધુપ સમાજા ॥
ઉર શ્રીબત્સ રુચિર બનમાલા । પદિક હાર ભૂષન મનિજાલા ॥

केलरि कंधर यारु जनेउ । बाहु बिभूषन सुंदर तेउ ॥
करि कर सरि सुभग भुजदंडा । कटि निषंग कर सर कोदंडा ॥

दो. तडित बिनिंदक पीत पट उदर रेण बर तीनि ॥
नाभि मनोउर लेति जनु जमुन भवँर छबि छीनि ॥ १४७ ॥

पद राजव बरनि नलि जाली । मुनि मन मधुप बसहिं जेन्ड माली ॥
बाम भाग सोभति अनुकूला । आदिसक्ति छबिनिधि जगमूला ॥
जासु अंस उपजहिं गुनपानी । अगनित लखि उमा ब्रह्मानी ॥
भुकुटि बिलास जासु जग डोछ । राम बाम दिसि सीता सोछ ॥
छबिसमुद्र उरि रुप बिलोकी । ऐकटक रडे नयन पट रोकी ॥
चितवलिं सादर रुप अनूपा । तृप्ति न मानहिं मनु सतरुपा ॥
उरष बिबस तन दसा भुवानी । परे दंड छव गलि पद पानी ॥
सिर परसे प्रभु निज कर कंजा । तुरत उठाये करुनापुंजा ॥

दो. बोले कृपानिधान पुनि अति प्रसन्न मोलि जनि ।
मागहु बर जोछ भाव मन मडादानि अनुमानि ॥ १४८ ॥

सुनि प्रभु बयन जोरि जुग पानी । धरि धीरजु बोली मृदु बानी ॥
नाथ दैपि पद कमल तुम्हारे । अब पूरे सब काम डमारे ॥
ऐक लालसा बड्कि उर माली । सुगम अगम कलि जात सो नाली ॥
तुम्हलि देत अति सुगम गोसाछ । अगम लाग मोलि निज कृपनाछ ॥
जथा दरिद्र बिबुधतरु पाछ । बहु संपति मागत सकुयाछ ॥
तासु प्रभा जान नलिं सोछ । तथा लुट्यँ मम संसय डोछ ॥
सो तुम्ह जानहु अंतरजामी । पुरवहु मोर मनोरथ स्वामी ॥
सकुच बिडाछ मागु नृप मोलि । मोरें नलिं अद्वैत कछु तोली ॥

दो. दानि सिरोमनि कृपानिधि नाथ कलुँ सतिभाउ ॥
याळुँ तुम्हलि समान सुत प्रभु सन कवन दुराउ ॥ १४९ ॥

दैपि प्रीति सुनि बयन अमोले । अवेमस्तु करुनानिधि बोले ॥
आपु सरिस भोजौ कलुँ जाछ । नृप तव तनय डोब मै आछ ॥
सतरुपलि बिलोकि कर जोरें । दैपि मागु बरु जो रुचि तोरे ॥
जो बरु नाथ यतुर नृप मागा । सोछ कृपाल मोलि अति प्रिय लागा ॥
प्रभु परंतु सुठि छोति ढिडाछ । जदपि भगत छित तुम्हलि सोडाछ ॥
तुम्ह ब्रह्मादि जनक जग स्वामी । ब्रह्म सकल उर अंतरजामी ॥

અસ સમુઝત મન સંસય હોઈ । કહા જો પ્રભુ પ્રવાન પુનિ સોઈ ॥
જે નિજ ભગત નાથ તવ અહહી । જો સુખ પાવહિં જો ગતિ લહહી ॥

દો. સોઈ સુખ સોઈ ગતિ સોઈ ભગતિ સોઈ નિજ ચરન સનેહુ ॥
સોઈ બિબેક સોઈ રહનિ પ્રભુ હમહિ કૃપા કરિ દેહુ ॥ ૧૫૦ ॥

સુનુ મદુ ગૂઢઃ રુચિર બર રચના । કૃપાસિંધુ બોલે મદુ બચના ॥
જો કછુ રુચિ તુમ્હેર મન માહી । મૈં સો દીન્હ સબ સંસય નાહી ॥
માતુ બિબેક અલોકિક તોરે । કબહુ ન મિટિહિ અનુગ્રહ મોરે ।
બંદિ ચરન મનુ કહેઉ બહોરી । અવર એક બિનતિ પ્રભુ મોરી ॥
સુત બિષદક તવ પદ રતિ હોહિ । મોહિ બડઃ મૂઢઃ કહૈ કિન કોહિ ॥
મનિ બિનુ ફનિ જિમિ જલ બિનુ મીના । મમ જીવન તિમિ તુમ્હહિ અધીના ॥
અસ બરુ માગિ ચરન ગહિ રહેહિ । એવમસ્તુ કરુનાનિધિ કહેહિ ॥
અબ તુમ્હ મમ અનુસાસન માની । બસહુ જાઈ સુરપતિ રજધાની ॥

સો. તહ્ કરિ ભોગ બિસાલ તાત ગઉં કછુ કાલ પુનિ ।
હોઈહહુ અવધ ભુઆલ તબ મૈં હોબ તુમ્હાર સુત ॥ ૧૫૧ ॥

ઇચ્છામય નરબેષ સંવારે । હોઈહઉં પ્રગટ નિકેત તુમ્હારે ॥
અંસન્હ સહિત દેહ ધરિ તાતા । કરિહઉં ચરિત ભગત સુખદાતા ॥
જે સુનિ સાદર નર બડઃ ભાગી । ભવ તરિહહિં મમતા મદ ત્યાગી ॥
આદિસક્તિ જેહિં જગ ઉપજાયા । સોઉ અવતરિહિ મોરિ ચહ માયા ॥
પુરઉબ મૈં અભિલાષ તુમ્હારા । સત્ય સત્ય પન સત્ય હમારા ॥
પુનિ પુનિ અસ કહિ કૃપાનિધાના । અંતરધાન ભએ ભગવાના ॥
દંપતિ ઉર ધરિ ભગત કૃપાલા । તેહિં આશ્રમ નિવસે કછુ કાલા ॥
સમય પાઈ તનુ તજિ અનયાસા । જાઈ કીન્હ અમરાવતિ બાસા ॥

દો. ચહ ઇતિહાસ પુનીત અતિ ઉમહિ કહી બૃષકેતુ ।
ભરદ્રાજ સુનુ અપર પુનિ રામ જનમ કર હેતુ ॥ ૧૫૨ ॥

માસપારાયણ, પાંચવાં વિશ્રામ

સુનુ મુનિ કથા પુનીત પુરાની । જો ગિરિજા પ્રતિ સંભુ બખાની ॥
બિસ્વ બિદિત એક કૈકય દેસૂ । સત્યકેતુ તહ્ બસઈ નરેસૂ ॥
ધરમ ધુરંધર નીતિ નિધાના । તેજ પ્રતાપ સીલ બલવાના ॥
તેહિં કે ભએ જુગલ સુત બીરા । સબ ગુન ધામ મહા રનધીરા ॥

राज धनी जो जेठ सुत आडी। नाम प्रतापमानु अस ताडी ॥
 अपर सुतछि अरिमर्दन नामा। भुजबल अतुल अचल संग्रामा ॥
 भाछिछि भाछि परम समीती। सकल दोष छल बरजित प्रीती ॥
 जेठे सुतछि राज नृप दीन्डा। हरि छित आपु गवन बन कीन्डा ॥

दो. जब प्रतापरभि भयउ नृप ड़िरी दोडाछ दैस।

प्रजा पाल अति बेदभिधि कतडुँ नडी अघ लेस ॥ १५३ ॥

नृप छितकारक सखिव सयाना। नाम धरमरुचि सुक समाना ॥
 सखिव सयान बंधु बलबीरा। आपु प्रतापपुंज रनधीरा ॥
 सेन संग यतुरंग अपारा। अमित सुभट सब समर जुजारा ॥
 सेन बिलोकि राउ डरषाना। अरु बाजे गडगडे निसाना ॥
 बिजय डेतु कटकछ बनाछ। सुदिन साधि नृप यलेउ बजाछ ॥
 जँड तडँ परी अनेक लराछ। जुते सकल भूप बरिआछ ॥
 साम दीप भुजबल बस कीन्डे। लै लै दंड छाडःि नृप दीन्डे ॥
 सकल अवनि मंडल तेछि कावा। अेक प्रतापमानु मछिपाला ॥

दो. स्वभस बिरव करि बाहुबल निज पुर कीन्ड प्रबेसु।

अरथ धरम कामादि सुभ सेवछ समर्थ नरेसु ॥ १५४ ॥

भूप प्रतापमानु बल पाछ। कामधेनु लै भूमि सुडाछ ॥
 सब दुष बरजित प्रजा सुषारी। धरमसील सुंदर नर नारी ॥
 सखिव धरमरुचि हरि पद प्रीती। नृप छित डेतु सिभव नित नीती ॥
 गुर सुर संत पितर मछिदेवा। करछ सदा नृप सब डै सेवा ॥
 भूप धरम जे बेद बषाने। सकल करछ सादर सुभ माने ॥
 दिन प्रति देछ बिबिध बिधि दाना। सुनहु सास्त्र बर बेद पुराना ॥
 नाना बापी कूप तडःागा। सुमन बाटिका सुंदर बागा ॥
 बिप्रभवन सुरभवन सुडाअे। सब तीरथन्ड बिचित्र बनाअे ॥

दो. जँड लगि कछे पुरान श्रुति अेक अेक सब जाग।

बार सडस्र सडस्र नृप डिअे सछित अनुराग ॥ १५५ ॥

दृद्यँ न कछु कूल अनुसंधाना। भूप बिबेकी परम सुजाना ॥
 करछ जे धरम करम मन बानी। बासुदेव अर्पित नृप ग्यानी ॥
 यढःि बर बाजि बार अेक राजा। मृगया कर सब साजि समाजा ॥
 बिंध्याचल गभीर बन गयछ। मृग पुनीत बहु मारत भयछ ॥

ફિરત બિપિન નૃપ દીખ બરાહૂ । જનુ બન દુરેઉ સસિહિ ગ્રસિ રાહૂ ॥
બડ઼ બિધુ નહિ સમાત મુખ માહી । મનહું કોધબસ ઉગિલત નાહી ॥
કોલ કરાલ દસન છબિ ગાઇ । તનુ બિસાલ પીવર અધિકાઇ ॥
ધુરુધુરાત હય આરૌ પાઝૌ । ચકિત બિલોકત કાન ઉઠાઝૌ ॥

દો. નીલ મહીધર સિખર સમ દેખિ બિસાલ બરાહુ ।
ચપરિ ચલેઉ હય સુટુકિ નૃપ હાંકિ ન હોઇ નિબાહુ ॥ ૧૫૬ ॥

આવત દેખિ અધિક રવ બાજી । ચલેઉ બરાહ મરુત ગતિ ભાજી ॥
તુરત કીન્હ નૃપ સર સંધાના । મહિ મિલિ ગયઉ બિલોકત બાના ॥
તકિ તકિ તીર મહીસ ચલાવા । કરિ છલ સુઅર સરીર બચાવા ॥
પ્રગટત દુરત જાઇ મૃગ ભાગા । રિસ બસ ભૂપ ચલેઉ સંગ લાગા ॥
ગયઉ દૂરિ ઘન ગહન બરાહૂ । જહું નાહિન ગજ બાજિ નિબાહૂ ॥
અતિ અકેલ બન બિપુલ કલેસૂ । તદપિ ન મૃગ મગ તજઇ નરેસૂ ॥
કોલ બિલોકિ ભૂપ બડ઼ ધીરા । ભાગિ પૈઠ ગિરિગુહાં ગભીરા ॥
અગમ દેખિ નૃપ અતિ પછિતાઇ । ફિરેઉ મહાબન પરેઉ ભુલાઇ ॥

દો. ખેદ ખિત્ર છુદ્ધિત તૃષિત રાજા બાજિ સમેત ।
ખોજત બ્યાકુલ સરિત સર જલ બિનુ ભયઉ અચેત ॥ ૧૫૭ ॥

ફિરત બિપિન આશ્રમ એક દેખા । તહું બસ નૃપતિ કપટ મુનિબેષા ॥
જાસુ દેસ નૃપ લીન્હ છડ઼ાઇ । સમર સેન તજિ ગયઉ પરાઇ ॥
સમય પ્રતાપભાનુ કર જાની । આપન અતિ અસમય અનુમાની ॥
ગયઉ ન ગૃહ મન બહુત ગલાની । મિલા ન રાજહિ નૃપ અભિમાની ॥
રિસ ઉર મારિ રંક જિમિ રાજા । બિપિન બસઇ તાપસ કેં સાજા ॥
તાસુ સમીપ ગવન નૃપ કીન્હા । ચહ પ્રતાપરબિ તેહિ તબ ચીન્હા ॥
રાઉ તૃષિત નહિ સો પહિચાના । દેખિ સુબેષ મહામુનિ જાના ॥
ઉતરિ તુરગ તેં કીન્હ પ્રનામા । પરમ ચતુર ન કહેઉ નિજ નામા ॥
દોઠ ભૂપતિ તૃષિત બિલોકિ તેહિં સરબરુ દીન્હ દેખાઇ ।

મજ્જન પાન સમેત હય કીન્હ નૃપતિ હરયાઇ ॥ ૧૫૮ ॥

ગૌ શ્રમ સકલ સુખી નૃપ ભયભી । નિજ આશ્રમ તાપસ લૈ ગયભી ॥
આસન દીન્હ અસ્ત રબિ જાની । પુનિ તાપસ બોલેઉ મૃદુ બાની ॥
કો તુમ્હ કસ બન ફિરહુ અકેલેં । સુંદર જુબા જીવ પરહેલેં ॥
ચક્રબર્તિ કે લચ્છન તોરેં । દેખત દયા લાગિ અતિ મોરેં ॥

नाम प्रतापमानु अवनीसा । तासु सखिच मै सुनहु मुनीसा ॥
 द्विरत अडेरे परेउँ भुलाए । बडे भाग देभउँ पद आए ॥
 डम कहुँ दुर्लभ दरस तुम्हारा । जानत छौँ कछु भल छोनिहारा ॥
 कड मुनि तात भयउ अँधियारा । जोजन सत्तरि नगरु तुम्हारा ॥

दो. निसा घोर गम्भीर बन पंथ न सुनहु सुजान ।
 बसहु आजु अस जानि तुम्ह जाअेहु छोट बिडान ॥ १५८(क) ॥
 तुलसी जसि भवतव्यता तैसी मिलए सडाए ।
 आपुनु आवए ताहि पछि ताहि तहाँ लै जाए ॥ १५८(ख) ॥

भलेहिं नाथ आयसु धरि सीसा । बाँधि तुरग तरु बैठ मडीसा ॥
 नृप बडु भाति प्रसंसेउ ताडी । चरन बंदि निज भाग्य सराडी ॥
 पुनि बोले मृदु गिरा सुडाए । जानि पिता प्रभु करउँ ढिढाए ॥
 मोहि मुनिस सुत सेवक जानी । नाथ नाम निज कडहु बभानी ॥
 तेहि न जान नृप नृपछि सो जाना । लूप सुद्ध सो कपट सथाना ॥
 बैरी पुनि छत्री पुनि राजा । छल बल कीन्ह यडए निज काजा ॥
 समुजि राजसुभ दृषित अराती । अवाँ अनल एव सुलगए छाती ॥
 सरल बचन नृप के सुनि काना । बचर सँभारि छुट्यँ डरषाना ॥

दो. कपट बोरि बानी मृदुल बोलेउ जुगुति समेत ।
 नाम डमार बिभारि अब निर्धन रहित निकेति ॥ १६० ॥

कड नृप जे बिग्यान निधाना । तुम्ह सारिभे गलित अभिमाना ॥
 सदा रहलि अपनपौ दुराअँ । सब बिधि कुसल कुबेष बनाअँ ॥
 तेहि तें कडलि संत श्रुति टेरें । परम अकिंचन प्रिय हरि केरें ॥
 तुम्ह सम अधन बिभारि अगेडा । छोट बिरंघि सिवलि सँदेडा ॥
 जोसि सोसि तव चरन नमामी । मो पर कृपा करिअ अब स्वामी ॥
 सडज प्रीति लूपति कै देपी । आपु बिषय बिस्वास बिसेषी ॥
 सब प्रकार राजलि अपनाए । बोलेउ अधिक समेह जनाए ॥
 सुनु सतिभाउ कडहुँ मछिपाला । एहाँ बसत भीते बडु काला ॥

दो. अब लगि मोहि न मिलेउ कोउ मै न जनावउँ काहु ।
 लोकमान्यता अनल सम कर तप कानन दाहु ॥ १६१(क) ॥

सो. तुलसी देषि सुबेषु लूलहिं मूढः न चतुर नर ।

સુંદર કેકિલિ પેખુ બચન સુધા સમ અસન અહિ ॥ ૧૬૧(ખ)

તાતે ગુપ્ત રહઉ જગ માહી । હરિ તજિ કિમપિ પ્રયોજન નાહી ॥
 પ્રભુ જાનત સબ બિનહિં જનાએ । કહહુ કવનિ સિધિ લોક રિઝાએ ॥
 તુમ્હ સુચિ સુમતિ પરમ પ્રિય મોરે । પ્રીતિ પ્રતીતિ મોહિ પર તોરે ॥
 અબ જૌ તાત દુરાવઉ તોહી । દારુન દોષ ઘટઇ અતિ મોહી ॥
 જિમિ જિમિ તાપસુ કથઇ ઉદાસા । તિમિ તિમિ નૃપહિ ઉપજ બિસ્વાસા ॥
 દેખા સ્વબસ કર્મ મન બાની । તબ બોલા તાપસ બગધ્યાની ॥
 નામ હમાર એકતનુ ભાઈ । સુનિ નૃપ બોલે પુનિ સિરુ નાઈ ॥
 કહહુ નામ કર અરથ બખાની । મોહિ સેવક અતિ આપન જાની ॥

દો. આદિસૃષ્ટિ ઉપજી જબહિં તબ ઉતપતિ ભૈ મોરિ ।

નામ એકતનુ હેતુ તેહિ દેહ ન ધરી બહોરિ ॥ ૧૬૨ ॥

જનિ આચરુજ કરહુ મન માહી । સુત તપ તે દુર્લભ કછુ નાહી ॥
 તપબલ તે જગ સૃજઇ બિધાતા । તપબલ બિખુ ભએ પરિત્રાતા ॥
 તપબલ સંભુ કરહિં સંધારા । તપ તે અગમ ન કછુ સંસારા ॥
 ભયઉ નૃપહિ સુનિ અતિ અનુરાગા । કથા પુરાતન કહે સો લાગા ॥
 કરમ ધરમ ઇતિહાસ અનેકા । કરઇ નિરૂપન બિરતિ બિબેકા ॥
 ઉદભવ પાલન પ્રલય કહાની । કહેસિ અમિત આચરજ બખાની ॥
 સુનિ મહિપ તાપસ બસ ભયહી । આપન નામ કહત તબ લયહી ॥
 કહ તાપસ નૃપ જાનઉ તોહી । કીન્હેહુ કપટ લાગ ભલ મોહી ॥

સો. સુનુ મહીસ અસિ નીતિ જહું તહું નામ ન કહહિં નૃપ ।

મોહિ તોહિ પર અતિ પ્રીતિ સોઇ ચતુરતા બિચારિ તવ ॥ ૧૬૩ ॥

નામ તુમ્હાર પ્રતાપ દિનેસા । સત્યકેતુ તવ પિતા નરેસા ॥
 ગુર પ્રસાદ સબ જાનિઅ રાજા । કહિઅ ન આપન જાનિ અકાજા ॥
 દેખિ તાત તવ સહજ સુધાઇ । પ્રીતિ પ્રતીતિ નીતિ નિપુનાઇ ॥
 ઉપજિ પરિ મમતા મન મોરે । કહઉ કથા નિજ પૂછે તોરે ॥
 અબ પ્રસન્ન મૈ સંસય નાહી । માગુ જો ભૂપ ભાવ મન માહી ॥
 સુનિ સુબચન ભૂપતિ હરષાના । ગહિ પદ બિનય કીન્હે બિધિ નાના ॥
 કૃપાસિંધુ મુનિ દરસન તોરે । ચારિ પદારથ કરતલ મોરે ॥
 પ્રભુહિ તથાપિ પ્રસન્ન બિલોકી । માગિ અગમ બર હોઉ અસોકી ॥

દો. જરા મરન દુખ રહિત તનુ સમર જિતૈ જનિ કોહ ।

अेकछत्र रिपुडीन मखि राज कलप सत डोउ ॥ १६४ ॥

कड तापस नृप अैसेठ डोउ। कारन अेक कठिन सुनु सोउ ॥
 कालउ तुअ पद नाछि सीसा। अेक बिप्रकुल छाडःि मडीसा ॥
 तपबल बिप्र सदा बरिआरा। तिन्ड डे कोप न कोउ रभवारा ॥
 जौ बिप्रन्ड सब करडु नरेसा। तौ तुअ बस बिधि बिष्नु मडेसा ॥
 यल न ब्रह्मकुल सन बरिआर। सत्य कडुँ दौउ भुजा उठार ॥
 बिप्र श्राप बिनु सुनु मखिपाला। तोर नास नखि कवनेडुँ काला ॥
 डरषेठ राउ बचन सुनि तासू। नाथ न डोछ मोर अब नासू ॥
 तव प्रसाद प्रभु कृपानिधाना। मो कडुँ सर्ब काल कल्याना ॥

दो. अेवमस्तु कखि कपटमुनि बोला कुटिल बडोरि।

मिलब डमार भुलाब निज कडडु त डमखि न भोरि ॥ १६५ ॥

तातेँ मै तोखि बरजडै राजा। कडेँ कथा तव परम अकाजा ॥
 छठेँ श्रवन यड परत कडानी। नास तुम्डार सत्य मम बानी ॥
 यड प्रगटेँ अथवा द्विजश्रापा। नास तोर सुनु भानुप्रतापा ॥
 आन उपायँ निधन तव नाडी। जौ डरि डर कोपखि मन माडी ॥
 सत्य नाथ पद गखि नृप लाषा। द्विज गुर कोप कडडु को राषा ॥
 राषठ गुर जौ कोप बिधाता। गुर बिरोध नखि कोउ जग त्राता ॥
 जौ न यलब डम कडे तुम्डारें। डोउ नास नखि सोय डमारें ॥
 अेकखि डर डरपत मन मोरा। प्रभु मखिडेव श्राप अति घोरा ॥

दो. डोखि बिप्र बस कवन बिधि कडडु कृपा करि सोउ।

तुम्ड तजि दीनधयाल निज खितू न देभडै कोडै ॥ १६६ ॥

सुनु नृप बिबिध जतन जग माडी। कष्टसाध्य पुनि डोखि कि नाडी ॥
 अडछ अेक अति सुगम उपाठ। तडौँ परंतु अेक कठिनाठ ॥
 मम आधीन जुगुति नृप सोठ। मोर जाब तव नगर न डोठ ॥
 आजु लगेँ अरु जब तेँ लयडौं। कालू डे गूड ग्राम न गयडौं ॥
 जौ न जाडै तव डोछ अकाजू। बना आठ असमंजस आजू ॥
 सुनि मडीस बोलेउ मृदु बानी। नाथ निगम असि नीति बषानी ॥
 बडःे समेड लघुन्ड पर करडी। गिरि निज सिरनि सदा तून धरडी ॥
 जलधि अगाध मौलि बड डेनू। संतत धरनि धरत सिर रेनू ॥

दो. अस कखि गडे नरेस पद स्वामी डोडु कृपाल।

મોહિ લાગિ દુખ સહિઅ પ્રભુ સજ્જન દીનદયાલ ॥ ૧૬૭ ॥

જાનિ નૃપહિ આપન આધીના । બોલા તાપસ કપટ પ્રબીના ॥
 સત્ય કહઉં ભૂપતિ સુનુ તોહી । જગ નાહિન દુર્લભ કછુ મોહી ॥
 અવસિ કાજ મૈં કરિહઉં તોરા । મન તન બચન ભગત તૈં મોરા ॥
 જોગ જુગુતિ તપ મંત્ર પ્રભાઊ । ફલઇ તબહિં જબ કરિઅ દુરાઊ ॥
 જૈં નરેસ મૈં કરૌં રસોઇ । તુમ્હ પરુસહુ મોહિ જાન ન કોઇ ॥
 અન્ન સો જોઇ જોઇ ભોજન કરઇ । સોઇ સોઇ તવ આયસુ અનુસરઇ ॥
 પુનિ તિન્હ કે ગૃહ જેવૈંઇ જોઊ । તવ બસ હોઇ ભૂપ સુનુ સોઊ ॥
 જાઇ ઉપાય રચહુ નૃપ એહૂ । સંબત ભરિ સંકલપ કરેહુ ॥

દો. નિત નૂતન દ્વિજ સહસ સત બરેહુ સહિત પરિવાર ।

મૈં તુમ્હરે સંકલપ લગિ દિનહિંજીવ જેવનાર ॥ ૧૬૮ ॥

એહિ બિધિ ભૂપ કષ્ટ અતિ થોરૈં । હોઇહહિં સકલ બિપ્ર બસ તોરૈં ॥
 કરિહહિં બિપ્ર હોમ મખ સેવા । તેહિં પ્રસંગ સહજેહિં બસ દેવા ॥
 ઔર એક તોહિ કહઉં લખાઊ । મૈં એહિ બેષ ન આઉબ કાઊ ॥
 તુમ્હરે ઉપરોહિત કહું રાયા । હરિ આનબ મૈં કરિ નિજ માયા ॥
 તપબલ તેહિ કરિ આપુ સમાના । રખિહઉં ઇહાં બરષ પરવાના ॥
 મૈં ધરિ તાસુ બેષુ સુનુ રાજા । સબ બિધિ તોર સંવારબ કાજા ॥
 ગૈ નિસિ બહુત સચન અબ કીજે । મોહિ તોહિ ભૂપ ભેંટ દિન તીજે ॥
 મૈં તપબલ તોહિ તુરગ સમેતા । પહુંચેહઉં સોવતહિ નિકેતા ॥

દો. મૈં આઉબ સોઇ બેષુ ધરિ પહિયાનેહુ તબ મોહિ ।

જબ એકાંત બોલાઇ સબ કથા સુનાવૌં તોહિ ॥ ૧૬૯ ॥

સચન કીન્હ નૃપ આયસુ માની । આસન જાઇ બૈઠ છલગ્યાની ॥
 શ્રમિત ભૂપ નિદ્રા અતિ આઇ । સો કિમિ સોવ સોચ અધિકાઇ ॥
 કાલકેતુ નિસિચર તહું આવા । જેહિં સૂકર હોઇ નૃપહિ ભુલાવા ॥
 પરમ મિત્ર તાપસ નૃપ કેરા । જાનઇ સો અતિ કપટ ધનેરા ॥
 તેહિ કે સત સુત અરુ દસ ભાઈ । ખલ અતિ અજય દેવ દુખદાઇ ॥
 પ્રથમહિ ભૂપ સમર સબ મારે । બિપ્ર સંત સુર દેખિ દુખારે ॥
 તેહિ ખલ પાછિલ બચરુ સંભરા । તાપસ નૃપ મિલિ મંત્ર બિચારા ॥
 જેહિ રિપુ છય સોઇ રચેન્હિ ઉપાઊ । ભાવી બસ ન જાન કછુ રાઊ ॥

દો. રિપુ તેજસી અકેલ અપિ લઘુ કરિ ગનિઅ ન તાહુ ।

अजहुँ दैत दुभ रबि ससिखि सिर अवसेषित राहु ॥ १७० ॥

तापस नृप निज सभखि निहारी । डरषि मिलेउ उठि भयउ सुपारी ॥
 मित्रखि कखि सब कथा सुनाए । जातुधान बोला सुभ पाए ॥
 अब साधेउँ रिपु सुनहु नरेसा । जौ तुम्ह कीन्ह मोर उपदेसा ॥
 परिहरि सोय रडहु तुम्ह सोए । बिनु औषध बिआधि बिधि भोए ॥
 कुल समेत रिपु मूल बडाए । यौथे दिवस मिलब मैं आए ॥
 तापस नृपखि बहुत परितोषी । यला मडाकपटी अतिरोषी ॥
 भानुप्रतापखि बाजि समेता । पडुँयाअेसि छन माज निकेता ॥
 नृपखि नारि पखि सयन कराए । डयगुँडँ बाँधेसि बाजि बनाए ॥

दो. राजा के उपरोहितखि डरि वै गयउ बडोरि ।

वै राभेसि गिरि भोड महुँ मायाँ करि मति भोरि ॥ १७१ ॥

आपु बिरथि उपरोहित रुपा । परेउ जाए तेखि सेज अनूपा ॥
 जागेउ नृप अनभअँ बिडाना । दैभि भवन अति अचरजु माना ॥
 मुनि मडिमा मन महुँ अनुमानी । उठेउ गवँखि जेखि जान न रानी ॥
 कानन गयउ बाजि यदःि तेडी । पुर नर नारि न जानेउ केडी ॥
 गअँ जाम जुग भूपति आवा । घर घर उत्सव बाज बधावा ॥
 उपरोहितखि दैभ जभ राजा । यकित बिलोकि सुभिरि सोए काजा ॥
 जुग सम नृपखि गअे दिन तीनी । कपटी मुनि पद रड मति वीनी ॥
 समथ जानि उपरोहित आवा । नृपखि मते सब कखि समुजावा ॥

दो. नृप डरषेउ पखियानि गुरु भ्रम बस रडा न येत ।

अरे तुरत सत सडस बर बिप्र कुटुंब समेत ॥ १७२ ॥

उपरोहित जेवनार बनाए । छरस चारि बिधि जसि श्रुति गाए ॥
 मायामय तेखि कीन्ह रसोए । बिजन बहु गनि सकए न कोए ॥
 बिबिध मृगन्ड कर आमिष राँधा । तेखि महुँ बिप्र माँसु भल साँधा ॥
 भोजन कहुँ सब बिप्र बोलाअे । पद पभारि सादर बैठाअे ॥
 परुसन जबखि लाग मडिपाला । तै अकासबानी तेखि काला ॥
 बिप्रभृद उठि उठि गूड जाडू । डै अःि डानि अत्र जनि भाडू ॥
 भयउ रसोएँ भूसुर माँसू । सब द्विज उठे मानि बिस्वासू ॥
 भूप बिकल मति मोडँ भुलानी । भावी बस आव मुभ बानी ॥

दो. बोले बिप्र सकोप तब नखि कछु कीन्ह बिचार ।

જાઈ નિસાચર હોહુ નૃપ મૂઢઃ સહિત પરિવાર ॥ ૧૭૩ ॥

છત્રબંધુ તૈં બિપ્ર બોલાઈ । ઘાલૈ લિએ સહિત સમુદાઈ ॥
 ઈસ્વર રાખા ધરમ હમારા । જૈહસિ તૈં સમેત પરિવારા ॥
 સંબત મધ્ય નાસ તવ હોહી । જલદાતા ન રહિહિ કુલ કોહી ॥
 નૃપ સુનિ શ્રાપ બિકલ અતિ ત્રાસા । ભૈ બહોરિ બર ગિરા અકાસા ॥
 બિપ્રહુ શ્રાપ બિચારિ ન દીન્હા । નહિ અપરાધ ભૂપ કહુ કીન્હા ॥
 ચકિત બિપ્ર સબ સુનિ નભબાની । ભૂપ ગયઉ જહં ભોજન ખાની ॥
 તહં ન અસન નહિં બિપ્ર સુઆરા । ફિરેઉ રાઉ મન સોચ અપારા ॥
 સબ પ્રસંગ મહિસુરન્હ સુનાઈ । ત્રસિત પરેઉ અવનીં અકુલાઈ ॥

દો. ભૂપતિ ભાવી મિટઈ નહિં જદપિ ન દૂષન તોર ।

કિએ અન્યથા હોઈ નહિં બિપ્રશ્રાપ અતિ ઘોર ॥ ૧૭૪ ॥

અસ કહિ સબ મહિદેવ સિધાએ । સમાચાર પુરલોગન્હ પાએ ॥
 સોચહિં દૂષન દૈવહિ દેહીં । બિચરત હંસ કાગ કિય જેહીં ॥
 ઉપરોહિતહિ ભવન પહુંચાઈ । અસુર તાપસહિ ખબરિ જનાઈ ॥
 તેહિં ખલ જહં તહં પત્ર પઠાએ । સજિ સજિ સેન ભૂપ સબ ધાએ ॥
 ઘેરેન્હિ નગર નિસાન બજાઈ । બિબિધ ભાંતિ નિત હોઈ લરાઈ ॥
 જૂએ સકલ સુભટ કરિ કરની । બંધુ સમેત પરેઉ નૃપ ધરની ॥
 સત્યકેતુ કુલ કોઉ નહિં બાંચા । બિપ્રશ્રાપ કિમિ હોઈ અસાંચા ॥
 રિપુ જિતિ સબ નૃપ નગર બસાઈ । નિજ પુર ગવને જય જસુ પાઈ ॥

દો. ભરદ્વાજ સુનુ જાહિ જબ હોઈ બિધાતા બામ ।

ધૂરિ મેરુસમ જનક જમ તાહિ બ્યાલસમ દામ ॥ ૧૭૫ ॥

કાલ પાઈ મુનિ સુનુ સોઈ રાજા । ભયઉ નિસાચર સહિત સમાજા ॥
 દસ સિર તાહિ બીસ ભુજદંડા । રાવન નામ બીર બરિબંડા ॥
 ભૂપ અનુજ અરિમર્દન નામા । ભયઉ સો કુંભકરન બલધામા ॥
 સચિવ જો રહા ધરમરુચિ જાસૂ । ભયઉ બિમાત્ર બંધુ લઘુ તાસૂ ॥
 નામ બિભીષન જેહિ જગ જાના । બિષ્નુભગત બિગ્યાન નિધાના ॥
 રહે જે સુત સેવક નૃપ કેરે । ભએ નિસાચર ઘોર ઘનેરે ॥
 કામરૂપ ખલ જિનસ અનેકા । કુટિલ ભયંકર બિગત બિબેકા ॥
 કૃપા રહિત હિંસક સબ પાપી । બરનિ ન જાહિં બિસ્વ પરિતાપી ॥

દો. ઉપજે જદપિ પુલસ્ત્યકુલ પાવન અમલ અનૂપ ।

तदपि मळीसुर श्राप बस भये सकल अघरूप ॥ १७६ ॥

कीन्ड बिबिध तप तीनिहुँ भाई । परम उग्र नहिं बरनि सो जाई ॥
गयउ निकट तप दैपि बिधाता । मागळु बर प्रसन्न मैं ताता ॥

करि बिनती पद गळि दससीसा । भोलेउ बयन सुनळु जगदीसा ॥
डम काळु के मरळिं न मारें । बानर मनुज जाति दृष्ट बांरें ॥
अेवमस्तु तुम्ह बडः तप कीन्डा । मैं ब्रह्माँ मिलि तेळि बर दीन्डा ॥
पुनि प्रभु कुंभकरन पळिं गयळि । तेळि बिलोकि मन बिसमय भयळि ॥
जौं अेळिं भल नित करब अछारु । डोछळि सभ उजारि संसारु ॥
सारद प्रेरि तासु मति डेरी । मागेसि नीद मास घट डेरी ॥

दो. गये बिभीषन पास पुनि कळेउ पुत्र बर मागु ।

तेळिं मागेउ भगवंत पद कमल अमल अनुरागु ॥ १७७ ॥

तिन्डि दैठ बर ब्रह्म सिधाये । उरषित ते अपने गृह आये ॥
मय तनुजा मंदोदरि नामा । परम सुंदरी नारि ललामा ॥
सोछ मयँ दीन्डि रावनळि आनी । डोछळि जातुधानपति जानी ॥
उरषित भयउ नारि भलि पाई । पुनि दौउ बंधु बिआडेसि जाई ॥
गिरि त्रिकूट अेक सिंधु मजारी । बिधि निर्मित दुर्गम अति भारी ॥
सोछ मय दानवँ बडुरि सँवारा । कनक रचित मनिभवन अपारा ॥
भोगावति जसि अळिडुल बासा । अमरावति जसि सडनिवासा ॥
तिन्ड तें अधिक रम्य अति बंका । जग बिप्यात नाम तेळि लंका ॥

दो. भाई सिंधु गभीर अति चारिहुँ दिसि ड़िरि आव ।

कनक कोट मनि अस्थित दृढः बरनि न जाई बनाव ॥ १७८(क) ॥

उरिप्रेरित जेळिं कलप जोछ जातुधानपति डोछ ।

सूर प्रतापी अतुलबल दल समेत बस सोछ ॥ १७८(ख) ॥

रडे तडॉं निसियर भट भारे । ते सभ सुरन्ड समर संघारे ॥
अभ तडॉं रडळिं सक डे प्रेरे । रथक कोटि जथपति डेरे ॥
दसमुभ कतडुँ अबरि असि पाई । सेन साजि गढः घेरेसि जाई ॥
दैपि बिकट भट बडःि कटकाई । जथ ज्व लै गये पराई ॥
ड़िरि सभ नगर दसानन देभा । गयउ सोच सुभ भयउ बिसेषा ॥
सुंदर सडज अगम अनुमानी । कीन्डि तडॉं रावन रजधानी ॥
जेळि जस जोग बाँटि गृह दीन्डे । सुभी सकल रजनीचर कीन्डे ॥

એક બાર કુબેર પર ધાવા । પુષ્પક જાન જીતિ લૈ આવા ॥

દો. કૌતુકહી કૈલાસ પુનિ લીન્હેસિ જાઇ ઉઠાઇ ।

મનહું તૌલિ નિજ બાહુબલ ચલા બહુત સુખ પાઇ ॥ ૧૭૯ ॥

સુખ સંપતિ સુત સેન સહાઇ । જય પ્રતાપ બલ બુદ્ધિ બડાઈ ॥

નિત નૂતન સબ બાઢાંત જાઇ । જિમિ પ્રતિલાભ લોભ અધિકાઇ ॥

અતિબલ કુંભકરન અસ ભ્રાતા । જેહિ કહું નહિં પ્રતિભટ જગ જાતા ॥

કરઇ પાન સોવઇ ષટ માસા । જાગત હોઇ તિહું પુર ત્રાસા ॥

જૌ દિન પ્રતિ અહાર કર સોઇ । બિસ્વ બેગિ સબ ચૌપટ હોઇ ॥

સમર ધીર નહિં જાઇ બખાના । તેહિ સમ અમિત બીર બલવાના ॥

બારિદનાદ જેઠ સુત તાસૂ । ભટ મહું પ્રથમ લીક જગ જાસૂ ॥

જેહિ ન હોઇ રન સનમુખ કોઇ । સુરપુર નિતહિં પરાવન હોઇ ॥

દો. કુમુખ અકંપન કુલિસરદ ધૂમકેતુ અતિકાય ।

એક એક જગ જીતિ સક એસે સુભટ નિકાય ॥ ૧૮૦ ॥

કામરૂપ જાનહિં સબ માયા । સપનેહું જિન્હ કે ધરમ ન દાયા ॥

દસમુખ બૈઠ સભાં એક બારા । દેખિ અમિત આપન પરિવારા ॥

સુત સમૂહ જન પરિજન નાતી । ગે કો પાર નિસાયર જાતી ॥

સેન બિલોકિ સહજ અભિમાની । બોલા બચન કોધ મદ સાની ॥

સુનહુ સકલ રજનીચર જૂથા । હમરે બૈરી બિબુધ બરૂથા ॥

તે સનમુખ નહિં કરહી લરાઇ । દેખિ સબલ રિપુ જાહિં પરાઇ ॥

તેન્હ કર મરન એક બિધિ હોઇ । કહઉં બુઝાઇ સુનહુ અબ સોઇ ॥

દ્વિજભોજન મખ હોમ સરાધા ॥ સબ કૈ જાઇ કરહુ તુમ્હ બાધા ॥

દો. છુધા છીન બલહીન સુર સહજેહિં મિલિહહિં આઇ ।

તબ મારિહઉં કિ છાડાંહિઉં ભલી ભાંતિ અપનાઇ ॥ ૧૮૧ ॥

મેઘનાદ કહું પુનિ હુંકરાવા । દીન્હી સિખ બલુ બચરુ બઢાંવા ॥

જે સુર સમર ધીર બલવાના । જિન્હ કે લરિબે કર અભિમાના ॥

તિન્હહિ જીતિ રન આનેસુ બાંધી । ઉઠિ સુત પિતુ અનુસાસન કાંધી ॥

એહિ બિધિ સબહી અગ્યા દીન્હી । આપુનુ ચલેઉ ગદા કર લીન્હી ॥

ચલત દસાનન ડોલતિ અવની । ગર્જત ગર્ભ સ્ત્રવાહિં સુર રવની ॥

રાવન આવત સુનેઉ સકોહા । દેવન્હ તકે મેરુ ગિરિ ખોહા ॥

द्विपावन्युडे लोके सुखाये । सूने सकल दसानन पाये ॥
 पुनि पुनि सिंघनाद करि भारी । देष्ट देवतन्त्रु गारि पथारी ॥
 रन मदे मत्त क्तिरथ जग धावा । प्रतिभट भौजत कतहुँ न पावा ॥
 रबि ससि पवन बरुन धनधारी । अगिनि काल जम सब अधिकारी ॥
 किंनर सिद्ध मनुज सुर नागा । छहि सबडी के पंथलिं लाग्वा ॥
 ब्रह्मसृष्टि जहँ लगि तनुधारी । दसमुभ बसभर्ती नर नारी ॥
 आयसु करलिं सकल भयभीता । नवलिं आठ नित चरन बिनीता ॥

दो. भुजबल बिस्व बस्य करि राभेसि कोठ न सुतंत्र ।
 मंडलीक मनि रावन राज करथ निज मंत्र ॥ १८२(भ) ॥
 देव जख्य गंधर्व नर किंनर नाग कुमारि ।
 जूति बरीं निज बाहुबल बहु सुंदर बर नारि ॥ १८२भ ॥

धंद्रजुत सन जो कछु कडेलि । सो सब जनु पखिलेलिं करि रडेलि ॥
 प्रथमलिं जिन्ड कहुँ आयसु दीन्डा । तिन्ड कर चरित सुनहुँ जो कीन्डा ॥
 देभत भीमरूप सब पापी । निसिचर निकर देव परितापी ॥
 करलि उषद्रव असुर निकाया । नाना रूप धरलिं करि माया ॥
 जेलि बिधि डोष्ट धर्म निर्मूला । सो सब करलिं भेद प्रतिकूला ॥
 जेलिं जेलिं देस धेनु द्विज पावलिं । नगर गाँँ पुर आगि लगावलिं ॥
 सुभ आयरन कतहुँ नलिं डोष्ट । देव बिप्र गुरु मान न कोष्ट ॥
 नलिं डरिभगति जग्य तप ग्याना । सपनेहुँ सुनिअ न भेद पुराना ॥

छं. जप जोग बिरागा तप मभ भागा श्रवन सुनथ दससीसा ।
 आपुनु उहि धावथ रडे न पावथ धरि सब धावथ भीसा ॥
 अस भ्रष्ट अचारा भा संसारा धर्म सुनिअ नलि काना ।
 तेलि बहुबिधि त्रासथ देस निकासथ जो कल भेद पुराना ॥

सो. बरनि न जाथ अनिति धोर निसाचर जो करलिं ।
 लिंसा पर अति प्रीति तिन्ड के पापलि क्वनि मिति ॥ १८३ ॥

मासपाराया, छठा विश्राम

बाढःे भल बहु योर जुआरा । जे लंपट परधन परदारा ॥
 मानलिं मातु पिता नलिं देवा । साधुन्ड सन करवावलिं सेवा ॥
 जिन्ड के यल आयरन भवानी । ते जानेहुँ निसिचर सब प्रानी ॥
 अतिसय देषि धर्म के ग्लानी । परम समीत धरा अकुलानी ॥

ગિરિ સરિ સિંધુ ભાર નહિં મોહી । જસ મોહિ ગરુઅ એક પરદ્રોહી ॥
 સકલ ધર્મ દેખઇ બિપરીતા । કહિ ન સકઇ રાવન ભય ભીતા ॥
 ઘેનુ રૂપ ધરિ હૃદયેં બિચારી । ગઈ તહાં જહં સુર મુનિ ઝારી ॥
 નિજ સંતાપ સુનાએસિ રોઈ । કાહૂ તેં કછુ કાજ ન હોઈ ॥

ઇ. સુર મુનિ ગંધર્વા મિલિ કરિ સર્વા ગે બિરંચિ કે લોકા ।
 સંગ ગોતનુધારી ભૂમિ બિચારી પરમ બિકલ ભય સોકા ॥
 બ્રહ્મા સબ જાના મન અનુમાના મોર કછૂ ન બસાઈ ।
 જા કરિ તેં દાસી સો અબિનાસી હમરેઉ તોર સહાઈ ॥

સો. ધરનિ ધરહિ મન ધીર કહ બિરંચિ હરિપદ સુમિરુ ।
 જાનત જન કી પીર પ્રભુ ભંજિહિ દારુન બિપતિ ॥ ૧૮૪ ॥

બૈઠે સુર સબ કરહિં બિચારા । કહૂં પાઇઅ પ્રભુ કરિઅ પુકારા ॥
 પુર બૈકુંઠ જાન કહ કોઈ । કોઉ કહ પયનિધિ બસ પ્રભુ સોઈ ॥
 જાકે હૃદયેં ભગતિ જસિ પ્રીતિ । પ્રભુ તહૂં પ્રગટ સદા તેહિં રીતી ॥
 તેહિ સમાજ ગિરિજા મૈં રહેહીં । અવસર પાઇ બચન એક કહેહીં ॥
 હરિ બ્યાપક સર્વત્ર સમાના । પ્રેમ તેં પ્રગટ હોહિં મૈં જાના ॥
 દેસ કાલ દિસિ બિદિસિહુ માહીં । કહહુ સો કહાં જહાં પ્રભુ નાહીં ॥
 અગ જગમય સબ રહિત બિરાગી । પ્રેમ તેં પ્રભુ પ્રગટઇ જિમિ આગી ॥
 મોર બચન સબ કે મન માના । સાધુ સાધુ કરિ બ્રહ્મ બખાના ॥

દો. સુનિ બિરંચિ મન હરષ તન પુલકિ નચન બહ નીર ।
 અસ્તુતિ કરત જોરિ કર સાવધાન મતિધીર ॥ ૧૮૫ ॥

ઇ. જય જય સુરનાયક જન સુખદાયક પ્રનતપાલ ભગવંતા ।
 ગો દ્વિજ હિતકારી જય અસુરારી સિંધુસુતા પ્રિય કંતા ॥
 પાલન સુર ધરની અદ્ભુત કરની મરમ ન જાનઇ કોઈ ।
 જો સહજ કૃપાલા દીનદયાલા કરઉ અનુગ્રહ સોઈ ॥
 જય જય અબિનાસી સબ ઘટ બાસી બ્યાપક પરમાનંદા ।
 અભિગત ગોતીતં ચરિત પુનીતં માયારહિત મુકુંદા ॥
 જેહિ લાગિ બિરાગી અતિ અનુરાગી બિગતમોહ મુનિબુંદા ।
 નિસિ બાસર ધ્યાવહિં ગુન ગન ગાવહિં જયતિ સચ્ચિદાનંદા ॥
 જેહિં સૃષ્ટિ ઉપાઈ ત્રિબિધ બનાઈ સંગ સહાય ન દૂજા ।
 સો કરઉ અઘારી ચિંત હમારી જાનિઅ ભગતિ ન પૂજા ॥

जो भव भय भंजन मुनि मन रंजन गंजन बिपति बरुथा ।
 मन भय कम बानी छाऽऽऽि सयानी सरन सकल सुर जूथा ॥
 सारद श्रुति सेषा रिषय असोषा जा कहुँ कोउ नखि जाना ।
 जेखि दीन पिआरे बेद पुकारे द्रवउ सो श्रीभगवाना ॥
 भव बारिधि मंदर सब बिधि सुंदर गुनमंदिर सुभापुंजा ।
 मुनि सिद्ध सकल सुर परम भयातुर नमत नाथ पद कंजा ॥

दो. जानि सभय सुरभूमि सुनि भयन समेत सनेउ ।
 गगनगिरा गंभीर भए डरनि सोक संदुख ॥ १८६ ॥

जनि उरपडु मुनि सिद्ध सुरेसा । तुम्हखि लागि धरिउँ नर बेसा ॥
 अंसन्द सखित मनुज अवतारा । लेउँ दिनकर अंस उदारा ॥
 कस्यप अदिति मछातप कीन्हा । तिन्हा कहुँ मै पूरब बर दीन्हा ॥
 ते दसरथ कौसल्या रूपा । कोसलपुरी प्रगट नरभूपा ॥
 तिन्हा के गृह अवतरिउँ जाए । रघुकुल तिलक सो यारिउँ भाए ॥
 नारद भयन सत्य सब करिउँ । परम सक्ति समेत अवतरिउँ ॥
 उरिउँ सकल भूमि गरुआए । निर्भय डोडु देव समुदाए ॥
 गगन ब्रह्मबानी सुनी काना । तुरत हरे सुर उदय जुऽऽऽाना ॥
 तब ब्रह्मा धरनिखि समुजावा । अभय भए भरोस जिअँ आवा ॥

दो. निज लोकखि बिरंघि गे देवन्हा छलछ सिंभाए ।
 बानर तनु धरि मखि डरि पद सेवडु जाए ॥ १८७ ॥

गअे देव सब निज निज धामा । भूमि सखित मन कहुँ बिश्रामा ।
 जो कछु आयसु ब्रह्माँ दीन्हा । डरषे देव बिलंब न कीन्हा ॥
 बनथर देह धरि छिति माहीं । अतुलित बल प्रताप तिन्हा पाहीं ॥
 गिरि तरु नभ आयुध सब बीरा । डरि मारग चितवखि मतिधीरा ॥
 गिरि कानन जहँ तहँ भरि पूरी । रडे निज निज अनीक रचि रुरी ॥
 यख सब रुचिर चरित मै भाषा । अब सो सुनडु जो बीचखि राषा ॥
 अवधपुरी रघुकुलमनि राओ । बेद बिदित तेखि दसरथ नाओ ॥
 धरम धुरंधर गुननिधि ग्यानी । उदयँ भगति मति सारंगपानी ॥

दो. कौसल्यादि नारि प्रिय सब आचरन पुनीत ।
 पति अनुकूल प्रेम दृढः डरि पद कमल बिनीत ॥ १८८ ॥

अेक बार भूपति मन माहीं । लै गवानि मोरें सुत नाहीं ॥

ગુર ગૃહ ગયઉ તુરત મહિપાલા । ચરન લાગિ કરિ બિનય બિસાલા ॥
 નિજ દુખ સુખ સબ ગુરહિ સુનાયઉ । કહિ બસિષ્ઠ બહુબિધિ સમુઝાયઉ ॥
 ધરહુ ધીર હોઇહહિં સુત ચારી । ત્રિભુવન બિદિત ભગત ભય હારી ॥
 સુંગી રિષહિ બસિષ્ઠ બોલાવા । પુત્રકામ સુભ જગ્ય કરાવા ॥
 ભગતિ સહિત મુનિ આહુતિ દીન્હે । પ્રગટે અગિનિ ચરૂ કર લીન્હે ॥
 જો બસિષ્ઠ કછુ હૃદયેં બિચારા । સકલ કાજુ ભા સિદ્ધ તુમ્હારા ॥
 યહ હબિ બાંટિ દેહુ નૃપ જાઈ । જથા જોગ જેહિ ભાગ બનાઈ ॥
 દો. તબ અદૃસ્ય ભએ પાવક સકલ સભહિ સમુઝાઈ ॥
 પરમાનંદ મગન નૃપ હરષ ન હૃદયેં સમાઈ ॥ ૧૮૯ ॥

તબહિં રાયેં પ્રિય નારિ બોલાઈ । કૌસલ્યાદિ તહાં ચલિ આઈ ॥
 અર્ધ ભાગ કૌસલ્યાહિ દીન્હા । ઉભય ભાગ આધે કર કીન્હા ॥
 કેકેઈ કહું નૃપ સો દયઊ । રહ્યો સો ઉભય ભાગ પુનિ ભયઊ ॥
 કૌસલ્યા કેકેઈ હાથ ધરિ । દીન્હ સુમિત્રહિ મન પ્રસન્ન કરિ ॥
 એહિ બિધિ ગર્ભસહિત સબ નારી । ભઈ હૃદયેં હરષિત સુખ ભારી ॥
 જા દિન તેં હરિ ગર્ભહિં આએ । સકલ લોક સુખ સંપતિ છાએ ॥
 મંદિર મહું સબ રાજહિં રાની । સોભા સીલ તેજ કી ખાની ॥
 સુખ જુત કછુક કાલ ચલિ ગયઊ । જેહિં પ્રભુ પ્રગટ સો અવસર ભયઊ ॥
 દો. જોગ લગન ગ્રહ બાર તિથિ સકલ ભએ અનુકૂલ ।
 ચર અરુ અચર હર્ષજુત રામ જનમ સુખમૂલ ॥ ૧૯૦ ॥

નૌમી તિથિ મધુ માસ પુનીતા । સુકલ પચ્છ અભિજિત હરિપ્રીતા ॥
 મધ્યદિવસ અતિ સીત ન ધામા । પાવન કાલ લોક બિશ્રામા ॥
 સીતલ મંદ સુરભિ બહ બાઊ । હરષિત સુર સંતન મન ચાઊ ॥
 બન કુસુમિત ગિરિગન મનિઆરા । સ્ત્રવહિં સકલ સરિતાઽમૃતધારા ॥
 સો અવસર બિરંચિ જબ જાના । ચલે સકલ સુર સાજિ બિમાના ॥
 ગગન બિમલ સકુલ સુર જૂથા । ગાવહિં ગુન ગંધર્ભ બરૂથા ॥
 બરષહિં સુમન સુઅંજલિ સાજી । ગહગહિ ગગન દુંદુભી બાજી ॥
 અસ્તુતિ કરહિં નાગ મુનિ દેવા । બહુબિધિ લાવહિં નિજ નિજ સેવા ॥

દો. સુર સમૂહ બિનતી કરિ પહુંચે નિજ નિજ ધામ ।
 જગનિવાસ પ્રભુ પ્રગટે અખિલ લોક બિશ્રામ ॥ ૧૯૧ ॥

છં. ભએ પ્રગટ કૃપાલા દીનદયાલા કૌસલ્યા હિતકારી ।

उरषित मडतारी मुनि मन डारी अद्भुत रूप बियारी ॥
 लोचन अभिरामा तनु धनस्थामा निज आयुध भुज यारी ।
 भूषन बनमाला नयन बिसाला सोभासिंधु भरारी ॥
 कल द्रुष्ट कर जोरी अस्तुति तोरी डेहि बिधि करौ अनंता ।
 माया गुन ग्यानातीत अमाना बेद पुरान भनंता ॥
 करुना सुभ सागर सब गुन आगर जेहि गावलिं श्रुति संता ।
 सो मम छित लागी जन अनुरागी भयउ प्रगट श्रीकंता ॥
 ब्रह्मांड निकाया निर्मित माया रोम रोम प्रति बेद कडै ।
 मम उर सो बासी यल उपडासी सुनत धीर पति धिर न रडै ॥
 उपजा जल ग्याना प्रभु मुसकाना चरित बहुत बिधि कीन्ड यडै ।
 कलि कथा सुडाठ मातु बुजाठ जेहि प्रकार सुत प्रेम लडै ॥
 माता पुनि बोली सो मति डौली तजडु तात यल रूपा ।
 कीजै सिसुलीला अति प्रियसीला यल सुभ परम अनूपा ॥
 सुनि बयन सुजाना रोदन ठाना डोठ बालक सुरभूपा ।
 यल चरित जे गावलिं हरिपद पावलिं ते न परलिं भवकूपा ॥

दो. बिप्र धेनु सुर संत छित लीन्ड मनुज अवतार ।

निज धर्या निर्मित तनु माया गुन गो पार ॥ १८२ ॥

सुनि सिसु रुदन परम प्रिय बानी । संभ्रम यलि आठ सब रानी ॥
 उरषित जडँ तडँ धाँ दारी । आनँद मगन सकल पुरबासी ॥
 दसरथ पुत्रजन्म सुनि काना । मानडुँ ब्रह्मानंद समाना ॥
 परम प्रेम मन पुलक सरीरा । याडत उठत करत मति धीरा ॥
 जाकर नाम सुनत सुभ डोठ । मोरें गृह आवा प्रभु सोठ ॥
 परमानंद पूरि मन राजा । कडा बोलाठ बजावडु बजा ॥
 गुर बसिष्ठ कडँ गयउ डँकारा । आम्हे द्विजन सखित नृपद्वारा ॥
 अनुपम बालक हेभेन्डि जाठ । रूप रासि गुन कलि न सिराठ ॥

दो. नंदीभुष सराध करि जातकरम सब कीन्ड ।

डाटक धेनु बसन मनि नृप बिप्रन्ड कडँ दीन्ड ॥ १८३ ॥

ध्वज पताक तोरन पुर छावा । कलि न जाठ जेहि भाँति बनावा ॥
 सुमनभृष्टि अकास तें डोठ । ब्रह्मानंद मगन सब लोठ ॥
 बृंद बृंद मिलि यलीं लोगाठ । सडज संगार डिअँ उठि धाठ ॥

કનક કલસ મંગલ ધરિ થારા। ગાવત પૈઠલિ ભૂપ દુઆરા ॥
કરિ આરતિ નેવછાવરિ કરહીં। બાર બાર સિસુ ચરનન્હિ પરહીં ॥
માગધ સૂત બંદિગન ગાયક। પાવન ગુન ગાવલિં રઘુનાયક ॥
સર્બસ દાન દીન્હ સબ કાહૂં। જેહિં પાવા રાખા નહિં તાહૂં ॥
મૃગમદ ચંદન કુંકુમ કીચા। મયી સકલ બીચિન્હ બિચ બીચા ॥

દો. ગૃહ ગૃહ બાજ બધાવ સુભ પ્રગટે સુષમા કંદ।
હરષવંત સબ જહં તહં નગર નારિ નર બૃંદ ॥ ૧૯૪ ॥

કૈકયસુતા સુમિત્રા દોઊ। સુંદર સુત જનમત ભૈં ઓઊ ॥
વહ સુખ સંપતિ સમય સમાજા। કહિ ન સકઇ સારદ અહિરાજા ॥
અવધપુરી સોહઇ એહિ ભાંતી। પ્રભુહિ મિલન આઇ જનુ રાતી ॥
દેખિ ભાનૂ જનુ મન સકુચાની। તદપિ બની સંઘ્યા અનુમાની ॥
અગર ધૂપ બહુ જનુ અંધિઆરી। ઉડઃંઠ અભીર મનહું અરુનારી ॥
મંદિર મનિ સમૂહ જનુ તારા। નૃપ ગૃહ કલસ સો ઇંદુ ઉદારા ॥
ભવન બેદધુનિ અતિ મૂદુ બાની। જનુ ખગ મૂખર સમયે જનુ સાની ॥
કૌતુક દેખિ પતંગ ભુલાના। એક માસ તેઇં જાત ન જાના ॥

દો. માસ દિવસ કર દિવસ ભા મરમ ન જાનઇ કોઇ।
રથ સમેત રબિ થાકેઉ નિસા કવન બિધિ હોઇ ॥ ૧૯૫ ॥

યહ રહસ્ય કાહૂં નહિં જાના। દિન મનિ ચલે કરત ગુનગાના ॥
દેખિ મહોત્સવ સુર મુનિ નાગા। ચલે ભવન બરનત નિજ ભાગા ॥
ઔરઉ એક કહલે નિજ ચોરી। સુનુ ગિરિજા અતિ દૃઢઃં મતિ તોરી ॥
કાક ભુસુંડિ સંગ હમ દોઊ। મનુજરૂપ જાનઇ નહિં કોઊ ॥
પરમાનંદ પ્રેમસુખ ફૂલે। બીચિન્હ ફિરહિં મગન મન ભૂલે ॥
યહ સુભ ચરિત જાન પૈ સોઇ। કૃપા રામ કૈ જાપર હોઇ ॥
તેહિ અવસર જો જેહિ બિધિ આવા। દીન્હ ભૂપ જો જેહિ મન ભાવા ॥
ગજ રથ તુરગ હેમ ગો હીરા। દીન્હે નૃપ નાનાબિધિ ચીરા ॥

દો. મન સંતોષે સબન્હિ કે જહં તહં દેહિ અસીસા।
સકલ તનય ચિર જીવહું તુલસિદાસ કે ઈસ ॥ ૧૯૬ ॥

કછુક દિવસ બીતે એહિ ભાંતી। જાત ન જાનિઅ દિન અરુ રાતી ॥
નામકરન કર અવસરુ જાની। ભૂપ બોલિ પઠએ મુનિ ગ્યાની ॥
કરિ પૂજા ભૂપતિ અસ ભાષા। ધરિઅ નામ જો મુનિ ગુનિ રાખા ॥

धन्व के नाम अनेक अनूपा । मैं नृप कडब स्वमति अनुरूपा ॥
 जो आनंद सिंधु सुभरासी । सीकर तें त्रैलोक सुपासी ॥
 सो सुभ धाम राम अस नामा । अभिल लोक दायक बिश्रामा ॥
 बिस्व भरन पोषन कर जोई । ताकर नाम भरत अस डोई ॥
 जोके सुभिरन तें रिपु नासा । नाम सत्रुडन बेद प्रकासा ॥

दो. लखन धाम राम प्रिय सकल जगत आधार ।

गुरु बसिष्ट तेहि राप्पा लछिमन नाम उदार ॥ १८७ ॥

धरे नाम गुर दृढ्यँ बिचारी । बेद तत्त्व नृप तव सुत यारी ॥
 मुनि धन जन सरबस सिव प्राना । बाल डेलि तेहिं सुभ माना ॥
 बारेलि ते निज छित पति जानी । लछिमन राम चरन रति मानी ॥
 भरत सत्रुडन दूनठि भाई । प्रभु सेवक जसि प्रीति बडाई ॥
 स्याम गौर सुंदर दौठि जोरी । निरभ्रिं छबि जननीं तून तोरी ॥
 चारिठि सील रूप गुन धामा । तदपि अधिक सुभसागर रामा ॥
 दृढ्यँ अनुग्रह धंदु प्रकासा । सूयत किरन मनोडर डासा ॥
 कबहुँ उछंग कबहुँ बर पलना । मातु दुलारथ कछि प्रिय ललना ॥

दो. व्यापक ब्रह्म निर्जन निर्गुन बिगत बिनोद ।

सो अज प्रेम भगति बस कौसल्या के गोद ॥ १८८ ॥

काम कोटि छबि स्याम सरीरा । नील कंज बारिद गंभीरा ॥
 अरुन चरन पंकज नभ जोती । कमल दलन्धि बैठे जनु मोती ॥
 रेभ कुलिस धवज अंकुर सोढे । नूपुर धुनि सुनि मुनि मन मोढे ॥
 कटि किंकिनी उदर त्रय रेभा । नाभि गभीर जान जेहि देभा ॥
 भुज बिसाल भूषन जुत भूरी । छियँ छरि नभ अति सोभा रूरी ॥
 उर मनिडार पट्टिक की सोभा । बिप्र चरन देभत मन लोभा ॥
 कंबु कंठ अति बिबुध सुडाई । आनन अमित मदन छबि छाई ॥
 दृष्ट दृष्ट दसन अधर अरुनारे । नासा तिलक को बरनै पारे ॥
 सुंदर श्रवन सुगारु कपोला । अति प्रिय मधुर तोतरे बोला ॥
 चिह्न कथ कुंचित गभुआरे । बहु प्रकार रचि मातु सँवारे ॥
 पीत जगुलिआ तनु पडिराई । जानु पानि बिचरनि मोहि भाई ॥
 रूप सकलिं नहिं कछि श्रुति सेवा । सो जानथ सपनेहुँ जेहि देभा ॥

दो. सुभ संदोह मोडपर ग्यान गिरा गोतीत ।

દંપતિ પરમ પ્રેમ બસ કર સિસુચરિત પુનીત ॥ ૧૯૯ ॥

એહિ બિધિ રામ જગત પિતુ માતા। કોસલપુર બાસિંહ સુખદાતા ॥
જિન્હ રઘુનાથ ચરન રતિ માની। તિન્હ કી ચહ ગતિ પ્રગટ ભવાની ॥
રઘુપતિ બિમુખ જતન કર કોરી। કવન સકઇ ભવ બંધન છોરી ॥
જીવ ચરાચર બસ કૈ રાખે। સો માયા પ્રભુ સોં ભય ભાખે ॥
ભુકુટિ બિલાસ નચાવઇ તાહી। અસ પ્રભુ છાડ઼િ ભજિઅ કહુ કાહી ॥
મન કમ બચન છાડ઼િ ચતુરાઈ। ભજત કૃપા કરિહિં રઘુરાઈ ॥
એહિ બિધિ સિસુબિનોદ પ્રભુ કીન્હા। સકલ નગરબાસિંહ સુખ દીન્હા ॥
વૈ ઉછંગ કબહુક ડલરાવૈ। કબહુ પાલને ઘાલિ ઝુલાવૈ ॥

દો. પ્રેમ મગન કૌસલ્યા નિસિ દિન જાત ન જાન।

સુત સનેહ બસ માતા બાલચરિત કર ગાન ॥ ૨૦૦ ॥

એક બાર જનનીં અન્હવાએ। કરિ સિંગાર પલનાં પૌઢ઼ાએ ॥
નિજ કુલ ઇષ્ટદેવ ભગવાના। પૂજા હેતુ કીન્હ અસ્નાના ॥
કરિ પૂજા નૈબેદ્ય ચઢ઼ાવા। આપુ ગઈ જહં પાક બનાવા ॥
બહુરિ માતુ તહવાં ચલિ આઈ। ભોજન કરત દેખ સુત જાઈ ॥
ગૈ જનની સિસુ પહિં ભયભીતા। દેખા બાલ તહાં પુનિ સૂતા ॥
બહુરિ આઈ દેખા સુત સોઈ। હૃદયે કંપ મન ધીર ન હોઈ ॥
ઇહાં ઉહાં દુઇ બાલક દેખા। મતિભ્રમ મોર કિ આન બિસેષા ॥
દેખિ રામ જનની અકુલાની। પ્રભુ હંસિ દીન્હ મધુર મુસુકાની ॥

દો. દેખરાવા માતહિ નિજ અદભુત રુપ અખંડ।

રોમ રોમ પ્રતિ લાગે કોટિ કોટિ બ્રહ્મંડ ॥ ૨૦૧ ॥

અગનિત રબિ સસિ સિવ ચતુરાનન। બહુ ગિરિ સરિત સિંધુ મહિ કાનન ॥
કાલ કર્મ ગુન ગ્યાન સુભાગી। સોઉ દેખા જો સુના ન કાગી ॥
દેખી માયા સબ બિધિ ગાઢ઼ી। અતિ સભીત જોરેં કર ઠાઢ઼ી ॥
દેખા જીવ નચાવઇ જાહી। દેખી ભગતિ જો છોરઇ તાહી ॥
તન પુલકિત મુખ બચન ન આવા। નચન મૂદિ ચરનનિ સિરુ નાવા ॥
બિસમયવંત દેખિ મહતારી। ભએ બહુરિ સિસુરુપ ખરારી ॥
અસ્તુતિ કરિ ન જાઇ ભય માના। જગત પિતા મૈ સુત કરિ જાના ॥
હરિ જનનિ બહુબિધિ સમુઝાઈ। ચહ જનિ કતહુ કહસિ સુનુ માઈ ॥

દો. બાર બાર કૌસલ્યા બિનચ કરઇ કર જોરિ ॥

अब जनि कबहुँ व्यापै प्रभु मोहि माया तोरि ॥ २०२ ॥

बालचरित उरि बहुबिधि कीन्डा । अति अनंद दासन्ड कळुँ दीन्डा ॥
 कछुक काल भीतें सब भाए । बड्े भये परिजन सुभदाए ॥
 यूड्ाकरन कीन्ड गुरु जाए । बिप्रन्ड पुनि दछिना बहु पाए ॥
 परम मनोडर चरित अपारा । करत झिरत चारिउ सुकुमारा ॥
 मन कम बचन अगोचर जोए । दसरथ अजिर बियर प्रभु सोए ॥
 भोजन करत भोल जब राजा । नहिं आवत तजि बाल समाजा ॥
 कौसल्या जब बोलन जाए । हुमकु हुमकु प्रभु चलहिं पराए ॥
 निगम नेति सिव अंत न पावा । ताहि धरै जननी उहि धावा ॥
 धूरस धूरि भरें तनु आये । भूपति बिडसि गोद बैठाये ॥

दो. भोजन करत यपल चित छत उत अवसरु पाए ।

भाजि यवे डिलकत मुभ दधि ओदन लपटाए ॥ २०३ ॥

बालचरित अति सरल सुडाये । सारद सेष संभु श्रुति गाये ॥
 जिन कर मन छन्ड सन नहिं राता । ते जन बंचित डिअे बिधाता ॥
 भये कुमार जबहिं सब आता । दीन्ड जनेउि गुरु पितु माता ॥
 गुरगुँ गये पढ्ःन रघुराए । अलप काल बिद्या सब आए ॥
 जाकी सडज स्वास श्रुति यारी । सो उरि पढ्ः यड कौतुक भारी ॥
 बिद्या बिनय निपुन गुन सीला । भेलहिं भेल सकल नृपलीला ॥
 करतल बान धनुष अति सोडा । दैभत रुप यराचर मोडा ॥
 जिन्ड बीथिन्ड बिडरहिं सब भाए । थकित डोहिं सब लोग लुगाए ॥

दो. कोसलपुर बासी नर नारि बृह्द अरु बाल ।

प्रानडु ते प्रिय लागत सब कहुँ राम कृपाल ॥ २०४ ॥

बंधु सभा संग लेहिं बोलाए । बन मृगया नित भेलहिं जाए ॥
 पावन मृग मारहिं जियँ जानी । दिन प्रति नृपडि दैभावहिं आनी ॥
 जे मृग राम बान के मारे । ते तनु तजि सुरलोक सिधारे ॥
 अनुज सभा सँग भोजन करडी । मातु पिता अग्या अनुसरडी ॥
 जेहि बिधि सुभी डोहिं पुर लोगा । करहिं कृपानिधि सोछ संजोगा ॥
 भेद पुरान सुनहिं मन लाए । आपु कडहिं अनुजन्ड समुजाए ॥
 प्रातकाल उहि डै रघुनाथा । मातु पिता गुरु नावहिं माथा ॥
 आयसु मागि करहिं पुर काजा । दैभि चरित उरषध मन राजा ॥

દો. વ્યાપક અકલ અનીહ અજ નિર્ગુન નામ ન રૂપ ।

ભગત હેતુ નાના બિધિ કરત ચરિત્ર અનૂપ ॥ ૨૦૫ ॥

યહ સબ ચરિત કહા મૈ ગાઈ । આગિલિ કથા સુનહુ મન લાઈ ॥
 બિસ્વામિત્ર મહામુનિ ગ્યાની । બસાહિ બિપિન સુભ આશ્રમ જાની ॥
 જહ્ જપ જગ્ય મુનિ કરહી । અતિ મારીચ સુબાહુહિ ડરહી ॥
 દેખત જગ્ય નિસાચર ધાવહિ । કરહિ ઉપદ્રવ મુનિ દુખ પાવહિ ॥
 ગાધિતનય મન ચિંતા બ્યાપી । હરિ બિનુ મરહિ ન નિસિચર પાપી ॥
 તબ મુનિવર મન કીન્હ બિચારા । પ્રભુ અવતરેઉ હરન મહિ ભારા ॥
 એહું મિસ દેખૌ પદ જાઈ । કરિ બિનતી આનૌ દોઉ ભાઈ ॥
 ગ્યાન બિરાગ સકલ ગુન અચના । સો પ્રભુ મૈ દેખબ ભરિ નચના ॥

દો. બહુબિધિ કરત મનોરથ જાત લાગિ નહિ બાર ।

કરિ મજજન સરહી જલ ગએ ભૂપ દરબાર ॥ ૨૦૬ ॥

મુનિ આગમન સુના જબ રાજા । મિલન ગયહી લૈ બિપ્ર સમાજા ॥
 કરિ દંડવત મુનિહિ સનમાની । નિજ આસન બૈઠારેન્હ આની ॥
 ચરન પખારિ કીન્હિ અતિ પૂજા । મો સમ આજુ ધન્ય નહિ દૂજા ॥
 બિબિધ ભાંતિ ભોજન કરવાવા । મુનિવર હૃદયેં હરષ અતિ પાવા ॥
 પુનિ ચરનનિ મેલે સુત ચારી । રામ દેખિ મુનિ દેહ બિસારી ॥
 ભએ મગન દેખત મુખ સોભા । જનુ ચકોર પૂરન સસિ લોભા ॥
 તબ મન હરષિ બચન કહ રાહી । મુનિ અસ કૃપા ન કીન્હિહુ કાહી ॥
 કેહિ કારન આગમન તુમહારા । કહહુ સો કરત ન લાવઉં બારા ॥
 અસુર સમૂહ સતાવહિ મોહી । મૈ જાયન આયઉં નૃપ તોહી ॥
 અનુજ સમેત દેહુ રઘુનાથા । નિસિચર બધ મૈ હોબ સનાથા ॥

દો. દેહુ ભૂપ મન હરષિત તજહુ મોહ અગ્યાન ।

ધર્મ સુજસ પ્રભુ તુમ્હ કૌ ઇન્હ કહું અતિ કલ્યાન ॥ ૨૦૭ ॥

સુનિ રાજા અતિ અપ્રિય બાની । હૃદય કંપ મુખ દૃતિ કુમુલાની ॥
 ચૌથેંપન પાયઉં સુત ચારી । બિપ્ર બચન નહિ કહેહુ બિચારી ॥
 માગહુ ભૂમિ ધેનુ ધન કોસા । સર્બસ દેઉં આજુ સહરોસા ॥
 દેહ પ્રાન તેં પ્રિય કછુ નાહી । સોઉ મુનિ દેઉં નિમિષ એક માહી ॥
 સબ સુત પ્રિય મોહિ પ્રાન કિ નાઈ । રામ દેત નહિ બનઈ ગોસાઈ ॥
 કહું નિસિચર અતિ ઘોર કહોરા । કહું સુંદર સુત પરમ કિસોરા ॥

सुनि नृप गिरा प्रेम रस सानी । लृट्यँ लरष माना मुनि ग्यानी ॥
तब बसिष्ट बडु निधि समुआवा । नृप संदेल नास कळँ पावा ॥
अति आदर दोउ तनय बोलाओ । लृट्यँ लाठ बडु भाँति सिषाओ ॥
मेरे प्रान नाथ सुत दोउ । तुमड मुनि पिता आन नहिँ कोउ ॥

दो. सौँपे भूप रिषिडि सुत बडु बिधि देठ असीस ।
जननी भवन गओ प्रभु यले नाठ पद सीस ॥ २०८(क) ॥

सो. पुरुषसिंड दोउ भीर डरषि यले मुनि भय डरन ॥
कृपासिंधु मतिधीर अभिल बिस्व कारन करन ॥ २०८(ख)

अरुन नयन उर बाडु बिसावा । नील जलज तनु स्याम तमावा ॥
कटि पट पीत कसेँ भर भाथा । रुचिर थाप सायक दुहुँ डथा ॥
स्याम गौर सुंदर दोउ भाठ । बिस्वामित्र मडानिधि पाठ ॥
प्रभु ब्रह्मन्यदेव मै जना । मोडि निति पिता तजेडु भगवाना ॥
यले जात मुनि दीन्डि टिप्पाठ । सुनि ताडःका कोध करि धाठ ॥
अेकहिँ बान प्रान डरि लीन्डा । दीन जानि तेहि निज पद दीन्डा ॥
तब रिषि निज नाथडि जिचँ चीन्डी । बिद्यानिधि कडुँ बिद्या दीन्डी ॥
जाते लाग न छुधा पिपासा । अतुलित बल तनु तेज प्रकासा ॥

दो. आयुष सब समर्पि डै प्रभु निज आश्रम आनि ।
कंद मूल इल भोजन दीन्ड भगति छित जानि ॥ २०९ ॥

प्रात कडा मुनि सन रघुराठ । निर्भय जग्य करडु तुमड जाठ ॥
डोम करन लागे मुनि जारी । आपु रडे मष की रभवारी ॥
सुनि मारीच निसाचर कोडी । लै सडाय धावा मुनिद्रोडी ॥
बिनु इर बान राम तेहि मारा । सत जोजन गा सागर पारा ॥
पावक सर सुबाडु पुनि मारा । अनुज निसाचर कटकु सँधारा ॥
मारि असुर द्विज निर्भयकारी । अस्तुति करहिँ देव मुनि जारी ॥
तळँ पुनि कछुक दिवस रघुराथा । रडे कीन्डि बिप्रन्ड पर दया ॥
भगति डेतु बडु कथा पुराना । कडे बिप्र जधपि प्रभु जाना ॥
तब मुनि सादर कडा बुजाठ । चरित अेक प्रभु देभिअ जाठ ॥
धनुषजग्य मुनि रघुकुल नाथा । डरषि यले मुनिबर डे साथा ॥
आश्रम अेक दीभ भग मार्ली । भग मृग ज्जुव जंतु तळँ नार्ली ॥
पूछा मुनिडि सिवा प्रभु देपी । सकल कथा मुनि कडा बिसेपी ॥

દો. ગૌતમ નારિ શ્રાપ બસ ઉપલ દેહ ધરિ ધીર ।

ચરન કમલ રજ ચાહતિ કૃપા કરહુ રઘુબીર ॥ ૨૧૦ ॥

છં. પરસત પદ પાવન સોક નસાવન પ્રગટ ભઈ તપપુંજ સહી ।

દેખત રઘુનાયક જન સુખ દાયક સનમુખ હોઇ કર જોરિ રહી ॥

અતિ પ્રેમ અધીરા પુલક સરીરા મુખ નહિ આવઇ બચન કહી ।

અતિસય બડાભાગી ચરનન્હિ લાગી જુગલ નયન જલધાર બહી ॥

ધીરજુ મન કીન્હા પ્રભુ કહું ચીન્હા રઘુપતિ કૃપા ભગતિ પાઈ ।

અતિ નિર્મલ બાની અસ્તુતિ ઠાની ગ્યાનગમ્ય જય રઘુરાઈ ॥

મૈ નારિ અપાવન પ્રભુ જગ પાવન રાવન રિપુ જન સુખદાઈ ।

રાજીવ બિલોચન ભવ ભય મોચન પાહિ પાહિ સરનહિ આઈ ॥

મુનિ શ્રાપ જો દીન્હા અતિ ભલ કીન્હા પરમ અનુગ્રહ મૈ માના ।

દેખેઉં ભરિ લોચન હરિ ભવમોચન ઇહઇ લાભ સંકર જાના ॥

બિનતી પ્રભુ મોરી મૈ મતિ ભોરી નાથ ન માગઉં બર આના ।

પદ કમલ પરાગા રસ અનુરાગા મમ મન મધુપ કરૈ પાના ॥

જેહિં પદ સુરસરિતા પરમ પુનીતા પ્રગટ ભઈ સિવ સીસ ધરી ।

સોઇ પદ પંકજ જેહિ પૂજત અજ મમ સિર ધરેઉ કૃપાલ હરી ॥

એહિ ભાંતિ સિધારી ગૌતમ નારી બાર બાર હરિ ચરન પરી ।

જો અતિ મન ભાવા સો બરુ પાવા ગૈ પતિલોક અનંદ ભરી ॥

દો. અસ પ્રભુ દીનબંધુ હરિ કારન રહિત દયાલ ।

તુલસિદાસ સઠ તેહિ ભજુ છાડાં કપટ જંજાલ ॥ ૨૧૧ ॥

માસપારાયણ, સાતવાં વિશ્રામ

ચલે રામ લલિમન મુનિ સંગા । ગએ જહાં જગ પાવનિ ગંગા ॥

ગાધિસૂનુ સબ કથા સુનાઈ । જેહિ પ્રકાર સુરસરિ મહિ આઈ ॥

તબ પ્રભુ રિષિન્હ સમેત નહાએ । બિબિધ દાન મહિદેવન્હિ પાએ ॥

હરષિ ચલે મુનિ બૃંદ સહાયા । બેગિ બિદેહ નગર નિઅરાયા ॥

પુર રમ્યતા રામ જબ દેખી । હરષે અનુજ સમેત બિસેષી ॥

બાર્પી કૂપ સરિત સર નાના । સલિલ સુધાસમ મનિ સોપાના ॥

ગુંજત મંજુ મત્ત રસ ભૃંગા । કૂજત કલ બહુબરન બિહંગા ॥

બરન બરન બિકસે બન જાતા । ત્રિબિધ સમીર સદા સુખદાતા ॥

દો. સુમન બાટિકા બાગ બન બિપુલ બિહંગ નિવાસ ।

कूलत कूलत सुपल्लवत सोलत पुर यहुँ पास ॥ २१२ ॥

बनध न बननत नगर निकार्थ । जहाँ जाँध मन तहाँँ लोभाँध ॥
 यारु बजारु बिचित्र अँबारी । मनिमय बिधि जनु स्वकर सँवारी ॥
 धनिक बनिक बर धनद समाना । बैठ सकल बस्तु लै नाना ॥
 यौलट सुँदर गर्वी सुडाँध । संतत रलखिँ सुगंध सिंयाँध ॥
 मंगलमय मंदिर सब डेरें । चित्रित जनु रतिनाथ चितेरें ॥
 पुर नर नारि सुभग सुचि संता । धरमसील ज्यानी गुनवंता ॥
 अति अनूप जहुँ जनक निवासू । बिथकलिँ बिबुध बिलोकि बिलासू ॥
 डोत चकित चित कोट बिलोकी । सकल भुवन सोभा जनु रोकी ॥

दो. धवल धाम मनि पुरट पट सुधटित नाना भाँति ।

सिय निवास सुँदर सदन सोभा किमि कलि जाति ॥ २१३ ॥

सुभग द्वार सब कुलिस कपाटा । भूप भीर नट मागध भाटा ॥
 बनी बिसाल बाजि गज साला । डय गय रथ संकुल सब काला ॥
 सूर सचिव सेनप बहुतेरे । नृपगुल सरिस सदन सब डेरें ॥
 पुर बाडेर सर सारित समीपा । उतरे जहुँ तहुँ बिपुल मडीपा ॥
 दैपि अनूप अेक अँवराँध । सब सुपास सब भाँति सुडाँध ॥
 कौसिक कलेउ मोर मनु माना । छहाँ रलिअ रघुबीर सुजाना ॥
 भलेलिँ नाथ कलि कृपानिकेता । उतरे तहुँ मुनिबृद समेता ॥
 बिस्वामित्र मडामुनि आये । समारार मिथिलापति पाये ॥

दो. संग सचिव सुचि भूरि भट भूसुर बर गुर ज्याति ।

चले मिलन मुनिनाथकलि मुदित राउ अेलि भाँति ॥ २१४ ॥

डीन्ड प्रनामु चरन धरि माया । दीन्डि असीस मुदित मुनिनाथा ॥
 बिप्रबृद सब सादर बंदे । जानि भाग्य बडः राउ अनंद ॥
 कुसल प्रस्न कलि बारलिँ बारा । बिस्वामित्र नृपलि बैठारा ॥
 तेलि अवसर आये दौउ भाँध । गये रडे दैभन कुलवाँध ॥
 स्याम गौर मृदु बयस किसोरा । लोचन सुभद बिस्व चित योरा ॥
 उठे सकल जब रघुपति आये । बिस्वामित्र निकट बैठायें ॥
 भये सब सुभी दैपि दौउ भाता । बारि बिलोचन पुलकित गाता ॥
 मूरति मधुर मनोडर दैभी । भयउ बिदेहुँ बिदेहुँ बिसेषी ॥

दो. प्रेम मगन मनु जानि नृपु करि बिबेकु धरि धीर ।

બોલેઉ મુનિ પદ નાઇ સિરુ ગદગદ ગિરા ગભીર ॥ ૨૧૫ ॥

કહહુ નાથ સુંદર દોઉ બાલક । મુનિકુલ તિલક ડિ નૃપકુલ પાલક ॥
 બ્રહ્મ જો નિગમ નેતિ કહિ ગાવા । ઉભય બેષ ધરિ કી સોઇ આવા ॥
 સહજ બિરાગરુપ મનુ મોરા । થકિત હોત જિમિ ચંદ ચકોરા ॥
 તાતે પ્રભુ પૂછઉં સતિભાગિ । કહહુ નાથ જનિ કરહુ દુરાગિ ॥
 ઇન્હલિ બિલોકત અતિ અનુરાગા । બરબસ બ્રહ્મસુખહિ મન ત્યાગા ॥
 કહ મુનિ બિહસિ કહેહુ નૃપ નીકા । બચન તુમહાર ન હોઇ અલીકા ॥
 એ પ્રિય સબહિ જહાં લગિ પ્રાની । મન મુસુકાહિં રામુ સુનિ બાની ॥
 રઘુકુલ મનિ દસરથ કે જાએ । મમ હિત લાગિ નરેસ પઠાએ ॥

દો. રામુ લખનુ દોઉ બંધુબર રૂપ સીલ બલ ધામ ।

મખ રાખેઉ સબુ સાખિ જગુ જિતે અસુર સંગ્રામ ॥ ૨૧૬ ॥

મુનિ તવ ચરન દેખિ કહ રાગા । કહિ ન સકઉં નિજ પુન્ય પ્રાભાગિ ॥
 સુંદર સ્યામ ગૌર દોઉ ભ્રાતા । આનંદહૂ કે આનંદ દાતા ॥
 ઇન્હ કે પ્રીતિ પરસપર પાવનિ । કહિ ન જાઇ મન ભાવ સુહાવનિ ॥
 સુનહુ નાથ કહ મુદિત બિદેહુ । બ્રહ્મ જીવ ઇવ સહજ સનેહુ ॥
 પુનિ પુનિ પ્રભુહિ ચિતવ નરનાહુ । પુલક ગાત ઉર અધિક ઉછાહુ ॥
 મુનિહિ પ્રસંસિ નાઇ પદ સીસૂ । ચલેઉ લવાઇ નગર અવનીસૂ ॥
 સુંદર સદનુ સુખદ સબ કાલા । તહાં બાસુ લૈ દીન્હ ભુઆલા ॥
 કરિ પૂજા સબ બિધિ સેવકાઇ । ગયઉ રાઉ ગૃહ બિદા કરાઇ ॥

દો. રિષય સંગ રઘુબંસ મનિ કરિ ભોજનુ બિશ્રામુ ।

બૈઠે પ્રભુ ભ્રાતા સહિત દિવસુ રહા ભરિ જામુ ॥ ૨૧૭ ॥

લખન હૃદયં લાલસા બિસેષી । જાઇ જનકપુર આઇઅ દેખી ॥
 પ્રભુ ભય બહુરિ મુનિહિ સકુચાહી । પ્રગટ ન કહહિં મનહિં મુસુકાહી ॥
 રામ અનુજ મન કી ગતિ જાની । ભગત બછલતા હિંચે હુલસાની ॥
 પરમ બિનીત સકુચિ મુસુકાઇ । બોલે ગુર અનુસાસન પાઇ ॥
 નાથ લખનુ પુરુ દેખન ચહહી । પ્રભુ સકોચ ડર પ્રગટ ન કહહી ॥
 જૌ શઉર આયસુ મૈ પાવૌ । નગર દેખાઇ તુરત લૈ આવૌ ॥
 સુનિ મુનીસુ કહ બચન સપ્રીતી । કસ ન રામ તુમહ રાખહુ નીતી ॥
 ધરમ સેતુ પાલક તુમહ તાતા । પ્રેમ બિબસ સેવક સુખદાતા ॥

દો. જાઇ દેખી આવહુ નગરુ સુખ નિધાન દોઉ ભાઇ ।

करहु सुकल सब के नयन सुंदर बदन देखाए ॥ २१८ ॥

मासपारायण, आठवाँ विश्राम

नवान्दपारायण, दूसरा विश्राम

मुनि पद कमल अंदि दौउ भ्राता । थले लोक लोचन सुभ दाना ॥
 बालक भृदि देभि अति सोभा । लगे संग लोचन मनु लोभा ॥
 पीत असन परिकर कटि भाथा । यारु थाप सर सोहत ढाथा ॥
 तन अनुदरत सुयंदन भोरी । स्यामल गौर मनोदर जोरी ॥
 डेडरि कंधर बाहु बिसाला । उर अति रुचिर नागमनि माला ॥
 सुभग सोन सरसीरुड लोचन । बदन मयंक तापत्रय भोचन ॥
 कानन्धि कनक कूल छबि देखी । चितवत चितछि योरि जनु लेखी ॥
 चितवनि यारु भृकुटि अर बाँकी । तिलक रेखा सोभा जनु थाँकी ॥

दो. रुचिर यौतनीं सुभग सिर मेयक कुंचित केस ।

नभ सिभ सुंदर बंधु दौउ सोभा सकल सुदेस ॥ २१९ ॥

देषन नगरु भूपसुत आये । सभायार पुरबासिंह पाये ॥
 धामे धाम काम सब त्यागी । मनहु रंक निधि लूटन लागी ॥
 निरभि सडज सुंदर दौउ भाए । डोछिं सुभी लोचन कूल पाए ॥
 जुवतीं भवन जरोभन्धि लागीं । निरभछिं राम रुप अनुरागीं ॥
 कडछिं परसपर बचन सप्रीती । सभि छन्द कोटि काम छबि जूती ॥
 सुर नर असुर नाग मुनि माडीं । सोभा असि कहुँ सुनिअति नाडीं ॥
 बिभु यारि लुज बिधि मुभ यारी । बिकट भेष मुभ पंच पुरारी ॥
 अपर देउ अस कोउ न आडी । यड छबि सभि पटतरिअ जाडी ॥

दो. बय किसोर सुषमा सदन स्याम गौर सुभ धाम ।

अंग अंग पर वारिअछिं कोटि कोटि सत काम ॥ २२० ॥

कडहु सभी अस को तनुधारी । जो न मोड यड रुप निलारी ॥
 कोउ सप्रेम बोली महु बानी । जो मै सुना सो सुनहु सयानी ॥
 अे दौउ। दसरथ के डोटा । बाल मरालन्धि के कल जोटा ॥
 मुनि कौसिक मभ के रभवारे । जिन्द रन अजिर निसाथर मारे ॥
 स्याम गात कल कंज बिलोचन । जो मारीच सुभुज महु भोचन ॥
 कौसल्या सुत सो सुभ भानी । नामु रामु धनु सायक पानी ॥
 गौर किसोर भेषु अर काछे । कर सर थाप राम के पाछे ॥

લછિમનુ નામુ રામ લઘુ ભ્રાતા । સુનુ સપિ તાસુ સુમિત્રા માતા ॥

દો. બિપ્રકાજુ કરિ બંધુ દોઉ મગ મુનિબધૂ ઉધારિ ।

આએ દેખન ચાપમખ સુનિ હરષી સબ નારિ ॥ ૨૨૧ ॥

દેપિ રામ છબિ કોઉ એક કહઈ । જોગુ જાનકિહિ યહ બરુ અહઈ ॥

જૌ સપિ ઇન્હલિ દેખ નરનાહૂ । પન પરિહરિ હઠિ કરઈ બિબાહૂ ॥

કોઉ કહ એ ભૂપતિ પહિયાને । મુનિ સમેત સાદર સનમાને ॥

સપિ પરંતુ પનુ રાઉ ન તજઈ । બિધિ બસ હઠિ અબિબેકહિ ભજઈ ॥

કોઉ કહ જૌ ભલ અહઈ બિધાતા । સબ કહૂં સુનિઅ ઉચિત ફલદાતા ॥

તૌ જાનકિહિ મિલિહિ બરુ એહૂ । નાહિન આલિ ઇહાં સદેહૂ ॥

જૌ બિધિ બસ અસ બને સંજોગૂ । તૌ કૃતકૃત્ય હોઇ સબ લોગૂ ॥

સપિ હમરે આરતિ અતિ તાર્તે । કબહૂંક એ આવહિં એહિ નાર્તે ॥

દો. નાહિં ત હમ કહૂં સુનહુ સપિ ઇન્હ કર દરસનુ દૂરિ ।

યહ સંઘટ્ટ તબ હોઇ જબ પુન્ય પુરાકૃત ભૂરિ ॥ ૨૨૨ ॥

બોલી અપર કહેહુ સપિ નીકા । એહિં બિઆહ અતિ હિત સબહી કા ॥

કોઉ કહ સંકર ચાપ કહોરા । એ સ્યામલ મૂદુગાત કિસોરા ॥

સબુ અસમંજસ અહઈ સયાની । યહ સુનિ અપર કહઈ મૂદુ બાની ॥

સપિ ઇન્હ કહૂં કોઉ કોઉ અસ કહહી । બડા પ્રભાઉ દેખત લઘુ અહહી ॥

પરસિ જાસુ પદ પંકજ ધૂરી । તરી અહલ્યા કૃત અઘ ભૂરી ॥

સો કિ રહિહિ બિનુ સિવધનુ તોરે । યહ પ્રતીતિ પરિહરિઅ ન ભોરે ॥

જેહિં બિરચિ રચિ સીય સંવારી । તેહિં સ્યામલ બરુ રચેઉ બિચારી ॥

તાસુ બચન સુનિ સબ હરષાની । એસેઇ હોઉ કહહિં મુદુ બાની ॥

દો. હિયં હરષહિં બરષહિં સુમન સુમુપિ સુલોચનિ બુંદ ।

જાહિં જહાં જહૂં બંધુ દોઉ તહૂં તહૂં પરમાનંદ ॥ ૨૨૩ ॥

પુર પૂરબ દિસિ ગે દોઉ ભાઈ । જહૂં ધનુમખ હિત ભૂમિ બનાઈ ॥

અતિ બિસ્તાર ચારુ ગચ ઢારી । બિમલ બેદિકા રુચિર સંવારી ॥

ચહૂં દિસિ કંચન મંચ બિસાલા । રચે જહાં બેઠહિં મહિપાલા ॥

તેહિ પાછે સમીપ ચહૂં પાસા । અપર મંચ મંડલી બિલાસા ॥

કછુક ઊંચિ સબ ભાંતિ સુહાઈ । બેઠહિં નગર લોગ જહૂં જાઈ ॥

તિન્હ કે નિકટ બિસાલ સુહાએ । ધવલ ધામ બહુબરન બનાએ ॥

જહૂં બૈઠે દેખહિં સબ નારી । જથા જોગુ નિજ કુલ અનુહારી ॥

पुर बालक कछि कछि मृदु बयना । सादर प्रभुछि देभावलिं रयना ॥

दो. सब सिसु ओलि मिस प्रेमबस परसि मनोडर गात ।

तन पुलकलिं अति डरषु छियँ देभि देभि दौउ भ्रात ॥ २२४ ॥

सिसु सब राम प्रेमबस जाने । प्रीति समेत निकेत भजाने ॥

निज निज रुचि सब लेंलिं बोलाए । सखित सनेह जाछि दौउ भाए ॥

राम देभावलिं अनुजछि रयना । कछि मृदु मधुर मनोडर बयना ॥

लव निमेष मडँ भुवन निकाया । रयए जासु अनुसासन माया ॥

भगति डेतु सोए दानदयाला । चितवत चकित धनुष मभसाला ॥

कौतुक देभि यले गुरु पाडी । जानि बिलंबु त्रास मन माडी ॥

जासु त्रास डर कडुँ डर डोए । भजन प्रभाउ देभावत सोए ॥

कछि भातेँ मृदु मधुर सुडाए । डिअे बिदा बालक बरिआए ॥

दो. सभय सप्रेम बिनीत अति सकुच सखित दौउ भाए ।

गुर पद पंकज नाए सिर बैठे आयसु पाए ॥ २२५ ॥

निसि प्रभेस मुनि आयसु दीन्डा । सभडीं संध्याबंदनु कीन्डा ॥

कडत कथा एतिहास पुरानी । रुचिर रजनि जुग जाम सिरानी ॥

मुनिबर सयन कीन्डि तब जाए । लगे यरन यापन दौउ भाए ॥

जिन्ड के यरन सरोरुड लागी । करत बिबिध जप जोग बिरागी ॥

तेए दौउ बंधु प्रेम जनु जुते । गुर पद कमल पलोटत प्रीते ॥

बारबार मुनि अग्या दीन्डी । रघुबर जाए सयन तब कीन्डी ॥

यापत यरन लभनु उर लाअेँ । सभय सप्रेम परम सयु पाअेँ ॥

पुनि पुनि प्रभु कड सोवडु ताता । पौढेँ धरि उर पद जलजाता ॥

दो. उठे लभन निसि बिगत सुनि अरुनसिभा धुनि कान ॥

गुर तेँ पडिलेलिं जगतपति जागे रामु सुजान ॥ २२६ ॥

सकल सौच करि जाए नडाअे । नित्य निबाहि मुनिछि सिर नाअे ॥

समय जानि गुर आयसु पाए । लेन प्रसून यले दौउ भाए ॥

भूप बागु बर देभेउ जाए । जडँ बसंत रिनु रडी लोभाए ॥

लागे बिटप मनोडर नाना । बरन बरन बर बेलि बिताना ॥

नव पल्लव हल सुमान सुडाअे । निज संपति सुर रुभ लजाअे ॥

यातक डोडिल डीर चकोरा । डूजत बिडग नटत कल मोरा ॥

मध्य भाग सरु सोड सुडावा । मनि सोपान बिचित्र बनावा ॥

બિમલ સલિલુ સરસિજ બહુરંગા । જલખગ કૂજત ગુજત ભૃગા ॥

દો. બાગુ તડઃાગુ બિલોકિ પ્રભુ હરષે બંધુ સમેત ।

પરમ રમ્ય આરામુ ચહુ જો રામહિ સુખ દેત ॥ ૨૨૭ ॥

ચહુ દિસિ ચિતઇ પૂંછિ માલિગન । લગે લેન દલ કૂલ મુદિત મન ॥
તેહિ અવસર સીતા તહું આઇ । ગિરિજા પૂજન જનનિ પઠાઇ ॥
સંગ સખીં સબ સુભગ સયાની । ગાવહિં ગીત મનોહર બાની ॥
સર સમીપ ગિરિજા ગૃહ સોહા । બરનિ ન જાઇ દેખિ મનુ મોહા ॥
મજજનુ કરિ સર સખિન્હ સમેતા । ગઈ મુદિત મન ગૌરિ નિકેતા ॥
પૂજા કીન્હિ અધિક અનુરાગા । નિજ અનુરૂપ સુભગ બરુ માગા ॥
એક સખી સિય સંગુ બિહાઇ । ગઈ રહી દેખન કુલવાઇ ॥
તેહિ દોઉ બંધુ બિલોકે જાઈ । પ્રેમ બિબસ સીતા પહિં આઈ ॥

દો. તાસુ દસા દેખિ સખિન્હ પુલક ગાત જલુ નૈન ।

કહુ કારનુ નિજ હરષ કર પૂછહિ સબ મુદુ બૈન ॥ ૨૨૮ ॥

દેખન બાગુ કુઅંર દુઇ આએ । બય કિસોર સબ ભાંતિ સુહાએ ॥
સ્થામ ગૌર કિમિ કહોં બખાની । ગિરા અનયન નયન બિનુ બાની ॥
સુનિ હરષોં સબ સખીં સયાની । સિય હિયેં અતિ ઉતકંઠા જાની ॥
એક કહઇ નૃપસુત તેઇ આલી । સુને જે મુનિ સંગ આએ કાલી ॥
જિન્હ નિજ રૂપ મોહની ડારી । કીન્હ સ્વબસ નગર નર નારી ॥
બરનત છબિ જહું તહું સબ લોગૂ । અવસિ દેખિઅહિં દેખન જોગૂ ॥
તાસુ વચન અતિ સિયહિ સુહાને । દરસ લાગિ લોચન અકુલાને ॥
ચલી અગ્ર કરિ પ્રિય સખિ સોઈ । પ્રીતિ પુરાતન લખઇ ન કોઈ ॥

દો. સુમિરિ સીય નારદ બચન ઉપજી પ્રીતિ પુનીત ॥

ચકિત બિલોકતિ સકલ દિસિ જનુ સિસુ મૃગી સભીત ॥ ૨૨૯ ॥

કંકન કિંકિનિ નૂપુર ધુનિ સુનિ । કહત લખન સન રામુ હૃદયેં ગુનિ ॥
માનહું મદન દુંદુભી દીન્હી ॥ મનસા બિસ્વ બિજય કહું કીન્હી ॥
અસ કહિ ફિરિ ચિતએ તેહિ ઓરા । સિય મુખ સસિ ભએ નયન ચકોરા ॥
ભએ બિલોચન ચારુ અચંચલ । મનહું સકુચિ નિમિ તજે દિગંચલ ॥
દેખિ સીય સોભા સુખુ પાવા । હૃદયેં સરાહત બચનુ ન આવા ॥
જનુ બિરંચિ સબ નિજ નિપુનાઈ । બિરચિ બિસ્વ કહું પ્રગટિ દેખાઈ ॥
સુંદરતા કહું સુંદર કરઈ । છબિગૃહું દીપસિખા જનુ બરઈ ॥

सब उपमा कबि रडे जुठारी। डेहिं पटतरौं बिदेहकुमारी ॥

दो. सिय सोभा छियँ बरनि प्रभु आपनि दसा बियारि।

बोले सुधि मन अनुज सन बचन समय अनुहारि ॥ २३० ॥

तात जनकतनया थड सोई। धनुषजग्य जेहि कारन डोई ॥

पूजन गौरि सर्षी लै आई। करत प्रकासु किरण कुलवाई ॥

जासु बिलोकि अलौकिक सोभा। सलज पुनीत मोर मनु छोभा ॥

सो सबु कारन जान बिधाता। इरकहिं सुभद अंग सुनु भ्राता ॥

रघुबंसिंह कर सलज सुभाउ। मनु कुपंथ पगु धरथ न काउ ॥

मोहि अतिसय प्रतीति मन डेरी। जेहिं सपनेहुँ परनारि न डेरी ॥

जिन्ह डै लडहिं न रिपु रन पीठी। नहिं पावहिं परतिय मनु डीठी ॥

मंगन लडहिं न जिन्ह डै नाहीं। ते नरबर थोरे जग माहीं ॥

दो. करत बतकहि अनुज सन मन सिय रुप लोभान।

मुभ सरोज मकरंद छबि करथ मधुप धव पान ॥ २३१ ॥

चितवलि चकित थडूँ दिसि सीता। कडूँ गअे नृपकिसोर मनु चिता ॥

जडूँ बिलोक मृग सावक नैनी। जनु तडूँ बरिस कमल सित श्रेनी ॥

लता ओट तब सभिन्ह लभाअे। स्यामल गौर डिसोर सुडाअे ॥

देषि रुप लोचन ललचाने। उरषे जनु निज निधि पछियाने ॥

थके नयन रघुपति छबि देषे। पलकन्हिहुँ परिलरीं निमेषे ॥

अधिक सनेहुँ देह लै भोरी। सरद ससिहि जनु चितव चकोरी ॥

लोचन मग रामहि उर आनी। दीन्हे पलक कपाट सयानी ॥

जब सिय सभिन्ह प्रेमबस जानी। कहि न सकहिं कछु मन सकुयानी ॥

दो. लताभवन ते प्रगट भे तेहि अवसर दौडि भाई।

निकसे जनु जुग बिमल बिधु जलद पटल बिलगाई ॥ २३२ ॥

सोभा सीवँ सुभग दौडि बीरा। नील पीत जलजाम सरीरा ॥

मोरपंथ सिर सोडत नीके। गुच्छ भीय बिद्य कुसुम कली डे ॥

भाल तिलक श्रमबिंदु सुडाअे। श्रवन सुभग लूषन छबि छाअे ॥

बिकट लूकुटि कथ घूघरवारै। नव सरोज लोचन रतनारै ॥

यारु बिबुड नासिका कपोला। दास बिलास लेत मनु मोला ॥

मुभछबि कहि न जाई मोहि पाहीं। जो बिलोकि बडु काम लजाहीं ॥

उर मनि माल कंबु कल गीवा। काम कलभ कर लुज बलसीवा ॥

સુમન સમેત બામ કર દોના । સાવૈર કુઅૈર સખી સુઠિ લોના ॥

દો. કેહરિ કટિ પટ પીત ધર સુષમા સીલ નિધાન ।

દેખિ ભાનુકુલભૂષનહિ બિસરા સખિન્હ અપાન ॥ ૨૩૩ ॥

ધરિ ધીરજુ એક આલિ સયાની । સીતા સન બોલી ગહિ પાની ॥

બહુરિ ગૌરિ કર ધ્યાન કરેહુ । ભૂપકિસોર દેખિ કિન લેહુ ॥

સકુચિ સીચૈં તબ નચન ઉઘારે । સનમુખ દોઉ રઘુસિંઘ નિહારે ॥

નખ સિખ દેખિ રામ કૈ સોભા । સુમિરિ પિતા પનુ મનુ અતિ છોભા ॥

પરબસ સખિન્હ લખી જબ સીતા । ભયઉ ગહરુ સબ કહહિ સભીતા ॥

પુનિ આઉબ એહિ બેરિઆં કાલી । અસ કહિ મન બિહસી એક આલી ॥

ગૂઢ઼ ગિરા સુનિ સિય સકુચાની । ભયઉ બિલંબુ માતુ ભય માની ॥

ધરિ બડ઼િ ધીર રામુ ઉર આને । ફિરિ અપનપઉ પિતુબસ જાને ॥

દો. દેખન મિસ મૃગ બિહગ તરુ ફિરઇ બહોરિ બહોરિ ।

નિરખિ નિરખિ રઘુબીર છબિ બાઢ઼િ પ્રીતિ ન થોરિ ॥ ૨૩૪ ॥

જાનિ કઠિન સિવચાપ બિસૂરતિ । ચલી રાખિ ઉર સ્યામલ મૂરતિ ॥

પ્રભુ જબ જાત જાનકી જાની । સુખ સનેહ સોભા ગુન ખાની ॥

પરમ પ્રેમમય મૃદુ મસિ કીન્હી । ચારુ ચિત ભીતીં લિખ લીન્હી ॥

ગઈ ભવાની ભવન બહોરી । બંદિ ચરન બોલી કર જોરી ॥

જય જય ગિરિબરરાજ કિસોરી । જય મહેસ મુખ ચંદ ચકોરી ॥

જય ગજ બદન ષડ઼ાનન માતા । જગત જનનિ દામિનિ દૃતિ ગાતા ॥

નહિં તવ આદિ મધ્ય અવસાના । અમિત પ્રભાઉ બેદુ નહિં જાના ॥

ભવ ભવ બિભવ પરાભવ કારિનિ । બિસ્વ બિમોહનિ સ્વબસ બિહારિનિ ॥

દો. પતિદેવતા સુતીય મહું માતુ પ્રથમ તવ રેખ ।

મહિમા અમિત ન સકહિં કહિ સહસ સારદા સેષ ॥ ૨૩૫ ॥

સેવત તોહિ સુલભ ફલ ચારી । બરદાયની પુરારિ પિઆરી ॥

દેબિ પૂજિ પદ કમલ તુમહારે । સુર નર મુનિ સબ હોહિ સુખારે ॥

મોર મનોરથુ જાનહુ નીકેં । બસહુ સદા ઉર પુર સબહી કેં ॥

કીન્હેઉં પ્રગટ ન કારન તેહીં । અસ કહિ ચરન ગહે બૈદેહીં ॥

બિનય પ્રેમ બસ ભઈ ભવાની । ખસી માલ મૂરતિ મુસુકાની ॥

સાદર સિચૈં પ્રસાદુ સિર ધરેઉ । બોલી ગૌરિ હરષુ હિચૈં ભરેઉ ॥

સુનુ સિય સત્ય અસીસ હમારી । પૂજિહિ મન કામના તુમહારી ॥

नारद बचन सदा सुचि साथा । सो बरु मिलिहि जाहिं मनु राथा ॥

छं. मनु जाहिं रायेउ मिलिहि सो बरु सलज सुंदर साँवरो ।
 करुना निधान सुजान सीलु सनेहु जानत रावरो ॥
 ओहि भाँति गौरि असीस सुनि सिय सलित छियँ उरषीं अली ।
 तुलसी भवानिहि पूजि पुनि पुनि मुदित मन मंदिर यली ॥

सो. जानि गौरि अनुकूल सिय छिय उरषु न जाछ कलि ।
 मंजुल मंगल मूल भाम अंग करकन लगे ॥ २३६ ॥

दृष्टयँ सराहत सीय लोनाछ । गुर समीप गवने दौउ भाछ ॥
 राम कडा सभु कौसिक पाडीं । सरल सुभाउ छुअत छल नाडीं ॥
 सुमन पाछ मुनि पूजा कीन्डी । पुनि असीस द्रुहु भाछन्ड दीन्डी ॥
 सुकल मनोरथ डोहुँ तुम्हारे । रामु लभनु सुनि भये सुभारे ॥
 करि भोजनु मुनिबर बिग्यानी । लगे कलन कछु कथा पुरानी ॥
 बिगत दिवसु गुरु आयसु पाछ । संध्या करन यवे दौउ भाछ ॥
 प्राथी दिसि ससि उयउ सुडावा । सिय मुष सरिस देभि सुभु पावा ॥
 बडुरि बिचारु कीन्ड मन माडीं । सीय बदन सम छिमकर नाडीं ॥

दो. जनमु सिंधु पुनि बंधु बिषु दिन मलीन सकलंक ।
 सिय मुष समता पाव किमि यंदु बापुरो रेक ॥ २३७ ॥

घटछ बढ्छं बिरडनि दुषदाछ । असछ राहु निज संघिछिं पाछ ॥
 कोक सिकप्रद पंकज द्रोडी । अवगुन बडुत यंद्रमा तोडी ॥
 बैदेडी मुष पटतर दीन्डे । डोछ दौष बडुँ अनुचित कीन्डे ॥
 सिय मुष छबि बिधु ब्याज बपानी । गुरु पछिं यवे निसा बडुँि जनी ॥
 करि मुनि यरन सरोज प्रनामा । आयसु पाछ कीन्ड बिभ्रामा ॥
 बिगत निसा रघुनायक जागे । बंधु बिलोकि कलन अस लागे ॥
 उदउ अरुन अवलोकहु ताता । पंकज कोक लोक सुभदाता ॥
 बोले लभनु जौरि जुग पानी । प्रभु प्रभाउ सूयक मूदु बानी ॥

दो. अरुनोदयँ सकुये कुमुद उडगन जोति मलीन ।
 जिमि तुम्हार आगमन सुनि भये नृपति बलडीन ॥ २३८ ॥

नृप सभ नभत करछि उजिआरी । टारि न सकछिं याप तम ભારી ॥
 कमल कोक मधुकर भग नाना । उरषे सकल निसा अवसाना ॥
 औसेछिं प्रभु सभ भगत तुम्हारे । डोछलछिं टूटै धनुष सुभारे ॥

ઉચઉ ભાનુ બિનુ શ્રમ તમ નાસા । દુરે નખત જગ તેજુ પ્રકાસા ॥
 રબિ નિજ ઉદય બ્યાજ રઘુરાયા । પ્રભુ પ્રતાપુ સબ નૃપન્હ દિખાયા ॥
 તવ ભુજ બલ મહિમા ઉદઘાટી । પ્રગટી ધનુ બિઘટન પરિપાટી ॥
 બંધુ બચન સુનિ પ્રભુ મુસુકાને । ડોઇ સુચિ સહજ પુનીત નહાને ॥
 નિત્યક્રિયા કરિ ગુરુ પહિં આએ । ચરન સરોજ સુભગ સિર નાએ ॥
 સતાનંદુ તબ જનક બોલાએ । કૌસિક મુનિ પહિં તુરત પઠાએ ॥
 જનક બિનય તિન્હ આઇ સુનાઇ । હરષે બોલિ લિએ દોઉ ભાઇ ॥

દો. સતાનંદુ અ બંદિ પ્રભુ બૈઠે ગુર પહિં જાઇ ।

ચલહુ તાત મુનિ કહેઉ તબ પઠવા જનક બોલાઇ ॥ ૨૩૯ ॥

સીય સ્વયંબરુ દેખિઅ જાઇ । ઈસુ કાહિ ધૌં દેઇ બડાઈ ॥
 લખન કહા જસ ભાજનુ સોઈ । નાચ કૃપા તવ જાપર હોઈ ॥
 હરષે મુનિ સબ સુનિ બર બાની । દીન્હિ અસીસ સબહિં સુખુ માની ॥
 પુનિ મુનિબૃદ સમેત કૃપાલા । દેખન ચલે ધનુષમખ સાલા ॥
 રંગભૂમિ આએ દોઉ ભાઈ । અસિ સુધિ સબ પુરબાસિંહ પાઈ ॥
 ચલે સકલ ગૃહ કાજ બિસારી । બાલ જુબાન જરઠ નર નારી ॥
 દેખી જનક ભીર ભૈ ભારી । સુચિ સેવક સબ લિએ હંકારી ॥
 તુરત સકલ લોગન્હ પહિં જાહુ । આસન ઉચિત દેહુ સબ કાહુ ॥

દો. કહિ મૃદુ બચન બિનીત તિન્હ બૈઠારે નર નારિ ।

ઉત્તમ મધ્યમ નીચ લઘુ નિજ નિજ થલ અનુહારિ ॥ ૨૪૦ ॥

રાજકુઅંર તેહિ અવસર આએ । મનહુ મનોહરતા તન છાએ ॥
 ગુન સાગર નાગર બર બીરા । સુંદર સ્યામલ ગૌર સરીરા ॥
 રાજ સમાજ બિરાજત રુરે । ઉડગન મહુ જનુ જુગ બિધુ પૂરે ॥
 જિન્હ કે રહી ભાવના જૈસી । પ્રભુ મૂરતિ તિન્હ દેખી તૈસી ॥
 દેખહિં રૂપ મહા રનધીરા । મનહુ બીર રસુ ધરે સરીરા ॥
 ડરે કુટિલ નૃપ પ્રભુહિ નિહારી । મનહુ ભયાનક મૂરતિ ભારી ॥
 રહે અસુર છલ છોનિપ બેષા । તિન્હ પ્રભુ પ્રગટ કાલસમ દેખા ॥
 પુરબાસિંહ દેખે દોઉ ભાઈ । નરભૂષન લોચન સુખદાઈ ॥

દો. નારિ બિલોકહિં હરષિ હિચં નિજ નિજ રુચિ અનુરૂપ ।

જનુ સોહત સિંગાર ધરિ મૂરતિ પરમ અનૂપ ॥ ૨૪૧ ॥

બિદુષન્હ પ્રભુ બિરાટમય દીસા । બહુ મુખ કર પગ લોચન સીસા ॥

जनक जाति अवलोकलिं कैसैं । सजन सगे प्रिय लागलिं जैसैं ॥
 सखित बिदेह बिलोकलिं रानी । सिंसु सम प्रीति न जाति बभानी ॥
 जोगिन्ध परम तत्त्वमय भासा । सांत सुद्ध सम सलज प्रकासा ॥
 उरिभगतन्ध देभे दौठि आता । छष्टदेव छव सब सुभ दाता ॥
 रामलि चितव भायँ जेहि सीया । सो सनेहु सुभु नलिं कथनीया ॥
 उर अनुभवति न कलि सक सोठा । कवन प्रकार कलै कबि कोठा ॥
 अलि बिधि रछा जालि जस भाठा । तेहिं तस देभेउ कोसलराठा ॥

दो. राजत राज समाज महुँ कोसलराज किसोर ।
 सुंदर स्यामल गौर तन बिस्व बिलोचन योर ॥ २४२ ॥

सलज मनोहर मूरति दौठा । कोटि काम उपमा लघु सोठा ॥
 सरद बंद निंदक मुष नीके । नीरज नयन भावते जे के ॥
 चितवत यारु मार मनु हरनी । भावति लृद्य जाति नडीं बरनी ॥
 कल कपोल श्रुति कुंडल लोला । बिभुक अधर सुंदर मृदु बोला ॥
 कुमुदबंधु कर निंदक डाँसा । लुकुटी बिकट मनोहर नासा ॥
 भाल बिसाल तिलक जलकाडीं । कय बिलोकि अलि अवलि लजाडीं ॥
 पीत यौतनीं सिरन्धि सुडाछ । कुसुम कलीं बिय बीय बनाछ ॥
 रेभें रुचिर कंबु कल गीवाँ । जनु त्रिभुवन सुषमा की सीवाँ ॥

दो. कुंजर मनि कंठा कलित उरन्धि तुलसिका माल ।
 बृषभ कंध केहरि ठवनि बल निधि आहु बिसाल ॥ २४३ ॥

कटि तूनीर पीत पट बाँधि । कर सर धनुष बाम बर काँधि ॥
 पीत जग्य उपभीत सुडाये । नभ सिंभ मंजु मडाछबि छाये ॥
 देभि लोग सब भये सुषारे । अकटक लोचन चलत न तारे ॥
 उरषे जनकु देभि दौठि भाछ । मुनि पद कमल गछे तब जाछ ॥
 करि बिनती निज कथा सुनाछ । रंग अवनि सब मुनिछि देभाछ ॥
 जहुँ जहुँ जालि कुअँर बर दौठा । तहुँ तहुँ चकित चितव सबु कोठा ॥
 निज निज रुप रामलि सबु देभा । कोठ न जान कछु मरमु बिसेषा ॥
 भलि रचना मुनि नृप सन कछेठा । राजौं मुदित मडासुभ लछेठा ॥

दो. सब मंचन्ध ते मंचु अेक सुंदर बिसद बिसाल ।
 मुनि समेत दौठि बंधु तहुँ बैहारे मछिपाल ॥ २४४ ॥

प्रभुलि देभि सब नृप छिँयँ छारे । जनु राकेस उद्य भअँ तारे ॥

અસિ પ્રતીતિ સબ કે મન માર્હી । રામ ચાપ તોરબ સક નાર્હી ॥
 બિનુ ભંજેહું ભવ ધનુષુ બિસાલા । મેલિહિ સીય રામ ઉર માલા ॥
 અસ બિચારિ ગવનહુ ઘર ભાઈ । જસુ પ્રતાપુ બલુ તેજુ ગવાઈ ॥
 બિહસે અપર ભૂપ સુનિ બાની । જે અબિબેક અંધ અભિમાની ॥
 તોરેહું ધનુષુ બ્યાહુ અવગાહા । બિનુ તોરેં કો કુઅરિ બિઆહા ॥
 એક બાર કાલઉ કિન હોઊ । સિય હિત સમર જિતબ હમ સોઊ ॥
 યહ સુનિ અવર મહિપ મુસકાને । ધરમસીલ હરિભગત સયાને ॥

સો. સીય બિઆહબિ રામ ગરબ દૂરિ કરિ નૃપન્હ કે ॥

જીતિ કો સક સંગ્રામ દસરથ કે રન બાંકુરે ॥ રજપ ॥

બ્યર્થ મરહુ જનિ ગાલ બજાઈ । મન મોદકન્હિ કિ ભૂખ બુતાઈ ॥
 સિખ હમારિ સુનિ પરમ પુનીતા । જગદંબા જાનહુ જિયેં સીતા ॥
 જગત પિતા રઘુપતિહિ બિચારી । ભરિ લોચન છબિ લેહુ નિહારી ॥
 સુંદર સુખદ સકલ ગુન રાસી । એ દોઉ બંધુ સંભુ ઉર બાસી ॥
 સુધા સમુદ્ર સમીપ બિહાઈ । મૃગજલુ નિરખિ મરહુ કત ઘાઈ ॥
 કરહુ જાઈ જા કહું જોઈ ભાવા । હમ તૌ આજુ જનમ ફલુ પાવા ॥
 અસ કહિ ભલે ભૂપ અનુરાગે । રૂપ અનૂપ બિલોકન લાગે ॥
 દેખહિં સુર નભ ચઢ્ઠે બિમાના । બરષહિં સુમન કરહિં કલ ગાના ॥

દો. જાનિ સુઅવસરુ સીય તબ પઠઈ જનક બોલાઈ ।

ચતુર સર્ખી સુંદર સકલ સાદર ચલીં લવાઈ ॥ રજક ॥

સિય સોભા નહિં જાઈ બખાની । જગદંબિકા રૂપ ગુન ખાની ॥
 ઉપમા સકલ મોહિ લઘુ લાગીં । પ્રાકૃત નારિ અંગ અનુરાગીં ॥
 સિય બરનિઅ તેઈ ઉપમા દેઈ । કુકબિ કહાઈ અજસુ કો લેઈ ॥
 જૌ પટતરિઅ તીય સમ સીયા । જગ અસિ જુબતિ કહાં કમનીયા ॥
 ગિરા મુખર તન અરધ ભવાની । રતિ અતિ દુખિત અતનુ પતિ જાની ॥
 બિષ બારુની બંધુ પ્રિય જેહી । કહિઅ રમાસમ કિમિ બૈદેહી ॥
 જૌ છબિ સુધા પયોનિધિ હોઈ । પરમ રૂપમય કચ્છપ સોઈ ॥
 સોભા રજુ મંદરુ સિંગારૂ । મથૈ પાનિ પંકજ નિજ મારૂ ॥

દો. એહિ બિધિ ઉપજૈ લચ્છિ જબ સુંદરતા સુખ મૂલ ।

તદપિ સકોચ સમેત કબિ કહહિં સીય સમતૂલ ॥ રજ૭ ॥

ચલિં સંગ લૈ સર્ખી સયાની । ગાવત ગીત મનોહર બાની ॥

सोड नवल तनु सुंदर सारी । जगत जननि अतुलित छबि लारी ॥
 भूषन सकल सुंदर सुडाये । अंग अंग रचि सभिन्ड बनाये ॥
 रंगभूमि जब सिय पगु धारी । दैभि रुप मोडे नर नारी ॥
 डरषि सुरन्ड दुंदुर्भी बजाए । बरषि प्रसून अपछरा गाए ॥
 पानि सरोज सोड जयमावा । अवयट चितये सकल भुआवा ॥
 सीय चकित चित रामछि यावा । भये मोडबस सब नरनावा ॥
 मुनि समीप दैये दौउ भाए । लगे ललकि लोचन निधि पाए ॥

दो. गुरुजन वाज समाजु बडः दैभि सीय सकुयानि ॥
 लागि बिलोकन सभिन्ड तन रघुबीरछि उर आनि ॥ २४८ ॥

राम रुप अरु सिय छबि दैये । नर नारिन्ड परिडरी निमेषे ॥
 सोयछि सकल कलत सकुयाली । बिधि सन बिनय करछि मन माली ॥
 डरु बिधि बेगि जनक जडः ताए । मति डमारि असि दैछि सुडाए ॥
 बिनु बिचार पनु तजि नरनाडु । सीय राम कर करै बिबाडु ॥
 जग लल कलछि भाव सब काडु । डठ डीन्डे अंतडु उर दाडु ॥
 अछि लालसाँ मगन सब लोडु । बरु साँवरो जानकी जोगु ॥
 तब बंदीजन जनक बाँलाये । बिरिदावली कलत यलि आये ॥
 कल नृप जाए कलडु पन मोरा । यले भाट छियँ डरषु न थोरा ॥

दो. बोले बंदी बचन बर सुनडु सकल मछिपाल ।
 पन बिदेड कर कलछि डम भुजा उठाए बिसाल ॥ २४९ ॥

नृप भुजबल बिधु सिवधनु राडु । गरुअ कठोर बिदित सब काडु ॥
 रावनु बानु मडाभट भारे । दैभि सरासन गवँछि सिधारे ॥
 सोए पुरारि कोदंडु कठोरा । राज समाज आजु जोए तोरा ॥
 त्रिभुवन जय समेत बैदेडी ॥ बिनछि बिचार बरए डठि तेडी ॥
 सुनि पन सकल भूप अबिलाषे । भटमानी अतिसय मन माषे ॥
 परिकर बाँषि उठे अकुलाए । यले छष्टदेवन्ड सिर नाए ॥
 तमकि ताकि तकि सिवधनु धरली । उठए न कोटि भाँति बलु करली ॥
 जिन्ड डे कछु बिचारु मन माली । याप समीप मडीप न जाली ॥

दो. तमकि धरछि धनु मूढः नृप उठए न यलछि लजाए ।
 मनडुँ पाए भट बाडुबलु अधिडु अधिडु गरुआए ॥ २५० ॥

भूप सडस दस अेकछि बारा । लगे उठावन टरए न टारा ॥

ડગઇ ન સંભુ સરાસન કૈસેં । કામી બચન સતી મનુ જૈસેં ॥
 સબ નૃપ ભચે જોગુ ઉપહાસી । જૈસેં બિનુ બિરાગ સંન્યાસી ॥
 કીરતિ બિજય બીરતા ભારી । ચલે ચાપ કર બરબસ હારી ॥
 શ્રીહત ભચે હારિ હિયં રાજા । બૈઠે નિજ નિજ જાઇ સમાજા ॥
 નૃપનહ બિલોકિ જનકુ અકુલાને । બોલે બચન રોષ જનુ સાને ॥
 દીપ દીપ કે ભૂપતિ નાના । આચે સુનિ હમ જો પનુ ઠાના ॥
 દેવ દનુજ ધરિ મનુજ સરીરા । બિપુલ બીર આચે રનધીરા ॥

દો. કુઅંરિ મનોહર બિજય બડ઼િ કીરતિ અતિ કમનીય ।
 પાવનિહાર બિરચિ જનુ રચેઉ ન ધનુ દમનીય ॥ ૨૫૧ ॥

કહહુ કાહિ ચહુ લાભુ ન ભાવા । કાહું ન સંકર ચાપ ચઢ઼ાવા ॥
 રહઉ ચઢ઼ાઉબ તોરબ ભાઈ । તિલુ ભરિ ભૂમિ ન સકે છડ઼ાઈ ॥
 અબ જનિ કોઉ માખૈ ભટ માની । બીર બિહીન મહી મૈ જાની ॥
 તજહુ આસ નિજ નિજ ગૃહ જાહુ । લિખા ન બિધિ બૈદેહિ બિબાહુ ॥
 સુકૃત જાઇ જૌ પનુ પરિહર઼ાં । કુઅંરિ કુઆરિ રહઉ કા કર઼ાં ॥
 જો જનતે઼ેં બિનુ ભટ ભુબિ ભાઈ । તૌ પનુ કરિ હોતે઼ેં ન હંસાઈ ॥
 જનક બચન સુનિ સબ નર નારી । દેખિ જાનકિહિ ભચે દુખારી ॥
 માખે લખનુ કુટિલ ભઈ ભૌહેં । રદપટ ફરકત નચન રિસૌહેં ॥

દો. કહિ ન સકત રઘુબીર ડર લગે બચન જનુ બાન ।
 નાઇ રામ પદ કમલ સિરુ બોલે ગિરા પ્રમાન ॥ ૨૫૨ ॥

રઘુબંસિંહ મહું જહું કોઉ હોઈ । તેહિં સમાજ અસ કહઇ ન કોઈ ॥
 કહી જનક જસિ અનુચિત બાની । બિદ્યમાન રઘુકુલ મનિ જાની ॥
 સુનહુ ભાનુકુલ પંકજ ભાનુ । કહઉં સુભાઉ ન કછુ અભિમાનુ ॥
 જૌ તુમહારિ અનુસાસન પાવૌ । કંદુક ઇવ બ્રહ્માંડ ઉઠાવૌ ॥
 કાચે ઘટ જિમિ ડારૌ ફોરી । સકઉં મેરુ મૂલક જિમિ તોરી ॥
 તવ પ્રતાપ મહિમા ભગવાના । કો બાપુરો પિનાક પુરાના ॥
 નાથ જાનિ અસ આયસુ હોઊ । કૌતુકુ કરૌ બિલોકિઅ સોઊ ॥
 કમલ નાલ જિમિ ચાક્ર ચઢ઼ાવૌ । જોજન સત પ્રમાન લૈ ધાવૌ ॥

દો. તોરૌ છત્રક દંડ જિમિ તવ પ્રતાપ બલ નાથ ।
 જૌ ન કરૌ પ્રભુ પદ સપથ કર ન ધરૌ ધનુ ભાથ ॥ ૨૫૩ ॥

લખન સકોપ બચન જે બોલે । ડગમગાનિ મહિ દિગ્ગજ ડોલે ॥

सकल लोक सब भूप उराने। सिय छियँ उरषु जनकु सकुथाने ॥
 गुर रघुपति सब मुनि मन माहीं। मुदित भये पुनि पुनि पुलकाहीं ॥
 सयनछि रघुपति लभनु नेवारे। प्रेम समेत निकट बैठारे ॥
 बिस्वामित्र समय सुभ जानी। बोले अति सनेहमय बानी ॥
 उठहु राम भंजहु भवथापा। भेटहु तात जनक परितापा ॥
 सुनि गुरु बयन चरन सिरु नावा। उरषु बिषादु न कछु उर आवा ॥
 ढाढःे भये उठि सलज सुभायँ। ठवनि जुबा मृगराजु लजायँ ॥

दो. उदित उदयगिरि मंथ पर रघुबर बालपतंग।

बिकसे संत सरोज सब उरषे लोचन भृंग ॥ २५४ ॥

नृपन्ध डेरि आसा निसि नासी। बयन नभत अवली न प्रकासी ॥
 मानी मछिप कुमुद सकुथाने। कपटी भूप उलूक लुकाने ॥
 भये बिसोक कोक मुनि देवा। बरिसछिँ सुमन जनावलि सेवा ॥
 गुर पद बंदि सलित अनुरागा। राम मुनिन्ध सन आयसु मागा ॥
 सलजलिँ यले सकल जग स्वामी। मत्त मंजु बर कुंजर गामी ॥
 यलत राम सब पुर नर नारी। पुलक पूरि तन भये सुभारी ॥
 बंदि पितर सुर सुकृत साँभारे। जौँ कछु पुन्य प्रभाउ डमारे ॥
 तौ सिवधनु मृनाल की नाई। तोरहुँ राम गनेस गोसाई ॥

दो. रामछि प्रेम समेत लभि सभिन्ध समीप बोलाछ।

सीता मातु सनेह बस बयन कलछ बिलभाछ ॥ २५५ ॥

सभि सब कौतुक देभनिछारे। जेठ कडावत छितू डमारे ॥
 कोउ न भुजाछ कलछ गुर पाहीं। अे बालक असि डठ भलि नाहीं ॥
 रावन बान छुआ नछिँ थापा। डारे सकल भूप करि दापा ॥
 सो धनु राजकुअँर कर देहीं। बाल मराल डि मंदर लेहीं ॥
 भूप सयानप सकल सिरानी। सभि बिधि गति कछु जाति न जानी ॥
 बोली चतुर सप्पी मृदु बानी। तेजवंत लघु गनिअ न रानी ॥
 कळँ कुंभज कळँ सिंधु अपारा। सोषेउ सुजसु सकल संसारा ॥
 रबि मंडल देभत लघु लाग्गा। उदयँ तासु तिलुवन तम भाग्गा ॥

दो. मंत्र परम लघु जासु बस बिधि डरि डर सुर सर्ब।

मडामत्त गजराज कुँँ बस कर अंकुस अर्ब ॥ २५६ ॥

काम कुसुम धनु सायक लीन्डे। सकल भुवन अपने बस कीन्डे ॥

દેખિ તજિઅ સંસઉ અસ જાની। ભંજબ ધનુષ રામુ સુનુ રાની ॥
 સખી બચન સુનિ ભૈ પરતીતી। મિટા બિષાદુ બઢ્ી અતિ પ્રીતી ॥
 તબ રામહિ બિલોકિ બૈદેહી। સભય હૃદયં બિનવતિ જેહિ તેહી ॥
 મનહીં મન મનાવ અકુલાની। હોહુ પ્રસન્ન મહેસ ભવાની ॥
 કરહુ સફલ આપનિ સેવકાઈ। કરિ હિતુ હરહુ ચાપ ગરુઆઈ ॥
 ગનનાયક બરદાયક દેવા। આજુ લગેં કીન્હિઉં તુઅ સેવા ॥
 બાર બાર બિનતી સુનિ મોરી। કરહુ ચાપ ગુરુતા અતિ થોરી ॥

દો. દેખિ દેખિ રઘુબીર તન સુર મનાવ ધરિ ધીર ॥

ભરે બિલોચન પ્રેમ જલ પુલકાવલી સરીર ॥ ૨૫૭ ॥

નીકેં નિરખિ નયન ભરિ સોભા। પિતુ પનુ સુમિરિ બહુરિ મનુ છોભા ॥
 અહહ તાત દારુનિ હઠ ઠાની। સમુઝત નહિ કછુ લાભુ ન હાની ॥
 સચિવ સભય સિખ દેઈ ન કોઈ। બુધ સમાજ બડ્ઃ અનુચિત હોઈ ॥
 કહું ધનુ કુલિસહુ ચાહિ કહોરા। કહું સ્યામલ મૃદુગાત કિસોરા ॥
 બિધિ કેહિ ભૌંતિ ધરૌં ઉર ધીરા। સિરસ સુમન કન બેધિઅ હીરા ॥
 સકલ સભા કે મતિ ભૈ ભોરી। અબ મોહિ સંભુચાપ ગતિ તોરી ॥
 નિજ જડ્ઃતા લોગન્હ પર ડારી। હોહિ હરુઅ રઘુપતિહિ નિહારી ॥
 અતિ પરિતાપ સીય મન માહી। લવ નિમેષ જુગ સબ સય જાહીં ॥

દો. પ્રભુહિ ચિતઈ પુનિ ચિતવ મહિ રાજત લોચન લોલ।

ખેલત મનસિજ મીન જુગ જનુ બિધુ મંડલ ડોલ ॥ ૨૫૮ ॥

ગિરા અલિનિ મુખ પંકજ રોકી। પ્રગટ ન લાજ નિસા અવલોકી ॥
 લોચન જલુ રહ લોચન કોના। જૈસે પરમ કૃપન કર સોના ॥
 સકુચી બ્યાકુલતા બડ્ઃિ જાની। ધરિ ધીરજુ પ્રતીતિ ઉર આની ॥
 તન મન બચન મોર પનુ સાચા। રઘુપતિ પદ સરોજ ચિતુ રાચા ॥
 તૌ ભગવાનુ સકલ ઉર બાસી। કરિહિં મોહિ રઘુબર કે દાસી ॥
 જેહિ કે જેહિ પર સત્ય સનેહૂ। સો તેહિ મિલઈ ન કછુ સંહેહૂ ॥
 પ્રભુ તન ચિતઈ પ્રેમ તન ઠાના। કૃપાનિધાન રામ સબુ જાના ॥
 સિયહિ બિલોકિ તકેઉ ધનુ કેસે। ચિતવ ગરુરુ લઘુ બ્યાલહિ જૈસે ॥

દો. લખન લખેઉ રઘુબંસમનિ તાકેઉ હર કોદંડુ।

પુલકિ ગાત બોલે બચન ચરન ચાપિ બ્રહ્માંડુ ॥ ૨૫૯ ॥

દિસકુંજરહુ કમઠ અહિ કોલા। ધરહુ ધરનિ ધરિ ધીર ન ડોલા ॥

रामु यछलिं संकर धनु तोरा । छोलु सजग सुनि आयसु मोरा ॥
 थाप सापीप रामु जभ आये । नर नारिन्ड सुर सुकृत मनाये ॥
 सब कर संसउ अरु अग्यानु । मंद महीपन्ड कर अभिमानू ॥
 भृगुपति डेरि गरभ गरुआए । सुर मुनिबरन्ड डेरि कदराए ॥
 सिय कर सोयु जनक पछितावा । रानिन्ड कर दारुन दुष दवा ॥
 संभुयाप बड बोडितु पाए । यढे जाए सब संगु बनाए ॥
 राम बाहुबल सिंधु अपाड । यडत पारु नलि कोउ कडःडाड ॥

दो. राम बिलोके लोग सब चित्र लिपे से देपि ।

चितई सीय कृपायतन जानी बिकल बिसेषि ॥ २६० ॥

देपी बिपुल बिकल बैदेडी । निमिष बिछात कल्प सम तेडी ॥
 तृषित बारि बिनु जो तनु त्यागा । मुअँ करए का सुधा तडःागा ॥
 का बरषा सब कृषी सुषाने । समय युके पुनि का पछिताने ॥
 अस जियँ जानि जानकी देपी । प्रभु पुलके लपि प्रीति बिसेषी ॥
 गुरलि प्रनामु मनलि मन कीन्डा । अति लाघवँ उठाए धनु लीन्डा ॥
 दमकेउ दामिनि जिमि जभ लयउ । पुनि नभ धनु मंडल सम लयउ ॥
 लेत यढःावत भैयत गाढःे । काहुँ न लपा देष सबु हाढःे ॥
 तेहि छन राम मध्य धनु तोरा । भरे भुवन धुनि घोर कठोरा ॥

छं. भरे भुवन घोर कठोर रव रबि बाजि तजि मारगु यले ।

चिक्करलिं द्रिगज डोल मलि अलि कोल कूरुम कलमले ॥

सुर असुर मुनि कर कान दीन्हे सकल बिकल बियारही ।

कोदंड भंडेउ राम तुलसी जयति बचन उयारडी ॥

सो. संकर थापु जडाजु सागरु रघुबर बाहुबलु ।

बूडः सो सकल समाजु यढःा जो प्रथमलिं मोड बस ॥ २६१ ॥

प्रभु दौउ थापभंड मलि डारे । देपि लोग सब भये सुषारे ॥
 कोसिकरुप पयोनिधि पावन । प्रेम बारि अवगाडु सुडावन ॥
 रामरूप राकेसु निडारी । बढःंत भीचि पुलकावलि भारी ॥
 बाजे नभ गडगडे निसाना । देवबधू नायलिं करि गाना ॥
 ब्रह्माटिक सुर सिद्ध मुनीसा । प्रभुलि प्रसंसलिं देलिं असीसा ॥
 बरिसलिं सुमन रेग बडु माला । गावलिं किंनर गीत रसाला ॥
 रडी भुवन भरि जय जय बानी । धनुषभंग धुनि जात न जानी ॥

મુદિત કહલિં જહં તહં નર નારી । ભંજેઉ રામ સંભુધનુ ભારી ॥

દો. બંદી માગધ સૂતગન બિરુદ બદલિં મતિધીર ।

કરલિં નિછાવરિ લોગ સબ હય ગય ધન મનિ ચીર ॥ ર૬૨ ॥

ઝાંઝિ મૃદંગ સંખ સહનાઈ । ભેરિ ઢોલ દુંદુભી સુહાઈ ॥

બાજલિં બહુ બાજને સુહાએ । જહં તહં જુબતિન્હ મંગલ ગાએ ॥

સખિન્હ સહિત હરષી અતિ રાની । સૂખત ધાન પરા જનુ પાની ॥

જનક લહેઉ સુખુ સોચુ બિહાઈ । પૈરત થકે થાહ જનુ પાઈ ॥

શ્રીહત ભએ ભૂપ ધનુ ટૂટે । જૈસેં દિવસ દીપ છબિ છૂટે ॥

સીય સુખહિ બરનિઅ કેહિ ભાંતી । જનુ ચાતકી પાઈ જલુ સ્વાતી ॥

રામહિ લખનુ બિલોકત કૈસેં । સસિહિ ચકોર કિસોરકુ જૈસેં ॥

સતાનંદ તબ આચસુ દીન્હા । સીતાં ગમનુ રામ પહિં કીન્હા ॥

દો. સંગ સર્ખી સુદંર ચતુર ગાવહિં મંગલચાર ।

ગવની બાલ મરાલ ગતિ સુખમા અંગ અપાર ॥ ર૬૩ ॥

સખિન્હ મધ્ય સિય સોહતિ કૈસે । છબિગન મધ્ય મહાછબિ જૈસેં ॥

કર સરોજ જયમાલ સુહાઈ । બિસ્વ બિજય સોભા જેહિં છાઈ ॥

તન સકોચુ મન પરમ ઉછાહુ । ગૂઢઃ પ્રેમુ લખિ પરઈ ન કાહુ ॥

જાઈ સમીપ રામ છબિ દેખી । રહિ જનુ કુંઅરિ ચિત્ર અવરેખી ॥

ચતુર સર્ખી લખિ કહા બુઝાઈ । પહિરાવહુ જયમાલ સુહાઈ ॥

સુનત જુગલ કર માલ ઉઠાઈ । પ્રેમ બિબસ પહિરાઈ ન જાઈ ॥

સોહત જનુ જુગ જલજ સનાલા । સસિહિ સભીત દેત જયમાલા ॥

ગાવહિં છબિ અવલોકિ સહેલી । સિયં જયમાલ રામ ઉર મેલી ॥

સો. રઘુબર ઉર જયમાલ દેખિ દેવ બરિસહિં સુમન ।

સકુચે સકલ ભુઆલ જનુ બિલોકિ રબિ કુમુદગન ॥ ર૬૪ ॥

પુર અરુ બ્યોમ બાજને બાજે । ખલ ભએ મલિન સાધુ સબ રાજે ॥

સુર કિંનર નર નાગ મુનીસા । જય જય જય કહિ દેહિં અસીસા ॥

નાચહિં ગાવહિં બિબુધ બધૂટી । બાર બાર કુસુમાંજલિ છૂટી ॥

જહં તહં બિપ્ર બેદધુનિ કરહી । બંદી બિરદાવલિ ઉચ્ચરહી ॥

મહિ પાતાલ નાક જસુ બ્યાપા । રામ બરી સિય ભંજેઉ ચાપા ॥

કરહિં આરતી પુર નર નારી । દેહિં નિછાવરિ બિત્ત બિસારી ॥

સોહતિ સીય રામ કૈ જૌરી । છબિ સિંગારુ મનહું એક ઠોરી ॥

सर्षी कडळि प्रभुपद गळु सीता। करति न चरन परस अति भीता ॥

दो. गौतम तिय गति सुरति करि नळि परसति पग पानि।

मन बिडसे रघुबंसमनि प्रीति अलौकिक जानि ॥ र६५ ॥

तब सिय दैपि भूप अलिवाषे। कूर कपूत मूढः मन माषे ॥

उठि उठि पछिरि सनाड अभागे। जळं तळं गाव बजावन लागे ॥

लेडु छडः ाठ सीय कड कोठि। धरि बाँधळु नृप बालक दोगि ॥

तोरेँ धनुषु याडः नळि सरठ। ज्वत डमळि कुअँरि को बरठ ॥

जौ बिदेडु कछु करै सडाठ। ज्वतडु समर सळित दोगे भाठ ॥

साधु भूप बोले सुनि बानी। राजसमाजळि वाज लजानी ॥

बलु प्रतापु बीरता बडः ाठ। नाक पिनाकळि संग सिधाठ ॥

सोठ सूरता कि अब कळुँ पाठ। असि बुधि तौ बिधि मुळं मसि वाठ ॥

दो. टेभळु रामळि नयन भरि तजि ठरिषा मद्दु डोडु।

लपन रोषु पावकु प्रबल जानि सलभ जनि डोडु ॥ र६६ ॥

बैनतेय बलि जिमि यड कागू। जिमि ससु यडै नाग अरि भागू ॥

जिमि यड कुसल अकारन कोडी। सब संपदा यडै सिवद्रोडी ॥

लोभी लोलुप कल कीरति यडठ। अकलंकता कि कामी लडठ ॥

डरि पद बिभुष परम गति याडा। तस तुम्हार लालयु नरनाडा ॥

कोलाडलु सुनि सीय सकानी। सर्षी लवाठ गंठे जळं रानी ॥

रामु सुभायँ यले गुरु पाडी। सिय सनेडु भरनत मन माडी ॥

रानिन्ड सळित सोयबस सीया। अब धौँ बिधिळि काड करनीया ॥

भूप बयन सुनि ठत उत तकडी। लपनु राम डर भोलि न सकडी ॥

दो. अरुन नयन भुकुटी कुटिल चितवत नृपन्ड सकोप।

मनळुँ मत्त गजगन निरपि सिंघडिसोरळि थोप ॥ र६७ ॥

भरभरु दैपि बिकल पुर नारीं। सब मिलि दैळि मडीपन्ड गारीं ॥

तेळि अवसर सुनि सिव धनु भंगा। आयसु भृगुकुल कमल पतंगा ॥

दैपि मडीप सकल सकुयाने। बाज ऊपट जनु लवा लुकाने ॥

गौरि सरीर भूति भल भाजा। भाल बिसाल त्रिपुंड बिराजा ॥

सीस जटा ससिबदनु सुडावा। रिसबस कछुक अरुन डोठ आवा ॥

भुकुटी कुटिल नयन रिस राते। सळजळुँ चितवत मनळुँ रिसाते ॥

भृषभ कंध उर बाळु बिसाला। यारु जनेउ माल मृगछाला ॥

કટિ મુનિ બસન તૂન દુઠ બાંધેં । ધનુ સર કર કુઠારુ કલ કાંધેં ॥

દો. સાંત બેષુ કરની કઠિન બરનિ ન જાઈ સરુપ ।

ધરિ મુનિતનુ જનુ બીર રસુ આયઉ જહું સબ ભૂપ ॥ ૨૬૮ ॥

દેખત ભૃગુપતિ બેષુ કરાવા । ઉઠે સકલ ભય બિકલ ભુઆવા ॥
પિતુ સમેત કહિ કહિ નિજ નામા । લગે કરન સબ દંડ પ્રનામા ॥
જેહિ સુભાયેં ચિતવહિં હિતુ જાની । સો જાનઈ જનુ આઈ ખુટાની ॥
જનક બહોરિ આઈ સિરુ નાવા । સીય બોલાઈ પ્રનામુ કરાવા ॥
આસિષ દીન્હિ સખીં હરખાનીં । નિજ સમાજ લૈ ગઈ સયાનીં ॥
બિસ્વામિત્રુ મિલે પુનિ આઈ । પદ સરોજ મેલે દોઉ ભાઈ ॥
રામુ લખનુ દસરથ કે ઢોટા । દીન્હિ અસીસ દેખિ ભલ જોટા ॥
રામહિ ચિતઈ રહે થકિ લોચન । રૂપ અપાર માર મદ મોચન ॥

દો. બહુરિ બિલોકિ બિદેહ સન કહહુ કાહ અતિ ભીર ॥

પૂછત જાનિ અજાન જિમિ બ્યાપેઉ કોપુ સરીર ॥ ૨૬૯ ॥

સમાચાર કહિ જનક સુનાએ । જેહિ કારન મહીપ સબ આએ ॥
સુનત બચન ફિરિ અનત નિહારે । દેખે ચાપખંડ મહિ ડારે ॥
અતિ રિસ બોલે બચન કઠોરા । કહુ જડઃ જનક ધનુષ કે તોરા ॥
બેગિ દેખાઉ મૂઢઃ ન ત આજૂ । ઉલટઉં મહિ જહું લહિ તવ રાજૂ ॥
અતિ ડરુ ઉતરુ દેત નૃપુ નાહીં । કુટિલ ભૂપ હરષે મન માહીં ॥
સુર મુનિ નાગ નગર નર નારી ॥ સોચહિં સકલ ત્રાસ ઉર ભારી ॥
મન પછિતાતિ સીય મહતારી । બિધિ અબ સવરી બાત બિગારી ॥
ભૃગુપતિ કર સુભાઉ સુનિ સીતા । અરધ નિમેષ કલપ સમ બીતા ॥

દો. સભય બિલોકે લોગ સબ જાનિ જાનકી ભીરુ ।

હૃદયેં ન હરષુ બિષાદુ કછુ બોલે શ્રીરઘુબીરુ ॥ ૨૭૦ ॥

માસપારાયણ, નવાં વિશ્રામ

નાથ સંભુધનુ ભંજનિહારા । હોહિહિ કેઉ એક દાસ તુમ્હારા ॥
આયસુ કાહ કહિઅ કિન મોહી । સુનિ રિસાઈ બોલે મુનિ કોહી ॥
સેવકુ સો જો કરૈ સેવકાઈ । અરિ કરની કરિ કરિઅ લરાઈ ॥
સુનહુ રામ જેહિં સિવધનુ તોરા । સહસબાહુ સમ સો રિપુ મોરા ॥
સો બિલગાઉ બિહાઈ સમાજા । ન ત મારે જૈહહિં સબ રાજા ॥
સુનિ મુનિ બચન લખન મુસુકાને । બોલે પરસુધરહિ અપમાને ॥

बहु धनुर्डी तोरीं लरिकाई। कबहुँ न असि रिस कीन्दि गोसाई ॥
अछि धनु पर ममता केछि डेतू। सुनि रिसाई कळ भृगुकुलकेतू ॥

दो. रे नृप बालक कालबस बोलत तोछि न सँभार ॥

धनुडी सम तिपुरारि धनु बिदित सकल संसार ॥ २७१ ॥

लपन कछा छँसि डमरें जाना। सुनहुँ देव सब धनुष समाना ॥
का छति लालु जून धनु तौरें। देभा राम नयन के भोरें ॥
छुअत टूट रघुपतिहु न दोसू। मुनि बिनु काज करिअ कत रोसू।
बोले चितै परसु की ओरा। रे सठ सुनेछि सुभाउ न मोरा ॥
बालकु बोले बधै नछि तोडी। केवल मुनि जऽः जानछि मोडी ॥
बाल ब्रह्मचारी अति कोडी। बिस्व बिदित छत्रियकुल द्रोडी ॥
भुजबल भूमि भूप बिनु कीन्डी। बिपुल बार मछिदेवन्ड दीन्डी ॥
सडसबाहु भुज छेदनिडारा। परसु बिलोकु मडीपकुमारा ॥

दो. मातु पितछि जनि सोयबस करसि मडीसकिसोर।

गर्भन्ड के अर्भक दलन परसु मोर अति घोर ॥ २७२ ॥

बिडसि लपनु बोले मृदु बानी। अडो मुनीसु मडा लटमानी ॥
पुनि पुनि मोछि देभाव कुठार। यडत उऽःावन कूँकि पडार ॥
छाँ कुम्हऽःाबतिया कोठि नाडी। जे तरजनी देपि मरि जाडी ॥
देपि कुठारु सरासन बाना। मै कछु कछा सछित अबिमाना ॥
भृगुसुत समुजि जनेउ बिलोकी। जो कछु कळहु सळुँ रिस रोकी ॥
सुर मछिसुर डरिजन अरु गाई। डमरें कुल छन्ड पर न सुराई ॥
बधे पापु अपकीरति डारें। मारतहुँ पा परिअ तुम्हारें ॥
कोटि कुलिस सम बयनु तुम्डारा। व्यर्थ धरहु धनु बान कुठारा ॥

दो. जो बिलोकि अनुचित कछेँ छमहु मडामुनि धीर।

सुनि सरोष भृगुबंसमनि बोले गिरा गभीर ॥ २७३ ॥

कौसिक सुनहु मंद यहु बालकु। दुटिल कालबस निज कुल घालकु ॥
भानु बंस राकेस कलंकू। निपट निरंकुस अबुध असंकू ॥
काल कवलु डोछि छन माडी। कळुँ पुकारि भोरि मोछि नाडी ॥
तुम्ह डटकठ जौ यडहु उबारा। कछि प्रतापु बलु रोषु डमारा ॥
लपन कछेउ मुनि सुजस तुम्डारा। तुम्हछि अछत को बरनै पारा ॥
अपने मुँड तुम्ह आपनि करनी। बार अनेक भाँति बहु बरनी ॥

નહિં સંતોષુ ત પુનિ કછુ કહલૂ । જનિ રિસ રોકિ દુસલ દુખ સહલૂ ॥
બીરબ્રતી તુમ્હ ધીર અછોભા । ગારી દેત ન પાવહુ સોભા ॥

દો. સૂર સમર કરની કરહિં કહિ ન જનાવહિં આપુ ।
બિદ્યમાન રન પાઇ રિપુ કાયર કથહિં પ્રતાપુ ॥ ૨૭૪ ॥

તુમ્હ તૌ કાલુ હાંક જનુ લાવા । બાર બાર મોહિ લાગિ બોલાવા ॥
સુનત લખન કે બચન કહોરા । પરસુ સુધારિ ધરેઉ કર ઘોરા ॥
અબ જનિ દેઇ દોસુ મોહિ લોગૂ । કટુબાદી બાલકુ બધજોગૂ ॥
બાલ બિલોકિ બહુત મૈં બાંચા । અબ યહુ મરનિહાર ભા સાંચા ॥
કૌસિક કહા છમિઅ અપરાધૂ । બાલ દોષ ગુન ગનહિં ન સાધૂ ॥
ખર કુઠાર મૈં અકરન કોહી । આગેં અપરાધી ગુરુદ્રોહી ॥
ઉતર દેત છોડઃંઉં બિનુ મારેં । કેવલ કૌસિક સીલ તુમ્હારેં ॥
ન ત એહિ કાટિ કુઠાર કહોરેં । ગુરહિ ઉરિન હોતેઉં શ્રમ થોરેં ॥

દો. ગાધિસૂનુ કહ હૃદયં હંસિ મુનિહિ હરિઅરઇ સૂઝ ।
અયમય ખાંડ ન ઊખમય અજહું ન બૂઝ અબૂઝ ॥ ૨૭૫ ॥

કહેઉ લખન મુનિ સીલુ તુમ્હારા । કો નહિ જાન બિદિત સંસારા ॥
માતા પિતહિ ઉરિન ભએ નીકેં । ગુર રિનુ રહા સોચુ બડઃં જુકેં ॥
સો જનુ હમરેહિ માથે કાઢઃંા । દિન યલિ ગએ બ્યાજ બડઃં બાઢઃંા ॥
અબ આનિઅ બ્યવહરિઆ બોલી । તુરત દેઉં મૈં થૈલી ખોલી ॥
સુનિ કટુ બચન કુઠાર સુધારા । હાય હાય સબ સભા પુકારા ॥
ભૃગુબર પરસુ દેખાવહુ મોહી । બિપ્ર બિચારિ બચઉં નૃપદ્રોહી ॥
મિલે ન કબહું સુભટ રન ગાઢઃંે । દ્વિજ દેવતા ઘરહિ કે બાઢઃંે ॥
અનુચિત કહિ સબ લોગ પુકારે । રઘુપતિ સચનહિં લખનુ નેવારે ॥

દો. લખન ઉતર આહુતિ સરિસ ભૃગુબર કોપુ કૃસાનુ ।
બઢઃંત દેખિ જલ સમ બચન બોલે રઘુકુલભાનુ ॥ ૨૭૬ ॥

નાથ કરહુ બાલક પર છોહૂ । સૂઘ દૂઘમુખ કરિઅ ન કોહૂ ॥
જૌં પૈ પ્રભુ પ્રભાઉ કછુ જાના । તૌ કિ બરાબરિ કરત અયાના ॥
જૌં લરિકા કછુ અચગરિ કરહીં । ગુર પિતુ માતુ મોદ મન ભરહીં ॥
કરિઅ કૃપા સિસુ સેવક જાની । તુમ્હ સમ સીલ ધીર મુનિ ગ્યાની ॥
રામ બચન સુનિ કછુક જુડઃંાને । કહિ કછુ લખનુ બહુરિ મુસકાને ॥
હંસત દેખિ નખ સિખ રિસ બ્યાપી । રામ તોર ભ્રાતા બડઃં પાપી ॥

गौर सरीर स्याम मन माहीं । कालकूटमुष पयमुष नाहीं ॥
सडज टेढः अनुडरठ न तोडी । नीचु भीचु सम देष न मौडी ॥

दो. लभन कडेउ छँसि सुनळु मुनि कोधु पाप कर मूल ।
जेछि अस जन अनुचित करछिं यरछिं बिस्व प्रतिकूल ॥ २७७ ॥

मैं तुम्हार अनुचर मुनिराया । परिहरि कोपु करिअ अब दाय्या ॥
टूट थाप नहिं जुरछि रिसाने । बैठिअ डोठछिं पाय पिराने ॥
जौ अति प्रिय तौ करिअ उपाठ । जोरिअ कोउ बडः गुनी बोलाठ ॥
बोलेत लभनछिं जनकु डेराडी । मष्ट करळु अनुचित भल नाडी ॥
थर थर कापछिं पुर नर नारी । छोट कुमार भोट बडः लारी ॥
भृगुपति सुनि सुनि निरभय बानी । रिस तन जरठ डोठ बल डानी ॥
बोले रामछिं देठ निडोरा । बयँँ बिचारि बंधु लघु तोरा ॥
मनु मलीन तनु सुँँदर कैसैं । बिष रस भरा कनक घट्टु जैसैं ॥

दो. सुनि लछिमन बिडसे बडुरि नयन तरेरे राम ।
गुर समीप गवने सकुचि परिहरि बानी बाम ॥ २७८ ॥

अति बिनीत मृदु सीतल बानी । बोले रामु जोरि जुग पानी ॥
सुनळु नाथ तुम्ह सडज सुजाना । बालक बयनु करिअ नहिं काना ॥
बररै बालक अेकु सुभाठा । छन्दछि न संत बिदूषछिं काठा ॥
तेछिं नाडीं कछु काज बिगारा । अपराधी मैं नाथ तुम्हारा ॥
कृपा कोपु बधु बँधब गोसाठ । मो पर करिअ दास की नाठ ॥
कछिअ बेगि जेछि बिधि रिस जाठ । मुनिनायक सोठ करौं उपाठ ॥
कड मुनि राम जाठ रिस कैसैं । अजहुँ अनुज तव चितव अनैसैं ॥
अेछि के कंठ कुठारु न दीन्डा । तौ मैं काड कोपु करि कीन्डा ॥

दो. गर्भ स्रवछिं अवनिप रवनि सुनि कुठार गति धोर ।
परसु अछत देषउँँ जिअत बैरी भूपडिसोर ॥ २७९ ॥

बडठ न डायु दडठ रिस छाती । भा कुठारु कुठित नृपघाती ॥
भयउ बाम बिधि द्विरेउ सुभाठा । मोरे वृदयँँ कृपा कसि काठा ॥
आजु दया दुष्पु दुसड सडावा । सुनि सौमित्र बिडसि सिरु नावा ॥
बाठ कृपा मूरति अनुकूला । बोलेत बयन ञरत जनु कूला ॥
जौ पै कृपाँ जरिछिं मुनि गाता । कोध भअँँ तनु राष बिधाता ॥
देष्पु जनक डठि बालक अेडू । कीन्ड यडत जडः जमपुर गेडू ॥

બેગિ કરહુ કિન આંખિનહ ઓટા। દેખત છોટ ખોટ નૃપ ઢોટા ॥
બિહસે લખનુ કહા મન માહીં। મૂદે આંખિ કતહુ કોઉ નાહીં ॥

દો. પરસુરામુ તબ રામ પ્રતિ બોલે ઉર અતિ ક્રોધુ।

સંભુ સરાસનુ તોરિ સઠ કરસિ હમાર પ્રબોધુ ॥ ૨૮૦ ॥

બંધુ કહઇ કટુ સંમત તોરેં। તૂ છલ બિનય કરસિ કર જોરેં ॥
કરુ પરિતોષુ મોર સંગ્રામા। નાહિં ત છાડઃ કહાઉબ રામા ॥
છલુ તજિ કરહિ સમરુ સિવદ્રોહી। બંધુ સહિત ન ત મારઉં તોહી ॥
ભૃગુપતિ બકહિ કુઠાર ઉઠાએં। મન મુસકાહિં રામુ સિર નાએં ॥
ગુનહ લખન કર હમ પર રોષૂ। કતહુ સુધાઇહુ તે બડઃ દોષૂ ॥
ટેઢઃ જાનિ સબ બંદઇ કાહુ। બક ચંદ્રમહિ ગ્રસઇ ન રાહુ ॥
રામ કહેઉ રિસ તજિઅ મુનીસા। કર કુઠારુ આગેં યહ સીસા ॥
જેહિં રિસ જાઇ કરિઅ સોઇ સ્વામી। મોહિ જાનિ આપન અનુગામી ॥

દો. પ્રભુહિ સેવકહિ સમરુ કસ તજહુ બિપ્રબર રોસુ।

બેષુ બિલોકે કહેસિ કછુ બાલકહુ નહિં દોસુ ॥ ૨૮૧ ॥

દેખિ કુઠાર બાન ધનુ ધારી। ભૈ લરિકહિ રિસ બીરુ બિચારી ॥
નામુ જાન પૈ તુમહહિ ન ચીનહા। બંસ સુભાયેં ઉતરુ તેહિં દીનહા ॥
જૈ તુમહ ઔતેહુ મુનિ કી નાઇં। પદ રજ સિર સિસુ ધરત ગોસાઇં ॥
છમહુ ચૂક અનજાનત કેરી। ચહિઅ બિપ્ર ઉર કૃપા ધનેરી ॥
હમહિ તુમહહિ સરિબરિ કસિ નાથા ॥ કહહુ ન કહાં ચરન કહૂં માથા ॥
રામ માત્ર લઘુ નામ હમારા। પરસુ સહિત બડઃ નામ તોહારા ॥
દેવ એકુ ગુનુ ધનુષ હમારેં। નવ ગુન પરમ પુનીત તુમહારેં ॥
સબ પ્રકાર હમ તુમહ સન હારે। છમહુ બિપ્ર અપરાધ હમારે ॥

દો. બાર બાર મુનિ બિપ્રબર કહા રામ સન રામ।

બોલે ભૃગુપતિ સરુષ હસિ તહુ બંધુ સમ બામ ॥ ૨૮૨ ॥

નિપટહિં દ્વિજ કરિ જાનહિ મોહી। મૈ જસ બિપ્ર સુનાવઉં તોહી ॥
ચાપ સ્ત્રુવા સર આહુતિ જાનૂ। કોપ મોર અતિ ઘોર કૃસાનુ ॥
સમિધિ સેન ચતુરંગ સુહાઇં। મહા મહીપ ભએ પસુ આઇં ॥
મૈ એહિ પરસુ કાટિ બલિ દીનહે। સમર જગ્ય જપ કોટિનહ કીનહે ॥
મોર પ્રભાઉ બિદિત નહિં તોરેં। બોલસિ નિદરિ બિપ્ર કે ભોરેં ॥
ભંજેઉ ચાપુ દાપુ બડઃ બાઢઃા। અહમિતિ મનહુ જીતિ જગુ ઠાઢઃા ॥

राम कछा मुनि कछुडु बियारी। रिस अति बड्ि लघु यूक डमारी ॥
छुअतलिं टूट पिनाक पुराना। मै कछि डेतु करौं अभिमाना ॥

दो. जौ डम निदरलिं बिप्र बदि सत्य सुनडु भृगुनाथ।
तौ अस को जग सुभट्टु जेहि भय अस नावलिं माथ ॥ २८३ ॥

देव दनुज भूपति भट नाना। समबल अधिक डोडि बलवाना ॥
जौ रन डमलि पयारै कोडि। वरलिं सुभेन कालु किन डोडि ॥
छत्रिय तनु धरि समर सकाना। कुल कलकु तेहि पावँर आना ॥
कडुँ सुभाडि न कुललि प्रसंसी। कालडु डरलिं न रन रघुबंसी ॥
बिप्रबंस डै असि प्रभुताडि। अभय डोडि जो तुमडलि डेराडि ॥
सुनु मृदु गूढः बयन रघुपति डे। उधरे पटल परसुधर मति डे ॥
राम रमापति कर धनु लेडु। भैयडु मिटै मोर संडेडु ॥
देत थापु आपुलिं यलि गयडि। परसुराम मन बिसमय भयडि ॥

दो. जाना राम प्रभाडि तब पुलक प्रकुल्लित गात।
जोरि पानि बोले बयन डुदयँ न प्रेमु अमात ॥ २८४ ॥

जय रघुबंस बनज बन भानू। गडन दनुज कुल दडन कृसानु ॥
जय सुर बिप्र धेनु छितकारी। जय मड मोड कोड भ्रम डारी ॥
बिनय सील करुना गुन सागर। जयति बयन रयना अति नागर ॥
सेवक सुभट्ट सुभग सब अंगा। जय सरिर छबि कोटि अनंगा ॥
करौं काल भुष अेक प्रसंसा। जय मडेस मन मानस डंसा ॥
अनुचित बडुत कडेँ अग्याता। छमडु छमामंदिर डोडि भ्राता ॥
कछि जय जय जय रघुकुलडेतू। भृगुपति गअे बनलि तप डेतू ॥
अपभयँ कुटिल मडीप डेराने। जडँ तडँ कायर गवँलिं पराने ॥

दो. देवन्ड डीन्डीं डुँडुभीं प्रभु पर बरषलिं डूल।
डरषे पुर नर नारि सब मिटी मोडमय सूल ॥ २८५ ॥

अति गडगडे बाजने बाजे। सबलिं मनोडर मंगल साजे ॥
जूथ जूथ मिलि सुभुष सुनयनीं। करलिं गान कल डोडिलबयनी ॥
सुभु बिदेड कर बरनि न जाडि। जन्मदरिद्र मनडुँ निधि पाडि ॥
गत त्रास भड सीय सुभारी। जनु बिधु उदयँ यकोरकुमारी ॥
जनक डीन्ड कौसिकलि प्रनामा। प्रभु प्रसाद धनु भंजेडि रामा ॥
मोडि कृतकृत्य डीन्ड डुँडु भाडि। अब जो उचित सो कछिअ गोसाडि ॥

કહ મુનિ સુનુ નરનાથ પ્રબીના । રહા બિબાહુ ચાપ આધીના ॥
ટૂટતહીં ધનુ ભયઉ બિબાહૂ । સુર નર નાગ બિદિત સબ કાહુ ॥

દો. તદપિ જાઇ તુમ્હ કરહુ અબ જથા બંસ બ્યવહારુ ।
બૂઝિ બિપ્ર કુલબૃહ્દ ગુર બેદ બિદિત આચારુ ॥ ૨૮૬ ॥

દૂત અવધપુર પઠવહુ જાઇ । આનહિં નૃપ દસરથહિ બોલાઇ ॥
મુદિત રાઉ કહિ ભલેહિં કૃપાલા । પઠએ દૂત બોલિ તેહિ કાલા ॥
બહુરિ મહાજન સકલ બોલાએ । આઇ સબન્હિ સાદર સિર નાએ ॥
હાટ બાટ મંદિર સુરબાસા । નગરુ સંવારહુ ચારિહુ પાસા ॥
હરથિ ચલે નિજ નિજ ગૃહ આએ । પુનિ પરિચારક બોલિ પઠાએ ॥
રથહુ બિચિત્ર બિતાન બનાઇ । સિર ધરિ બચન ચલે સચુ પાઇ ॥
પઠએ બોલિ ગુની તિન્હ નાના । જે બિતાન બિધિ કુસલ સુજાના ॥
બિધિહિ બંદિ તિન્હ કીન્હ અરંભા । બિરથે કનક કદલિ કે ખંભા ॥

દો. હરિત મનિન્હ કે પત્ર ફલ પદ્મમરાગ કે ફૂલ ।
રથના દેખિ બિચિત્ર અતિ મનુ બિરંચિ કર ભૂલ ॥ ૨૮૭ ॥

બેનિ હરિત મનિમય સબ કીન્હે । સરલ સપરબ પરહિં નહિં ચીન્હે ॥
કનક કલિત અહિબેલ બનાઇ । લખિ નહિ પરઇ સપરન સુહાઇ ॥
તેહિ કે રથિ પચિ બંધ બનાએ । બિચ બિચ મુકતા દામ સુહાએ ॥
માનિક મરકત કુલિસ પિરોજા । ચીરિ કોરિ પચિ રથે સરોજા ॥
કિએ ભૃગ બહુરંગ બિહંગા । ગુંજહિં કૂજહિં પવન પ્રસંગા ॥
સુર પ્રતિમા ખંભન ગઢ઼ી કાઢ઼ી । મંગલ દ્રબ્ય લિએ સબ ઠાઢ઼ી ॥
ચૌકે ભૌંતિ અનેક પુરાઇ । સિંધુર મનિમય સહજ સુહાઇ ॥

દો. સૌરભ પલ્લવ સુભગ સુઠિ કિએ નીલમનિ કોરિ ॥
હેમ બૌર મરકત ઘવરિ લસત પાટમય ડોરિ ॥ ૨૮૮ ॥

રથે રુચિર બર બંદનિબારે । મનહુ મનોભવં ફંદ સંવારે ॥
મંગલ કલસ અનેક બનાએ । ધ્વજ પતાક પટ ચમર સુહાએ ॥
દીપ મનોહર મનિમય નાના । જાઇ ન બરનિ બિચિત્ર બિતાના ॥
જેહિં મંડપ દુલહિનિ બેદેહી । સો બરને અસિ મતિ કબિ કેહી ॥
દૂલહુ રામુ રૂપ ગુન સાગર । સો બિતાનુ તિહુ લોક ઉજાગર ॥
જનક ભવન કે સૌભા જૈસી । ગૃહ ગૃહ પ્રતિ પુર દેખિઅ તૈસી ॥
જેહિં તેરહુતિ તેહિ સમય નિહારી । તેહિ લઘુ લગહિં ભુવન દસ ચારી ॥

जो संपदा नीच गृह सोडा । सो बिलोकि सुरनाथक मोडा ॥

दो. बसई नगर जेहि लख करि कपट नारि बर बोषु ॥

तेहि पुर कै सोभा कइत सकुयलि सारद सेषु ॥ २८८ ॥

पहुँये दूत राम पुर पावन । डरषे नगर बिलोकि सुडावन ॥

भूप द्वार तिन्ह भबरि जनाई । दसरथ नृप सुनि लिखे बोलाई ॥

करि प्रनामु तिन्ह पाती दीन्डी । मुदित मडीप आपु ठहि लीन्डी ॥

भारि बिलोचन बायत पाँती । पुलक गात आठ भरि छाती ॥

रामु लभनु उर कर बर यीही । रहि गये कइत न पाटी मीही ॥

पुनि धरि धीर पत्रिका बाँची । डरषी सभा बात सुनि साँची ॥

भेलत रडे तहाँ सुधि पाई । आये भरतु सडित छित भाई ॥

पूछत अति सनेहँ सकुयाई । तात कहाँ तें पाती आई ॥

दो. कुसल प्रानप्रिय बंधु दौउ अडलिं कडडु डेलिं देस ।

सुनि सनेह सांने बयन बाची भडुरि नरेस ॥ २९० ॥

सुनि पाती पुलके दौउ भ्राता । अधिक सनेहु समात न गाता ॥

प्रीति पुनीत भरत कै देभी । सकल सभाँ सुप्पु लडेउ बिसेषी ॥

तब नृप दूत निकट बैठारे । मधुर मनोहर बयन उयारे ॥

भैया कडडु कुसल दौउ भारे । तुम्ह नीकें निज नयन निडारे ॥

स्थामल गौर धरें धनु भाथा । बय किंसोर कौसिक मुनि साथा ॥

पडियानहु तुम्ह कडडु सुभाळि । प्रेम बिबस पुनि पुनि कड राळि ॥

जा दिन तें मुनि गये लवाई । तब तें आजु साँचि सुधि पाई ॥

कडडु बिदेह कवन बिधि जाने । सुनि प्रिय बयन दूत मुसकाने ॥

दो. सुनहु मडीपति मुकुट मनि तुम्ह सम धन्य न कोउ ।

रामु लभनु जिन्ह के तनय बिस्व बिभूषन दौउ ॥ २९१ ॥

पूछन जोगु न तनय तुम्हारे । पुरुषसिंध तिलु पुर उजिआरे ॥

जिन्ह के जस प्रताप के आगे । ससि मलीन रबि सीतल लागे ॥

तिन्ह कडँ कडिअ नाथ किमि चीन्हे । देभिअ रबि डि दीप कर लीन्हे ॥

सीय स्वयंभर भूप अनेका । समिटे सुभट अेक तें अेका ॥

संभु सरासनु काहुँ न टारा । डारे सकल बीर बरिआरा ॥

तीनि लोक मडँ जे भटमानी । सभ कै सकति संभु धनु भानी ॥

सकथ उठाई सरासुर मेरु । सोउ छियँ डारि गयउ करि हेरु ॥

જેહિ કૌતુક સિવસૈલુ ઉઠાવા। સોઉ તેહિ સભાં પરાભઉ પાવા ॥

દો. તહાં રામ રઘુબંસ મનિ સુનિઅ મહા મહિપાલ।

ભંજેઉ ચાપ પ્રયાસ બિનુ જિમિ ગજ પંકજ નાલ ॥ ૨૯૨ ॥

સુનિ સરોષ ભૃગુનાયકુ આએ। બહુત ભાંતિ તિન્હ આંખિ દેખાએ ॥

દેખિ રામ બલુ નિજ ધનુ દીન્હા। કરિ બહુ બિનય ગવનુ બન કીન્હા ॥

રાજન રામુ અતુલબલ જૈસેં। તેજ નિધાન લખનુ પુનિ તૈસેં ॥

કંપહિ ભૂપ બિલોકત જાકેં। જિમિ ગજ હરિ કિસોર કે તાકેં ॥

દેવ દેખિ તવ બાલક દોઉ। અબ ન આંખિ તર આવત કોઉ ॥

દૂત બચન રચના પ્રિય લાગી। પ્રેમ પ્રતાપ બીર રસ પાગી ॥

સભા સમેત રાઉ અનુરાગે। દૂતન્હ દેન નિછાવરિ લાગે ॥

કહિ અનીતિ તે મૂદહિ કાના। ધરમુ બિચારિ સબહિં સુખ માના ॥

દો. તબ ઉઠિ ભૂપ બસિષ્ઠ કહું દીન્હિ પત્રિકા જાઈ।

કથા સુનાઈ ગુરહિ સબ સાદર દૂત બોલાઈ ॥ ૨૯૩ ॥

સુનિ બોલે ગુર અતિ સુખુ પાઈ। પુન્ય પુરુષ કહું મહિ સુખ છાઈ ॥

જિમિ સરિતા સાગર મહું જાહીં। જથપિ તાહિ કામના નાહીં ॥

તિમિ સુખ સંપતિ બિનહિં બોલાઈં। ધરમસીલ પહિં જાહિં સુભાઈં ॥

તુમ્હ ગુર બિપ્ર ધેનુ સુર સેબી। તસિ પુનીત કૌસલ્યા દેબી ॥

સુકૃતી તુમ્હ સમાન જગ માહીં। ભયઉ ન હે કોઉ હોનેઉ નાહીં ॥

તુમ્હ તે અધિક પુન્ય બડ઼ કાકેં। રાજન રામ સરિસ સુત જાકેં ॥

બીર બિનીત ધરમ બ્રત ધારી। ગુન સાગર બર બાલક ચારી ॥

તુમ્હ કહું સર્બ કાલ કલ્યાના। સજહુ બરાત બજાઈ નિસાના ॥

દો. ચલહુ બેગિ સુનિ ગુર બચન ભલેહિં નાથ સિરુ નાઈ।

ભૂપતિ ગવને ભવન તબ દૂતન્હ બાસુ દેવાઈ ॥ ૨૯૪ ॥

રાજા સબુ રનિવાસ બોલાઈ। જનક પત્રિકા બાચિ સુનાઈ ॥

સુનિ સંદેસુ સકલ હરષાનીં। અપર કથા સબ ભૂપ બખાનીં ॥

પ્રેમ પ્રકૃલ્લિત રાજહિં રાની। મનહું સિખિનિ સુનિ બારિદ બની ॥

મુદિત અસીસ દેહિં ગુરુ નારીં। અતિ આનંદ મગન મહતારીં ॥

લેહિં પરસ્પર અતિ પ્રિય પાતી। હૃદયેં લગાઈ જુડ઼ાવહિં છાતી ॥

રામ લખન કૈ કીરતિ કરની। બારહિં બાર ભૂપબર બરની ॥

મુનિ પ્રસાદુ કહિ દ્વાર સિધાએ। રાનિન્હ તબ મહિદેવ બોલાએ ॥

द्विभे दान आनंद समेता । यत्ने विप्रवर आसिष देता ॥

सो. जायक लिखे उँकारि दीन्दि निछावरि डोटि बिधि ।

चिरु जिवहुँ सुत चारि यकबर्ति दसरथ के ॥ २८५ ॥

कडत यत्ने पडिरे पट नाना । उरषि छने गडगडे निसाना ॥
समाचार सब लोगन्ड पाये । लागे घर घर छोने बधाये ॥
भुवन चारि दस भरा उछाडू । जनकसुता रघुबीर बिआडू ॥
सुनि सुभ कथा लोग अनुरागे । मग गृह गली सँवारन लागे ॥
जधपि अवध सदैव सुडावनि । राम पुरी मंगलमय पावनि ॥
तदपि प्रीति के प्रीति सुडाए । मंगल रथना रथी बनाए ॥
ध्वज पताक पट यामर चारु । छावा परम बिचित्र बजाउ ॥
कनक कलस तोरन मनि जाला । उरद दूब दधि अचछत माला ॥

दो. मंगलमय निज निज भवन लोगन्ड रथे बनाए ।

बीथी सीथी चतुरसम थौके चारु पुराए ॥ २८६ ॥

जहुँ तहुँ जूथ जूथ मिलि भामिनि । सजि नव सभ सकल दृति दामिनि ॥
बिधुबदनी मृग सावक लोचनि । निज सरूप रति मानु बिमोचनि ॥
गावलि मंगल मंजुल बानी । सुनिकल रव कलकंठि लजानी ॥
भूप भवन किमि जाए बभाना । बिस्व बिमोहन रथेउ बिताना ॥
मंगल द्रव्य मनोहर नाना । राजत बाजत बिपुल निसाना ॥
कतहुँ बिरिद बंदी उच्यरडी । कतहुँ बेद धुनि भूसुर करडी ॥
गावलि सुंदरि मंगल गीता । वै वै नामु रामु अरु सीता ॥
बहुत उछाडु भवनु अति थोरा । मानहुँ उमगि यत्ना यहु ओरा ॥

दो. सोभा दसरथ भवन कछ को कबि बरनै पार ।

जहुँ सकल सुर सीस मनि राम लीन्ड अवतार ॥ २८७ ॥

भूप भरत पुनि लिखे बोलाए । उय गय स्थंदन साजहु जाए ॥
यलहु बेगि रघुबीर बराता । सुनत पुलक पूरे दौठि लाता ॥
भरत सकल साधनी बोलाये । आयसु दीन्ड मुदित उठि धाये ॥
रथि रुचि जुन तुरग तिन्ड साजे । बरन बरन बर बाजि बिराजे ॥
सुभग सकल सुहि थंयल करनी । अय एव जरत धरत पग धरनी ॥
नाना जाति न जाहि बभाने । निदरि पवनु जनु यडत उःाने ॥
तिन्ड सब छयल भये असवारा । भरत सरिस अय राजकुमारा ॥

સબ સુંદર સબ ભૂષનધારી। કર સર ચાપ તૂન કટિ ભારી ॥

દો. છરે છબીલે છયલ સબ સૂર સુજાન નબીન।

જુગ પદચર અસવાર પ્રતિ જે અસિકલા પ્રબીન ॥ ૨૯૮ ॥

બાંધે બિરદ બીર રન ગાઢઃે। નિકસિ ભચ્ચે પુર બાહેર ઠાઢઃે ॥

ફેરહિં ચતુર તુરગ ગતિ નાના। હરષહિં સુનિ સુનિ પવન નિસાના ॥

રથ સારથિન્હ બિચિત્ર બનાએ। ધ્વજ પતાક મનિ ભૂષન લાએ ॥

ચવૈર ચારુ કિંકિન ધુનિ કરહી। ભાનુ જાન સોભા અપહરહી ॥

સાવૈકરન અગનિત હય હોતે। તે તિન્હ રથન્હ સારથિન્હ જોતે ॥

સુંદર સકલ અલંકૃત સોહે। જિન્હહિં બિલોકત મુનિ મન મોહે ॥

જે જલ ચલહિં થલહિ કી નાઈ। ટાપ ન બૂઝઃે બેગ અધિકાઈ ॥

અસ્ત્ર સસ્ત્ર સબુ સાજુ બનાઈ। રથી સારથિન્હ લિએ બોલાઈ ॥

દો. ચઢઃિં ચઢઃિં રથ બાહેર નગર લાગી જુરન બરાત।

હોત સગુન સુંદર સબહિ જો જેહિ કારજ જાત ॥ ૨૯૯ ॥

કલિત કરિબરન્હિ પરી અંબારી। કહિ ન જાહિં જેહિ ભાંતિ સંવારી ॥

ચલે મત્તગજ ઘંટ બિરાજી। મનહું સુભગ સાવન ઘન રાજી ॥

બાહન અપર અનેક બિધાના। સિબિકા સુભગ સુખાસન જાના ॥

તિન્હ ચઢઃિં ચલે બિપ્રબર વૃન્દા। જનુ તનુ ધરે સકલ શ્રુતિ છંદા ॥

માગધ સૂત બંદિ ગુનગાયક। ચલે જાન ચઢઃિં જો જેહિ લાયક ॥

બેસર ઊંટ બૃષભ બહુ જાતી। ચલે બસ્તુ ભરિ અગનિત ભાંતી ॥

કોટિન્હ કાંવરિ ચલે કહારા। બિબિધ બસ્તુ કો બરનૈ પારા ॥

ચલે સકલ સેવક સમુદાઈ। નિજ નિજ સાજુ સમાજુ બનાઈ ॥

દો. સબ કેં ઉર નિર્ભર હરષુ પૂરિત પુલક સરીર।

કબહિં દેખિબે નચન ભરિ રામુ લખનૂ દોઉ બીર ॥ ૩૦૦ ॥

ગરજહિં ગજ ઘંટા ધુનિ ઘોરા। રથ રવ બાજિ હિંસ ચહુ ઓરા ॥

નિદરિ ઘનહિ ધુર્મરહિં નિસાના। નિજ પરાઇ કછુ સુનિઅ ન કાના ॥

મહા ભીર ભૂપતિ કે દ્વારેં। રજ હોઇ જાઇ પધાન પબારેં ॥

ચઢઃી અટારિન્હ દેખહિં નારીં। લિંઅ આરતી મંગલ થારી ॥

ગાવહિં ગીત મનોહર નાના। અતિ આનંદુ ન જાઇ બખાના ॥

તબ સુમંત્ર દુઇ સ્પંદન સાજી। જોતે રબિ હય નિંદક બાજી ॥

દોઉ રથ રુચિર ભૂપ પહિં આને। નહિં સારદ પહિં જાહિં બખાને ॥

राज समाजु अेक रथ साजा। दूसर तेज पुंज अति लाजा ॥

दो. तेहिं रथ रुचिर बसिष्ठ कहुँ उरषि यदःाँठ नरेसु।

आपु यदःेउ स्पंदन सुमिरि उर गुर गौरि गनेसु ॥ ३०१ ॥

सहित बसिष्ठ सोढ नृप कैसें। सुर गुर संग पुरंदर जैसें ॥

करि कुल शीति बेद बिधि रागि। दैभि सभलि सभ भाँति बनागि ॥

सुमिरि रामु गुर आयसु पाँठ। यले मडीपति संभ बजाँठ ॥

उरषे बिभुध बिलोकि बराता। बरषलिं सुमन सुमंगल दाता ॥

भयउ कोलाडल डय गय गाजे। व्योम बरात बाजने बाजे ॥

सुर नर नारि सुमंगल गाँठ। सरस राग बाजलिं सडनाँठ ॥

घंट घंटी धुनि बरनि न जाडीं। सरव करलिं पाँठक इडराडीं ॥

करलिं बिदूषक कौतुक नाना। डस कुसल कल गान सुजाना ।

दो. तुरग नथावलिं कुँअर बर अकनि मृदंग निसान ॥

नागर नट थितवलिं थकित डगलिं न ताल बँधान ॥ ३०२ ॥

बनठ न बरनत बनी बराता। डोलिं सगुन सुंदर सुभदाता ॥

थारा थापु बाम दिसि लेठ। मनहुँ सकल मंगल कलि देठ ॥

दाडिन काग सुभेत सुडावा। नकुल दरसु सभ काहुँ पावा ॥

सानुकूल बड त्रिभिध बयारी। सघट सवाल आव बर नारी ॥

लोवा डिरि डिरि दरसु देभावा। सुरभी सनमुभ सिसुलि पिआवा ॥

मृगमावा डिरि दाडिनि आँठ। मंगल गन जनु दीन्डि देभाँठ ॥

छेमकरी कड छेम बिसेषी। थ्यामा बाम सुतरु पर देभी ॥

सनमुभ आयउ दधि अरु मीना। कर पुस्तक दुँठ बिप्र प्रभीना ॥

दो. मंगलमय कल्यानमय अभिमत हुल दातार।

जनु सभ साये डोन डित भअे सगुन अेक बार ॥ ३०३ ॥

मंगल सगुन सुगम सभ ताकेँ। सगुन ब्रह्म सुंदर सुत जाकेँ ॥

राम सरिस बरु दुलडिनि सीता। समधी दसरथु जनु पुनीता ॥

सुनि अस ब्याडु सगुन सभ नाये। अब डीन्डे बिरैथि डम साँथे ॥

अेडि बिधि डीन्ड बरात पथाना। डय गय गाजलिं डने निसाना ॥

आवत जानि भानुकुल केतू। सरितन्डि जनक बँधाअे सेतू ॥

बीय बीय बर बास बनाअे। सुरपुर सरिस संपदा छाअे ॥

असन सथन बर बसन सुडाअे। पावलिं सभ निज निज मन भाअे ॥

નિત નૂતન સુખ લખિ અનુકૂલે । સકલ બરાતિન્હ મંદિર ભૂલે ॥

દો. આવત જાનિ બરાત બર સુનિ ગહગહે નિસાન ।

સજિ ગજ રથ પદચર તુરગ લેન ચલે અગવાન ॥ ૩૦૪ ॥

માસપારાયણ, દસવાઈ વિશ્રામ

કનક કલસ ભરિ કોપર થારા । ભાજન લલિત અનેક પ્રકારા ॥
ભરે સુધાસમ સબ પકવાને । નાના ભાંતિ ન જાહિં બખાને ॥
ફલ અનેક બર બસ્તુ સુહાઈ । હરષિ ભેંટ હિત ભૂપ પઠાઈ ॥
ભૂષન બસન મહામનિ નાના । ખગ મૂગ હય ગય બહુભિધિ જાના ॥
મંગલ સગુન સુગંધ સુહાએ । બહુત ભાંતિ મહિપાલ પઠાએ ॥
દધિ ચિઉરા ઉપહાર અપારા । ભરિ ભરિ કાંવરિ ચલે કહારા ॥
અગવાનન્હ જબ દીખિ બરાતા । ઉર આનંદુ પુલક ભર ગાતા ॥
દેખિ બનાવ સહિત અગવાના । મુદિત બરાતિન્હ હને નિસાના ॥

દો. હરષિ પરસપર મિલન હિત કછુક ચલે બગમેલ ।

જનુ આનંદ સમુદ્ર દુઇ મિલત બિહાઇ સુબેલ ॥ ૩૦૫ ॥

બરષિ સુમન સુર સુંદરિ ગાવહિં । મુદિત દેવ દુંદુભીં બજાવહિં ॥
બસ્તુ સકલ રાખીં નૃપ આગે । બિનય કીન્હ તિન્હ અતિ અનુરાગે ॥
પ્રેમ સમેત રાયં સબુ લીન્હા । ભૈ બકસીસ જાયકન્હિ દીન્હા ॥
કરિ પૂજા માન્યતા બડાઈ । જનવાસે કહું ચલે લવાઈ ॥
બસન બિચિત્ર પાંવડાં પરહીં । દેખિ ધનહુ ધન મદુ પરિહરહીં ॥
અતિ સુંદર દીન્હેઉ જનવાસા । જહં સબ કહું સબ ભાંતિ સુપાસા ॥
જાની સિયં બરાત પુર આઈ । કછુ નિજ મહિમા પ્રગટિ જનાઈ ॥
હૃદયં સુમિરિ સબ સિદ્ધિ બોલાઈ । ભૂપ પહુનઈ કરન પઠાઈ ॥

દો. સિધિ સબ સિય આયસુ અકનિ ગઈ જહાં જનવાસ ।

લિચાં સંપદા સકલ સુખ સુરપુર ભોગ બિલાસ ॥ ૩૦૬ ॥

નિજ નિજ બાસ બિલોકિ બરાતી । સુર સુખ સકલ સુલભ સબ ભાંતી ॥
બિભવ ભેદ કછુ કોઉ ન જાના । સકલ જનક કર કરહિં બખાના ॥
સિય મહિમા રઘુનાયક જાની । હરષે હૃદયં હેતુ પહિચાની ॥
પિતુ આગમનુ સુનત દોઉ ભાઈ । હૃદયં ન અતિ આનંદુ અમાઈ ॥
સકુચન્હ કહિ ન સકત ગુરુ પાહીં । પિતુ દરસન લાલચુ મન માહીં ॥
બિસ્વામિત્ર બિનય બડાં દેખી । ઉપજા ઉર સંતોષુ બિસેષી ॥

उरषि बंधु दोगे लृष्टयँ लगाये । पुलक अंग अंबक जल छाये ॥
यले जहाँ दसरथु जनवासे । मनहुँ सरोबर तकेउ पिआसे ॥

दो. भूप बिलोके जबहिं मुनि आवत सुतन्ध समेत ।
उठे उरषि सुभसिंधु मुहुँ यले थाल सी लेत ॥ ३०७ ॥

मुनिहि दंडवत कीन्ध मडीसा । बार बार पद रज धरि सीसा ॥
कौसिक राठ विये उर लाठ । कलि असीस पूछी कुसलाठ ॥
पुनि दंडवत करत दोगे भाठ । देभि नृपति उर सुभु न समाठ ॥
सुत छियँ लाठ दुसल दृभ मेटे । मृतक सरीर प्रान जनु भेंटे ॥
पुनि असिष्ठ पद सिर तिन्ध नाये । प्रेम मुदित मुनिबर उर लाये ॥
भिप्र बृद बंदे दूहुँ भाठ । मन भावती असीसे पाठ ॥
भरत सडानुज कीन्ध प्रनामा । विये उठाठ लाठ उर रामा ॥
उरषे लभन देभि दोगे आता । मिले प्रेम परिपूरित गाता ॥

दो. पुरजन परिजन जातिजन जायक मंत्री मीत ।
मिले जथाबिधि सबहि प्रभु परम कृपाल बिनीत ॥ ३०८ ॥

रामहि देभि बरात जुडःानी । प्रीति कि रीति न जाति बजानी ॥
नृप समीप सोडलिं सुत यारी । जनु धन धरमादिक तनुधारी ॥
सुतन्ध समेत दसरथलि देभी । मुदित नगर नर नारि बिसेषी ॥
सुभन भरिसि सुर उनलिं निसाना । नाकनटीं नाथलिं करि गाना ॥
सतानंद अरु भिप्र सचिव गन । मागध सूत बिदुष बंदीजन ॥
सहित बरात राठ सनमाना । आयसु मागि क्तिरे अगवाना ॥
प्रथम बरात लगन तें आठ । तातें पुर प्रमोदु अधिकाठ ॥
ब्रह्मानंदु लोग सब लडडीं । बढःहुँ दिवस निसि बिधि सन कडडीं ॥

दो. रामु सीय सोभा अवधि सुकृत अवधि दोगे राज ।
जहुँ जहुँ पुरजन कडलिं अस मिलि नर नारि समाज ॥ ३०९ ॥

जनक सुकृत मूरति बैदेडी । दसरथ सुकृत रामु धरें देडी ॥
धन्ध सम काँडु न सिव अवराधे । काहिं न धन्ध समान कल लाधे ॥
धन्ध सम कोठ न भयउ जग माडीं । छै नलिं कतहुँ छोनेउ नाडीं ॥
धम सब सकल सुकृत उँ रासी । भये जग जनमि जनकपुर बासी ॥
जिन्ध जानकी राम छबि देभी । को सुकृती धम सरिस बिसेषी ॥
पुनि देभब रघुबीर बिआडू । लेब भली बिधि लोचन लाडू ॥

કહલિં પરસપર કોકિલબચનીં । એહિ બિઆહું બડ઼ લાભુ સુનયનીં ॥
બડ઼ે ભાગ બિધિ બાત બનાઈ । નયન અતિથિ હોઈહલિં દોઉ ભાઈ ॥

દો. બારહિં બાર સનેહ બસ જનક બોલાઉબ સીય ।

લેન આઈહલિં બંધુ દોઉ કોટિ કામ કમનીય ॥ ૩૧૦ ॥

બિબિધ ભાંતિ હોઈહલિ પહુનાઈ । પ્રિય ન કાહિ અસ સાસુર માઈ ॥
તબ તબ રામ લખનહિ નિહારી । હોઈહલિં સબ પુર લોગ સુખારી ॥
સખિ જસ રામ લખનકર જોટા । તૈસેઈ ભૂપ સંગ દુઠ ઢોટા ॥
સ્થામ ગૌર સબ અંગ સુહાએ । તે સબ કહલિં દેખિ જે આએ ॥
કહા એક મૈ આજુ નિહારે । જનુ બિરચિ નિજ હાય સંવારે ॥
ભરતુ રામહી કી અનુહારી । સહસા લખિ ન સકહિં નર નારી ॥
લખનુ સનુસૂદનુ એકરૂપા । નખ સિખ તે સબ અંગ અનૂપા ॥
મન ભાવહિં મુખ બરનિ ન જાહીં । ઉપમા કહું ત્રિભુવન કોઉ નાહીં ॥

ઇ. ઉપમા ન કોઉ કહ દાસ તુલસી કતહું કબિ કોબિદ કહૈં ।

બલ બિનય બિદ્યા સીલ સોભા સિંધુ ઇન્હ સે એઈ અહૈં ॥

પુર નારિ સકલ પસારિ અંચલ બિધિહિ બચન સુનાવહીં ॥

બ્યાહિઅહું ચારિઉ ભાઈ એહિં પુર હમ સુમંગલ ગાવહીં ॥

સો. કહલિં પરસ્પર નારિ બારિ બિલોચન પુલક તન ।

સખિ સબુ કરબ પુરારિ પુન્ય પયોનિધિ ભૂપ દોઉ ॥ ૩૧૧ ॥

એહિ બિધિ સકલ મનોરથ કરહીં । આનંદ ઉમગિ ઉમગિ ઉર ભરહીં ॥
જે નૃપ સીય સ્વયંબર આએ । દેખિ બંધુ સબ તિન્હ સુખ પાએ ॥
કહત રામ જસુ બિસદ બિસાલા । નિજ નિજ ભવન ગએ મહિપાલા ॥
ગએ બીતિ કુછ દિન એહિ ભાંતી । પ્રમુદિત પુરજન સકલ બરાતી ॥
મંગલ મૂલ લગન દિનુ આવા । હિમ રિતુ અગહનુ માસુ સુહાવા ॥
ગહ તિથિ નખતુ જોગુ બર બારૂ । લગન સોધિ બિધિ કીન્હ બિચારૂ ॥
પઠૈ દીન્હિ નારદ સન સોઈ । ગની જનક કે ગનકન્હ જોઈ ॥
સુની સકલ લોગન્હ યહ બાતા । કહલિં જોતિષી આહિં બિધાતા ॥

દો. ધેનુધૂરિ બેલા બિમલ સકલ સુમંગલ મૂલ ।

બિપ્રન્હ કહેઉ બિદેહ સન જાનિ સગુન અનુકુલ ॥ ૩૧૨ ॥

ઉપરોહિતહિ કહેઉ નરનાહા । અબ બિલંબ કર કારનુ કાહા ॥

સતાનંદ તબ સચિવ બોલાએ । મંગલ સકલ સાજિ સબ વ્યાએ ॥

संभ निसान पनव बहु बाजे । मंगल कलस सगुन सुभ साजे ॥
 सुभग सुआसिनि गावळि गीता । करळिं बेद धुनि बिप्र पुनीता ॥
 लेन यले सादर अेलि भाँती । गअे जळँ जनवास बराती ॥
 कोसलपति कर देपि समाजू । अति लघु लाग तिन्डळि सुरराजू ॥
 भयउ समउ अब धारिअ पाळि । यळ सुनि परा निसानळिं घाळि ॥
 गुरळि पूछि करि कुल बिधि राजा । यले संग मुनि साधु समाजा ॥
 दो. भाग्य बिभव अवघेस कर देपि देव ब्रह्मादि ।

लगे सराडन सडस मुष्प जानि जनम निज बादि ॥ ३१३ ॥

सुरन्ड सुमंगल अवसरु जना । बरषळिं सुमन बजाठ निसाना ॥
 सिव ब्रह्मादिक बिभुध बरुथा । यढे बिमानन्डि नाना जूथा ॥
 प्रेम पुलक तन लुदयँ उछाळु । यले बिलोकन राम बिआळु ॥
 देपि जनकपुरु सुर अनुरागे । निज निज लोक सभळिं लघु लागे ॥
 शितवळिं यडित बिशित्र बिताना । रथना सकल अलौडिक नाना ॥
 नगर नारि नर रुप निधाना । सुधर सुधरम सुसील सुजाना ॥
 तिन्डळि देपि सभ सुर सुरनारी । भअे नभत जनु बिधु उजिआरी ॥
 बिधिळि भयळ आयरजू बिसेषी । निज करनी कछु कतळुं न देपी ॥

दो. सिवँ समुजाअे देव सभ जनि आयरज भुलाळु ।
 लुदयँ बिचारळु धीर धरि सिय रघुबीर बिआळु ॥ ३१४ ॥

जिन्ड कर नामु लेत जग माळी । सकल अमंगल मूल नसाळी ॥
 करतल डोळिं पदारथ यारी । तेठ सिय रामु कळेठ कामारी ॥
 अेलि बिधि संभु सुरन्ड समुजावा । पुनि आगेँ बर बसळ यलावा ॥
 देवन्ड देपे दसरथु जाता । मडामोद मन पुलडित गाता ॥
 साधु समाज संग मळिदेवा । जनु तनु धरें करळिं सुभ सेवा ॥
 सोडत साथ सुभग सुत यारी । जनु अपबरग सकल तनुधारी ॥
 मरकत कनक बरन बर जौरी । देपि सुरन्ड भै प्रीति न थोरी ॥
 पुनि रामळि बिलोडि डियँ डरषे । नृपळि सराळि सुमन तिन्ड बरषे ॥

दो. राम रुपु नभ सिभ सुभग बारळिं बार निडारि ।
 पुलक गात लोचन सजल उमा समेत पुरारि ॥ ३१५ ॥

केडि कंठ द्युति स्थामल अंगा । तडुंित बिनिंदक बसन सुरंगा ॥
 ब्याळ बिभूषन बिबिध बनाअे । मंगल सभ सभ भाँति सुडाअे ॥

સરદ બિમલ બિધુ બદનુ સુહાવન । નયન નવલ રાજીવ લજાવન ॥
 સકલ અલૌકિક સુંદરતાઈ । કહિ ન જાઈ મનહીં મન ભાઈ ॥
 બંધુ મનોહર સોહલિં સંગા । જાત નચાવત ચપલ તુરંગા ॥
 રાજકુઅંર બર બાજિ દેખાવહિં । બંસ પ્રસંસક બિરિદ સુનાવહિં ॥
 જેહિ તુરંગ પર રામુ બિરાજે । ગતિ બિલોકિ ખગનાયકુ લાજે ॥
 કહિ ન જાઈ સબ ભાંતિ સુહાવા । બાજિ બેષુ જનુ કામ બનાવા ॥

છ. જનુ બાજિ બેષુ બનાઈ મનસિજુ રામ હિત અતિ સોહઈ ।
 આપનેં બચ બલ રૂપ ગુન ગતિ સકલ ભુવન બિમોહઈ ॥
 જગમગત જનુ જરાવ જોતિ સુમોતિ મનિ માનિક લગે ।
 કિંકિનિ લલામ લગામુ લલિત બિલોકિ સુર નર મુનિ ઠગે ॥

દો. પ્રભુ મનસહિં લયલીન મનુ ચલત બાજિ છબિ પાવ ।
 ભૂષિત ઉડંગન તડંગિત ઘનુ જનુ બર બરહિ નચાવ ॥ ૩૧૬ ॥

જેહિં બર બાજિ રામુ અસવારા । તેહિ સારદઉ ન બરને પારા ॥
 સંકરુ રામ રૂપ અનુરાગે । નયન પંચદસ અતિ પ્રિય લાગે ॥
 હરિ હિત સહિત રામુ જબ જોહે । રમા સમેત રમાપતિ મોહે ॥
 નિરખિ રામ છબિ બિધિ હરધાને । આઠઈ નયન જાનિ પછિતાને ॥
 સુર સેનપ ઉર બહુત ઉછાહુ । બિધિ તે ડેવઢું લોચન લાહુ ॥
 રામહિ ચિતવ સુરેસ સુજાના । ગૌતમ શ્રાપુ પરમ હિત માના ॥
 દેવ સકલ સુરપતિહિ સિહાહીં । આજુ પુરંદર સમ કોઉ નાહીં ॥
 મુદિત દેવગન રામહિ દેખી । નૃપસમાજ દુહું હરષુ બિસેષી ॥

છ. અતિ હરષુ રાજસમાજ દુહુ દિસિ દુંદુભીં બાજહિં ઘની ।
 બરષહિં સુમન સુર હરષિ કહિ જય જયતિ જય રઘુકુલમની ॥
 એહિ ભાંતિ જાનિ બરાત આવત બાજને બહુ બાજહીં ।
 રાનિ સુઆસિનિ બોલિ પરિછનિ હેતુ મંગલ સાજહીં ॥

દો. સજિ આરતી અનેક બિધિ મંગલ સકલ સૈવારિ ।
 ચલીં મુદિત પરિછનિ કરન ગજગામિનિ બર નારિ ॥ ૩૧૭ ॥

બિધુબદનીં સબ સબ મૃગલોચનિ । સબ નિજ તન છબિ રતિ મદુ મોચનિ ॥
 પહિરેં બરન બરન બર ચીરા । સકલ બિભૂષન સજેં સરીરા ॥
 સકલ સુમંગલ અંગ બનાઅં । કરહિં ગાન કલકંઠિ લજાઅં ॥
 કંકન કિંકિનિ નૂપુર બાજહિં । ચાલિ બિલોકિ કામ ગજ લાજહિં ॥

बाजलिं बाजने बिबिध प्रकारा । नभ अरु नगर सुमंगलथारा ॥
 सथी सारदा रमा भवानी । जे सुरतिय सुचि सडज सथानी ॥
 कपट नारि बर भेष बनाए । मिलीं सकल रनिवासलिं जाए ॥
 करलिं गान कल मंगल बानी । उरष बिभस सब काहुँ न जानी ॥

छं. को जान केहि आनंद बस सब ब्रह्मु बर परिछन यली ।
 कल गान मधुर निसान बरषलिं सुमन सुर सोभा भली ॥
 आनंदकंदु बिलोकि दूलडु सकल छियँ उरषित भए ॥
 अंभोज अंबक अंबु उमगि सुअंग पुलकावलि छए ॥

दो. जो सुभ भा सिय मातु मन देषि राम बर भेषु ।
 सो न सकलिं कलि कलप सत सडस सारदा सेषु ॥ ३१८ ॥

नयन नीरु उटि मंगल जानी । परिछनि करलिं मुदित मन रानी ॥
 भेद भिहित अरु कुल आयाउ । कीन्ड भली बिधि सब व्यवडाउ ॥
 पंथ सबद धुनि मंगल गाना । पट पाँवःे परलिं बिधि नाना ॥
 करि आरती अरघु तिन्ड दीन्डा । राम गमनु मंडप तब कीन्डा ॥
 दसरथु सखित समाज बिराजे । बिभव बिलोकि लोकपति लाजे ॥
 समयँ समयँ सुर बरषलिं डूला । सांति पढःलिं मडिसुर अनुकूला ॥
 नभ अरु नगर कोलाडल डोए । आपनि पर कछु सुनए न कोए ॥
 अेडि बिधि रामु मंडपलिं आये । अरघु देए आसन बैठाये ॥

छं. बैठारि आसन आरती करि निरभि बरु सुभु पावडीं ॥
 मनि बसन भूषन भूरि वारलिं नारि मंगल गावडीं ॥
 ब्रह्मादि सुरबर बिप्र भेष बनाए कौतुक देषडीं ।
 अवलोकि रघुकुल कमल रबि छबि सुकुल ज्जवन लेषडीं ॥

दो. नाडि बारी भाट नट राम निछावरि पाए ।
 मुदित असीसलिं नाए सिर उरषु न लृदयँ समाए ॥ ३१९ ॥

मिले जनकु दसरथु अति प्रीती । करि बैदिक लौकिक सब रीती ॥
 मिलत मडा दौउ राज बिराजे । उपमा भोजि भोजि कबि लाजे ॥
 लडी न कतहुँ डारि छियँ मानी । छन्ड सम अेए उपमा उर आनी ॥
 सामध देषि देव अनुरागे । सुमन बरषि जसु गावन लागे ॥
 जगु बिरंघि उपजावा जब ते । देषे सुने ब्याड बडु तब ते ॥
 सकल भाँति सम साजु समाजू । सम समधी देषे डम आजू ॥

દેવ ગિરા સુનિ સુંદર સાંચી । પ્રીતિ અલૌકિક દુહુ દિસિ માચી ॥
દેત પાવડઃે અરઘુ સુહાએ । સાદર જનકુ મંડપહિં લ્યાએ ॥

છં. મંડપુ બિલોકિ બિચીત્ર રચનાં રુચિરતાં મુનિ મન હરે ॥
નિજ પાનિ જનક સુજાન સબ કહું આનિ સિંઘાસન ધરે ॥
કુલ ઇષ્ટ સરિસ બસિષ્ટ પૂજે બિનય કરિ આસિષ લહી ।
કૌસિકહિ પૂજત પરમ પ્રીતિ કિ રીતિ તૌ ન પરૈ કહી ॥

દો. બામદેવ આદિક શિષ્ય પૂજે મુદિત મહીસ ।
દિએ દિબ્ય આસન સબહિ સબ સન લહી અસીસ ॥ ૩૨૦ ॥

બહુરિ કીન્હ કોસલપતિ પૂજા । જાનિ ઈસ સમ ભાઉ ન દૂજા ॥
કીન્હ જોરિ કર બિનય બડઃાઈ । કહિ નિજ ભાગ્ય બિભવ બહુતાઈ ॥
પૂજે ભૂપતિ સકલ બરાતી । સમધિ સમ સાદર સબ ભાંતી ॥
આસન ઉચિત દિએ સબ કાહૂ । કહૌં કાહ મૂખ એક ઉછાહૂ ॥
સકલ બરાત જનક સનમાની । દાન માન બિનતી બર બાની ॥
બિધિ હરિ હરુ દિસિપતિ દિનરાગા । જે જાનહિં રઘુબીર પ્રભાગા ॥
કપટ બિપ્ર બર બેષ બનાએ । કૌતુક દેખહિં અતિ સચુ પાએ ॥
પૂજે જનક દેવ સમ જાને । દિએ સુઆસન બિનુ પહિયાને ॥

છં. પહિયાન કો કેહિ જાન સબહિં અપાન સુધિ ભોરી ભઈ ।
આનંદ કંદુ બિલોકિ દૂલહુ ઉભય દિસિ આનંદ મઈ ॥
સુર લખે રામ સુજાન પૂજે માનસિક આસન દ્યએ ।
અવલોકિ સીલુ સુભાઉ પ્રભુ કો બિબુધ મન પ્રમુદિત ભએ ॥

દો. રામચંદ્ર મુખ ચંદ્ર છબિ લોચન ચારુ ચકોર ।
કરત પાન સાદર સકલ પ્રેમુ પ્રમોદુ ન થોર ॥ ૩૨૧ ॥

સમઉ બિલોકિ બસિષ્ટ બોલાએ । સાદર સતાનંદુ સુનિ આએ ॥
બેગિ કુર્ચરિ અબ આનહુ જાઈ । ચલે મુદિત મુનિ આયસુ પાઈ ॥
રાની સુનિ ઉપરોહિત બાની । પ્રમુદિત સખિન્હ સમેત સયાની ॥
બિપ્ર બધૂ કુલબૃહ્દ બોલાઈ । કરિ કુલ રીતિ સુમંગલ ગાઈ ॥
નારિ બેષ જે સુર બર બામા । સકલ સુભાએ સુંદરી સ્યામા ॥
તિન્હહિ દેખિ સુખુ પાવહિં નારી । બિનુ પહિયાનિ પ્રાનહુ તે પ્યારી ॥
બાર બાર સનમાનહિં રાની । ઉમા રમા સારદ સમ જાની ॥
સીય સૌવારિ સમાજુ બનાઈ । મુદિત મંડપહિં ચલી લવાઈ ॥

छं. यलि ल्याछ सीतलि सार्धी सादर सजि सुमंगल भामिनीं ।
 नवसम साजें सुंदरी सब मत्त कुंजर गामिनीं ॥
 कल गान सुनि मुनि ध्यान त्यागलिं काम कोकिल लाजळीं ।
 मंजोर नूपुर कलित कंकन ताल गती बर बाजळीं ॥

दो. सोळति बनिता बृंद महुँ सडज सुडावनि सीय ।
 छभि ललना गन मध्य जनु सुषमा तिय कमनीय ॥ ३२२ ॥

सिय सुंदरता बरनि न जाछ । लघु मति बहुत मनोडरताछ ॥
 आवत दीप्ति बरातिन्ड सीता ॥ रुप रासि सब भाँति पुनीता ॥
 सबलि मनलिं मन किअे प्रनामा । दैप्ति राम भअे पूरनकामा ॥
 डरषे दसरथ सुतन्ड समेता । कलि न जाछ उर आनँदु जेता ॥
 सुर प्रनामु करि बरसलिं कूला । मुनि असीस धुनि मंगल मूला ॥
 गान निसान कोलाडलु भारी । प्रेम प्रमोद मगन नर नारी ॥
 अेलि बिधि सीय मंडपलिं आछ । प्रमुदित सांति पढःलिं मुनिराछ ॥
 तेलि अवसर कर बिधि ब्यवडाड । दुहुँ कुलगुर सब कीन्ड अयाड ॥

छं. आचारु करि गुर गौरि गनपति मुदित बिप्र पुजावळीं ।
 सुर प्रगटि पूजा लेलिं देलिं असीस अति सुष्पु पावळीं ॥
 मधुपर्क मंगल द्रव्य जो जेछि समय मुनि मन महुँ यहुँ ।
 भरे कनक कोपर कलस सो सब लिअेलिं परिचारक रहै ॥ १ ॥

कुल रीति प्रीति समेत रभि कलि दैत सबु सादर डियो ।
 अेलि भाँति देव पुजाछ सीतलि सुभग सिंघासनु दियो ॥
 सिय राम अवलोकनि परसपर प्रेम काडु न लप्ति परै ॥
 मन बुद्धि बर बानी अगोचर प्रगट कबि कैसैं करै ॥ २ ॥

दो. डोम समय तनु धरि अनलु अति सुष्पु आहुति लेलिं ।
 बिप्र बेष धरि बेद सब कलि बिबाड बिधि देलिं ॥ ३२३ ॥

जनक पाटमडिषी जग जानी । सीय मातु डिमि जाछ बभानी ॥
 सुजसु सुकृत सुष्पु सुदंरताछ । सब समेटि बिधि रथी बनाछ ॥
 समउ जानि मुनिबरन्ड बोलाछ । सुनत सुआसिनि सादर ल्याछ ॥
 जनक बाम दिसि सोड सुनयना । डिमगिरि संग बनि जनु मयना ॥
 कनक कलस मनि कोपर डरे । सुचि सुंगध मंगल जल पूरे ॥

નિજ કર મુદિત રાયેં અરુ રાની । ધરે રામ કે આગેં આની ॥
 પઢઃહિં બેદ મુનિ મંગલ બાની । ગગન સુમન ઝરિ અવસરુ જાની ॥
 બરુ બિલોકિ દંપતિ અનુરાગે । પાય પુનીત પખારન લાગે ॥

છ. લાગે પખારન પાય પંકજ પ્રેમ તન પુલકાવલી ।
 નભ નગર ગાન નિસાન જય ધુનિ ઉમગિ જનુ ચહુ દિસિ ચલી ॥
 જે પદ સરોજ મનોજ અરિ ઉર સર સદૈવ બિરાજહીં ।
 જે સકૃત સુમિરત બિમલતા મન સકલ કલિ મલ ભાજહીં ॥ ૧ ॥

જે પરસિ મુનિબનિતા લહી ગતિ રહી જો પાતકમઈ ।
 મકરંદુ જિન્હ કો સંભુ સિર સુચિતા અવધિ સુર બરનઈ ॥
 કરિ મધુપ મન મુનિ જોગિજન જે સેઈ અભિમત ગતિ લહૈં ।
 તે પદ પખારત ભાગ્યભાજનુ જનકુ જય જય સબ કહૈ ॥ ૨ ॥

બર કુઅરિ કરતલ જોરિ સાખોચારુ દોઉ કુલગુર કરૈં ।
 ભયો પાનિગહનુ બિલોકિ બિધિ સુર મનુજ મુનિ આંનદ ભરૈં ॥
 સુખમૂલ દૂલહુ દેખિ દંપતિ પુલક તન હુલસ્થો હિયો ।
 કરિ લોક બેદ બિધાનુ કન્યાદાનુ નૃપભૂષન કિયો ॥ ૩ ॥

હિમવંત જિમિ ગિરિજા મહેસહિ હરિહિ શ્રી સાગર દઈ ।
 તિમિ જનક રામહિ સિય સમરપી બિસ્વ કલ કીરતિ નઈ ॥
 ક્યોં કરૈ બિનય બિદેહુ કિયો બિદેહુ મૂરતિ સાવૈરી ।
 કરિ હોમ બિધિવત ગાંઠિ જોરી હોન લાગી ભાવૈરી ॥ ૪ ॥

દો. જય ધુનિ બંદી બેદ ધુનિ મંગલ ગાન નિસાન ।
 સુનિ હરષહિં બરષહિં બિબુધ સુરતરુ સુમન સુજાન ॥ ૩૨૪ ॥

કુઅરું કુઅરિ કલ ભાવૈરિ દેહીં ॥ નયન લાભુ સબ સાદર લેહીં ॥
 જાઈ ન બરનિ મનોહર જોરી । જો ઉપમા કછુ કહોં સો થોરી ॥
 રામ સીય સુંદર પ્રતિછાહીં । જગમગાત મનિ ખંભન માહીં ।
 મનહું મદન રતિ ધરિ બહુ રૂપા । દેખત રામ બિઆહુ અનૂપા ॥
 દરસ લાલસા સકુચ ન થોરી । પ્રગટત દુરત બહોરિ બહોરી ॥
 ભયે મગન સબ દેખનિહારે । જનક સમાન અપાન બિસારે ॥
 પ્રમુદિત મુનિન્હ ભાવૈરી ફેરી । નેગસહિત સબ રીતિ નિબેરી ॥
 રામ સીય સિર સેંદુર દેહીં । સોભા કહિ ન જાતિ બિધિ કેહીં ॥
 અરુન પરાગ જલજુ ભરિ નીકેં । સસિહિ ભૂષ અહિ લોભ અમી કેં ॥

बहुदि बसिष्ठ दीन्ड अनुसासन । बरु दुलडिनि बैठे अेक आसन ॥

छं. बैठे बरासन रामु जानकि मुदित मन दसरथु भये ।

तनु पुलक पुनि पुनि देभि अपने सुकृत सुरतरु हल नये ॥

भरि भुवन रडा उछाडु राम बिबाडु भा सभडी कडा ।

डेडि भाँति बरनि सिरात रसना अेक यडु मंगलु मडा ॥ १ ॥

तब जनक पाठ बसिष्ठ आयसु ब्याड साज सँवारि डै ।

भाँडवी श्रुतिकीरति उरमिला कुअँरि लठ उँकारि डे ॥

कुसकेतु कन्या प्रथम जो गुन सील सुभ सोभामाथ ।

सभ रीति प्रीति समेत करि सो ब्याडि नृप भरतडि दठ ॥ २ ॥

जानकी लघु भगिनी सकल सुँदरि सिरोमनि जानि डै ।

सो तनय दीन्डी ब्याडि लभनडि सकल बिधि सनमानि डै ॥

जेडि नामु श्रुतिकीरति सुलोचनि सुमुभि सभ गुन आगरी ।

सो दठ रिपुसूदनडि भूपति रुप सील उजगरी ॥ ३ ॥

अनुरुप बर दुलडिनि परस्पर लभि सकुच डियँ डरषडी ।

सभ मुदित सुँदरता सराडडि सुमन सुर गन बरषडी ॥

सुँदरी सुँदर बरन्ड सड सभ अेक मंडप राजडी ।

जनु श्रुव उर यारिउ अवस्था बिमुन सडित बिराजडी ॥ ४ ॥

दो. मुदित अवधपति सकल सुत बधुन्ड समेत निडारि ।

जनु पार मडिपाल मनि डियन्ड सडित हल यारि ॥ उरप ॥

जसि रघुबीर ब्याड बिधि बरनी । सकल कुअँर ब्याडे तेडि करनी ॥

कडि न जाठ कछु द्दष्टज भूरी । रडा कनक मनि मंडपु पूरी ॥

कंभल बसन बिचित्र पटोरे । भाँति भाँति बडु मोल न थोरे ॥

गज रथ तुरग दास अरु दासी । धेनु अलंकृत कामदुडा सी ॥

बस्तु अनेक करिअ डिमि लेभा । कडि न जाठ जानडि जिन्ड देभा ॥

लोकपाल अवलोकि सिडाने । लीन्ड अवधपति सबु सुभु माने ॥

दीन्ड जायकन्डि जो जेडि भावा । उबरा सो जनवासेडि आवा ॥

तब कर जोरि जनकु मूदु बानी । बोले सभ बरात सनमानी ॥

छं. सनमानि सकल बरात आदर दान बिनय बडःाठ डै ।

प्रमुदित मडा मुनि बृँद बंटे पूजि प्रेम लडःाठ डै ॥

सिरु नाठ देव मनाठ सभ सन कडत कर संपुट डियँ ।

સુર સાધુ ચાહત ભાઉ સિંધુ કિ તોષ જલ અંજલિ દિઝ્યે ॥ ૧ ॥

કર જોરિ જનકુ બહોરિ બંધુ સમેત કોસલરાય સૌં ।
બોલે મનોહર બચન સાનિ સનેહ સીલ સુભાય સૌં ॥
સંબંધ રાજન રાવરેં હમ બડ઼ે અબ સબ બિધિ ભએ ।
એહિ રાજ સાજ સમેત સેવક જાનિબે બિનુ ગય લએ ॥ ૨ ॥

એ દારિકા પરિચારિકા કરિ પાલિબીં કરુના નઈ ।
અપરાધુ છમિબો બોલિ પઠએ બહુત હૌં ઢીટયો કઈ ॥
પુનિ ભાનુકુલભૂષન સકલ સનમાન નિધિ સમધી કિએ ।
કહિ જાતિ નહિં બિનતી પરસ્પર પ્રેમ પરિપૂરન હિએ ॥ ૩ ॥

બુંદારકા ગન સુમન બરિસહિં રાઉ જનવાસેહિ ચલે ।
દુંદુભી જય ધુનિ બેદ ધુનિ નભ નગર કૌતૂહલ ભલે ॥
તબ સર્ખી મંગલ ગાન કરત મુનીસ આયસુ પાઈ ડૈ ।
દૂલહ દુલહિનિન્હ સહિત સુંદરિ ચર્લી કોહબર લ્યાઈ ડૈ ॥ ૪ ॥

દો. પુનિ પુનિ રામહિ ચિતવ સિય સકુચતિ મનુ સકુચૈ ન ।
હરત મનોહર મીન છબિ પ્રેમ પિઆસે નૈન ॥ ૩૨૬ ॥

માસપારાયણ, ગ્યારહવાં વિશ્રામ

સ્થામ સરીરુ સુભાયું સુહાવન । સોભા કોટિ મનોજ લજાવન ॥
જાવક જુત પદ કમલ સુહાએ । મુનિ મન મધુપ રહત જિન્હ છાએ ॥
પીત પુનીત મનોહર ધોતી । હરતિ બાલ રબિ દામિનિ જોતી ॥
કલ કિંકિનિ કટિ સૂત્ર મનોહર । બાહુ બિસાલ બિભૂષન સુંદર ॥
પીત જનેઉ મહાછબિ દેઈ । કર મુદ્રિકા ચોરિ ચિતુ લેઈ ॥
સોહત બ્યાહ સાજ સબ સાજે । ઉર આયત ઉરભૂષન રાજે ॥
પિઅર ઉપરના કાખાસોતી । દુહું આંચરન્હિ લગે મનિ મોતી ॥
નયન કમલ કલ કુંડલ કાના । બદનુ સકલ સૌંદર્જ નિધાના ॥
સુંદર ભૂકુટિ મનોહર નાસા । ભાલ તિલકુ રુચિરતા નિવાસા ॥
સોહત મૌરુ મનોહર માથે । મંગલમય મુકુતા મનિ ગાથે ॥

છ. ગાથે મહામનિ મૌર મંજુલ અંગ સબ ચિત ચોરહીં ।
પુર નારિ સુર સુંદરીં બરહિ બિલોકિ સબ તિન તોરહીં ॥
મનિ બસન ભૂષન વારિ આરતિ કરહિં મંગલ ગાવહિં ।
સુર સુમન બરિસહિં સૂત માગધ બંદિ સુજસુ સુનાવહીં ॥ ૧ ॥

कोडबरलिं आने कुँअर कुँअरि सुआसिनिन्ड सुभ पाठ डै ।
अति प्रीति लौकिक रीति लागीं करन मंगल गाठ डै ॥
लडकौरि गौरि सिष्वाव रामलि सीय सन सारद कळै ।
रनिवासु डास बिलास रस अस जन्म को इलु सभ लळै ॥ २ ॥

निज पानि मनि महुँ टैभिअति मूरति सुरुपनिधान डी ।
यावति न लुजबल्ली बिलोकनि बिरड भय अस जानकी ॥
कौतुक बिनोद प्रमोदु प्रेम न जाठ कलि जानलिं अली ।
बर कुअँरि सुँदर सकल सभ्नी लवाठ जनवासेलि यलीं ॥ ३ ॥

तेलि समय सुनिअ असीस जळं तळं नगर नभ आनँदु मडा ।
यिरु जिअहुँ जोरीं यारु यारयो मुदित मन सभडीं कडा ॥
जोगीन्द्र सिध्द मुनीस देव बिलोकि प्रभु हुँदुभि डनी ।
यले डरषि डरषि प्रसून निज निज लोक जय जय जय भनी ॥ ४ ॥

दो. सलित भधूटिन्ड कुअँर सभ तभ आये पितु पास ।
सोभा मंगल मोद भरि डमगेठि जनु जनवास ॥ ३२७ ॥

पुनि जेवनार भठिं भडु भाँती । पठये जनक ओलाठ बराती ॥
परत पाँवडःे असन अनूपा । सुतन्ड समेत गवन डियो भूपा ॥
सादर सभडे पाय पभारे । जथाजोगु पीढःन्ड भैठारे ॥
धोये जनक अवधपति चरना । सीलु सनेडु जाठ नलिं बरना ॥
भडुरि राम पद पंकज धोये । जे डर डृदय कमल महुँ गोये ॥
तीनिठि भाठ राम सभ जानी । धोये चरन जनक निज पानी ॥
आसन उचित सभलि नृप दीन्डे । भोवि सूपकारी सभ लीन्डे ॥
सादर लगे परन पनवारे । कनक डील मनि पान सँवारे ॥

दो. सूपोदन सुरभी सरपि सुँदर स्वादु पुनीत ।
छन महुँ सभ डें परुसि गे यतुर सुआर बिनीत ॥ ३२८ ॥

पंच डवल करि जेवन लागे । गारि गान सुनि अति अनुरागे ॥
भाँति अनेक परे पकवाने । सुधा सरिस नलिं जालिं भजाने ॥
परुसन लगे सुआर सुजाना । बिंजन बिभिध नाम को जाना ॥
यारि भाँति भोजन बिधि गाठ । अेक अेक बिधि बरनि न जाठ ॥
छरस रुचिर बिंजन भडु जाती । अेक अेक रस अगनित भाँती ॥
जेवँत देलिं मधुर धुनि गारी । लै लै नाम पुरुष अरु नारी ॥

સમય સુહાવનિ ગારિ બિરાજા। હંસત રાઉ સુનિ સહિત સમાજા ॥
એહિ બિધિ સબહી ભૌજનુ કીન્હા। આદર સહિત આચમનુ દીન્હા ॥

દો. દેઇ પાન પૂજે જનક દસરથુ સહિત સમાજા।

જનવાસેહિ ગવને મુદિત સકલ ભૂપ સિરતાજ ॥ ૩૨૯ ॥

નિત નૂતન મંગલ પુર માર્હી। નિમિષ સરિસ દિન જામિનિ જાહી ॥
બડે ભોર ભૂપતિમનિ જાગે। જાયક ગુન ગન ગાવન લાગે ॥
દેખિ કુઅર બર બધુન્હ સમેતા। કિમિ કહિ જાત મોદુ મન જેતા ॥
પ્રાતક્રિયા કરિ ગે ગુરુ પાહી। મહાપ્રમોદુ પ્રેમુ મન માર્હી ॥
કરિ પ્રનામ પૂજા કર જોરી। બોલે ગિરા અમિઅં જનુ બોરી ॥
તુમ્હરી કૃપાં સુનહુ મુનિરાજા। ભયઉં આજુ મૈં પૂરનકાજા ॥
અબ સબ બિપ્ર બોલાઇ ગોસાઇ। દેહુ ધેનુ સબ ભાંતિ બનાઇ ॥
સુનિ ગુર કરિ મહિપાલ બડેાઇ। પુનિ પઠએ મુનિ બુંદ બોલાઇ ॥

દો. બામદેઉ અરુ દેવરિષિ બાલમીકિ જાબાલિ।

આએ મુનિબર નિકર તબ કૌસિકાદિ તપસાલિ ॥ ૩૩૦ ॥

દંડ પ્રનામ સબહિ નૃપ કીન્હે। પૂજિ સપ્રેમ બરાસન દીન્હે ॥
ચારિ લચ્છ બર ધેનુ મગાઇ। કામસુરભિ સમ સીલ સુહાઇ ॥
સબ બિધિ સકલ અલંકૃત કીન્હી। મુદિત મહિપ મહિદેવન્હ દીન્હી ॥
કરત બિનય બહુ બિધિ નરનાહૂ। લહેઉં આજુ જગ જીવન લાહૂ ॥
પાઇ અસીસ મહીસુ અનંદા। લિએ બોલિ પુનિ જાયક બુંદા ॥
કનક બસન મનિ હય ગય સ્યંદન। દિએ બૂઝિ રુચિ રબિકુલનંદન ॥
ચલે પઠેત ગાવત ગુન ગાથા। જય જય જય દિનકર કુલ નાથા ॥
એહિ બિધિ રામ બિઆહ ઉછાહૂ। સકઇ ન બરનિ સહસ મુખ જાહૂ ॥

દો. બાર બાર કૌસિક ચરન સીસુ નાઇ કહ રાઉ।

ચહ સબુ સુખુ મુનિરાજ તવ કૃપા કટાચ્છ પસાઉ ॥ ૩૩૧ ॥

જનક સનેહુ સીલુ કરતૂતી। નૃપુ સબ ભાંતિ સરાહ બિભૂતી ॥
દિન ઉઠિ બિદા અવધપતિ માગા। રાખહિં જનકુ સહિત અનુરાગા ॥
નિત નૂતન આદરુ અધિકાઇ। દિન પ્રતિ સહસ ભાંતિ પહુનાઇ ॥
નિત નવ નગર અનંદ ઉછાહૂ। દસરથ ગવનુ સોહાઇ ન કાહૂ ॥
બહુત દિવસ બીતે એહિ ભાંતી। જનુ સનેહ રજુ બંધે બરાતી ॥
કૌસિક સતાનંદ તબ જાઇ। કહા બિદેહ નૃપહિ સમુઝાઇ ॥

अब दसरथ कळँ आयसु देहू । जधपि छाऽःि न सकळु सनेहू ॥
भलेखिं नाथ कडि सखिव बोलाये । कडि जय ज्युव सीस तिन्ड नाये ॥

दो. अवधनाथु याडत यलन भीतर करळु जनाठि ।

भये प्रेमभस सखिव सुनि भिप्र सभासद राठि ॥ ३३२ ॥

पुरभासी सुनि यल्लिह्णि बराता । बूळत बिकल परस्पर बाता ॥
सत्य गवनु सुनि सभ बिलभाने । मनहुँ साँज सरसिज सकुयाने ॥
जहुँ जहुँ आवत बसे बराती । तहुँ तहुँ सिद्ध यला बहु भाँती ॥
बिबिध भाँति मेवा पकवाना । भोजन साजु न जाठ भषाना ॥
भरि भरि बसहुँ अपार कडारा । पठठ जनक अनेक सुसारा ॥
तुरग लाप रथ सहस पथीसा । सकल सँवारे नभ अरु सीसा ॥
मत्त सहस दस सिंधुर साजे । जिन्डलि देप्पि दिसिङ्कुजर लाजे ॥
कनक असन मनि भरि भरि जाना । मडिषीं घेनु बस्तु बिधि नाना ॥

दो. दधज अमित न सकिअ कडि दीन्ड बिदेहुँ बडोरि ।

जो अवलोकत लोकपति लोक संपदा थोरि ॥ ३३३ ॥

सभु समाजु अेलि भाँति बनाठ । जनक अवधपुर दीन्ड पठाठ ॥
यल्लिह्णि बरात सुनत सभ रानी । बिकल मीनगन जनु लघु पानी ॥
पुनि पुनि सीय गौद करि लेडी । देठ असीस सिभावनु देडी ॥
डोअेळु संतत पियलि पिआरी । यिरु अलिभात असीस डमारी ॥
सासु ससुर गुर सेवा करेहू । पति रुभ लपि आयसु अनुसरेहू ॥
अति सनेड बस सर्पी सयानी । नारि धरम सिभवलिं मृदु बानी ॥
सादर सकल कुअँरि समुजाठ । रानिन्ड बार बार उर लाठ ॥
बडुरि बडुरि भेटलिं मडतारी । कडलिं बिरंथि रथीं कत नारीं ॥

दो. तेखि अवसर भाठन्ड सडित रामु भानु कुल डेतु ।

यले जनक मंदिर मुदित बिदा करावन डेतु ॥ ३३४ ॥

चारिअ भाठ सुभायँ सुडाये । नगर नारि नर देभन धाये ॥
कोठि कड यलन यडत डलिं आजू । कीन्ड बिदेड बिदा कर साजू ॥
लेहु नयन भरि रूप निडारी । प्रिय पाडुने भूप सुत यारी ॥
को जानै डेखि सुकृत सयानी । नयन अतिथि कीन्डे बिधि आनी ॥
मरनसीलु जिमि पाव पिठिषा । सुरतरु लडै जनम कर भूषा ॥
पाव नारकी डरिपट्टु जैसीं । धन्ड कर दरसनु डम कळँ तैसे ॥

નિરખિ રામ સોભા ઉર ધરહૂ । નિજ મન ફનિ મૂરતિ મનિ કરહૂ ॥
એહિ બિધિ સબહિ નયન ફલુ દેતા । ગએ કુઅર સબ રાજ નિકેતા ॥

દો. રૂપ સિંધુ સબ બંધુ લખિ હરષિ ઉઠા રનિવાસુ ।

કરહિ નિછાવરિ આરતી મહા મુદિત મન સાસુ ॥ ૩૩૫ ॥

દેખિ રામ છબિ અતિ અનુરાગી । પ્રેમબિબસ પુનિ પુનિ પદ લાગી ॥
રહી ન લાજ પ્રીતિ ઉર છાઈ । સહજ સનેહુ બરનિ કિમિ જાઈ ॥
ભાઈન્હ સહિત ઉબટિ અન્હવાએ । છરસ અસન અતિ હેતુ જેવાંએ ॥
બોલે રામુ સુઅવસરુ જાની । સીલ સનેહ સકુચમય બાની ॥
રાઉ અવધપુર ચહત સિધાએ । બિદા હોન હમ ઇહાં પઠાએ ॥
માતુ મુદિત મન આયસુ દેહૂ । બાલક જાનિ કરબ નિત નેહૂ ॥
સુનત બચન બિલખેઉ રનિવાસુ । બોલિ ન સકહિ પ્રેમબસ સાસુ ॥
દૃદયં લગાઈ કુઅરિ સબ લીન્હી । પતિન્હ સૌપિ બિનતી અતિ કીન્હી ॥

છ. કરિ બિનય સિય રામહિ સમરપી જોરિ કર પુનિ પુનિ કહૈ ।

બલિ જાઉ તાત સુજાન તુમ્હ કહૂં બિદિત ગતિ સબ કી અહે ॥

પરિવાર પુરજન મોહિ રાજહિ પ્રાનપ્રિય સિય જાનિબી ।

તુલસીસ સીલુ સનેહુ લખિ નિજ કિંકરી કરિ માનિબી ॥

સો. તુમ્હ પરિપૂરન કામ જાન સિરોમનિ ભાવપ્રિય ।

જન ગુન ગાહક રામ દોષ દલન કરુનાયતન ॥ ૩૩૬ ॥

અસ કહિ રહી ચરન ગહિ રાની । પ્રેમ પંક જનુ ગિરા સમાની ॥
સુનિ સનેહસાની બર બાની । બહુબિધિ રામ સાસુ સનમાની ॥
રામ બિદા માગત કર જોરી । કીન્હ પ્રનામુ બહોરિ બહોરી ॥
પાઈ અસીસ બહુરિ સિરુ નાઈ । ભાઈન્હ સહિત ચલે રઘુરાઈ ॥
મંજુ મધુર મૂરતિ ઉર આની । ભઈ સનેહ સિથિલ સબ રાની ॥
પુનિ ધીરજુ ધરિ કુઅરિ હંકારી । બાર બાર ભેટહિ મહતારી ॥
પહુંચાવહિ ફિરિ મિલહિ બહોરી । બઢ્ી પરચ્ચર પ્રીતિ ન થોરી ॥
પુનિ પુનિ મિલત સખિન્હ બિલગાઈ । બાલ બચ્ચ જિમિ ધેનુ લવાઈ ॥

દો. પ્રેમબિબસ નર નારિ સબ સખિન્હ સહિત રનિવાસુ ।

માનહૂં કીન્હ બિદેહપુર કરુનાં બિરહૂં નિવાસુ ॥ ૩૩૭ ॥

સુક સારિકા જાનકી જયાએ । કનક પિંજરન્હે રાખિ પઢ્ાએ ॥
બ્યાકુલ કહહિ કહાં બૈદેહી । સુનિ ધીરજુ પરિહરઈ ન કેહી ॥

भअे बिकल भग मृग अेछि भाँति । मनुज दसा डैसें कछि जाती ॥
 बंधु समेत जनकु तब आअे । प्रेम उमगि लोचन जल छाअे ॥
 सीय बिलोकि धीरता भागी । रले कडावत परम बिरागी ॥
 लीन्डि राँय उर लाछ जानकी । मिठी मडामरजाद ग्यान की ॥
 समुजावत सब सखिव सयाने । कीन्ड बियारु न अवसर जाने ॥
 बारछिं बार सुता उर लाछ । सखि सुँदर पालकीं मगाछ ॥

दो. प्रेमबिभस परिवारु सबु जानि सुलगन नरेस ।

कुँअरि यढःाँछ पालकिन्ड सुमिरे सिद्धि गनेस ॥ ३३८ ॥

बहुबिधि भूप सुता समुजाछ । नारिधरमु कुलरीति सिभाछ ॥
 दासीं दास दिये बहुतेरे । सुयि सेवक जे प्रिय सिय डेरे ॥
 सीय यलत ब्याकुल पुरबासी । छोछिं सगुन सुभ मंगल रासी ॥
 भूसुर सखिव समेत समाजा । संग यले पडुँथावन राजा ॥
 समय बिलोकि बाजने बाजे । रथ गज बाजि बरातिन्ड साजे ॥
 दसरथ बिप्र भोलि सब लीन्डे । दान मान परिपूरन कीन्डे ॥
 यरन सरोज धूरि धरि सीसा । मुदित मडीपति पाछ असीसा ॥
 सुमिरि गजाननु कीन्ड पयाना । मंगलमूल सगुन भअे नाना ॥

दो. सुर प्रसून बरषछि डरषि करछिं अपछरा गान ।

यले अवधपति अवधपुर मुदित बजाछ निसान ॥ ३३९ ॥

नृप करि बिनय मडाजन डेरे । सादर सकल मागने टेरे ॥
 भूषन बसन बाजि गज दीन्डे । प्रेम पोषि हाढःे सब कीन्डे ॥
 बार बार बिरिदावलि भाषी । ड़िरे सकल रामछि उर राप्पी ॥
 बहुरि बहुरि कोसलपति कडडीं । जनकु प्रेमभस ड़िरे न यडडीं ॥
 पुनि कड भूपति बचन सुडाअे । ड़िरिअ मडीस दूरि बडःि आअे ॥
 राउ बडोरि उतरि भअे हाढःे । प्रेम प्रबाल बिलोचन बाढःे ॥
 तब बिदेड बोले कर जोरी । बचन सनेड सुधां जनु बोरी ॥
 करौ कवन बिधि बिनय बनाछ । मडाराज मोछि दीन्डि बडःाँछ ॥

दो. कोसलपति समधी सजन सनमाने सब भाँति ।

मिलनि परसपर बिनय अति प्रीति न दुदयँ समाति ॥ ३४० ॥

मुनि मंडलिछि जनक सिरु नावा । आसिरबाहु सबछि सन पावा ॥
 सादर पुनि भेंटे जामाता । रुप सील गुन निधि सब भ्राता ॥

જોરિ પંકરુહ પાનિ સુહાએ । બોલે બચન પ્રેમ જનુ જાએ ॥
 રામ કરૌ કેહિ ભાંતિ પ્રસંસા । મુનિ મહેસ મન માનસ હંસા ॥
 કરહિ જોગ જોગી જેહિ લાગી । કોહુ મોહુ મમતા મદુ ત્યાગી ॥
 બ્યાપકુ બ્રહ્મુ અલખુ અબિનાસી । ચિદાનંદુ નિરગુન ગુનરાસી ॥
 મન સમેત જેહિ જાન ન બાની । તરકિ ન સકહિં સકલ અનુમાની ॥
 મહિમા નિગમુ નેતિ કહિ કહઈ । જો તિહું કાલ એકરસ રહઈ ॥

દો. નયન બિષય મો કહું ભયઉ સો સમસ્ત સુખ મૂલ ।
 સબઈ લાભુ જગ જીવ કહું ભએ ઈસુ અનુકુલ ॥ ૩૪૧ ॥

સબહિ ભાંતિ મોહિ દીન્હિ બડાઈ । નિજ જન જાનિ લીન્હ અપનાઈ ॥
 હોહિં સહસ દસ સારદ સેષા । કરહિં કલપ કોટિક ભરિ લેખા ॥
 મોર ભાગ્ય રાઉર ગુન ગાથા । કહિ ન સિરાહિં સુનહુ રઘુનાથા ॥
 મૈ કછુ કહઉં એક બલ મોરે । તુમ્હ રીઝહુ સનેહ સુઠિ થોરે ॥
 બાર બાર માગઉં કર જોરે । મનુ પરિહરૈ ચરન જાનિ ભોરે ॥
 સુનિ બર બચન પ્રેમ જનુ પોષે । પૂરનકામ રામુ પરિતોષે ॥
 કરિ બર બિનય સસુર સનમાને । પિતુ કૌસિક બસિષ્ઠ સમ જાને ॥
 બિનતી બહુરિ ભરત સન કીન્હી । મિલિ સપ્રેમુ પુનિ આસિષ દીન્હી ॥

દો. મિલે લખન રિપુસૂદનહિ દીન્હિ અસીસ મહીસ ।
 ભએ પરસ્પર પ્રેમબસ ફિરિ ફિરિ નાવહિં સીસ ॥ ૩૪૨ ॥

બાર બાર કરિ બિનય બડાઈ । રઘુપતિ ચલે સંગ સબ ભાઈ ॥
 જનક ગહે કૌસિક પદ જાઈ । ચરન રેનુ સિર નયનન્હ લાઈ ॥
 સુનુ મુનીસ બર દરસન તોરે । અગમુ ન કછુ પ્રતીતિ મન મોરે ॥
 જો સુખુ સુજસુ લોકપતિ ચહહી । કરત મનોરથ સકુચત અહહી ॥
 સો સુખુ સુજસુ સુલભ મોહિ સ્વામી । સબ સિધિ તવ દરસન અનુગામી ॥
 કીન્હિ બિનય પુનિ પુનિ સિરુ નાઈ । ફિરે મહીસુ આસિષા પાઈ ॥
 ચલી બરાત નિસાન બજાઈ । મુદિત છોટ બડાઈ સબ સમુદાઈ ॥
 રામહિ નિરખિ ગ્રામ નર નારી । પાઈ નયન ફલુ હોહિં સુખારી ॥

દો. બીચ બીચ બર બાસ કરિ મગ લોગન્હ સુખ દેત ।
 અવધ સમીપ પુનીત દિન પહુંચી આઈ જનેત ॥ ૩૪૩ ॥ □
 હને નિસાન પનવ બર બાજે । ભેરિ સંખ ધુનિ હય ગય ગાજે ॥
 ઝાંઝિ બિરવ ડિંડમીં સુહાઈ । સરસ રાગ બાજહિં સહનાઈ ॥

पुर जन आवत अकनि बराता । मुदित सकल पुलकावलि गाता ॥
 निज निज सुंदर सदन सँवारे । डाट बाट चौडट पुर द्वारे ॥
 गलीं सकल अरगजाँ सिंघाए । जळं तळं चौकें चारु पुराए ॥
 बना बजारु न जाए बभाना । तोरन डेतु पताक बिताना ॥
 सकल पूगङ्गल कदलि रसावा । रोपे अकुल कदंब तमावा ॥
 लगे सुभग तरु परसत धरनी । मनिमय आलबाल कल करनी ॥

दो. बिबिध भाँति मंगल कलस गृह गृह रथे सँवारि ।

सुर ब्रह्मादि सिंहालिं सब रघुबर पुरी निहारि ॥ ३४४ ॥

भूप भवन तेहि अवसर सोडा । रचना देभि मदन मनु मोडा ॥
 मंगल सगुन मनोडरताए । रिषि सिषि सुभ संपदा सुडाए ॥
 जनु उछाड सब सडज सुडाये । तनु धरि धरि दसरथ दसरथ गृहं छाये ॥
 देभन डेतु राम बैदेडी । कडडु लालसा डोडि न डेडी ॥
 जुथ जुथ मिलि यलीं सुआसिनि । निज छभि निदरलिं मदन बिलासनि ॥
 सकल सुमंगल सजें आरती । गावलिं जनु बहु भेष भारती ॥
 भूपति भवन कोलाडलु डोई । जाए न बरनि समउ सुभु सोई ॥
 कौसल्यादि राम मडतारी । प्रेम बिभस तन दसा बिसारी ॥

दो. दिअे दान बिप्रन्ड बिपुल पूजि गनेस पुरारी ।

प्रमुदित परम दरिद्र जनु पाए पदारथ चारि ॥ ३४५ ॥

मोद प्रमोद बिभस सब माता । यललिं न यरन सिथिल लअे गाता ॥
 राम दरस डित अति अनुरागी । परिछनि साजु सजन सब लागी ॥
 बिबिध बिधान बाजने बाजे । मंगल मुदित सुमित्राँ साजे ॥
 डरद दूब दधि पल्लव कूला । पान पूगङ्गल मंगल मूला ॥
 अख्त अंकुर लोचन लाजा । मंजुल मंजरि तुलसि बिराजा ॥
 छुडे पुरट घट सडज सुडाये । मदन सकुन जनु नीडः बनाये ॥
 सगुन सुंगध न जालिं बभानी । मंगल सकल सजलिं सब रानी ॥
 रथी आरतीं बहुत बिधाना । मुदित करलिं कल मंगल गाना ॥

दो. कनक थार भरि मंगलन्डि कमल करन्डि लिअँ मात ।

यलीं मुदित परिछनि करन पुलक पल्लवित गात ॥ ३४६ ॥

धूप धूम नभु मेयक भयडि । सावन धन धमंडु जनु ठयडि ॥
 सुरतरु सुमन माल सुर अरषलिं । मनडुँ बलाक अवलि मनु करषलिं ॥

મંજુલ મનિમય બંદનિવારે । મનહું પાકરિપુ ચાપ સંવારે ॥
 પ્રગટહિં દુરહિં અટન્હ પર ભામિનિ । ચારુ ચપલ જનુ દમકહિં દામિનિ ॥
 દુંદુભિ ધુનિ ઘન ગરજનિ ઘોરા । જાયક ચાતક દાદુર મોરા ॥
 સુર સુગન્ધ સુચિ બરષહિં બારી । સુખી સકલ સસિ પુર નર નારી ॥
 સમઉ જાની ગુર આયસુ દીન્હા । પુર પ્રબેસુ રઘુકુલમનિ કીન્હા ॥
 સુમિરિ સંભુ ગિરજા ગનરાજા । મુદિત મહીપતિ સહિત સમાજા ॥

દો. હોહિં સગુન બરષહિં સુમન સુર દુંદુભી બજાઇ ।

બિબુધ બધૂ નાચહિં મુદિત મંજુલ મંગલ ગાઇ ॥ ૩૪૭ ॥

માગધ સૂત બંદિ નટ નાગર । ગાવહિં જસુ તિહુ લોક ઉજાગર ॥
 જય ધુનિ બિમલ બેદ બર બાની । દસ દિસિ સુનિચ સુમંગલ સાની ॥
 બિપુલ બાજને બાજન લાગે । નભ સુર નગર લોગ અનુરાગે ॥
 બને બરાતી બરનિ ન જાહી । મહા મુદિત મન સુખ ન સમાહી ॥
 પુરબાસિંહ તબ રાય જોહારે । દેખત રામહિ ભએ સુખારે ॥
 કરહિં નિછાવરિ મનિગન ચીરા । બારિ બિલોચન પુલક સરીરા ॥
 આરતિ કરહિં મુદિત પુર નારી । હરષહિં નિરખિ કુંઅર બર ચારી ॥
 સિબિકા સુભગ ઓહાર ઉઘારી । દેખિ દુલહિનિન્હ હોહિં સુખારી ॥

દો. એહિ બિધિ સબહી દેત સુખુ આએ રાજદુઆર ।

મુદિત માતુ પરુછનિ કરહિં બધુન્હ સમેત કુમાર ॥ ૩૪૮ ॥

કરહિં આરતી બારહિં બારા । પ્રેમુ પ્રમોદુ કહૈ કો પારા ॥
 ભૂષન મનિ પટ નાના જાતી ॥ કરહી નિછાવરિ અગનિત ભાંતી ॥
 બધુન્હ સમેત દેખિ સુત ચારી । પરમાનંદ મગન મહતારી ॥
 પુનિ પુનિ સીય રામ છબિ દેખી ॥ મુદિત સફલ જગ જીવન લેખી ॥
 સખી સીય મુખ પુનિ પુનિ ચાહી । ગાન કરહિં નિજ સુકૃત સરાહી ॥
 બરષહિં સુમન છનહિં છન દેવા । નાચહિં ગાવહિં લાવહિં સેવા ॥
 દેખિ મનોહર ચારિઉ જોરી । સારદ ઉપમા સકલ ઢંદોરી ॥
 દેત ન બનહિં નિપટ લઘુ લાગી । એકટક રહી રૂપ અનુરાગી ॥

દો. નિગમ નીતિ કુલ રીતિ કરિ અરઘ પાવડઃે દેત ।

બધુન્હ સહિત સૂત પરિછિ સબ ચલી લવાઇ નિકેત ॥ ૩૪૯ ॥

ચારિ સિંઘાસન સહજ સુહાએ । જનુ મનોજ નિજ હાથ બનાએ ॥
 તિન્હ પર કુઅરિ કુઅર બૈઠારે । સાદર પાય પુનિત પખારે ॥

धूप दीप नैबेद बेद बिधि। पूजे बर द्दुलडिनि मंगलनिधि ॥
 बारडिं बार आरती करडीं। व्यजन यारु यामर सिर ढरडीं ॥
 बस्तु अनेक निछावर छोडीं। भरीं प्रमोद मातु सब सोडीं ॥
 पावा परम तत्त्व जनु जोगीं। अमृत लडेउ जनु संतत रोगीं ॥
 जनम रंक जनु पारस पावा। अंधलि लोचन लामु सुडावा ॥
 मूक बदन जनु सारद छाठ। मानहुँ समर सूर जय पाठ ॥

दो. अेलि सुभ ते सत कोटि गुन पावलिं मातु अनंदु ॥
 भाठन्ड सखित बिआलि घर आये रघुकुलचंदु ॥ ३५०(क) ॥
 लोक रीत जननी करलिं बर द्दुलडिनि सकुयालिं।
 मोदु बिनोदु बिलोकि बडः रामु मनलिं मुसकालिं ॥ ३५०(ख) ॥

देव पितर पूजे बिधि नीकी। पूजुं सकल बासना ७ डी ॥
 सबलिं बंदि मागलिं बरदाना। भाठन्ड सखित राम कल्याना ॥
 अंतरडित सुर आसिष देडीं। मुदित मातु अंचल भरि लेंडीं ॥
 भूपति बोलि बराती लीन्डे। जान बसन मनि भूषन दीन्डे ॥
 आयसु पाठ राभि उर रामलि। मुदित गये सब निज निज धामलि ॥
 पुर नर नारि सकल पडिराये। घर घर बाजन लगे बधाये ॥
 जायक जन जायलि जोठ जोठ। प्रमुदित राउ देलिं सोठ सोठ ॥
 सेवक सकल बजनिआ नाना। पूरन डिअे दान सनमाना ॥

दो. देलिं असीस जोडारि सब गावलिं गुन गन गाथ।
 तब गुर भूसुर सखित गृहुँ गवनु कीन्ड नरनाथ ॥ ३५१ ॥

जो बसिष्ठ अनुसासन दीन्डी। लोक बेद बिधि सादर कीन्डी ॥
 भूसुर भीर देप्पि सब रानी। सादर उठीं भाग्य बडः जानी ॥
 पाय पभारि सकल अन्डवाये। पूजि भली बिधि भूप जेवाँये ॥
 आदर दान प्रेम परिपोषे। देत असीस यले मन तोषे ॥
 बडु बिधि कीन्डि गाधिसुत पूजा। नाथ मोलि सम धन्य न दूजा ॥
 कीन्डि प्रसंसा भूपति भूरी। रानिन्ड सखित लीन्डि पग धूरी ॥
 भीतर भवन दीन्ड बर बासु। मन जोगवत रड नृप रनिवासू ॥
 पूजे गुर पद कमल बडोरी। कीन्डि बिनय उर प्रीति न थोरी ॥

दो. बधुन्ड समेत डुमार सब रानिन्ड सखित मडीसु।
 पुनि पुनि बंदत गुर चरन देत असीस मुनीसु ॥ ३५२ ॥

બિનય કીન્હિ ઉર અતિ અનુરાગેં । સુત સંપદા રાખિ સબ આગેં ॥
 નેગુ માગિ મુનિનાયક લીન્હા । આસિરબાદુ બહુત બિધિ દીન્હા ॥
 ઉર ધરિ રામહિ સીય સમેતા । હરષિ કીન્હ ગુર ગવનુ નિકેતા ॥
 બિપ્રબધૂ સબ ભૂપ બોલાઈ । ચૈલ ચારુ ભૂષન પહિરાઈ ॥
 બહુરિ બોલાઈ સુઆસિનિ લીન્હીં । રુચિ બિચારિ પહિરાવનિ દીન્હીં ॥
 નેગી નેગ જોગ સબ લેહીં । રુચિ અનુરુપ ભૂપમનિ દેહીં ॥
 પ્રિય પાહુને પૂજ્ય જે જાને । ભૂપતિ ભલી ભાંતિ સનમાને ॥
 દેવ દેખિ રઘુબીર બિબાહૂ । બરષિ પ્રસૂન પ્રસંસિ ઉછાહૂ ॥
 દો. ચલે નિસાન બજાઈ સુર નિજ નિજ પુર સુખ પાઈ ।

કહત પરસપર રામ જસુ પ્રેમ ન હૃદયેં સમાઈ ॥ ૩૫૩ ॥

સબ બિધિ સબહિ સમદિ નરનાહૂ । રહા હૃદયેં ભરિ પૂરિ ઉછાહૂ ॥
 જહું રનિવાસુ તહાં પગુ ધારે । સહિત બહુટિન્હ કુચેંર નિહારે ॥
 લિચે ગોદ કરિ મોદ સમેતા । કો કહિ સકઈ ભયઉ સુખુ જેતા ॥
 બધૂ સપ્રેમ ગોદ બૈઠારી । બાર બાર હિચેં હરષિ દુલારી ॥
 દેખિ સમાજુ મુદિત રનિવાસૂ । સબ કેં ઉર અનંદ કિયો બાસૂ ॥
 કહેઉ ભૂપ જિમિ ભયઉ બિબાહૂ । સુનિ હરષુ હોત સબ કાહૂ ॥
 જનક રાજ ગુન સીલુ બડાઈ । પ્રીતિ રીતિ સંપદા સુહાઈ ॥
 બહુબિધિ ભૂપ ભાટ જિમિ બરની । રાનીં સબ પ્રમુદિત સુનિ કરની ॥

દો. સુતન્હ સમેત નહાઈ નૃપ બોલિ બિપ્ર ગુર ગ્યાતિ ।

ભોજન કીન્હ અનેક બિધિ ઘરી પંચ ગઈ રાતિ ॥ ૩૫૪ ॥

મંગલગાન કરહિં બર ભામિનિ । ભૈ સુખમૂલ મનોહર જામિનિ ॥
 અંચઈ પાન સબ કાહૂં પાચે । સ્ત્રગ સુગંધ ભૂષિત છબિ છાચે ॥
 રામહિ દેખિ રજાયસુ પાઈ । નિજ નિજ ભવન ચલે સિર નાઈ ॥
 પ્રેમ પ્રમોદ બિનોદુ બઢાઈ । સમઉ સમાજુ મનોહરતાઈ ॥
 કહિ ન સકહિ સત સારદ સેસૂ । બેદ બિરંચિ મહેસ ગનેસૂ ॥
 સો મૈ કહીં કવન બિધિ બરની । ભૂમિનાગુ સિર ઘરઈ કિ ઘરની ॥
 નૃપ સબ ભાંતિ સબહિ સનમાની । કહિ મૃદુ બચન બોલાઈ રાની ॥
 બધૂ લરિકનીં પર ઘર આઈ । રાખેહુ નચન પલક કી નાઈ ॥

દો. લરિકા શ્રમિત ઉનીદ બસ સચન કરાવહુ જાઈ ।

અસ કહિ ગે બિશ્રામગૃહું રામ ચરન ચિતુ લાઈ ॥ ૩૫૫ ॥

भूप बचन सुनि सलज सुडाये । जरित कनक मनि पलंग उसाये ॥
 सुभग सुरभि पय केन समाना । कोमल कलित सुपेती नाना ॥
 उपबरहन बर बरनि न जाडी । स्त्रग सुगंध मनिमंदिर माडी ॥
 रतनदीप सुधि यारु यँदोवा । कत न बनध जान जेहि जोवा ॥
 सेज रुथिर रयि रामु उठाये । प्रेम समेत पलंग पौढःाये ॥
 अग्या पुनि पुनि भाधन्ध दीन्धी । निज निज सेज सयन तिन्ध कीन्धी ॥
 देभि थ्याम मृदु मंजुल गाता । कलहि सप्रेम बचन सब माता ॥
 मारग जात भयावनि ભારી । डेहि बिधि तात ताडःका मारी ॥
 दो. धोर निसायर बिकट भट समर गनहि नहिं काडु ॥
 मारे सलित सलाय किमि भल मारीय सुबाहु ॥ उप६ ॥

मुनि प्रसाद बलि तात तुम्हारी । इस अनेक करवरे टारी ॥
 मभ रभवारी करि दुहुँ भाई । गुरु प्रसाद सब बिधा पाई ॥
 मुनितय तरी लगत पग धूरी । कीरति रडी भुवन भरि पूरी ॥
 कमठ पीठि पबि कूट कठोरा । नृप समाज महुँ सिव धनु तोरा ॥
 बिस्व बिजय जसु जानकि पाई । आये भवन व्याधि सब भाई ॥
 सकल अमानुष करम तुम्हारे । केवल कौसिक कृपा सुधारे ॥
 आजु सुकुल जग जनमु उमारा । देभि तात बिधुबदन तुम्हारा ॥
 जे दिन गये तुम्हलि बिनु देभे । ते बिरयि जनि पारलिं लेभे ॥
 दो. राम प्रतोषी मातु सब कलि बिनीत बर बैन ।

सुमिरि संभु गुर बिप्र पद किअे नीदबस नैन ॥ उप७ ॥
 नीदउँ बदन सोढ सुधि लोना । मनहुँ साँज सरसीरुल सोना ॥
 धर धर करलिं जागरन नारी । देखिं परसपर मंगल गारी ॥
 पुरी बिराजति राजति रजनी । रानी कलहिं बिलोकहु सजनी ॥
 सुंदर बधुन्ध सासु लै सोई । इनिक्न्ध जनु सिरमनि उर गोई ॥
 प्रात पुनीत काल प्रभु जागे । अरुनयूः बर बोलन लागे ॥
 बंदि मागधन्धि गुनगन गाये । पुरजन द्वार जोडारन आये ॥
 बंदि बिप्र सुर गुर पितु माता । पाई असीस मुदित सब भ्राता ॥
 जननिन्ध सादर बदन निडारे । भूपति संग द्वार पगु धारे ॥

दो. कीन्ध सौय सब सलज सुयि सरित पुनीत नडाई ।
 प्रातकिया करि तात पलिं आये थारिउ भाई ॥ उप८ ॥

નવાન્હપારાયણ,તીસરા વિશ્રામ

ભૂપ બિલોકિ લિએ ઉર લાઈ। બૈઠૈ હરષિ રજાયસુ પાઈ ॥
 દેખિ રામુ સબ સભા જુડ઼ાની। લોચન લાભ અવધિ અનુમાની ॥
 પુનિ બસિષ્ઠુ મુનિ કૌસિક આએ। સુભગ આસનન્હિ મુનિ બૈઠાએ ॥
 સુતન્હ સમેત પૂજિ પદ લાગે। નિરખિ રામુ દોઉ ગુર અનુરાગે ॥
 કહલિં બસિષ્ઠુ ઘરમ ઇતિહાસા। સુનલિં મહીસુ સહિત રનિવાસા ॥
 મુનિ મન અગમ ગાધિસુત કરની। મુદિત બસિષ્ઠ બિપુલ બિધિ બરની ॥
 બોલે બામદેઉ સબ સાંચી। કીરતિ કલિત લોક તિહું માચી ॥
 સુનિ આનંદુ ભયઉ સબ કાહૂ। રામ લખન ઉર અધિક ઉછાહૂ ॥

દો. મંગલ મોદ ઉછાહ નિત જાહિં દિવસ એહિ ભાંતિ।

ઉમગી અવધ અનંદ ભરિ અધિક અધિક અધિકાતિ ॥ ૩૫૯ ॥

સુદિન સોધિ કલ કંકન છૌરે। મંગલ મોદ બિનોદ ન થોરે ॥
 નિત નવ સુખુ સુર દેખિ સિહાહીં। અવધ જન્મ જાયહિં બિધિ પાહીં ॥
 બિસ્વામિત્રુ ચલન નિત ચહહીં। રામ સપ્રેમ બિનય બસ રહહીં ॥
 દિન દિન સયગુન ભૂપતિ ભાઊ। દેખિ સરાહ મહામુનિરાઊ ॥
 માગત બિદા રાઉ અનુરાગે। સુતન્હ સમેત ઠાઢ઼ે ભે આગે ॥
 નાય સકલ સંપદા તુમ્હારી। મૈં સેવકુ સમેત સુત નારી ॥
 કરબ સદા લરિકનઃ પર છોહૂ। દરસન દેત રહબ મુનિ મોહૂ ॥
 અસ કહિ રાઉ સહિત સુત રાની। પરેઉ ચરન મુખ આવ ન બાની ॥
 દીન્હ અસીસ બિપ્ર બહુ ભાંતી। ચલે ન પ્રીતિ રીતિ કહિ જાતી ॥
 રામુ સપ્રેમ સંગ સબ ભાઈ। આયસુ પાઈ ફિરે પહુંચાઈ ॥

દો. રામ રૂપુ ભૂપતિ ભગતિ બ્યાહુ ઉછાહુ અનંદુ।

જાત સરાહત મનહિં મન મુદિત ગાધિકુલચંદુ ॥ ૩૬૦ ॥

બામદેવ રઘુકુલ ગુર ગ્યાની। બહુરિ ગાધિસુત કથા બખાની ॥
 સુનિ મુનિ સુજસુ મનહિં મન રાઊ। બરનત આપન પુન્ય પ્રભાઊ ॥
 બહુરે લોગ રજાયસુ ભયઊ। સુતન્હ સમેત નૃપતિ ગૃહં ગયઊ ॥
 જહં તહં રામ બ્યાહુ સબુ ગાવા। સુજસુ પુનીત લોક તિહું છાવા ॥
 આએ બ્યાહિ રામુ ઘર જબ તેં। બસઇ અનંદ અવધ સબ તબ તેં ॥
 પ્રભુ બિબાહં જસ ભયઉ ઉછાહૂ। સકહિં ન બરનિ ગિરા અહિનાહૂ ॥
 કબિકુલ જીવનુ પાવન જાની ॥ રામ સીય જસુ મંગલ ખાની ॥

तेछि ते मैँ कछु कछा बभानी। करन पुनीत छेतु निज बानी ॥

छ. निज गिरा पावनि करन कारन राम जसु तुलसी कछ्यो।
रघुबीर चरित अपार बारिधि पारु कबि कौनेँ लछ्यो ॥
उपबीत ब्याड उछाड मंगल सुनि जे सादर गावछीं।
बैँदेछि राम प्रसाद ते जन सर्बदा सुष्पु पावछीं ॥

सो. सिय रघुबीर बिबाहु जे सप्रेम गावछिं सुनछिं।
तिन्ह कहुँ सदा उछाहु मंगलायतन राम जसु ॥ ३६१ ॥

मासपारायण, बारडवाँ विश्राम

छति श्रीमद्रामचरितमानसे सकलकलिकलुषबिध्वंसने

प्रथमः सोपानः समाप्तः।

(बालकाण्ड समाप्त)

Shri Ram Charit Manas

pdf was typeset on February 13, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

